

ZÁRÓJELENTÉS **(2009. december 1.)**

a 2006/18/176.02.01 számú Átmeneti Támogatás projekt keretén belül „Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” című projekthez

1/17. sz. melléklet

Turjánvidék (HUDI20051) Natura 2000 terület fenntartási terve

Készítette az KvVM FI irányításával, a KvVM megbízásából a

VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési
és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

**VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és
Urbanisztikai Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság**
1016 Budapest, Gellérthegy u. 30-32
Budapest 2009.

A megbízó témafelelőse: Pallag Orsolya
projektfelelős, vezető főtanácsos, KvVM TSZÁT
Nemzeti parki és tájvédelmi Főosztály, Tájvédelmi
és Ökoturisztikai Osztály

A megbízó projektasszisztense: Vozár Ágnes tanácsos KvVM TSZÁT
Természetmegőrzési Főosztály

Az érintett nemzeti park igazgatóságok kapcsolattartója:
 Baranyai Zsolt
ökológiai referens, DINPI

Vállalkozó képviselője: Göncz Annamária
projektvezető helyettes VÁTI Kht.

Vállalkozó szakmai témafelelőse: Dr. Podmaniczky László
projektvezető, egyetemi docens SZIE KTI

Vállalkozó projektasszisztense: Faragóné Huszár Szilvia
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Felelős területi szakértő: Vidéki Róbert
biológus, DORONICUM Kft.

További szakértők, tervezők:

Dr. Skutai Julianna
agrárkörnyezet-gazdálkodási szakértő, SZIE KTI

Marticsek József
agrár szakértő, MME

Kelemen Eszter
kommunikációs szakértő, SZIE KTI

Megyesi Boldizsár
kommunikációs szakértő, SZIE KTI

Schneller Krisztián
területrendezési tervező, VÁTI Nonprofit Kft.

Fejes Ágnes
gyakornok VÁTI Nonprofit Kft.

Sipos Balázs
gyakornok

Tartalomjegyzék

<i>Bevezető</i>	1
I. Natura 2000 fenntartási terv	3
1. A terület azonosító adatai	4
1. 1. Név	4
1. 2. Azonosító kód	4
1. 3. Kiterjedés	4
1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1. 5. Érintett települések	5
1. 6. Jogi helyzet	5
1. 7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	9
3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3. 2. Kezelési javaslatok	9
3. 2. 1. Egységes kezelési előírások	11
3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok	16
3. 2. 3. Élőhely-rekonstrukció és élőhely-fejlesztés	99
3. 2. 4. Fajvédelmi intézkedések	100
3. 2. 5. Kutatás, monitorozás	100
3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás	100
3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás	100
3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás	101
3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása	101
3. 3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	101
3. 3. 1. Agrártámogatások	101
3. 3. 1. 1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	101
3. 3. 1. 2. Javasolt agrártámogatási rendszer	102
3. 3. 2. A javasolt NATURA 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal	104
3. 4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	105
3. 4. 1. Felhasznált kommunikációs eszközök	105
3. 4. 2. A kommunikáció címzettjei	106
3. 4. 3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	108
II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció	110
1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	111
1. 1. Környezeti adottságok	111
1. 1. 1. Éghajlati adottságok	111
1. 1. 2. Vízrajzi adottságok	111
1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok	112
1. 1. 4. Talajtani adottságok	112
1. 1. 5. Tájhasználat-változás	113
1. 2. Természeti adottságok	115
1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek	115
1. 2. 2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	132
1. 2. 3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	139
1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	167

1. 3. Területhasználat	175
1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás	175
1.3.1.1. A terület jellemzése az ökotípusos földhasználati modellben	176
1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok	182
1. 3. 3. Területhasználat és kezelés	182
1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság	182
1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás	184
1. 3. 3. 3. Vadgazdálkodás halászat, horgászat	186
1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás	188
1. 3. 3. 5. Turizmus	188
1. 3. 3. 6. Ipar	188
1. 3. 3. 7. Infrastruktúra	188
1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok	189
2. Felhasznált irodalom	190

III. MELLÉKLETEK

Térképek

1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója	193
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe	194
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézeti térképe	195
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei	196
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége az országos ökológia hálózatban	197
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei	198
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe	199
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe	200
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága	201
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága	202
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége	203
12. sz. melléklet: A tervezési terület ökotípusos földhasználati rendszere	204
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajai	205
14. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős állatfajai	-
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe	206
16. sz. melléklet: A tervezési terület Natura 2000 élőhelyeinek térképe	207
17. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységei	208
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja	209
19. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek jellemző adatai	210
20. sz. melléklet: Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai	216
21. sz. melléklet: Alkamazott kommunikációs eszközök és eredmények	230
22. sz. melléklet: Az érintett települések településszerkezeti tervei	247
23. sz. melléklet: A fenntartási terv véleményezése	250

Ábrák, táblázatok	257
-------------------	-----

Digitális melléklet	261
---------------------	-----

IV. Natura 2000 fogalomtár	262
----------------------------	-----

Bevezető

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózatát alkotják. Kijelölésük célja a közösségi szinten kiemelt fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi is a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Magyarországon 2004-re 512 db, összesen közel 20000 km² (2 millió ha) kiterjedésű Natura 2000 terület került kijelölésre. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) sz. Korm. rend. határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletekről szóló 45/2006. (XII. 8.) sz. KvVM rendeletben található.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készítenek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal *együtt* kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv azonban földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Hazánkban a fenntartási tervek készítése 2008-ban, jelen projekt keretében, uniós forrásból finanszírozott formában indult el. A tervezést végigkísérte egy új típusú, széles körű és nyílt kommunikáció, amely lehetőséget biztosított minden érintett számára a tervezésbe való bekapcsolódásra.

A fenntartási terveknek négy fő célja van:

1. Az egyes Natura 2000 területek érintettjei – földtulajdonosok, gazdálkodók és egyéb területhasználók – megismerhessék azokat a természetvédelmi értékeket, szempontokat, amelyek a terület kijelölését szükségessé tették.
2. Az érintettekkel közösen olyan gazdálkodási előírások fogalmazódjanak meg, amelyek betartásával – egyfajta önkéntes feladatvállalás formájában – a területen gazdálkodók közreműködnek a természeti értékek megőrzésében és gyarapításában.
3. A területek részletes ismertetésével, a javasolt kezelési és földhasználati módok bemutatásával segítséget, iránymutatást nyújtson a gazdálkodóknak, valamint rajtuk kívül egyéb földhasználóknak, önkormányzatoknak, lehetséges beruházóknak, fejlesztőknek és a Natura 2000 területtel érintett lakosságnak.
4. A nyílt tervezési folyamatban a különböző érdekcsoportok álláspontja tükröződjön és párbeszéd alakuljon ki a területek jó kezelése érdekében és mindez tanulságul szolgáljon majd a további Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítésekor.

A tervezés eredményeként elkészül 20 Natura 2000 terület (összesen 45000 ha) fenntartási terve és a terv megalapozó dokumentációja. A megalapozó dokumentáció a felhasználók széles körének információkat nyújt az élő és élettelen természeti értékekről, valamint összegzi és értékeli a jelenlegi területhasználatot. A terv tartalmazza azokat az agrártámogatási

rendszerbe illeszthető, művelési ághoz köthető, illetve nem köthető kezelési előírásokat, melyeket a felhasználók tervek, pályázatok készítésekor, konkrét területkezelési tevékenységek megvalósítása során fel tudnak használni, illetve amelyeket a hatósági szervek államigazgatási döntéseknél alkalmazni tudnak. A fenntartási terv az ideális területkezelések végrehajtását segítő támogatási rendszerek mikéntjére vonatkozóan is javaslatokat fogalmaz meg, amiket a különböző állami, uniós stb. támogatási rendszerek kialakítása, pályázati támogatások megítélése során tudnak figyelembe venni a döntéshozók. A terv mellett egy tájékoztató kiadvány is készül az érintett területhasználóknak, gazdálkodóknak, kezelő szervezeteknek. Szakmai anyagként kidolgozásra kerül a további fenntartási tervezést megalapozó tervezési és kommunikációs tapasztalatok összefoglalásával egy módszertani segédlet is.

Jelen dokumentáció a Natura 2000 terület fenntartási terv teljes – tervi és megalapozó anyag – egyeztetés utáni változata. A tervi anyagrész 2009. szeptemberében egyeztetési anyagként az országos és területi illetékességű érintett szervezeteknek, valamint gazdálkodóknak véleményezés céljából kiküldésre került. A tervek egyeztetése az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rend szerint történt.

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1. 1. Név

Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

1. 2. Azonosító kód

HUDI 20051

1. 3. Kiterjedés

10 630,3 ha

1. 4. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és/vagy fajok

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Közösségi jelentőségű élőhelytípus

Natura 2000 kód

Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (<i>Molinion caeruleae</i>)	6410
Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárétjei	6440
Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>angustifolia</i>)	6510
*Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (ez baromság!) (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	91E0
Pannon homoki gyepek	6260
Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> Ús <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	91F0

* kiemelt jelentőségű

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Standard Data Form) alapján 2008

Megjegyzés: A fenntartási tervek készítését megalapozó botanikai/zoológiai felméréseknek a SDF adatbázistól eltérő, illetve azt módosító eredményei is lehetnek mind a jelölő élőhelyek, mindpedig a jelölő fajok vonatkozásában. Ezek ismertetése és indoklása a megalapozó dokumentáció részét képezi. A tervi munkarészben szereplő fenntartási javaslatok az új felmérések eredményein alapulnak

Közösségi jelentőségű növényfaj

Csengetűvirág (<i>Adenophora lilifolia</i>)	4068
Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i>)	2285
Homoki nőszirm (<i>Iris humilis</i> ssp. <i>Arenaria</i>)	4098
Kisfészkü aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	4081

Közösségi jelentőségű állatfaj

Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	1324
Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	1355
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	1220
Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii rakosiensis</i>)	1298

Vöröshasu unka (<i>Bombina bombina</i>)	1188
Dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	1993
Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>)	1149
Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	1145
Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)	1134
Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	1335
Csonkafülű denevér (<i>Myotis emarginatus</i>)	1321
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)	2011
Vérfü hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)	1059
Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	1060
Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>)	1071
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	1083
Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	4011
Hegyesorrú denevér (<i>Myotis blythii</i>)	1307
Nagyfülű denevér (<i>Myotis bechsteini</i>)	1323
Pisze denevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	1308
Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>)	1071
Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)	4013
Hosszúfogú törpecsiga (<i>Vertigo angustior</i>)	1014
Keleti lápibagoly (<i>Arytrura musculus</i>)	4027

A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Standard Data Form) alapján 2008

1. 5. Érintett települések

Dabas, Inárcs, Kakucs, Ócsa, Örkény, Táborfalva

1. 6. Jogi helyzet

1.6.1. Egyéb védeltségi kategóriák

A Turjánvidék (HUDI20051) jóváhagyott kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. A terület jelenleg nem áll természetvédelmi oltalom alatt, kezelési tervvel rendelkezik, amely az országos jelentőségű védelemre tervezését szolgálja. A Turjánvidék ex lege védett lápterület. A terület Országos Ökológiai Hálózatban, legnagyobb arányban magterületként (69,96 %) és kisebb részben ökológia folyosóként (16,5 %) és puffterületként (5,38 %) azonosított.

1.6.2. Természetvédelmi kezelés szervei

Illetékes I. fokú természetvédelmi hatóság: Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség (továbbiakban KDvKTVF)

Működési területében érintett nemzeti park igazgatóság: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (továbbiakban DINPI).

1. 7. Tervezési és egyéb előírások

A) A tervezési területre vonatkozó tervek

- Körzeti erdőterv, erdőgazdálkodási üzemterv, erdőgazdálkodási terv
- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

Településrendezési tervek

- Dabas: 154/2006. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv, 24/2006. számú rendelettel jóváhagyott Helyi Építési Szabályzat és szabályozási terv
- Ócsa: 204/2004. számú határozattal jóváhagyott településszerkezeti terv

B) A tervezési területre vonatkozó előírásokat tartalmazó jogszabályok

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 45/2006. (XII. 8.) KvVM rendelet
- A védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet
- A Kiskunsági Nemzeti Park védettségének fenntartásáról szóló 134/2007.(XII.27.) KvVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény erejénél fogva védett lápok jegyzékéről szóló 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrárkörnyezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
- A vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009.évi XXXVII. törvény
- A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv alapján az Euróai Unió által társfinanszírozott mezőgazdasági területek erdősítéséhez nyújtott támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 132/2004. (IX.11.) FVM rendelet
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendelet

2. Veszélyeztető tényezők

H08	Talajvízszint csökkenés	Vízügyi tevékenység
H06	Leccapolás	Vízügyi tevékenység
B04	Sóderbánya	Bányászati tevékenység
F16	Tarvágás	Erdészeti tevékenység
M31	Helytelen kaszálás	Mezőgazdasági tevékenység

A terület legfontosabb vegetációtípusai a különböző feltöltődési stádiumú mocsarak, lápok, valamint az üde és homoki gyepek mozaikjai. Az egyes víztéri öblözetek jellege, természetessége, természetvédelmi státusza egyaránt eltér. A teljes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület területén igaz azon állítás, hogy nincs hatékony természetes vízmegőrzés.

Az Ócsai Tk területén az 1988-ban a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság által készített, mára kevésbé működő zsilipek nem képesek megőrizni a lápok vizét. A térségében egyre jelentősebb a sóderbánya tevékenység, a települések terjeszkedése folytán bekövetkező leccapolás, illetve a települések többnyire illegális vízkivétele. A klímaváltozás szintén a vizes élőhelyek ellen dolgozik. A regionálisan csökkenő a talajvízkészlet következtében eredményeként a lábas égeresek nagy kiterjedésű pusztulása, magyar kőrises erdőkké történő átalakulása figyelhető meg. Mindösszesen 2 erdőrészletben és azokban is igen csekély számban figyelhető meg természetes éger újulat. A láperdők alatt korábban jellemző lágyszárú közösség tagjai kisebb foltokban van jelen. Általános a bomló tűzezen megjelenő nitrofil növényzet burjánzása. A fennmaradt keményfás ligeterdők állapota kielégítő, állományaik Duna-Tisza közti viszonylatban is kiemelkedő természetességűek. Lágyszárú és fásfajta fajkészletük igen gazdag, kiskunsági viszonylatban a legtöbb középhegységi fajjal. Egy foltban van jelen gyöngyvirágos-tölgyes, amelyben legalább 100 éve nem folyt érdemi fahasználat, állapota kiváló. Az erdészeti beavatkozások az élőhelyek sérülékenységét és veszélyeztetettségét figyelembe véve elviekben extenzív erdőhasználatnak számítanak, valójában kifejezetten durvák. A véghasználatok során a tarvágás jellemző, amelyet őshonos (többnyire termőhelynek megfelelő) fajok mesterséges felújítása követ. A tuskózás nem jellemző. Az elmúlt 20 évben letermelésre került erdők térképezése során egyértelműen megállapítható, hogy az inváziós fásfajta térnyerése ezen helyeken a legjelentősebb, ahonnan már csak egy ugrás a természetközeli idős erdőállomány, amelyre sok példát találunk. Az Ócsai Tk lápjainak kiszáradása miatt többnyire elnémasodtak, több száz hektáron amerikai aranyvessző fajokkal fertőzöttek. A télisásos élőhelyek kiterjedése folyamatos növekedést mutat, különösen a korábbi tűzek kiterjedése helyszínein, azonban állományaik nagyon fajszerények. A természetes élőhelyeken megjelent télisásosok sok helyen nem záródtak teljesen, ezért fajkészletük unikális, mindemellett az SPA jelölő fajok élőhelyét beszűkíti. Az Ócsai Tk híres zsombéksásosai kevés helyen maradtak fenn és az őket nevezetessé tevő fajok úgy tűnik eltűntek. A Nagy-turján korábban hatalmas kiterjedésű magassásosát szinte elfedik a lápcserjések, 1-2 évtizeden belül rekettyefüzesek veszik át a helyét. Az üde láprétek helyzete a terület északi felén kielégítő, kezelésük természetvédelmi szempontból az elmúlt években sokat javult. Kékperjés láprétei viszont szinte teljesen megszűntek, a fennmaradtak is inváziós fajokkal veszélyeztetettek. Mocsárrétei többnyire kékperjések degradálódása révén jöttek létre, amelyek regenerációjának a jelenlegi kezelési rendszer nem kedvez.

Az Ócsai Tk területén a legfontosabb és halaszthatatlan természetvédelmi beavatkozás egyértelműen a vízkészlet megőrzése kell legyen! A láperdők kezelésénél alapelveként rögzíthető, hogy vízkészletük helyreállításáig az inváziós fás- és lágyszárúak kiirtásán kívül egyéb tevékenység nem végezhető. Amennyiben sikeres vízkészlet rehabilitációt hajt végre a természetvédelem, lehetne engedélyezni az összes láperdő területének töredékén (évente

maximum 0,2 %-án), elsősorban természetvédelmi, másodsorban gazdasági célú fakitermelést. A tarvágások kiterjedése az engedélyezett helyszíneken nem haladhatja meg az 1 ha-t. A természetközeli keményfás ligeterdők olyan értéket képviselnek, - és leteremelésük után, felújításuk módjai miatt is, nem regenerálódnak (erre jó példák vannak), - hogy azokban sehol nem engedélyezhető gazdasági célú fahasználat. A gyöngyvirágos-tölgyes folt ugyanebbe a kategóriába tartozik. Az erdők kezelése során feltétlenül kimérendők az erdei gyümölcsök, vénic szil, rezgő nyár, fűzek, ligeti szőlő – utóbbi védett -. Az erdei gyümölcsfajok ökológiai szerepe jelentős, számos mára megritkult és Natura 2000 jelölő állatfajnak nyújtanak táplálékot – fa és gyümölcs formájában egyaránt -. A vénic szilhez kötődő fajok a szilfavész következtében nagyon megritkultak. A Tk területén kifejezetten nagy egyedszámban figyelhetők meg. A nyár, valamint fűzfajok az odúkészítő madarak és társbérliők – pl. Natura 2000 jelölő denevér fajok – számára egyaránt fontosak. A Tk déli felén végzett keményfás ligeterdőkől történt hazai nyár kitermelések kifejezetten károsak voltak, mert SPA jelölő fajok élőhelyét semmisítették meg. A rezgő nyár fiatalosok kiterjedése folyamatosan növekszik, amelynek hatására egyes orchidea csoport tagjai gyakorivá váltak. A rezgő nyár és a nagytermetű fává növény fűzfa fajok szintén fontos tápnövényei védett, valamint Natura 2000 jelölő fajnak. A magassásos vegetáció eltűnésének megakadályozását csak a már emlegetett vízmegőrzéssel és aktív természetvédelmi kezeléssel lehet biztosítani, úgymint legeltetés és ennek hiányában kaszálás kivitelezésével. Az amerikai aranyvessző fajokkal fertőzött élőhelyeket legeltetni szükséges, ellenkező esetben le kell tennie ezen élőhelyek helyreállításáról a természetvédelemnek. A téli sás önmagától és gyorsan terjedő faj, jelenleg nem veszélyeztetett a *Claditum marisci* társulás. Az üde láprétek kezelése megnyugtató módon változott, állományainak természetességi állapota többnyire kiváló. A kékperjések katasztrófálisan pusztulnak. Védelmük érdekében a jelenlegi kezeléseken változtatni kell, azaz olyan kezeléseket kell alkalmazni, amely képes megőrizni a gyepterület szerkezetét, fajkészletét, kedvez a jelölő fajoknak, és elősegíti az inváziós fajok kiirtását, illetve nem teszi lehetővé azok betelepülését (Már létező példákat kellene csak átvenni!). Mocsárrétjeinek kezelése - amennyiben nem óhaj a természetvédelem részéről azok láprétekké történő visszaalakítása - megfelelőnek tekinthető.

Az Ócsai Tk-ban és azzal határosan több száz hektár, szántó felhagyásából keletkezett üde és száraz gyepterület van. A DINPI által az utóbbi években gyepesítésnek indított területek döntő többségén a fenyércirok tömeges, helyenként monodomináns állományokat képez. Természetes gyepekké történő visszaalakításukhoz a jelenlegi kaszálási módokon és időpontokon változtatni kell, illetve a szarvasmarha legeltetést szükséges alkalmazni. Az Ócsai Tk-ban és az azzal határos homoki gyepeken az intenzív birkalegeltetést kissé extenzifikálni kell, de nem jelentős mértékben.

Az **Újhartyán-Inárcsi lápvonulat** gyepeit a feltörés – azaz a megsemmisülés –éppúgy fenyegeti, mint a szinte kizárólagos és igen korai időpontokban folytatott és forgódobos kaszátípussal végzett, rövidre nyíró, mozaikot nélkülöző kaszálás. Mivel több kékperjés láprét van e területi egységen, mint az Ócsai Tk-ban, feltétlenül érdemes lenne komolyabb energiát fordítani a gazdálkodók tudatformálására, különös tekintettel arra, hogy a felmérés során velük folytatott párbeszédéből egyértelműen kiderült, felveszik a Natura 2000 gyepterületek után járó támogatást.

A **Dabasi-öblözet** állapota az utóbbi 10 évben jelentős mértékben romlott. A lecsapolás oly mértékű, mind Dabas település közelsége folytán, mind a HM területen, hogy a 2004-ben folytatott térképezéshez képest felére zsugorodott a láprétek kiterjedése, a megmaradtak pedig szintén átalakuló félben vannak. A kezeléseken pozitívum, hogy a kétszeri kaszálás már nem jellemző mindenhol – kivéve a Vizesnyilas TT-t -, megjelent a mozaikos kaszálás, a magasabb fűtarlót biztosítani képes és sok helyen így is alkalmazott tárcsás kasza használata. Mindezek a hasznosítási változások sem lesznek képesek megállítani az üde gyepek eltűnését.

Mivel országos viszonylatban is nagy kiterjedéssel jelölte hazánk ezt a kjtt-t kékperjés láprétekre (6410), ezek pusztulását felettébb nehéz lesz megmagyarázni, illetve ekkora kiterjedésben újabb területeket jelölni nem lesz képes Magyarország. Kézenfekvő tehát azon javaslat, miszerint a természetvédelemnek meg kell tennie mindent annak érdekében, hogy megállítsa és megfordítsa a gyors pusztulási folyamatot. Ehhez el kell érni, hogy a Dabasi-öblözet északi felén a csatornákon történjen érdemi vízmegőrzés, továbbá a Táborfalvi-lőtérrel ne vezessenek el a vizet.

A Dabasi-öblözet száraz gyepeinek állapota általában véve a helytelen kezelések következtében szintén sokat romlottak. A lőtérén a rendszeres leégetés miatt, azon kívül pedig az agrártámogatások felvételét biztosító faltól falig történő kaszálás hatásaként a homoki gyepek degradálódnak. A lőtérén eddig végzett legeltetés az élőhelyek gypes jellegét a természetes társulásokra képes volt természetközeli állapotban megőrizni, a lőtérén kívül viszont a legelők mindegyike túllegettetettnek bizonyult.

Összegezve a Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület állapotát és a változási tendenciákat, a terület jelölő élőhelyeinek és fajainak megőrzése érdekében nagyon komoly természetvédelmi beavatkozás sorozatra van szükség.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3. 1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Védje, és hosszú távon őrizze meg a turjánvidékre jellemző, a felszíni vízrendezések következtében egyre inkább visszaszoruló, igen érzékeny vizes élőhelyeket - a nádas és télisásos mocsarakat, zsombék- és magassásosokat, mocsár- és lápréteket, láp- és keményfás ligeterdőket, valamint az erdőssztyepp jellegű területek mikrohabitatjait, a természetközeli homokpusztaréteket, homoki legelők, homoki erdők élővilágát.

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen a jelölő élőhelyeket és fajokat őrizze meg maradéktalanul és tegye lehetővé állományaik és populációik kiterjedésének és egyedszámának növekedését, természetességi mutatóik javulását.

3. 2. Kezelési javaslatok

A fenntartási tervek rögzítik az adott Natura 2000 terület botanikai, zoológia értékeit, és az élőhelyekre vonatkozó adatok alapján meghatározzák a természeti értékek fenntartása érdekében követendő, illetve javasolt gazdálkodási gyakorlatot. Ezeket a tervben "előírásoknak" nevezzük, és meghatározásuk – művelési ághoz kötötten – élőhelytípus (Á-NÉR) szinten történt.

A faj- vagy élőhelyvédelmi szempontból azonos kezelést igénylő terület egységeket az egyszerűség kedvéért a terv ún. *kezelési egységként* határolja le, és jeleníti meg az 17. sz. térképmellékletben. A Natura 2000 területek egységes kódszámmal jelzett ún. „harmonizált” előírásai a 20. sz. mellékletben találhatók.

A kezelési egységekhez (élőhelyekhez/élőhely-együttesekhez) rendelt előírások a következők szerint csoportosíthatók:

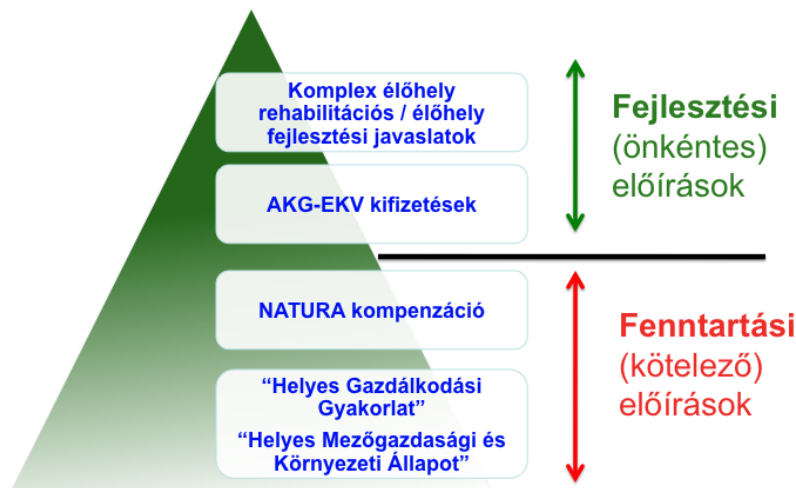
1. Fenntartási előírások:

- jogszabályokban rögzített, kötelező előírások,
- Natura kompenzációs előírások (kötelező formában)

2. Fejlesztési előírások és javaslatok

- működő támogatási rendszerekhez (AKG-EKV) kapcsolt, önkéntes formában működő előírások
- élőhely rehabilitációs/fejlesztési javaslatok (önkéntes formában)

Az előírások hierarchiáját az alábbi ábra szemlélteti:

Fenntartási előírások

A fenntartási előírások betartása azért szükséges, mert ezek révén biztosítható a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradása, a területek jelenlegi állapotának a megőrzése.

Ezek

- részben *jogszabályokban* (pl. „Helyes Gazdálkodási Gyakorlat”, „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot”) rögzítettek, tehát betartásuk anyagi ellentételezés nélkül is kötelező;
- részben a Natura 2000 területekre alkalmazott *új előírások*. Ezen előírások esetében a 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelem-kiesés mértékéig.

Fejlesztési előírások

A **fejlesztési előírások** a területek természeti értékeinek a növelésére irányulnak olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ezek

- egyrészt olyan, az agrár-környezetgazdálkodási és erdő-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján és kifizetés ellenében megvalósítható *új előírások*, melyeket a területi sajátosságok figyelembe vételével alakítottunk ki, és amelyek a gazdálkodási módok meghatározása révén alapvetően a területek kezelésére vonatkoznak;
- másrészt komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési javaslatok, melyek megvalósulása eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő. A célok eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok

elvégezése szükséges, ezért ezek is csak önkéntes formában, megfelelő támogatási programok mellett valósulhatnak meg.

Az előírások és a támogatási rendszerek tervezett kapcsolatát az alábbi táblázatban foglaltuk össze:

Előírások	Támogatási forma
Fenntartási előírások	Önálló Natura 2000 kompenzáció formájában
Fejlesztési előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely rehabilitációs, élőhely fejlesztési javaslatok	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Egyéb javaslatok

A Natura területek fenntartása érdekében megfogalmazott, a gazdálkodással összefüggő tevékenységeket meghatározó előírások hatásainak az értékelése érdekében monitoring rendszert kell működtetni. E rendszernek biztosítania kell az adatok gyűjtésével, tárolásával, feldolgozásával, elemzésével és megjelenítésével kapcsolatos igényeket úgy, hogy mindezek eredményeként a rendszer alkalmas legyen a Natura területek kialakításakor megfogalmazott célok megvalósulásának a kimutatására, lehetőleg számszerűsített és a területi hatást is megjelenítő formában.

A monitoring rendszer képezi az alapját azoknak a kutatásoknak, melyek természeti értékek megőrzését szolgáló előírások megerősítését, vagy újak kialakítását célozzák. Légcélszerűbb formája ennek az, amikor a konkrét területhasználó (gazdálkodó) bevonásával, a közös érdekek konszenzusán alapuló kutatási program keretében történik a kutatási programnak nemcsak a megtervezése, hanem annak kivitelezése is.

3.2.1 Egységes kezelési előírások

Az egyes művelési ágak esetében meghatározásra kerültek olyan fenntartási előírások és fejlesztési javaslatok, amelyek valamennyi érintett - az adott művelési ághoz tartozó - kezelési egységen betartandóak, illetve javasoltak. Ezek az előírások és javaslatok itt, külön táblázatban szerepelnek.

A kezelési egységeknél már csak azok az előírások találhatók, amik az itt felsorolt, művelési áganként egységes előírásokon felül kimonodottan csak az adott élőhelytípusra vonatkoznak.

A, Erdőkre vonatkozóan

Érintett kezelési egységek: KE_18, KE_19, KE_20, KE_21, KE_22, KE_23, KE_24, KE_25, KE_26, KE_27, KE_28, KE_29, KE_30, KE_31, KE_32, KE_33, KE_34, KE_35

Erdőkre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E51	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E60	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E65	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E66	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

Erdőkre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

-

B. Gyepek és füves területek esetén

Érintett kezelési egységek: KE_5, KE_6, KE_7, KE_8, KE_9, KE_10, KE_11

Gyepekre és füves területekre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, rendkezelő használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavart eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gyepégetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.

GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, számár).

Gyepekre és füves területekre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY44	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos.
GY45	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY61	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY63	Sarjulegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.

C. Szántóföldi hasznosítás esetén

Érintett kezelési egységek: KE_1, KE_2, KE_3, KE_4

Szántóföldekre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.

SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ14	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók, kivéve a Natura 2000 területen kívül eső határos szántókon.
SZ16	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ17	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ28	Szalma- vagy szénakazal max. magassága 5 m lehet.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ39	Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasználat tilos.
SZ42	Öntözés tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ55	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ56	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ59	Telepítés előtt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ60	Tájidegen fűmagkeverékek történő vetés tilos.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.

Szántóföldekre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ21	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.

SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ27	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 ha.
SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ49	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ63	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.

D. Vizes területek esetén

Érintett kezelési egységek: KE_12, KE_13, KE_14, KE_15, KE_16, KE_17

Vizes területekre vonatkozó egységes fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V03	Felhagyott tőzegbánya-területek kezelésmentesen kell tartani.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.

Vizes területekre vonatkozó egységes fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V05	Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V49	A nádas 10-20%-át nem szabad learatni.
V50	A nádas 20-30%-át nem szabad learatni.
V51	A nádas 30-40%-át nem szabad learatni.
V63	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.

3. 2. 2. Kezelési egységekre vonatkozó kezelési javaslatok

A kezelési egységek előírásait újból át kellene gondolni, a fenntartási, illetve a fejlesztést szolgáló előírások keverednek egymással. A gyomirtásra, a tápanyagutánpótlásra, az

állategységekre, a kaszálások időpontjára vonatkozó részekben, a kaszálatla területekre vonatkozóan a tervező sokszor az összes a 20. számú mellékletben lévő előírásokat beemelte, és ezáltal értelmetlennek a kezelési előírások összessége. Egyes kezelési egységekhez tömörked előírást tesz, azonban a kezelési, fenntartási javaslatok indoklásához igen rövid tömör választ ad, gyakran ez a rész teljesen hiányos is. Tipushiba, hogy a kezelési egységekhez tesz fejlesztési javaslatot, azonban a szöveges részben erről nem ír semmit. Továbbá ugyanazon tevékenységhez több javaslatot ad, pl. kaszási időpontok és nem derül ki, hogy mi alapján választhat közülük a gazdálkodó, ill. miért is van ennyi választási lehetőség.

KE1 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

–¹ / T1 Egyéves szántóföldi kultúrák²

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok³

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlóhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ12	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.

¹ Natura 2000 (közösségi jelentőségű) élőhely kódja és neve

² Á-NÉR élőhely kódja és neve

³ A teljes kezelési előírássor kódszamos listája a 3. sz. mellékletben található

SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugar, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE2 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / T2 Évelő szántóföldi kultúrák

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
-----	------------

SZ02	Évelő szálaspillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlóléghántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálaspillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszeres gyomirtás tilos, kivéve az özőnnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálaspillangós takarmánynövényeket (évelő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE3 kezelési egység*(1) Érintett élőhelyek:*

– / T3 Zöltség és dísznövény kultúrák

*(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok***Fenntartási előírások**

Kód	Megnevezés
SZ02	Évelő szálas pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálas pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszátlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugar, legfeljebb 25% egyéb kultúra.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.

SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálás pillangós takarmánynövényeket (évelő szálás pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálás pillangós takarmánynövény (szálás pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE4 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

– / T6 Kistáblás mozaikok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
SZ02	Évelő szálás pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálás pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.

SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hóeltakarítás kötelező.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ42	Öntözés tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
SZ24	Vegyszeres gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldugor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálas pillangós takarmánynövényeket (évelő szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálas pillangós takarmánynövény (szálas pillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldugor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshoz közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az

antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE5 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek:* B5 Nem zsombékoló magassárátek
Natura 2000 kódja/neve:

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*
Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY36	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY60	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY78	A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.

GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A magassásosok még jelenleg is nagy kiterjedésű területeket borítanak, de legtöbb állományuk lápcserjésedett vagy a közeljövőben tűnik el ugyanezen okból. A kezelés az élőhely és a védett (pl. *Thelypteris palustris*, *Lathyrus palustris*, *Carex lasiocarpa*, *Bombina bombina* stb.), valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE6 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

7230 Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek / D1 Üde és nádasodó láprétek-rétlápok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.

GY58	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.

GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY60	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az üde láprétnak, mint kiemelt jelentőségű élőhelynek és az ezen élőhelyen előforduló védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében szükségesek a kezelési, fenntartási javaslatok. Ezek a teljesség igénye nélkül a következők: *Dactylorhiza incarnata*, *Epipactis palustris*, *Schoenus nigricans*, *Eriophorum angustifolium*, *Carex lasiocarpa*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE7 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae)/ / D2 Kiszáradó kékperjés láprétek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok
Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni

GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálassal.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálassal.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A különböző mértékben degradált képerjés gyepék és az azokon még megtalálható védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Ezek pl.: *Adenophora liliifolia*, *Iris sibirica*, *Iris spuria*, *Orchis spp.*, *Ophrys spp.*, *Cirsium brachycephalum*, *Plantago maxima*, *Maculinea teleius*, *Lycaena dispar*, *Coenonympha oedippus*, *Isophya costata*, *Triturus dobrogicus* stb.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE8 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek / D34 Mocsárrétek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepen legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.

GY60	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY78	A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A mocsárrétek védelme érdekében, amelyek a kékperjés láprétek, magassásosok degradálódásával jöttek létre, ezért állományaik igen különbözőek lehetnek, általában kifejezetten fajgazdagok és őrzik azok védett fajkészletének egy részét. Pl. *Dactylorhiza incarnata*, *Orchis spp*, *Lycaena dispar*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE9 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

6410 Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae)/ D5 Patakperti és lápi magaskórósok

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY82	A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárazzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárazzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY78	A gyepet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnél el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.

GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A magassásosokkal ill. különböző gyepekkel vagy láp- és ligeterdőkkel érintkező keskeny sávjai, kisebb foltjai néhány karakterisztikus védett fajjal rendelkeznek (a többi védett faj a csatlakozó élőhelyekről származik). Ezeknek a veszélyeztetett fajoknak védelme, megőrzése érdekében. Pl. *Veronica longifolia*, *Iris sibirica*, *Lathyrus palustris*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE10 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

6260 /Pannon homoki gyepek / G1 Évelő nyílt homokpusztai gyepek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY56	Inváziós növényekkel fertőzött gyeppen csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY60	A gyeppen legelésbiztosított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.

GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
-------	--

Fejlesztési javaslatok

-

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kiemelt jelentőségű és nagyon változó állapotban fennmaradt homoki gyepek védelme, valamint védett, veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Élőhely típusban jellemző fajok: *Festuca wagneri*, *Stipa borysthénica*, *Centaurea arenaria*, *Alkanna tinctoria*, *Achillea ochroleuca*, *Dianthus serotinus*, *Gypsophylla fastigiata ssp. arenaria*, *Iris arenaria*, *Ephedra distachya*, *Sedum hillebrandtii*, *Astragalus varius*, *Peuceadanium arenarium*, *Onosma arenaria*, *Carabus hungaricus hungaricus*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE11 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

6260 Pannon homoki gyepek / H5b Homoki sztyepprétek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepp állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyeppet évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.

GY80	Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálandó terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY110	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY59	A gyepon legelészárított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY78	A gyeptet évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.

GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárazzásánál, kaszálásnál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárazzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárazzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY90	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálassal.
GY95	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe bele tartozhatnak.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálassal.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Sok társulást magába foglaló aggregátum, amely szintén számos védett fajt magába foglaló kiemelten jelentős élőhely közé tartozik. Ezért a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében szükséges. Ezek pl.: *Stipa pennata*, *Centaurea sadleriana*, *Orhis coriophora*, *Ophrys sphegodes*, *Achillea ochroleuca*, *Carabus hungaricus hungaricus*, *Spermophilus citellus*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE12 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

3150 Természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel / A1

Békalencsés, rucaörömös, tócsagazos úszóhínár

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszállás tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V04	Tilos a kaszálás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszállás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Az élőhely kezelés, fenntartás elsősorban a vízhez kötődő védett halak, kételtűek és hüllők, valamint a rovarok védelme érdekében fontos. Ezek az *Umbra krameri*, *Cobitis taenia*, *Misgurnus fossilis*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Emys orbicularis*, *Bombina bombina*, *Triturus dobrogicus*, *Lutra lutra*. Ritkán megjelenhet az élőhelyen a *Hottonia palustris* hínárja is kis kiterjedésben.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE13 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

3150 Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja / A23 Tündérrózsás, vizitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszállás tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V04	Tilos a kaszálás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszállás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Az élőhely kezelés, fenntartás elsősorban a vízhez kötődő védett halak, kételtűek és hüllők, valamint a rovarok védelme érdekében fontos. Ezek az *Umbra krameri*, *Cobitis taenia*, *Misgurnus fossilis*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Emys orbicularis*, *Bombina bombina*, *Triturus dobrogicus*, *Lutra lutra*. A növények közül a *Nymphaea alba* jelenléte miatt kell a kezeléseket betartani.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE14 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

– / B1a Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások, B1b Nádas úszólápok, lápos, tőzeges tőzeges nádasok és télisásosok

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszalás tilos.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kialakítani.
V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerint érintett NPI-gal értesíteni kell .
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-ot.
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kijelölni.
V46	December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V04	Tilos a kaszálás.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszalás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.
V48	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.

V57	A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A kezelési, fenntartási munkákat az indokolja, hogy az eredeti fajgazdagabb foltjainak fajkészletéből egyes fajok már végleg eltűntek, kiterjedésük folyamatosan csökken. A másodlagos állományok kifejezetten fajszegények, de megvan az esély egyes védett fajok visszatelepülésének. Ezek: *Thelypteris palustris*, *Lathyrus palustris*, *Urtica kioviensis*. Az állatjaok szempontjából is fontos élőhely, főleg a kétéltűek és vizes élőhelyhez kötődő madarak szempontjából.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE15 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

7210 Meszes lápok télisással (*Cladium mariscus*) és a *Caricion davallianae* fajaival / B1bN Télisásokok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V04	Tilos a kaszálás.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.

V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A területen nagyobb kiterjedésű állományai ismertek, amelyek a fenti élőhelynél jóval fajszegényebbek, de főként a vizes élőhelyhez kötődő madarak szempontjából nagy jelentőségű és kezelési, fenntartási javaslatok indokoltak.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE16 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / B2 Tavi hamatkásás, békabuzogányos, tavi kákás, mételykórós mocsarak

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszállás tilos.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
V04	Tilos a kaszálás.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszállás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

Az élőhely kezelés, fenntartás elsősorban a vízhez kötődő védett halak, kétéltűek és hüllők, valamint a rovarok védelme érdekében fontos. Ezek pl. az *Umbra krameri*, *Misgurnus fossilis*, *Emys orbicularis*, *Bombina bombina*.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Igen.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE17 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*

– / B4 Zsombékosok

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V04	Tilos a kaszálás.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.

Fejlesztési javaslatok

-

(3) *A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása*

A zsombékosok nagyon kis kiterjedésű területeket borítanak, a legtöbb állományuk kiszárad, elnádásodott, lápcserjésedett vagy a közeljövőben tűnik el ugyanezen okból. A kezelés az élőhely és a védett (pl. *Thelypteris palustris*, *Lathyrus palustris*, *Carex lasiocarpa* *Rhynchospora alba* stb.), valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*

Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem megengedett

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Nem megengedett

KE18 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

91N0 Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*) / M5 Bórókás-nyárasok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetesként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.

E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.

E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás) kell megakadályozni.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A speciális élőhely, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az élőhely típusban jellemző védett fajok: *Epipactis borbasii*, *Cephalanthera rubra*, alászorulva vagy a környezetében előfordul a *Echinops ruthenicus*, *Dianthus serotinus*, *Gypsophylla fastigiata* ssp. *arenaria*, *Iris arenaria*, *Ephedra distachya*, *Sedum hillebrandtii*, *Astragalus varius*, *Peuceadanium arenarium*, *Onosma arenaria*, *Carabus hungaricus hungaricus*.

(4) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE19 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)/ J1a Fűzlápok, lápcserjések

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.

E20	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészt területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.

E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Meghatározó fás élőhely, amelynek a kiterjedése folyamatosan növekszik a fátlan élőhelyek rovására. A kezelésre a korábbi élőhelyek védett, valamint a veszélyeztetett fajainak védelme, megőrzése érdekében van szükség. Ezek a zsombékos, magassásos, kékperjés és mocsárrét élőhelyről kerülnek ki. Egyébként teljesen zárt állományban egy fajszegény élőhely.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE20 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

91E0 Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)/ J2 Égerlápok és égeres mocsérrdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetsterű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.

E20	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészt területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.

E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálszerű vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjrol) újítható fel.

E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) kell megakadályozni.
-----	--

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állapotuk sokfelé romlik a talajvízkészlet folyamatos csökkenése miatt – egyes helyeken katasztrófális a helyzet -, mind a mellett még vannak nagy kiterjedésű jó állapotú láperdők. Természetes éger újulat szinte egyáltalán nincs, kizárólag a magyar kőris újul nagy tömegben. Az éger csak ott újul, ahol vízbe dőlt faegyedek vannak. A láperdők nagy területen alakulnak át keményfás ligeterdökké. Jellemző védett fajaik pl. *Leucojum aestivum*, *Hottonia palustris*, *Urtica kioviensis*, *Cucujus cinnabarinus*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE21 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus Robur*, *Ulmus laevis* és *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmion minoris*)/ J6 Tölgy-kőris-szil ligeterdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.

E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák megőrzése.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.

E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrézlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

Az élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Országos viszonylatban is jelentős természeti értéket képviselnek. Természetes felújulásuk sikeres, de azokon a helyeken, ahol erdészeti beavatkozás történt, a fajkészlet sérült és megjelentek és terjednek az inváziós növények. Számos védett fajnak otthont adó élőhely, pl. *Scilla vindobonensis*, *Myotis myotis*, *Lucanus cervus*, *Cerambyx cerdo*.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE22 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / P1 Zárt erdők helyén kialakult vágáscserjések és őshonos fafajú pionír erdők

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*
Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.

E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetesként.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).

E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE23 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

– / P2a Üde cserjések, P2b galagonyás - kökényes – borókás cserjések

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
-----	------------

E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-

	ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjrol) újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.

E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználata során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.

VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)
------	---

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshoz közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE24 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / P2c Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusossal történhet.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.

E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőké
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepp) hasznosítandók.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetünkben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE25 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

P3 Fiatal erdősítés degradált, természetközeli gyepmaradványokkal

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok **Fenntartási előírások**

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.

E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkenek (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.

E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E23	Az erdőrészekeken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE26 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / P8 Vágásterületek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.

E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.

E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálánkénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepek) hasznosítandók.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshoz közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE27 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / RA Őshonos fafajú facsoportok, fasorok, erdősávok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E15	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.

E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.

E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.

E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE28 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.

E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhető úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.

E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos faj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetesként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.

E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészletekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználati során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználati során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjrol) újítható fel.
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) *Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok*
Nincs.

(5) *Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok*
Nincs.

(6) *Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Erdősítés nem támogatható.

(7) *Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat*
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE29 kezelési egység

(1) *Érintett élőhelyek*
– / RC keményfás jellegtelen vagy telepített erdők

(2) *Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok*
Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.

E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhető úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talaj-előkészítés végezhető.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.

E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fajok telepítésének tiltása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.

E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magszóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználatára során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználatára során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjra) újítható fel.

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE30 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / RD Tájídegen fajokkal elegyes jellegű erdők és ültetvények

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájídegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és bűvőhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közlekedésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E37	A hagyásfák fenntartása.

E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajelőkészítés végezhető.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágy- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
-----	------------

E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetyszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E33	A fahasználatlalt érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magszóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.

E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshoz közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE31 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / S1 Ültetett akácosok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.

E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E37	A hagyásfák fenntartása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lágyszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
E71	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajjelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálszerű vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepek) hasznosítandók.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE32 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / S2, Nemes nyarasok S3 Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők, S4 Erdei és feketefenyvesek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.

E37	A hagyásfák fenntartása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.

E15	A gyéritések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajjelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E54	Mesterséges erdősisítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepl) hasznosítandók.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE33 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek:

– / S5 Egyéb tájidegen fenyvesek

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.

E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megóvására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száruzás) kell megakadályozni.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.

Fejlesztési javaslatok

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajjelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.

E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepl) hasznosítandók.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE34 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek

– / S6 Nem őshonos fafajokból álló spontán erdők és cserjések

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.

E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közlekedésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal történhet.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtürelésnek megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megóvására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok általa állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fászfárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, száfázás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.

E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrésztlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajjelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyepek) hasznosítandók.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat
Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat
Fás legelő telepítés nem támogatható.

KE35 kezelési egység

(1) Érintett élőhelyek
– / S7 Facsoportok, erdősávok és fasorok

(2) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok
Fenntartási előírások

Kód	Megnevezés
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkének (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E23	Az erdőrészekben belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E37	A hagyásfák fenntartása.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.

E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fásszárúak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás) kell megakadályozni.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.

Fejlesztési javaslatok

Kód	Megnevezés
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészt területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-

	ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges talajjelőké
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos fafaj szálsankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyp) hasznosítandók.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

(3) A kezelési, fenntartási javaslatok indoklása

A környezetükben előforduló természetes vagy természeteshez közeli élőhelyek és a védett, valamint a veszélyeztetett fajok védelme, megőrzése érdekében. Az állományaik az antropogén beavatkozás ellenére tartalmazhatnak védett, valamint a veszélyeztetett fajokat, vagy szolgálhatnak azok költő, búvó, táplálkozó helyeiként.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Nincs.

(5) Egyéb/lokális kezelési, fenntartási javaslatok

Nincs.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó tiltás vagy javaslat

Erdősítés nem támogatható.

(7) Agrár-erdészeti rendszerek kialakítására vonatkozó tiltás vagy javaslat

Fás legelő telepítés nem támogatható.

3.2.3 Élőhely rekonstrukció és élőhely fejlesztés

Lásd az előírásoknál

3.2.4. Fajvédelmi intézkedések

Lásd az előírásoknál

3.2.5. Kutatás, monitorozás

Az irányelvek a Natura 2000 területekre monitorozási és kutatási feladatokat is előírnak. A közösségi jelentőségű fajok és természetes élőhelyek védelmi helyzetének rendszeres ellenőrzése céljából azok állományát, hazai elterjedését és természetvédelmi állapotát rendszeresen ellenőrizni kell, és különleges figyelmet kell fordítani a közösségi jelentőségű fajok és élőhely típusok kutatására. Az Európában vadon élő madárfajok állományának védelméhez, kezeléséhez és hasznosításához szükséges kutatást is elő kell segíteni. A monitorozás tekintetében még nincsenek egységesített előírások és módszerek, de a hazánkban 1997 óta működő Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer keretében kidolgozott mintavételi eljárások jó alapot nyújtanak majd a Natura 2000 területek monitorozásához.⁴

3. 2. 5. 1. Faj szintű monitorozás

A méhbangó, óriás útifű, keleti békakorsó, csengettyűvirág, ezüstsávós szénalepke, rákosi vipera és vidra állományfelméréséről minden évben a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek gondoskodnia kell.

A telepesen költő madárfajok, tűzok, fekete gólya, barna rétihéja, kék vércse, kerecsensólyom, réti sas, nagy póling, piros lábú cankó, szalakóta, fülemülesitke, parlagi pityer, kis őrgébics madárfajok állományainak évközben is folyamatos nyomon követését biztosítani kell. Nevezett taxonok megfigyeléseiről és a fajok védelmével összefüggésbe hozható tevékenységekről a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek részletes jelentést kell készítenie.

A mocsári béka és mocsári teknős állományváltozását évente végzett monitoring jellegű vizsgálati módszerekkel figyelemmel kell kísérni.

A kistűzű aszat, homoki kikerics, légybangó, pókbangó, szarvas bangó, rostostövű sás, fürtös homokliliom, homoki szalmagyopár, homoki nőszirm, ligeti szőlő, békaliliom, kornistárnics, kúszó csalán, vérfű boglárka, nagy tűzlepke, ürge, magyar futrinka, magyar tarsza területen előforduló populációját 3 évente fel kell mérni.

5 évente egy alkalommal a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek el kell készítenie a terület védett növény ponttérképét.

3. 2. 5. 2. Közösség szintű monitorozás

A mészkedvelő nyílt évelő homokpuszta gyepeket, kiszáradó kékperjés lápréteket, üde síklápréteket, téli sásosokat és az égeres láperdő (*Thelypteridi-Alnetum* minden 3. évben fel kell mérni.

A nádasok madárfaunájának folyamatos nyomon követése szükséges.

⁴ http://edktvf.zoldhatosag.hu/tartalom/termved/tv_natura.html 2009-12-18 alapján

3. 2. 5. 3. Élőhely szintű monitorozás

Tekintettel a területen rövid idő tapasztalt dinamikus és esetenként drasztikus élőhely változásokra 3 évente a természetvédelmi kezelésért felelős szervnek el kell készítenie a terület Á-NÉR alapú élőhely és jelölő élőhelyek térképét.

3. 2. 5. 4. Területkezelések hatásainak monitorozása

Kaszálások nyomán a kiszáradó kékperjés láprétek és az üde síkláprétek szukcessziós változásainak figyelemmel kísérése érdekében 25 helyszínen kijelölt állandó mintaterületen minden évben egy alkalommal szükséges a gyepterület felmérése, továbbá a téli sásosok és zsombéksásosok állapotának nyomon követése érdekében 3. évente történő állapotfelmérés szükséges kijelölt mintaterületeken.

A nádasok kezelését az abban költő madárfaunájának folyamatos nyomon követésével szükséges elvégezni.

A nádasok kezelésének szukcesszióra és élővilágra gyakorolt hatását nyomon követő kutatási kísérletet folytatni kell. A pallósor karbantartásáról gondoskodni kell, annak mindkét oldalán a 6 hektáros terület nádvágását 20 cm-s jég kialakulásakor el kell végezni. Ilyenkor azonban a kutatási tervnek megfelelően kötelezően el kell végezni a nádvágást.

E rendelet kihirdetését követő 1 éven belül arra kijelölt gyepterületen a kezelés teljes kizárásával járó kezelési kísérletet kell megkezdeni.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

Kölcsönös Megfeleltetés

A Kölcsönös Megfeleltetés (KM) egy harmonizált jogszabályi környezetet jelent, valamint gazdálkodási alapkövetelményeket foglal magába, mely rendszer bevezetése minden tagállam számára kötelező. A KM részét képezi többek között a Natura 2000 területeken való gazdálkodás feltételeinek a betartása is. Jelenleg a 269/2007 sz. Kormány rendelet által meghatározott feltételrendszerek betartása kötelező, mely kizárólag gyepterületeken van hatályban. Ezeknek a feltételeknek a betartása nem csupán a Natura 2000

területekre járó kompenzációs támogatás folyósításának feltétele, hanem a SAPS támogatásé is.

Natura 2000 területek támogatása

A 1698/2005 EC Tanácsi rendelet 38§ alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007 Kormány rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a 38§ alapján a kijelölt Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 Euró/ha.

Egyéb támogatások

Natura 2000 program a hazai vidékfejlesztési programozásba integráltan került beépítésre és az alábbi támogatási programokban is előnyt élveznek ezek a területek:

- Agrár-környezetgazdálkodási támogatás
- Nem termelő beruházások
- Erdő-környezetvédelmi támogatások
- 1. tengelyes támogatások

A fenntartási tervek szerepe a jelenlegi támogatási rendszerben.

Egyes vidékfejlesztési támogatások a Natura 2000 területekre vonatkozóan a fenntartási tervekhez kötötték a támogatási részvételt. A mezőgazdasági földterület első erdősítése jogcím, valamint az agrár-erdészeti rendszerek jogcím, melyek művelési ág váltással járó támogatások, csak abban az esetben engedélyezik Natura 2000 területen a támogatás igénylését, ha az a fenntartási tervvel összhangban van. A fenntartási tervek ilyen módú alkalmazása biztosítja azt, hogy az Unió pénze megfelelően hasznosuljon, nem hatnak egymás ellen, valamint kiküszöbölik azt, hogy az Natura 2000 területeken esetlegesen éppen Unió forrásból történjen károsodás.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg csupán a 269/2007 kormányrendelet alapján van kompenzációs kifizetés. Az ebben a rendeletben meghatározott földhasználati előírások betartása minden Natura 2000 gyepterületen kötelező. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó, erdő, halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezen területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A gyepterületekre vonatkozó földhasználati korlátozások olyan alapvető előírásokat fogalmaznak meg, melyek betartása minden hazai gyepterületen elengedhetetlen, a természeti értékesség fenntartása érdekében. Ez a rendelet azonban az általánosságából adódóan nem tud kezelni olyan speciális területi problémákat, melyek a Natura 2000 hálózat esetében fontosak. Ebből adódóan a fenntartási tervek egyik legnagyobb hozadéka az a területiségből eredő specialitás, mely megfelelően képes megalapozni a speciális kezelési irányokat. Ezen túlmenően a fenntartási tervek egy, a jelenleginél pontosabb, a területek igényeihez jobban

igazodó támogatási rendszer megalapozását is hivatottak előkészíteni, és szakmailag megfelelően alátámasztani.

Figyelembe véve a Natura 2000 területekre meghatározott célokat, a fenntartási tervek feladata több szintű:

- a jelenlegi állapot szinten tartását célzó előírások meghatározása
- a jelenlegi állapot jobbítását célzó előírások meghatározása
- élőhely rekonstrukciós irányok meghatározása

Természetesen a fenti szempontok kifejezetten az élőhelyek számára fontos irányokat mutatják be, és a fenntartási tervnek ennél jóval többet kell magukba foglalni, például a monitoring rendszerre tett javaslatot, illetve nem lehet elfelejteni a társadalmi konszenzus kialakítását sem.

A támogatások javasolt területi rendszere

A Natura 2000 területek legkisebb tervezési egysége az élőhely, illetve az élőhely folt. Ez az az egység, mely ökológiai szempontból homogén egységet képez, illetve jelölő élőhely esetén is ezek a foltok kerültek azonosításra. A jelölő növény és állatfaj esetében is élőhely szintű azonosítás történt fajvédelmi szempontból, mely állatok esetén több élőhely típust is érinthet. Mind az adatgyűjtés, mind a monitoring élőhely szinten értelmezhető.

A földhasználat esetében a területi egység az ún. *kezelési egység*, amely azokat az élőhely foltokat nevesíti, melyek egységes kezelése indokolt, illetve amely élőhelyek esetében a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el. A *kezelési egységek* a Natura 2000 területeket általában nagyobb tömbökbe aggregálják, azonban előfordulhat olyan élőhelyfolt is, amely két kezelési egységbe tartozik. A kezelési egység szerepe és jelentősége a földhasználati előírások területhez rendelésénél van.

A kezelési egységhez az alábbi földhasználati előírások tartoznak:

- Kötelező előírások
- Ajánlott/elvárt előírások
- Komplex élőhely rehabilitációs/ élőhely fejlesztési előírások

A területiség esetében külön figyelemmel kell lenni a jelenlegi területalapú támogatási rendszer működésére, mely a hasznosított mezőgazdasági területeket veszi alapul. Natura 2000 területek támogatása esetében éppen azok a területek lehetnek értékesek, illetve fejlesztésre javasoltak, melyek jelenleg nem minősülnek hasznosított területnek (belvizes foltok, becserjésedett gyepek, felhagyott szántó területek). Ennek az ellentétnek a feloldása alapvetően határozza meg a Natura 2000 területek fenntartásának és fejlesztésének a sikerét.

A Natura 2000 terület lehetséges támogatási szintjei

Kötelező szint

Ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az

élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepek művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről vízelvezetés tiltása stb.).

A 1698/2005 EC rendelet 38§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelemkiesés, valamint többletköltség mértékéig. Ez a jogszabályi háttér a Natura 2000 hálózat alapszintű fenntartásához szükséges. Jelenleg 269/2007 Kormány rendelet képezi a 38§ alapján jogosult kifizetés alapját.

A kötelező szinten meghatározott előírásokat a Natura 2000 területen gazdálkodó földhasználóknak be kell tartaniuk.

Önkéntes szint

A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalkozás alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével tervezzük az előírások meghatározását. Ebben a kategóriában kizárólag területkezelésre vonatkozó, gazdálkodási módot meghatározó előírások tartoznak.

A Natura 2000 területek értékességének növelése érdekében, speciális előírások kidolgozása mellett önkéntes programban való részvétellel lehet a gazdálkodókat ösztönözni arra, hogy a jelölő fajok és élőhelyek állapotának javításában aktívan részt vegyenek. Az önkéntes szinten már kezelni kell az egyediséget, illetve a tervezési területen belül azonosítani kell az eltérő célokat, és az ahhoz rendelt földhasználati előírásokat.

Komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások

A harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagy mértékben nő. Ebbe a kategóriába inkább prioritások, elérni kívánt célok kerülnek megfogalmazásra, melyek eléréséhez beruházási, fejlesztési feladatok elvégzése szükséges.

A fenntartási tervek jelenlegi formájukban alapvetően az önkéntes szint szakmai megalapozását, tervezési terület-szintű definiálását szolgálják.

3.3.2. A javasolt Natura 2000 kifizetés integrálása egyéb támogatási programokkal

Figyelembe véve a jelenleg működő támogatási rendszereket, illetve azok egymásra épülését, indokolt a Natura 2000 támogatások esetében az integrált megközelítés elvét alkalmazva több támogatás harmonizálását megcélozni. A támogatások között a jelenlegi struktúrában is fellelhető az egymásra épülés, ennek továbbfejlesztése a források hatékonyabb felhasználását eredményezheti. Az integrálás alapvető célja a kettős finanszírozás elkerülése, valamint a jogszabályi környezet, adminisztráció harmonizálása.

Az említett kategóriák mellett a jelenleg működő támogatások figyelembevételével az alábbi kapcsolódási pontok kidolgozása javasolt:

Kötelezően betartandó/tiltott előírások	Önálló Natura 2000 támogatás formájában
---	---

Ajánlott/elvárt előírások	Agrár-környezetgazdálkodási, Erdő környezetvédelmi támogatásokkal integráltan
Komplex élőhely fejlesztési előírások	Erdősítésre vonatkozó, agrár-erdészeti, nem termelő beruházásokkal, KEOP támogatásokkal integráltan

Ennek az integrált megközelítésnek az elemei a jelenlegi vidékfejlesztési rendszerben már láthatók, hiszen például a *mezőgazdasági földterület első erdősítése* intézkedés, ami felfogható egy komplex területfejlesztési előírásnak, csak abban az esetben támogat bármilyen erdősítést, amennyiben erre vonatkozó területi prioritás a Natura 2000 fenntartási tervben meghatározásra került.

A különböző intézkedések együttes alkalmazása mellett a Natura 2000 területekre jelentős forrás biztosítható abban az esetben, ha a gazdálkodó számára a támogatási programokban való részvételnek több lehetősége is adott. Ezt azonban csak úgy lehet hatékonyan lebonyolítani ha – alkalmazva a Nyugat-európában működő példákat – akkreditált szakértők bevonásával tervezik meg a gazdálkodók a támogatások optimalizálását célzó földhasználati stratégiájukat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Területileg érintett földhasználók, területkezelők számbavétele, elemzése, tájékoztatása, előzetes konzultáció és egyeztetés az alábbi módon valósult meg:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
14 félig strukturált interjú	jegyzőkönyv	2008.12.- 2009.04.20.	Gazdálkodók Ócsa Önkormányzat Dabas Önkormányzat Kakucs Önkormányzat Inárcs Önkormányzat Újhartyán Önkormányzat Pilis Park Erdő Zrt. KDV-KÖVIZIG Ócsai Madárvárta
Interjúval egybekötött terepbejárás	jegyzőkönyv	2009.04.10.	Természetvédelmi őr DINPI
Öletbörze	emlékeztető	2009.07.06.	Duna-Ipoly Nemzeti Park Ig.
Önkormányzati hirdetőtábla		2009.10. hó	Ócsa Önkormányzat
Egyeztetési anyag megküldése levélben	levél, tervanyag	2009.10. és 11. hó	Hivatalos szervek
Egyeztető fórum	jelenléti ív és emlékeztető	2009.10.02.	2 fő Ócsa Önkormányzat 1 fő Dabas Önkormányzat 1 fő HM Erdészeti Igazgatóság 3 fő Pilis Park Erdő Zrt.

			4 gazdálkodó 2 fő Ócsai Vadásztársaság
--	--	--	---

A széles körű kommunikációnál alkalmazott technikák az alábbiak:

Eszköz típusa	Dokumentum típusa	Időpont	Érintettek
Honlap	www.naturaterv.hu	2008. 12. hónaptól	Minden érdeklődő
Szórólap általános/területi	2000 példány a 20 mintaterületen	2009. 02. hónaptól	Összes/Területi érintettek
Nyomtatott kiadvány	6000 példány a 20 mintaterületen	2009. 11. hó	Gazdálkodók

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Turjánvidék Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek Ócsa Város, Dabas és a környező települések önkormányzatai, valamint a helyi gazdálkodók és az illetékes falugazdász, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, és a Honvédelmi Minisztérium. Kisebb mértékben érintett az Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, valamint a környező települések lakossága.

Érintettségek:

- *Ócsa Önkormányzata:* a Natura 2000 már meglévő természetvédelmi területek érint, konfliktust egyáltalán nem okoz, a település terveibe illeszkedik (környezetbarát, zöld image).
- *Kakucs Önkormányzata:* a Natura 2000 nem befolyásolja a település terjeszkedését vagy fejlesztési terveit, mivel a területek a belterületről távolabb helyezkednek el. A rendelet a környezetbarát, fenntartható települési elképzelések irányába való elmozdulást segíti.
- *Inárcs Önkormányzata:* a Natura 2000 nem befolyásolja a település terjeszkedését vagy fejlesztési terveit, mivel a területek a belterületről távolabb helyezkednek el.
- *Dabas Önkormányzata:* a Natura 2000 érinti a település ipari parkját, s mivel másfelé nincs lehetőség terjeszkedni, a lakott területek bővítésének irányát is. A Dabasi Ipari Park esetében a DINPI kompromisszumot kötött, az ipari park területét egy módosítás során kiemelték a rendelet hatálya alól. A belterülettel szomszédos telekalakítások, parcellázások során ismételt konfliktusok alakulnak ki. Szintén Dabast érinti, hogy a kisparcellás gazdálkodás során természeti értékek kerülnek veszélybe. Ezeket a helyzeteket elsősorban a tájékoztatás és a gazdákkal való intenzív kapcsolattartás révén lehet kezelni.
- *Gazdálkodók, falugazdász:* a gazdálkodók semmilyen tájékoztatást nem kaptak a Natura 2000-ről, a falugazdászok is csak akkor, ha utánajártak, de még így is rengeteg nyitott kérdésük maradt, amire választ várnának. A gazdák kompenzáció nélkül semmiképp nem tehetők érdekeltté, kompenzációval is csak akkor, ha a kieső bevételeket és az adminisztráció terheit is fedezi a kapott összeg. Jelenleg inkább az jellemző, hogy nem vesznek tudomást a Natura 2000-ről, s nem tartják be a szabályokat. A falugazdászok célzott tájékoztatása és a gyakorlati ismeretek átadása jelentős eredményeket hozhat.
- *KDV-KÖVIZIG:* mivel a Duna-völgyi főcsatorna a kijelölt Natura 2000 területen indul, és a talajvízszint-csökkenés jelentős (1-1,5 méter az érintettek konszenzusos

véleménye szerint) a KDV-KÖVIZIG hozzáállása különösen fontos. Az Igazgatóság alapvető problémának látja a különböző törvények összehangolatlanágát. A csatornákat üzemi területként kívánja kezelni. Jelenleg azonban a vízelvezetés nem jelent kiemelt problémát, mivel az utóbbi években nem volt komoly belvíz.

- *A Honvédelmi Minisztériummal* a kapcsolatot a DINPI vette fel, és mivel ez kialakult és működő kapcsolat, az információkat segítségükkel közvetítjük.
- *Pilisi Parkerdő Zrt.*: a bevétel-növelési kényszer és a természetvédelmi kezelés szempontjai között feszülő ellentéteket feloldására volna szükség. Jelenleg sikerült elérni, hogy a tarvágások helyett fokozatos felújító vágásokkal kezeljék a területet.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság*: a szokásos természetvédelmi tevékenységek mellett a DINPI gazdálkodik is, a vagyonkezelésében lévő területek mintegy harmadát maga kezeli (kaszálás). A tevékenység során a DINPI a hagyományos tájhasználatot követi, természetesen a kornak megfelelő technológiával. A DINPI rugalmasan és egyedileg kezeli a beépítési, településfejlesztési terveket; amennyiben az természetvédelmi szempontok szerint elfogadható, engedményt tesznek a település fejlődésének érdekében. A vízrendezési kérdésekben is elsőrendű szempont a lakóépületek védelme. Mindemellett nem mindegyik települési önkormányzattal konfliktusmentes a kapcsolat.
- *Az érintett települések, különösen Ócsa és Dabas, lakossága*: érintettségük alapvetően azért jelentős, mert ők a Natura 2000 hatálya alá eső kisparcellás szántók tulajdonosai, a területek közvetlen a települések határában kezdődnek, így azok nem ritkán erős terhelésnek vannak kitéve (legeltetés, illegális személtlerakás). A Natura 2000 kijelölésről való tájékoztatás, a terület értékeinek bemutatása lehet kulcsfontosságú számukra.

Az interjúk alapján megállapítható, hogy az Ócsai TK területein, a DINPI-től bérelt földön gazdálkodók, Ócsa Önkormányzata és a DINPI között gyakori és jó a kapcsolat. Szintén rendszeres a kapcsolat a DINPI és a többi érintett önkormányzat között, ez azonban jobbára a fejlesztési tervek, fejlesztési stratégiák véleményezésre korlátozódik, így az egyeztetések során rendszeresek az érdeklődések. Az önkormányzatok egy része a Natura 2000 kijelölés kapcsán súlyos ellenvetéseket fogalmaz meg, amelyeket az érintettek helyi szinten meghozott kompromisszumok révén csak részben tudnak kezelni. A tájvédelmi körzeten kívül gazdálkodó érintettek egy részének beszámolójából szintén az derül ki, hogy számukra egyes előírások, természetvédelmi kérdések értelmezhetetlen korlátként jelennek meg. A gazdák elsősorban a természetvédelemi örökkel való találkozások során találkoznak a fenti előírásokkal. Tekintettel azonban a terület méreteire és a gazdák számosságára, nehezen megoldható a rendszeres kapcsolattartás. Bár a falugazdász szintén értesült a területkijelölésről, további információkat várna a Natura 2000 rendeletről, hogy pontosan és részletesen tudja tájékoztatni a gazdákat arról. A vízügyi szervekkel csupán formális kapcsolatot tartanak a helyi érintettek.

A Natura 2000 program nagyvonalakban ismert az érintettek körében, egyetlen interjúalanyunk számára sem volt újdonság. A Natura 2000 mögött meghúzódó koncepció, illetve a területkijelölések mikéntje és a védendő értékek köre többé-kevésbé ismert, bár jelentős a különbség azon települések között, amelyek az Ócsai Tájvédelmi Körzetet érintik, és amelyek az Ócsai TK-tól távolabb esnek. Az Ócsai TK-hoz közel eső települések lakói ismerik és elismerik a védendő értékeket, amint az önkormányzatok is (mindemellett a vízvízsszatartás kérdéseit, vagy a fejlesztési területeket illetően adódhatnak nézeteltérések). Az Ócsai TK-tól távolabb fekvő önkormányzatok kevésbé értékelik a Natura 2000 rendelet előnyeit. Ezeken a településeken a legtöbb megkérdezett a Natura 2000 programhoz közvetlen előnyt nem kapcsol. Általánosságban úgy látják, hogy a program újabb megkötéseket,

szabályokat jelent, amit a gyepterületekre járó kompenzáció még a gazdálkodók esetében sem képes teljesen ellentételezni, az ingatlan fejlesztésben érdekelt helyiek, illetve önkormányzatok számára pedig semmiképpen nem jelent megoldást.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Konzultáció országos hatáskörű szervekkel

Az országos szinten érintett államigazgatási szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. A konzorcium vezetői az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009.03.11. és 2009.03.23. Wisnovszky Károllyal) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket.

Egyeztetés területi és helyi hatáskörű szervekkel

A fenntartási terv egyeztetési anyagát a következő területi és helyi szervek és szervezetekkel szükséges egyeztetni az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 4 §.szerint:

- területi államigazgatási szervek,
- nemzeti park igazgatóságok,
- települési önkormányzatok,
- érintett földrészletek tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdasági érdekképviselői szervek,
- környezet és természetvédelmi célra alakult társadalmi szervezetek.

Az elkészült tervváltozat egyeztetése céljából az alábbi két fő egyeztetési módszert alkalmaztuk:

1. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD) postai úton való megküldése az érintetteknek (ún. „hivatalos egyeztetés”) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot írásban véleményezzék megadott határidőre. Elsődleges érintett kör: területi államigazgatási szervek, nemzeti park igazgatóságok, települési önkormányzatok.
2. Az egyeztetés anyag digitális adathordozón (CD), vagy nyomtatott formában postai úton, vagy e-mailen való megküldése az érintetteknek (kérésüknek megfelelően) azzal a kéréssel, hogy a tervváltozatot a megrendezett egyeztető fórumon szóban véleményezzék. Elsődleges érintett kör: terület tulajdonosai, vagyonkezelői, gazdálkodók, civilek.

1. Hivatalos egyeztetés:

Megszólított véleményező	Véleményt küldött
Dabas Város Önkormányzata	x
Inárcs Község Önkormányzata	
Kakucs Község Önkormányzata	
Ócsa Város Önkormányzata	
Örkény Város Önkormányzata	
Táborfalva Község Önkormányzata	

Közép-Duna völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	
Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság	x
Közép-Duna völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	x
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság	
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság	
Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága	
Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Főváros és Pest Megyei Kirendeltség	
Pest Megyei Földhivatal	x
Budapesti Bányakapitányság	
Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal	

A beérkezett véleményeket táblázatban rögzítjük, feldolgozzuk, és ezt követően a szakértői és megbízási mérlegelés alapján a tervváltozatba beépítjük.

2. Egyeztető fórum: 2009. 10. 27. Ócsa, Polgármesteri Hivatal

Meghívottak	Megjelentek
Ócsa Önkormányzat	2 fő
Dabas Önkormányzat	1 fő
Kakucs Önkormányzat	-
Inárcs Önkormányzat	-
Tatárszentgyörgy Önkormányzat	-
Újhartyán Önkormányzat	-
Örkény Önkormányzat	-
HM Erdészeti Igazgatóság	1 fő
Pilis Park Erdő Zrt.	3 fő
Ócsai Madárvárta	-
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	-
Duna-IPoly Nemzeti Park Igazgatóság	-
Falugazdász	-
Gazdálkodók	4 fő
Ócsai Vadásztársaság	3 fő

Az egyeztető fórumon elsősorban helyi gazdálkodók jelentek meg. A helyiek részéről a legtöbb kérdés és javaslat a kaszálási, legeltetési előírásokhoz kötődött. Az elhangzottakat részletesen tartalmazza az elkészült jegyzőkönyv, amely a 21. számú mellékletben olvasható.

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1. 1. Környezeti adottságok

1. 1. 1. Éghajlati adottságok

Az ország egyik legnapfényesebb területe, az évi napsütés eléri a 2100 órát. A nyári összeg 840 óra, a téli összeg 210 óra körüli.

Az évi középhőmérséklet 10,2-10,3 °C, a tenyészidőszaké 17,2 °C. Évente 193 napon át, ápr. 9 és okt. 19 között a napi középhőmérséklet általában meghaladja a 10 °C-ot. Ápr. 5 körül, a fagyok már általában megszűnnek, és 198-203 (D-en 205) nap után okt. 20-25 között jelentkeznek újra.

A legmelegebb nyári napok maximum hőmérsékleteinek sokévi átlaga 34,0-34,4 °C, a leghidegebb téli napok minimumainak átlaga -16,0 és -16,5 °C között alakul.

A csapadék évi összege 550-570 mm. A tenyészidőszakban kb. 330 mm eső hull. A hótakarós napok átlagos száma 32, az átlagos maximális hóvastagság 19-20 cm.

Az ariditási index 1,24-1,28.

Az uralkodó szélirány északnyugati, az átlagos sebesség 2,5-3,0 m/s.

A 80-as évek közepétől 1995 nyaráig beállt száraz periódus alatt az átlagosnál kevesebb csapadék hullott (pl. ekkor apadtak el az Ócsai Tk-ban a Czirjádi-erdő lápjait tápláló források), 1996-1999 években átlagos és átlag feletti csapadék volt a jellemző, majd 2000-2003-ban igen csapadékszegény évek következtek – évente 500 mm alatti mennyiséggel. 2004-2006. évek csapadékviszonyai kedvezőek voltak, majd 2007. év és 2008. első fele nagyon csapadékszegény volt.

Az éghajlati adottságok elsősorban a melegigényes, szárazságtűrő növényzetnek kedveznek, a térség klímazonális vegetációtípusai ilyen jellegűek. A vízigényes mocsári-lápi vegetációtípusok megjelenését helyi, edafikus okok teszik lehetővé, a speciális geográfiai adottságok miatt lokálisan kialakuló bő vízellátottság.

1. 1. 2. Vízrajzi adottságok

A térség vízutánpótlása csapadék-és talajvíz eredetű, vízviszonyai az illető évek csapadékviszonyaitól függnék. A terület legnagyobbbrészt nedves élőhelyekből áll: sekély vizű mocsarak, láprétek, láp- és ligeterdők, alkotják.

A tervezési területen a talajvíz általában a felszín közelében, átlag 0,5-1,5 m mélységben helyezkedik el, nem ritkák az ennél magasabb talajvízállású foltok sem, noha a Duna-Tisza közének általános talajvízszint-csökkenése e térséget sem kerülte el. A talajvíz kémiai jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, keménysége általában nem haladja meg a 25 nk°-t.

A tervezési terület a Duna-Tisza vízválasztójának nyugati határán terül el, vizei a Duna felé folynak le. Természetes felszíni folyóvizei a Dunából és talajvíz feláramlásokból táplálkoztak, amelyek a folyó szabályozását követően eltűntek. Állóvizei helyenként nyíltak nagyobb részben növényzettel borított lápok voltak. A nagyobb felszíni folyóvizek hiányának összetett, éghajlati és főként hidrogeológiai okai vannak: a homokfelszínre hulló nem túl sok csapadék gyorsan beszivárog, szivárgása függőlegesen és oldalirányban is könnyű. A homokfelszín alatt csak helyi jelentőségű vízzáró szintek vannak, ezek a beszivárgó vizek oldalirányú mozgásának nemigen jelentenek akadályt, így komoly felszíni vízfolyások kialakulására alig van lehetőség. Jellemző viszont a térségre számos kisebb-nagyobb, eredetileg lefolyástalan medence megléte (ezek gyakran az egykori, az óholocénben, kb. 10 000 éve keleti, délkeleti irányban mozgó Duna-medrének emlékei) ahol a domborzati viszonyok és a helyi felszín alatti vízzáró szintek ezt lehetővé teszik, ott a magasabb térszínek felől (részben elszórt

hajdani Duna ártér parti dűnecsoportok, részben a Duna-Tisza közti Hátság összefüggő buckasoraihoz csatlakozó homokhátak) szivárgóvíz foltokban visszamaradt. A védett területet az ilyen, jó vízellátottságú részeken kialakult nedves élőhelyek alkotják.

A térség lecsapolására irányuló munkálatok a 1900-as évek elején indultak meg, a XX-as, majd a Dunavölgyi-főcsatorna kiépítésével. A belvizes foltok lecsapolására, és a Duna-Tisza közti Hátság magasabb fekvésű részeiről érkező külvizek elvezetésére az 1950-es évek elejére maradéktalanul kiépítették a vidék sűrű csatornahálózatát. A Duna-Tisza közének más térségeihez hasonlóan vízrajzi, vízügyi szempontból ősállapot sehol sem található a területen. A megépített lecsapoló csatornák jelentősen megváltoztatták a terület vízháztartását, jelentős talajvízszint-csökkenést, a nedves élőhelyek szárazodását, fokozatos visszaszorulását okozva.

1. 1. 3. Geológiai, geomorfológiai adottságok

A terület 97,5-128 m közötti tengerszint feletti magasságú, javarészt szélfúttá homokkal fedett hordalékkúp síkság. Orográfiai típusa jórészt enyhén hullámos síkság, amelyet vagy elzárt, vagy a Csepeli-síkság felé már kapcsolatot tartó laposok tarkítanak. Buckacsoportjai nagyjából párhuzamos elhelyezkedésűek, az uralkodó széliránynak megfelelően északnyugat-délkeleti irányúak. A felszín horizontálisan igen gyengén szabdalt.

A terep- és talajviszonyokat a Duna változó vízfolyása és a homokmozgás alakította ki. A térség felszíni alapkőzetét legnagyobbbrészt már megkötött egykori futóhomok, helyenként löszös homok formájában (a homokleplek alól csak a terület határai közelében bukkan elő néha az eredeti pleisztocén kori folyami hordalék, durva homokos kavics) alkotja. A homok üledékréteg vastagsága néhány métertől néhány tíz méterig terjed. Kémhatása lúgos, a hajdani Duna-hordalék magas mésztartalmának köszönhetően. Természetesen a felszínen ezen alapkőzet változatos módon talajosodott formái találhatók meg.

1. 1. 4. Talajtani adottságok

A talajok döntő többsége homok alapkőzetű (meszes homok). Nyílt homokfelszín kevés, kizárólag bolygatott helyeken figyelhető meg. A nyílt homoki gyepek alatt minimális humuszképződés zajlott le, gyakorlatilag az alapkőzeten fekszenek e növénytársulások. A talajfejlődés a száraz gyepek döntő hányada alatt legalább a humuszos homok váztalajig (szerkezetes homoki talajig) mindenütt eljutott.

Ugyancsak ritkák a zonális (döntő mértékben éghajlati hatásra képződött) talajok, ide a homoki erdők alatt képződött különböző típusú barna erdőtalajok sorolhatók, azonban ezek átalakultak vagy eltemetődtek. A térség talajainak nagy része víz hatása alatt képződött talaj. Az időszakos túlnedvesedésnek kitett térszíneken réti talajok (lápos réti, réti és mélyben sós réti talaj), az állandó vízhatás alatt álló részeken láp- és mocsárerdő talajok alakultak ki. Réti talajaira jellemző a szoloncsákosodás, ezért időszakonként visszatérően szikesedés figyelhető meg, amely folyamat aztán a csapadékosabb években megszűnik, megfordul. Tartós szárazodás esetén elszikesedés is történhet.

A talajok a települések környezetében szennyezettek, amely Dabas térségében a legjellemzőbb (kommunális hulladék, szennyvízterhelés, ipari tevékenység szennyező anyagai stb.)

A terület alapvetően rossz termőképességű talajokkal rendelkezik (átlagosan 6 AK).

1. 1. 5. Tájhasználat-változás

A tájhasználat több mint kétszáz év alatt bekövetkezett változásainak értékelése a különböző korokban készített katonai (történeti) térképek (I. Katonai Felmérés, 1783 körül, III. Katonai Felmérés, 1883) alapján foglalhatók össze.

A tájhasználat több mint kétszáz év alatt bekövetkezett változásainak értékelése a különböző korokban készített katonai (történeti) térképek (I. Katonai Felmérés, 1783 körül, III. Katonai Felmérés, 1883) alapján foglalhatók össze.

A térségre jellemző nagyobb méretű, akár több km hosszú és széles laposokat (Ősdunameder maradványok) szél által szállított, ÉNy-DK-i irányú, egymással párhuzamosan elhelyezkedő homokbucka-sorok tagolják. A buckasorok között a magas talajvíz miatt, azok irányával megegyezően szél által kialakított keskeny, hosszanti mélyedések, rossz lefolyású vizenyős laposok találhatók, amelyeket a "turjánosnak" nevezett jellegzetes, higrofil növényzet borított. A laposokat az év csapadékosabb időszakában jelentékeny mennyiségű víz borította. Ilyenkor a semlyékeknek, sekélyebb és mélyebb vízállásoknak, tavaknak egész sorozata alakult ki, amelyeket helyenként szélesebb-keskenyebb erek kötöttek össze.

A térképezett terület valójában két nagyobb kiterjedésű és egymástól jól elkülöníthető víztéri öblözetre különíthető el. Ezen öblözetek hidrológiai, domborzati és talajtani viszonyaik eltérő jellege élőviláguk tekintetében is megmutatkozik. Az északi vonulatot Ócsai-öblözetnek, a délit Dabasi-öblözetnek nevezzük.

Az *Ócsai-öblözet* nagyobb részét 1984-ben tájvédelmi körzetté (továbbiakban: Tk) nyilvánították. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság 1988-ban komoly vízmegőrzési program keretében 22 zsilipet helyezett el a Tk területén. Mind a mai napig ezen, mára már csak részben funkcionáló műtárgyak őriznek meg vizet a védett területen. Ex lege országos védelmet élveznek 1997. január 1. óta a tájvédelmi körzet részét nem képező lápok.

Az Ócsai-öblözet elég egységes képet mutat, azonban 3 egymástól eltérő jellegű részöblözetre osztható. Az *Újhartyán-Inárcsi lápvonulat*, a Duna-Tisza közti Homokhátságról indul, vizei az ócsai lápvonulat déli fele irányába húzódnak le. Lecsapoló csatornája a Dunavölgyi-főcsatorna, amely innen „ered”. E vízilétesítmény már 80 éve a Duna-völgy láp- és mocsárvonulatának folyamatos pusztulását okozza. Délről leginkább homok alapközzel, míg északról már jelentős mértékben lösszel határoltak a laposok láncolatai. A megmaradt növényzet alapján feltételezhető, hogy a teljes területen jelen kellett legyenek az üdebb erdőtársulások, amelyek gyepekkel mozaikoltak, azonban mára többnyire facsoportokká zsugorodtak. Egyetlen foltban maradt fenn a korábbi természetes erdőállomány. A Mádencia-erdő a következőkben tárgyalt és az előbbi részöblözetek között helyezkedik el, amelyre a Nagy-erdő is hatást gyakorol. Sajátos, a többitől eltérő jelleget nem mutat.

A *Czirjádi-erdő* a Ceglédi-lösztábla peremén fekszik. Vízháztartását nemcsak a löszből kifolyó, azon túl a Gödöllői-dombvidék szivárgó vizei is meghatározzák. Korábbi leírások szerint e hosszanti lapos láperdei és sásosai voltak a legstabilabb vízháztartásúak. Itt fordult elő a mára eltűnt vidrafű, posvány kakastaréj és lápi békabuzogány adhat. A löszpart oldalából egészen az 1980-as évek közepéig természetes forrás táplálta a lápot. A forrás eltűnésével egyidőben a stabil vízviszonyok megszűntek. A terület érdekessége éppen abban rejlett, hogy a lecsapolások hatása, a szivárgóvizek stabilitása miatt, alig hatott ezen részöblözetre. Erdősültsége a 20. században a kaszálók felhagyásával megduplázódott. Ma már azonban a lábas égerek erőteljesen pusztulnak, természetes éger újulat nincs.

Az Ócsai-öblözet legnagyobb részöblét a tőzegkitermelésekkel is érintett Öreg-turján, Nagy-erdő és Nagy-turján alkotják, együttesen *Ócsai-részöblözet* néven. A már említett anyagnyerés egyik hatásaként nagy területek télisásosodtak el. A télisásosok egyébként is, de itteni keletkezésük másodlagos oka miatt legnagyobb részt üresek, azonban természetes állományaik között vannak unikális fajkészletűek is. A téli sás terjedése kb. 20 éve kezdődött

meg, azóta egyre nagyobb területet foglal el. Elgondolkodtató, hogy a nádas-gyékényes vagy magassásos fajgazdagabb életközösség megőrzése érdekében szükséges-e beavatkozni a télisással szemben, amely különleges Natura 2000 jelölő élőhelynek minősül. A szomszédos Öreg-réten van a Duna-Tisza köze sásláprétéinek zöme.

Korábbra visszatekintve az *Ócsai-részöblözet* vízháztartása sem a régi. A Duna szabályozása előtt, annak vize a Soroksári „kapun” keresztül rendszeresen elárasztotta e területet. A Duna víz végig folyt a területen, Sáriban még a 18. század végén egy tucat vízimalmot meghajtva! A többnyire fátlan Öreg-turján és Öreg-rét déli felén helyezkedik el a Turján-erdő. Természetes eredetű régóta erdős részei is vannak, de nagyobb része a korábban rét-legelő hasznosítás alatt állt területeken természetes úton jött létre. Legidősebb erdőállományai ma meghaladják a 100 évet.

A Nagy-erdő és annak déli vonulatai (Kákás-erdő, Vizes-erdő stb.) képezik a Duna-Tisza köze legnagyobb kiterjedésű természetközeli állapotú erdőállományát, egyúttal kishazánk legnagyobb kiterjedésű láperdő állományait is. Keményfás ligeterdei szintén unikálisak. Erdősültsége az emberi behatások következtében a 18. században volt a legkisebb, mára annak duplája. Az erdei haszonvételeket a víz korlátozta, ennek megfelelően a fát például jégen vágták és szállították ki a területről. A kitermeléseket követően telepítést nem végeztek egészen a 19. század végéig, ezért sok helyen még ma is akár 2 m átmérőjű lábas égereket és köriseket találni. A ma élő erdészeti szemlélet eredményeként az erdő jelentős részét degradálták, fejkészletét csökkentő beavatkozásokat tesznek. Az erdő vonulat természetes vízkészletét a 20. században kezdték lecsapolni. A lecsapolás hatására az erdő egyértelműen átalakulással reagál. A kőris veszi át az éger szerepét.

A Nagy-turján története hasonló az Öreg-turjánéhoz, azonban itt nem a télisás terjeszkedik, hanem a lápcserjés képez több száz hektáros sok helyen áthatolhatatlan állományt.

Az Ócsán tapasztalható vegetáció a Dabasi-öblözetben egy folyamatos átmenetben változik meg, és ölt a Peszéradacsi-öblözethez hasonló képet. Ennek megfelelően Homokhátság peremén, kékperjés és csátés láprétek dominálnak a laposokban. A hátaikon kifejezetten faj- és orchideákban gazdag sztyepprétek vannak. A terület tájhasználatát a rét/legelő gazdálkodás határozta meg egészen a mostanáig. A katonai tevékenység ugyanis csak kis mértékben befolyásolta az extenzív hasznosítást, tulajdonképpen a tanyás jelleg megszüntetésével egyfajta természetvédelmi rezervátumot hozott létre. A rendszerváltozást követő években a NATO gyakorlatozásai sem okozták még az élőhelyek átalakulását. 2000. évtől kezdődően a Honvédelmi Minisztérium lecsapoló árkokat és 20 db egymással párhuzamos és több kilométer hosszú töltött utat készített. Az utakat árkolták, amelyek a 2007. aszályos időjárásában kikotort csatornába vezetnek. A Honvédelmi Minisztérium és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság éppen a jelenben éri el együttes erővel azt, hogy a terület lőtéri részén, mintegy 700 ha-on a legeltetési területkezelés megszűnjön.

Az ember megjelenése előtti időkig az egész területre jellemző a hosszanti buckákkal tagolt magasabb térszíneken a változó mértékben záródott (1-100 % között) gyöngyvirágos- és pusztai tölgyes (*Convallario-Quercetum roboris*, *Festuco-Quercetum roboris*) erdőssztyepp. A foltokban megjelenő tölgyes klímazonális növényzetébe mozaikosan, magasfűvű rétsztyepp, homokpusztai növénytársulások és üde gyepek ékelődtek be. A Turjánvidék kjtt. területén ezen erdők már jóval az 1700-as évek előtt, szinte teljesen megszűntek. Gyöngyvirágos-tölgyes ma csupán egyetlen, még 1 hektárt sem elérő kiterjedésben van jelen egy keményfás ligeterdőben.

A vízelvezetés mai napig az egész kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területet érintő és utóbbi 80 évét végig kísérő legnagyobb hatást kiváltó emberi tevékenység. A természetvédelmi beavatkozások első számú feladata kell, hogy legyen a természetes vízkészletek megőrzésének elérése.

1.2. Természeti adottságok

1. 2. 1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása közösségi jelentőségű élőhelyek szerint

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	27,14	0,255
3160	Természetes disztróf tavak és tavacsókák	0,289	0,003
5130	Boróka (<i>Juniperus communis</i>) - fenyérekre vagy mészkedvelő gyepeken	10,88	0,102
6260	Pannon homoki gyepek	603,5	5,677
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon	787,8	7,41
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek	322,3	3,032
7210	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival	5,888	0,055
7230	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek	35,76	0,336
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	1091	10,26
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	188,3	1,771
91N0	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)	28,13	0,265

A tervezési terület élőhelyeinek megoszlása Á-NÉR élőhelyek szerint

Á-NÉR élőhely		Terület	Terület aránya
Kód	Név	(ha)	(%)
A1	Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár	26,5446	0,24968341
A23	Tündérrózsás, vízitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár	0,5932	0,00557975
A4	Békaliliomos és más lápi hínár	0,2893	0,00272121
B1	Tavak zárt nádasai és gyékényesei	32,6964	0,30754838
B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	135,5182	1,27470922
B1ab	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások és nádas úszólápok, lápos, tőzeges nádasok	4,1958	0,03946647
B1b	Nádas úszólápok, lápos, tőzeges nádasok	361,4535	3,39989839
B1bN	Meszes lápok tálisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival	10,224	0,09616883
B2	Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet	0,9675	0,00910048
B4	Lápi zsombékosok	1,0315	0,00970248
B5	Nem zsombékoló magassásrétek	51,072	0,48039267
D1	Láprétek (<i>Caricion davallianae</i>)	34,7241	0,3266213

D2	Kékperjés rétek	787,8245	7,41042279
D34	Mocsárrétek	322,3479	3,0320639
D5	Patakparti és lápi magaskórósok	23,6561	0,22251365
G1	Nyílt homokpusztagyepek	195,1508	1,83562448
H5b	Homoki sztyeprétek	408,3604	3,84111336
J1a	Fűzlápok, lápcserjések	252,8322	2,37818638
J2	Éger- és kőrislápok, égeres mocsárerdők	838,1823	7,88409756
J6	Keményfás ártéri erdők	188,2567	1,7707773
M5	Homoki borókás-nyárasok	28,1286	0,26458281
OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek	51,8628	0,48783108
OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok	689,7318	6,48774473
OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok	1480,9742	13,9303169
OD	Lágyszárú özönfajok állományai	172,8975	1,62630583
OF	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet	28,1368	0,26465994
OG	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet	2,1627	0,02034276
P1	Őshonos fafajú fiatalosok	84,0112	0,79022487
P2	Spontán cserjésedő-erdősödő területek	26,2844	0,24723592
P2a	Üde cserjések	133,1492	1,25242597
P2b	Galagonyás-kökénys-borókás cserjések	10,8788	0,102328
P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok	1,3847	0,01302474
P3	Sztyepecserjések	20,5643	0,1934316
P8	Vágásterületek	18,9254	0,17801581
RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	109,3342	1,02841768
RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők	136,7583	1,28637383
RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	85,8644	0,80765641
RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények	15,3126	0,14403314
S1	Ültetett akácok	637,1216	5,99288347
S2	Nemes nyárasok	294,934	2,77420369
S3	Egyéb tájidegen lombos erdők	71,6958	0,67438394
S4	Erdei- és feketefenyvesek	160,629	1,51090605
S5	Egyéb tájidegen fenyvesek	1,661	0,01562367
S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai	45,2721	0,42583774
S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok	52,576	0,49453957
T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák	502,3522	4,7252176
T10	Fiatal parlag és ugar	332,1354	3,12412693
T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák	50,5677	0,47564913
T3	Zöltség- és dísznövénykultúrák, melegházak	5,3684	0,05049616
T5	Vetett gyepek, füves sportpályák	5,9679	0,05613517
T6	Extenzív szántók	1238,7235	11,6516621
T7	Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények	2,4439	0,02298777
T8	Extenzív szőlők és gyümölcsösök	16,5537	0,15570716
T9	Kiskertek	1,2736	0,01197972
U10	Tanyák, családi gazdaságok	41,9369	0,39446623
U11	Út- és vasúthálózat	90,1991	0,8484294
U2	Kertvárosok, szabadidő létesítmények	2,5153	0,02365938
U3	Falvak	23,0053	0,2163921
U4	Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók	167,8939	1,57924104
U5	Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók	6,6318	0,06237994
U7	Homok-, agyag-, tözeg- és kavicsbányák, digó- és kubíkgödrök, mesterséges löszfalak	15,9394	0,14992894
U8	Folyóvizek	21,8276	0,20531444
U9	Állóvizek	69,7951	0,6565056

Az élőhelyek rendszerezésének megfeleltetése

Közösségi jelentőségű élőhely (Natura 2000)		Á-NÉR élőhely	
Kód	Név	Kód	Név
3150	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel	A1; A23	Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár; Tündérrózsás, vízitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár
3160	Természetes disztróf tavak és tavacskák	A4	Békaliliomos és más lápi hínár
5130	Boróka (<i>Juniperus communis</i>) - fenyérekre vagy mészkedvelő gyepeken	P2b	Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
6260	Pannon homoki gyepek	G1; H5b	Nyílt homokpusztagyepek; Homoki sztyeprétek
6410	Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon	D2; D5	Kékperjés rétek; Pataparti és lápi magaskórósok
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek	D34	Mocsárrétek
7210	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival	B1bN	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival
7230	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek	D1	Láprétek (<i>Caricion davallianae</i>)
91E0	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	J1a, J2	Fűzlápok, lápcserjések; Éger- és kőrislápok, égeres mocsárerdők
91F0	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)	J6	Keményfás ártéri erdők
91N0	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)	M5	Homoki borókás-nyárasok
		B1	Tavak zárt nádasai és gyékényesei
		B1a	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
		B1ab	Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások és Nádas úszólápok, lápos, tőzeges nádasok
		B1b	Nádas úszólápok, lápos, tőzeges nádasok
		B2	Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet
		B4	Lápi zsombékosok
		B5	Nem zsombékoló magassásrétek
		OA	Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
		OB	Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok
		OC	Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok
		OD	Lágyszárú özönfajok állományai
		OF	Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
		OG	Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
		P1	Őshonos fafajú fiatalosok
		P2	Spontán cserjésedő-erdősödő területek
		P2a	Üde cserjések
		P2c	Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
		P3	Sztyepecserjések
		P8	Vágásterületek

		RA	Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
		RB	Puhafás pionír és jellegtelen erdők
		RC	Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők
		RD	Tájidegen fafajokkal elegyes jellegtelen erdők és ültetvények
		S1	Ültetett akácosok
		S2	Nemes nyárasok
		S3	Egyéb tájidegen lombos erdők
		S4	Erdei- és feketefenyvesek
		S5	Egyéb tájidegen fenyvesek
		S6	Nem őshonos fafajok spontán állományai
		S7	Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
		T1	Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
		T10	Fiatal parlag és ugar
		T2	Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
		T3	Zöldség- és dísznövénykultúrák, melegházak
		T5	Vetett gyepek, füves sportpályák
		T6	Extenzív szántók
		T7	Intenzív szőlők, gyümölcsösök és bogyós ültetvények
		T8	Extenzív szőlők és gyümölcsösök
		T9	Kiskertek
		U10	Tanyák, családi gazdaságok
		U11	Út- és vasúthálózat
		U2	Kertvárosok, szabadidő létesítmények
		U3	Falvak
		U4	Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók
		U5	Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók
		U7	Homok-, agyag-, tözeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
		U8	Folyóvizek
		U9	Állóvizek

A jelölő élőhelyek tekintetében változás van a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

1. DINPI jelezte, hogy a 6260 és 91F0 is jelölő az élőhelyen, ez 2009-es változtatás.

1.2.1 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

I)

Élőhely neve/kódja:	Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel
Élőhely kódja:	3150
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	0,255 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	27,14 ha
Élőhely jellemzése:	A1; A23 Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár; Tündérrózsás, vízitökös, rencés, kolokános (láptavi) hínár <i>Lemno minoris-Spirodeletum</i>, <i>Lemnetum trisulcae</i>, <i>Ceratophylletum submersi</i>. <i>Lemna trisulca</i>, <i>Lemna minuta</i>, <i>Lemna minor</i>, <i>Spirodela polyrhiza</i>, <i>Ceratophyllum submersum</i>, <i>Hydrocharis morsus-ranae</i>, <i>Utricularia vulgaris</i>. Tőzegkazetták, csatornák, árkok és kisebb részben természetes lápok lebegő hínárnövényzete. A tőzegkazettákra jellemző, hogy nyílt vizeiket összefüggően fedi a kishékalencse-hínár (<i>Lemno minoris-Spirodeletum</i>). Alatta keresztes békalencsés (<i>Lemnetum trisulcae</i>) és simatócsagaz-hínár (<i>Ceratophylletum submersi</i>) található. A nagyobb csatornák (mint DVCS, XX-as) esetében egyre jelentősebb az inváziós <i>Lemna minuta</i> borítása, egyértelműen kiszorítva az őshonos fajokat. A Ócsai Tk nagyobb-, valamint a régió kisebb csatornáin többé-kevésbé a mocsarak és lápok fajkészletével azonos, azonban zavarást jobban tűrő fajokban gazdagabb hínárközösségek vannak. <i>Lemno-Utricularietum vulgaris</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Lemna trisulca</i>, <i>Lemna minor</i>, <i>Spirodela polyrhiza</i>, <i>Hydrocharis morsus-ranae</i>, <i>Utricularia vulgaris</i>. Korábbi tőzegbányászott helyek gyékényes és nádas, télisásos növényzete között, kisebb részben csatornában jelenik meg. A keskenylevelű gyékényesekben (<i>Typhetum angustifoliae</i>) jellemző. Kifejezetten fajszegény állományok vannak a területen.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	A lecsapolások következtében természetes állománya nincs. A színező elemek a legtöbb helyen hiányoznak. Fajgazdag állományai nincsenek.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagymértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	- feltöltődési folyamatok - mederkotrás

	- inváziós hínárfaj, a <i>Lemna minuta</i>
II)	
Élőhely neve/kódja:	Természetes disztróf tavak és tavacskák
Élőhely kódja:	3160
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	0,003 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	0,289 ha
Élőhely jellemzése:	A4 <i>Békaliliomos és más lápi hínár</i> A láperdők legmélyebb vonulataiban, helyenként magassásosokban, a lápokban futó csatornáknak, ritkán tőzgebányászott helyeken is jelentkeznek. Legszebb állományai láperdők alatt figyelhetők meg. Társulás neve: <i>Hottonietum palustris</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Lemna minor</i>, <i>Spirodela polyrhiza</i>, <i>Hottonia palustris</i>, <i>Utricularia vulgaris</i>.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	A lecsapolások következtében természetes állománya nincs. Az unikális fajok hiánya miatt 3-as természetességűek a jellemzőek. 4-es természetességű foljai a Vizes-erdőben vannak.
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett. A jelenlegi hidrológiai helyzet további pusztulásukat fogja eredményezni.
Veszélyeztető tényezők:	- feltöltődési folyamatok - kiszáradás

III)

Élőhely neve/kódja:	Meszes lápok télisással (<i>Cladium mariscus</i>) és a <i>Caricion davallianae</i> fajaival
Élőhely kódja:	7210
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	0,055 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	5,888 ha
Élőhely jellemzése:	B1bN Télisásosok <i>Phragmitetum australis</i>, <i>Typhetum angustifoliae</i>, <i>Thelypteridi-Typhetum</i>, <i>Cladietum marisci</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Phragmites australis</i>, <i>Typha angustifolia</i>, <i>Cladium mariscus</i>, <i>Schoenoplectus lacustris</i>, <i>Typha latifolia</i>, <i>Sonchus palustris</i>, <i>Potentilla anserina</i>, <i>Potentilla reptans</i>, <i>Stachys palustris</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Carex appropinquata</i>, <i>Carex elata</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Cirsium brachycephalum</i>, <i>Calystegia sepium</i>, <i>Valeriana officinalis</i>, <i>Solanum dulcamara</i>, <i>Myosoton aquaticum</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Humulus lupulus</i>, <i>Symphytum officinale</i>, <i>Rumex hydrolapathum</i>, <i>Oenanthe aquatica</i>, <i>Hottonia palustris</i>, <i>Sium latifolium</i>, <i>Cucubalus baccifer</i>, <i>Sparganium erectum</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Plantago altissima</i>, <i>Galium rivale</i>, <i>Calamagrostis canescens</i>, <i>Urtica kioviensis</i>, <i>Peucedanum palustre</i>, <i>Euphorbia palustris</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Thelypteris palustris</i>, <i>Scutellaria galericulata</i>, <i>Carex riparia</i>, <i>Thalictrum flavum</i>, <i>Lathyrus palustris</i>. Természetes lápi növényzet, valamint ugyanezen élőhelyek tűzgeológusok során keletkezett másodlagos állományai formájában van jelen. Eredeti – fajgazdagabb - foltjainak fajkészletéből egyes fajok már végleg eltűntek. Természetes állományainak kiterjedése folyamatosan csökken. A másodlagos állományok kifejezetten fajszegények.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Természetes termőhelyi viszonyok között fellelhető állományai a kiszáradás következtében jellemzően 3-as természetességűek. Kevés helyen és általában pár ezer m ² -es foltokban maradtak fenn 4-es természetességű foltjai. A másodlagosan létrejötték közül mindösszesen pár hektár kiterjedésben vannak kifejezetten értékes fajkészletű állományok, amelyek természetessége eléri a 4-est. A leszáradás olyan gyors ütemben történik, hogy jellemzően nitrofil gyomnövényzet jelenik meg.
Élőhely veszélyeztetettsége:	kis mértékben veszélyeztetett

Veszélyeztető tényezők:	- talajvízszint csökkenés - szukcessziós folyamatok (nádasodás) - nádaratás során történő kaszálás
-------------------------	--

IV)

Élőhely neve/kódja:	Mészkedvelő (meszes talajú) üde láp- és sásrétek
---------------------	--

Élőhely kódja:	7230
----------------	------

Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
------------------------------------	----------------------------

Élőhely területi aránya:	0,336 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
--------------------------	--

Élőhely kiterjedése a területen:	35,76 ha
----------------------------------	----------

Élőhely jellemzése:	D1 Láprétek (<i>Caricion davallianae</i>) <i>Caraci flaviae</i>-<i>Eriophorietum</i>, <i>Schoenetum nigricantis</i>, <i>Juncetum subnodulosi</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Juncus subnodulosus</i>, <i>Schoenus nigricans</i>, <i>Carex lasiocarpa</i>, <i>Molinia caerulea</i>, <i>Carex tomentosa</i>, <i>Carex flava</i>, <i>Carex oederi</i>, <i>Eriophorum angustifolium</i>, <i>E. latifolium</i>, <i>Galium uliginosum</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Galium elongatum</i>, <i>Lathyrus palustris</i>, <i>Cirsium canum</i>, <i>Calamagrostis canescens</i>, <i>Dactylorhiza incarnata</i>, <i>Epipactis palustris</i>, <i>Valeriana dioica</i>, <i>Cirsium palustre</i>, <i>Cirsium brachycephalum</i>. Az Öreg-turján melletti üde láprét a Duna-Tisza köze legnagyobb ilyen élőhelye, fajkészlete is unikális. Magassásrét jellegű, a csátés láprét itt hiányzik. A csátés láprétek valaha igen jelentős kiterjedésben voltak jelen a Dabasi-öblözetben, azonban a lecsapolás azokat, különösen az utóbbi 10 évben, teljesen tönkre tette. Itt még ma is több 10 ha kiterjedésben vannak elsősorban kormos csáté alkotta láprétek, viszont fajkészletük a kékperjésekével azonos. A Tatárszentgyörgy felett elhelyezkedő lápkifolyón fordult elő valaha a <i>Carex davalliana</i>, azonban nem került elő.
---------------------	---

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált az élőhely
---	--

Élőhely veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
------------------------------	--------------------------------

Veszélyeztető tényezők:	- vízhiány - talajvízszint süllyedés - kaszálás
-------------------------	---

V)

Élőhely neve/kódja:	Kékperjés láprétek meszes, tűzeges vagy agyagbemosódásos talajokon
Élőhely kódja:	6410
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	7,41 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	787,8 ha
Élőhely jellemzése:	D2; D5 Kékperjés rétek; Patakparti és lápi magaskórósok Pannónia kékperjés rét (<i>Succiso-Molinietum</i>). Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Molinia caerulea</i>, <i>Salix cinerea</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Phragmites australis</i>, <i>Prunus serotina</i>, <i>Galium elongatum</i>, <i>Galium rivale</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Calystegia sepium</i>, <i>Cirsium arvense</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>, <i>Galium mollugo</i>, <i>Rubus fruticosus</i> agg., <i>Humulus lupulus</i>, <i>Sonchus arvensis</i>. Pannónia kékperjés rétek (<i>Succiso-Molinietum</i>). Állományaik hazai viszonylatban is jelentősek. Fajkészletük típusos. Állományaik 5 év leforgása alatt felére csökkentek a vízelvezetés hatására. <i>Filipendulo-Geranieta palustris</i>, <i>Angelico-Cirsietum oleracei</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Betonica officinalis</i>, <i>Euphorbia palustris</i>, <i>Cirsium canum</i>, <i>Veratrum album</i>, <i>Symphytum officinale</i>, <i>Peucedanum cervaria</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>, <i>Colchicum autumnale</i>, <i>Lathyrus pratensis</i>, <i>Iris sibirica</i>, <i>Lythrum salicaria</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Cirsium oleraceum</i>, <i>Equisetum arvense</i>. A lápi nádasok, magassásosok és láperdők szegélyében jelentkező magaskórós növényzet. Legnagyobb kiterjedésű foltjai akár a több hektárt is elérhetik. Duna-Tisza köze viszonylatában a Csukások lápi magaskórósai mellett itt vannak a legszebb állományok. Az itteniek fajkészlete sokszor egyedi fajkompozíciójú. Egyes állományaik erdősödtek.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált az élőhely
Élőhely veszélyeztetettsége:	Nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- felszántás - inváziós fajok térhódítása - élőhelyátalakulás - talajvízszint csökkenés - szukcessziós folyamatok - korábbi kezelés (kaszálás, legeltetés) hiánya - túllegeltetés - mozaik nélküli kaszálás

	- alacsony fűtarlóval hagyása - a kaszálás időpontjának nem megfelelő megválasztása - gyomosodás inváziós fajokkal
--	--

VI)

Élőhely neve/kódja:	Sík- és dombvidéki kaszálórétek
---------------------	---------------------------------

Élőhely kódja:	6510
----------------	------

Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
------------------------------------	----------------------------

Élőhely területi aránya:	3,032 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
--------------------------	--

Élőhely kiterjedése a területen:	322,3 ha
----------------------------------	----------

Élőhely jellemzése:	D34 Mocsárrétek Sédbúzás mocsárét (<i>Agrostio-Deschampsietum caespitosae</i>). Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Deschampsia cespitosa</i>, <i>Agrostis stolonifera</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Serratula tinctoria</i>, <i>Vicia cracca</i>, <i>Galium palustre</i>, <i>Veratrum album</i>. A sédbúzás mocsárrétek (<i>Agrostio-Deschampsietum caespitosae</i>) többsége Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon, magassásosok degradálódásával jött létre, ezért állományaik igen különbözőek lehetnek, általában kifejezetten fajgazdagok.
---------------------	--

Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált az élőhely
---	--

Élőhely veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
------------------------------	-----------------------------------

Veszélyeztető tényezők:	- felszántás - inváziós fajok térhódítása - élőhelyátalakulás - szukcessziós folyamatok - korábbi kezelés (kaszálás, legeltetés) hiánya - túllegeltetés - mozaik nélküli kaszálás - alacsony fűtarlóval hagyása - gyomosodás inváziós fajokkal
-------------------------	--

VII)

Élőhely neve/kódja:	Pannon homoki gyepek
Élőhely kódja:	6260
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	5,677 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	603,5 ha
Élőhely jellemzése:	G1; H5b Nyílt homokpusztagyepek; Homoki sztyeprétek <i>Festucetum vaginatae</i>, <i>Festucetum wagneri</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Festuca vaginata</i>, <i>Festuca wagneri</i>, <i>Stipa borysthena</i>, <i>Stipa capillata</i>, <i>Koeleria glauca</i>, <i>Fumana procumbens</i>, <i>Euphorbia seguieriana</i>, <i>Euphorbia cyparissias</i>, <i>Centaurea arenaria</i>, <i>Silene otites</i>, <i>Artemisia campestris</i>, <i>Alkanna tinctoria</i>, <i>Linaria genistifolia</i>, <i>Syrenia cana</i>, <i>Silene conica</i>, <i>Anthemis ruthenica</i>, <i>Holoschoenus vulgaris</i>, <i>Achillea ochroleuca</i>, <i>Dianthus serotinus</i>, <i>Gypsophylla paniculata</i>, <i>Gypsophylla fastigiata</i> ssp. <i>arenaria</i>, <i>Iris arenaria</i>, <i>Ephedra distachya</i>, <i>Thymus glabrescens</i>, <i>Sedum hillebrandtii</i>, <i>Astragalus varius</i>, <i>Peuceadanium arenarium</i>, <i>Xeranthemum cylindraceum</i>, <i>Dianthus pontederæ</i>, <i>Salsola kali</i>, <i>Onosma arenaria</i>, <i>Eryngium campestre</i>. A Duna-Tisza közén jellemző fajkészletű nyílt homokpuszta gyepek vannak jelen. A rákosi csenkeszes gyepei kifejezetten fajgazdagok. A túllegeltetésből, katonai jellegű tevékenység taposásából és rendszeres égetésből eredő degradáció jelentkezik, amely hatására a nyílt homoki gyepek állapota romló tendenciát mutat. Ezzel egyidőben az inváziós fajok terjedése figyelhető meg. <i>Astragalo-Festucetum rupicola</i>, <i>Chrysopogonetum gryllus</i>, <i>Brachypodietum pinnatae</i> etc. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Chrysopogon gryllus</i>, <i>Festuca rupicola</i>, <i>Stipa pennata</i>, <i>Stipa capillata</i>, <i>Festuca pseudovina</i>, <i>Brachypodium pinnatum</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Centaurea sadleriana</i>, <i>Hipochoeris maculata</i>, <i>Colchicum autumnale</i>, <i>Peucedanum cervaria</i>, <i>Filipendula vulgaris</i>, <i>Orhis coriophora</i>, <i>Thesium linophyllum</i>, <i>Ophrys sphegodes</i>, <i>Cerastium semidecandrum</i>, <i>Thymus glabrescens</i>, <i>Salvia pratensis</i>, <i>Salvia nemorosa</i>, <i>Achillea pannonica</i>, <i>Verbascum phoeniceum</i>, <i>Verbascum lychnitis</i>, <i>Dorycnium herbaceum</i>, <i>Euphorbia cyparissias</i>, <i>Linaria genistifolia</i>, <i>Dianthus pontederæ</i>, <i>Knautia arvensis</i>, <i>Medicago minima</i>, <i>Achillea ochroleuca</i>, <i>Echium vulgare</i>, <i>Eryngium campestre</i>. Sok társulást magába foglaló

	aggregátum. A Duna-Tisza közén jellemző fajkészletű sztyepprétek vannak jelen, valamint ezeken túl az üde gyepek leszáradása következtében létrejött sokszor átmeneti jellegű zárt sztyepprétek. A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület sztyepprétei fajokban gazdagok.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált az élőhely
Élőhely veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- szukcessziós folyamatok - túllegeltetés - gyomosodás inváziós fajokkal

VIII)

Élőhely neve/kódja:	Pannon homoki borókás-nyárasok (<i>Junipero-Populetum albae</i>)
Élőhely kódja:	91N0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	0,265 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	28,13 ha
Élőhely jellemzése:	M5 Homoki borókás-nyárasok <i>Junipero-Populetum albae</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Juniperus communis</i>, <i>Populus nigra</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Populus alba</i>, <i>Prunus mahaleb</i>, <i>Berberis vulgaris</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Berberis vulgaris</i>, <i>Stipa borysthena</i>, <i>Festuca vaginata</i>, <i>Koeleria glauca</i>, <i>Fumana procumbens</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Syrenia cana</i>, <i>Gypsophylla paniculata</i>, <i>Polygonatum latifolium</i>, <i>Celtis occidentalis</i>, <i>Andropogon ischaemum</i>, <i>Muscari comosum</i>, <i>Lathyrus tuberosus</i>, <i>Linaria genistifolia</i>, <i>Xeranthemum anuum</i>, <i>Dianthus serotinus</i>. A jelenlegi kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület határokra belül kifejezetten marginális társulás, amelynek kevés típusos és inváziós fajokról mentes állománya van. Jellemzően boróka és nyárfa fajok alkotják, kifejezetten gazdag cserje és lágyszárú közösséggel. A tervezett bővítésen országos viszonylatban is jelentős kiterjedésű és természetességi állapotú állományai vannak.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált az élőhely
Élőhely veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- tűz - erdészeti kezelésbe vonás - inváziós fajok térhódítása

IX)

Élőhely neve/kódja:	Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnionincanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
Élőhely kódja:	91E0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	10,26 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	1091 ha
Élőhely jellemzése:	J1a, J2 Fűzlápok, lápcserjések; Éger- és kőrislápok, égeres mocsárerdők <i>Salicetum cinereae</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Salix cinerea</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Viburnum opulus</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Iris pseudacorus</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Calamagrostis canescens</i>, <i>Veratrum album</i>, <i>Lathyrus palustris</i>, <i>Symphytum officinale</i>, <i>Stachys palustris</i>. A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fűzlápjai többségében természetes állapotban vannak. Mint élőhely kifejezetten fajszegény. Ahol láperdővel, jobb lápokkal, láprétekkel határos vagy azokkal mozaikol, akár jobb fajok állományai is jelen lehetnek. Terjeszkedőben lévő fás növényzet. Láperdővé történő átalakulásukra is számos példa van. Thelypteridi-Alnetum. Élőhely típusban jellemző fajok: <i>Alnus glutinosa</i>, <i>Fraxinus angustifolia</i> subsp. <i>pannonica</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Carex pseudocyperus</i>, <i>Carex elata</i>, <i>Carex appropinquata</i>, <i>Bidens tripartitus</i>, <i>Sium latifolium</i>, <i>Solanum dulcamara</i>, <i>Equisetum arvense</i>, <i>Alisma plantago-aquatica</i>, <i>Thelypteris palustris</i>, <i>Oenanthe aquatica</i>, <i>Hottonia palustris</i>, <i>Dryopteris carthusiana</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Urtica kioviensis</i>, <i>Veratrum album</i>, <i>Galium elongatum</i>, <i>Scutellaria galericulata</i>, <i>Athyrium filix-femina</i>, <i>Dryopteris dilatata</i>, <i>Lysimachia nummularia</i>, <i>Bidens frondosus</i>, <i>Caltha palustris</i>, <i>Iris pseudacorus</i>, <i>Galium palustre</i>, <i>Equisetum fluviatile</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Valeriana dioica</i>, <i>Carex remota</i>. Hazánk legnagyobb egybefüggő kiterjedésű láperdői e területen fekszenek. Állapotuk sokfelé romlik a talajvízkészlet folyamatos csökkenése miatt – egyes helyeken katasztrófális a helyzet -, mind a mellett még vannak nagy kiterjedésű jó állapotú láperdők. Természetes éger újulat szinte egyáltalán nincs, kizárólag a magyar kőris újul nagy tömegben. Az éger csak ott újul, ahol vízbe dőlt faegyedek vannak. A láperdők nagy területen alakulnak át „Keményfás ligeterdők nagy

	folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípussá (91F0)
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált
Élőhely veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- szárazodás, vízhiány - erdészeti kezelésbe vonás - inváziós fajok térhódítása - korai véghasználat - vadkár

X)

Élőhely neve/kódja:	Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)
Élőhely kódja:	91F0
Élőhely előfordulásai a területen:	15. és 16. számú melléklet
Élőhely területi aránya:	1,771 % (a terület teljes területéhez viszonyítva)
Élőhely kiterjedése a területen:	188,3 ha
Élőhely jellemzése:	J6 Keményfás ártéri erdők <i>Fraxino pannonicæ-Ulmetum</i>. Élőhely típusban jellemző fajok: A cserjést <i>Prunus spinosa</i>, és főként <i>Sambucus nigra</i> alkotja, de vannak <i>Viburnum lantana</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Frangula alnus</i>, <i>Juglans regia</i> egyedek is. A cserjeszint változó mértékben zárt, benne tömeges a <i>Rubus caesius</i>, <i>Equisetum arvense</i>, <i>Carex acutiformis</i>, <i>Brachypodium sylvaticum</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Alliaria petiolata</i>, <i>Humulus lupulus</i>, egy-két szállal, de már itt van a <i>Solidago gigantea</i>. Bár szép, de viszonylag fajszegény és száraz helyről van szó. <i>Urtica dioica</i>, <i>Deschampsia cespitosa</i>, <i>Carex divulsa</i>. Összkiterjedését tekintve a természetes térszínen, jó állapotban fennmaradt állományok igen szépek, fajgazdagok és egybefüggő nagy területen fekvő állományokat képeznek. Országos viszonylatban is jelentős természeti értéket képviselnek. Természetes felújulásuk sikeres. Ahol azonban erdészeti beavatkozás történt, a fajkészlet sérült és megjelentek és terjednek az inváziós növények. Jellemzően növekszik a területük, mert a láperdők leszáradása ezen folyamatnak kedvez.
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	Változó mértékben degradált
Élőhely veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- szárazodás, vízhiány - erdészeti kezelés - inváziós fajok térhódítása - korai véghasználat - vadkár

A tervezési területen előforduló egyéb fontos nem közösségi jelentőségű élőhelyek

1)

Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet.

Á-NÉR2007 kód: B2

Glycerietum maximae, *Sparganietum erecti*. Élőhely típusban jellemző fajok: *Glyceria maxima*, *Sparganium erectum*, *Schoenoplectus lacustris*, *Iris pseudacorus*, *Sium latifolium*, *Carex elata*, *Lycopus europaeus*, *Stachys palustris*. Mindkét nagyobb állományát emberi tevékenység taposása alakított ki és tart fenn. Egyéb állománytöredékei csatornáknak van jelen.

Élőhely területi aránya: 0,0091 %

Élőhely kiterjedése a területen: 0,9675 ha

2)

Lápi zsombékosok.

Á-NÉR2007 kód: B4

Caricetum elatae, *Caricetum appropinquatae*. Élőhely típusban jellemző fajok: *Carex elata*, *Carex appropinquata*, *Sparganium erectum*, *Iris pseudacorus*, *Sium latifolium*, *Lycopus europaeus*, *Stachys palustris*, *Carex riparia*, *Carex acutiformis*, *Lythrum salicaria*, *Lathyrus palustris*, *Hydrocharis morsus-ranae*, *Utricularia vulgaris*, *Lemna trisulca*. Egészen az 1980-as évekig kifejezetten fajgazdag zsombéksásosokat és rostostövű sásosokat tartottak számon Ócsán, vidrafüvel, lápi kakastaréjjal és lápi békabuzogánnyal. Ma már szép, tipikus zsombékoló sásos nincs a tervezési területen, azok mind elpusztultak, átalakultak. Egyetlen élőhely-foltban vannak jelen kisebb zsombéksásos állományok, ahol fajkészlete még őriz jobb fajokat. Rostostövű sás alkotta zsombékos csupán Tatárszentgyörgy település felett, egy lápkifolyóban van, ott is igen veszélyeztetett, a tervezési terület lápjain a rostostövű sás kifejezetten ritka, egyesével jelentkező faj.

Élőhely területi aránya: 0,009 7%

Élőhely kiterjedése a területen: 1,0315 ha

3)

Nem zsombékoló magassásrétek.

Á-NÉR2007 kód: B5

Caricetum ripariae, *Caricetum acutiformis*, *Caricetum distichae*, *Caricetum elatolasiocarpae*. Élőhely típusban jellemző fajok: *Carex riparia*, *Carex gracilis*, *Carex acutiformis*, *Carex lasiocarpa*, *Carex vesicaria*, *Carex elata*, *Lathyrus palustris*, *Senecio paludosus*, *Sparganium erectum*, *Iris pseudacorus*, *Sium latifolium*, *Lycopus europaeus*, *Stachys palustris*, *Carex riparia*, *acutiformis*, *Lythrum salicaria*, *Lathyrus palustris*, *Peucedanum palustre*, *Euphorbia palustris*, *Euphorbia lucida*, *Thalictrum lucida*, *Thalictrum flavum*, *Mentha aquatica*, *Thelypteris palustris*. A magassásosok még jelenleg is nagy kiterjedésű területeket borítanak, de legtöbb állományuk lápcserjésedett vagy a közeljövőben tűnik el ugyanezen okból. A nem zsombékoló magassásrétek fajkészlete megvan, azonban a Turjánvidéken gyakoribbnak tartott, országosan viszont ritkább magassásréti fajok Ócsán kifejezetten ritkák, míg a Dabasi-öblözetben néhol gyakoriak – azon fontos megjegyzéssel, hogy itt is fogynak. A terület egy régiójában előkerült *Carex lasiocarpa* mindenképpen azt erősíti, hogy e terület valaha, nagyon gazdag lápi életközösségnek adott otthont.

Élőhely területi aránya: 0,480 %

Élőhely kiterjedése a területen: 51,072 ha

1. 2. 2 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A *-gal jelölt faj kiemelt jelentőségű státuszt jelöl az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Faj neve Magyar/Tudományos (latin) név	Élőhelyvédelmi (HD)/Madárvédelmi (BD) Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem FV: fokozottan védett V: védett
<i>Jelölő faj</i>		
Csengettyűvirág (<i>Adenophora lilifolia</i> FISCH)	HD II.	FV
Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> JURATKA)	HD II.	V
Homoki nőszirm (<i>Iris arenaria</i> (W. et K.) FISCH)	HD II.	V
Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> W. et K.)	HD II.	FV
<i>Közösségi jelentőségű, nem jelölő faj</i>		
Mocsári kardvirág (<i>Gladiolus palustris</i> GAUD.)	HD II.	FV
Tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i> KIT. ex SCHULT.)	HD II.	FV

A jelölő növényfajok tekintetében van változás a 2008. évi Natura 2000 adatlaphoz (Standard Data Form) képest.

1. DINPI jelölőnek jelezte 2009-ben: *Colchicum arenarium*, *Iris arenaria*, *Cirsium brachycephalum* fajokat is.

Jelölő fajok

I)

Faj neve:	Csengettyűvirág (<i>Adenophora lilifolia</i> FISCH)
Irányelv melléklete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	A Kárpát-medencét ölelő hegységekben elterjedt, néhol még nem ritka. Hazánkban csak kis egyedszámú töredék állományok vannak. 13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre 20 tövel jelölték.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A Vizes-nyílás erdejében 28-33 tő van, és 2008-ban előkerült az Ócsai Nagy-erdő szegélyében 5 tő. Ennek környezetében esetleg újabb kis egyedszámú állományok lehetnek.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Élőhelyek kiszáradása, átalakulása és eltűnése, gyephasználat változása
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nem teljesen zárt, napfény mozaikos keményfás ligeterdőben fordul elő a Vizes-nyíláson, illetve szintén keményfás ligeterdőt lezáró cserjés gyepes szegélyében fordul elő Ócsán.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	-élőhely kiszáradása - élőhely átalakulás, szukcessziós viszonyok
Fajvédelmi lehetőségek:	Területi védelme megoldott, azonban az élőhelyek optimális kezeléséről gondoskodni kell. Ócsán a gyepet termésérés után kell lekaszálni, nem szabad az erdőt ráengedni a gyepre. A Vizes-nyíláson a szükséges mértékben kell a ránőtt fiatalost meggyéríteni. A kis egyedszámra tekintettel magvetéssel és helyi magokból előnevelt egyedek kitelepítésével javasolt stabilizálni a populációkat.

II)

Faj neve:	Kisfészekű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i> JURATZKA)
Irányelv melléklete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre nem jelölt.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezési terület vizes élőhelyein nincs kiemelkedően nagy egyedszámú populációja, összességében pár százezer fővel lehet számolni.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Élőhelyeit sok helyütt lecsapolják, ezért aktuálisan veszélyeztetett.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Kárpát-medence alföldi mocsarainak, nedves gyepeinek, belvizes parlagjainak pionír faja. A Duna-Tisza közén még sokféle tömeges, ugyan a homokhátsági vizes élőhelyek folyamatos eltűnése miatt egyes régiókban drasztikusan megfogyatkozott.
Faj veszélyeztetettsége:	Kis mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- lecsapolás - gyepezáródás (pl. legeltetés hiánya miatt)
Fajvédelmi lehetőségek:	Védelme érdekében vízmegőrzést és a gyepék legeltetését kell szorgalmazni.

III)

Faj neve:	Homoki kikerics (<i>Colchicum arenarium</i> W. et K.)
Írányelv melléklete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területen pár ezer töves állománya van, ennek ellenére nem került jelölésre.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A terület bővítése során újabb a lőtér déli felén erdőssztyepp tölgyes állományok tisztásain, sztyeppréteken és kisebb részben akácok alá szorulva élnek állományai, amelyek együttes egyedszámát 20.000 tő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A Táborfalvi lö- és gyakorlóterületén a katonai tevékenység gyepbolygatása miatt jelentős egyedszám csökkenés történt.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A pannoniai szubendemizmus elsősorban a Kiskunság egyes homokterületein fordul elő. A Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság működési területén néhol milliós, míg a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területén százezres és több ezres állományai ismertek.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Veszélyeztetett az erdészeti gazdálkodás, katonai és motocross tevékenységek által. Egyik élőhelyét a közelmúltban (2003-ban) tette teljesen tönkre a HM.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelye is igen értékes, ezért ezeken az emberi beavatkozásokat – kivéve egy extenzív legeltetést – kerülni kellene.

IV)

Faj neve:	Homoki nőszirm (<i>Iris arenaria</i> (W. et K.) FISCH)
Írányelv melléklete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre nem volt jelölve, ezért az állományra vonatkozóan nem történt felmérés.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezési területen 10.000-100.000 tő van. Javasolt felvenni a tervezési terület jelölő fajai közé.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A termőhelyét érintő, bolygatással járó beavatkozások az állomány csökkenéséhez vezetnek
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon endemizmus. Hazánk legjelentősebb állománya a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület bővítésén helyezkedik el. 2007. évben, amikor az aszály miatt a korábbi szubpopulációk kevesebb, mint 1 %-a volt észlelhető 3 millió tő került felmérésre. Ilyen óvatos becslés alapján is, hazánk teljes állományának 60 %-a él a tervezett bővítésen. Legjobb állományai <i>Festucetum wagneri</i> dominálta gyepekben fordulnak elő. Állattani jelentőségét lásd. <i>Oxytypia orbiculosa</i> fajnál.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	intenzív legeltetés, taposás, bolygatás
Fajvédelmi lehetőségek:	A legeltetés szükséges mértékű biztosítását kell megvalósítani, egyúttal az élőhelyeket egyéb bolygatástól mentesen kell hagyni.

Nem jelölő fajok

V)

Faj neve:	Mocsári kardvirág (<i>Gladiolus palustris</i> GAUD.)
Irányelv mellélete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (250 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre nem jelölték, amelynek elsődleges oka, hogy 2 évtizede nincs megerősített adata, de a faj számára alkalmas élőhelyek vannak.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	0 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	2 évtizede nincs megerősített adata, de a faj számára alkalmas élőhelyek vannak.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Világ állományának töredéke él hazánkban. Országos állományának jelentős része a Duna-Tisza közén fordul elő. Kiszáradó kékperjés lápréten volt ismert.
Faj veszélyeztetettsége:	-
Veszélyeztető tényezők:	-
Fajvédelmi lehetőségek:	Az alkalmas élőhelyek kezelésének biztosítását követően vissztelepítése javasolt.

VI)

Faj neve:	Tartós szegfű (<i>Dianthus diutinus</i> KIT. ex SCHULT.)
Írányelv melléklete:	II. melléklet
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (250 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Bizonyított előfordulása a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület területéről nincs. 2004-ben, majd 2008-ban egyaránt bejárásra kerültek a tervezési területen található lehetséges élőhelyei, azonban nem került elő, ezért itt kipusztultnak kell tekinteni.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	0 tő
Állomány változásának tendenciái és okai:	2008-ban egyaránt bejárásra kerültek a tervezési területen található lehetséges élőhelyei, azonban nem került elő, ezért itt kipusztultnak kell tekinteni.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Bennszülött ritkaság, amelyet 200 évvel ezelőtt írt le KITAIBEL PÁL a közeli Pótharasztpusztáról és megtalálta a tervezési területen is két helyen. KOMLÓDI Magda egy kéziratban munkájában említi a lőtér környéki homokdombokról, de más, pontosabb adat a területről nincs.
Faj veszélyeztetettsége:	-
Veszélyeztető tényezők:	-
Fajvédelmi lehetőségek:	-

1. 2. 3 A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Az adott Natura 2000 terület közösségi jelentőségű fajainak táblázatos felsorolása és jellemzése rendszertani sorrendben illetve jelölés tekintetében aszerint készült, hogy a terv készítésének időpontjában a Natura 2000 terület hivatalos adatlapján a faj jelölő vagy nem jelölő állománnyal fordult elő. A jellemzésben fajonként megtalálhatóak a részletes információk az adott fajról. A * a faj kiemelt jelentőségű státuszát jelenti az élőhelyvédelmi irányelv alapján.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

Faj neve	Irányelv melléklete	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	HD: Élőhelyvédelmi BD: Madárvédelmi	FV: fokozottan védett V: védett
Jelölő faj		
Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)	HD II.	V
Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	HD II.	FV
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	HD II.	V
Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii</i> subsp. <i>rakosiensis</i>)	HD II.	FV
Vöröshasu unka (<i>Bombina bombina</i>)	HD II.	V
Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	HD II.	V
Vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>)	HD II.	V
Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)	HD II.	V
Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)		
Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)	HD II.	FV
Vérfű hangyaboglárka (<i>Maculinea teleius</i>)	HD II.	V
Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)	HD II.	V
Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>)	HD II.	FV
Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)	HD II.	V
Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus hungaricus</i>)	HD II.	FV
Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)	HD II.	V
Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)	HD II.	V
Közösségi jelentőségű, nem jelölő faj		
Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>)	HD II.	V
Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>)	HD II.	FV
Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)	HD II.	V
Északi vagy patkányfejű pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>)	HD II.	FV

A DINPI a 2009-es módosításkor jelölő fajként jelezte a következő fajokat is: *Lycaena dispar*, *Lucanus cervus*, *Coenonympha oedippus*, *Maculinea teleius*, *Bolbelasmus unicornis*, *Carabus*

hungaricus, *Myotis blythi*, *Myotis lechseini*, *Barbastella barbastellus*, *Vertigo angustior*, *Arytrura musculus*. Az *Isophya costata* kikerült a jelölő fajok közül, de jelen van a területen.

Jelölő fajok**I)**

Faj neve:	Közönséges denevér (<i>Myotis myotis</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre 40 példánnyal jelölt, amely reális adat.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	nem mérhető fel pontosan, de valószínűleg nem változott
Állomány változásának tendenciái és okai:	valószínűleg nem változott az állománya
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai elterjedésű faj. Hazánkban egész területén megtalálható, de nem gyakori faj. Az Alföldön ritkább.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	az éjszakázó helyek megszűnése ill. az éjszakázó helyeken való zavarás
Fajvédelmi lehetőségek:	Védelmét a faj éjszakázó helyeinek megőrzésével az épület optimális feltételeinek biztosításával lehet. Fűves területekre jár táplálkozni, ezért a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület minden gyepterületének fenntartása fontos.

II)

Faj neve:	Vidra (<i>Lutra lutra</i>)
Írányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (250 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor a tervezési területre 18 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állandó vizű tőzegbánya tavak és lápok utóbbi időszakban tapasztalható drasztikus vízvesztése, valamint a terület déli kétharmadán bekövetkezett lecsapolások miatt előfordulása sok helyen már nem állandó jellegű. Az országos tendencia valamely mértékben kompenzálni képes az élőhelyek kedvezőtlen változásait, azonban a jelöléskori egyedszámhoz képest az adathiány miatt a tendencia nem becsülhető. Az infrastruktúra fejlődése, a települések terjeszkedése a faj vándorlási útvonalalaiban zajlik. A fiatal példányokat rendszerint elgázolják. A szárazodás miatt az idős egyedek is kénytelenek a terület környezetében újonnan megjelenő horgásztavakban és egyéb mesterséges víztestekben vadászni, amely többnyire végzetes eredménnyel zárul.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az állandó vizű élőhelyekhez kötődik. Országos kitekintésben növekvő egyedszámú faj.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	lásd fentebb : Állomány változásának tendenciái és okai
Fajvédelmi lehetőségek:	A lehetséges veszélyforrások mindegyike észlelhető, ezért a legfontosabb az lenne, hogy a faj számára fontos állandó vizű természetközeli állapotú élőhelyek hatékony vízmegőrzését biztosítsák, a lecsapolásukat megakadályozzák

III)

Faj neve:	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 100-200 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Állománya ettől biztosan ennek többszöröse. A csatornák mentén észlelt egyedek számából illetve az ismert fészekrakó helyekből arra lehet következtetni, hogy több ezer példányra tehető ma is a populáció egyedszáma.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A már fentebbi fajoknál is említett lecsapolás e fajt igen drasztikusan érinti, mert az állandó vízű turjánok eltűnésével jelöléskori élőhelyeinek közel felét elvesztette az utóbbi évtizedben! Mivel hosszú életű faj, ezért az egyedszám csökkenés lassabban követi a nevezett eseményeket, azonban a fiatal egyedek kis száma és csak helyenkénti megjelenése arra utal, hogy az idős állatok nem szaporodnak. Hasonló folyamatokat már több ízben is rögzítettek Európában, amelyet pár évtizeden belül szinte minden esetben a faj eltűnése követett.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Széles európai elterjedésű víziteknősfaj, amelynek állományai az utóbbi húsz év nyugat-európai tapasztalatai alapján a környezeti változások, vízszennyeződés, stb. következtében folyamatosan, egyes országokban drasztikusan csökkenő tendenciát mutatnak. A hazai állomány esetében a kiskunsági szárazodás következtében eltűnt vizes élőhelyek több ezer hektár élőhely elpusztulását eredményezték, amely a faj jelentős egyedszám csökkenésén túl, a populációk regionális szintű fragmentálódását eredményezi.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	vizes élőhely kiszáradása, tojásrakó helyek megszűnése, cserjésedése, fásodása, fészkek kifosztása (túlszaporodott rókaállomány)
Fajvédelmi lehetőségek:	Sürgős beavatkozásokat kell végezni a természetes vízkészletek megőrzése és a fészekrakó helyül szolgáló homoki gyepek fenntartása terén. A tradicionális fészekrakó helyeket egyedi védelemmel kell ellátni.

IV)

Faj neve:	Rákosi vipera (<i>Vipera ursinii</i> subsp. <i>rakosiensis</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (1000 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománymagyság (jelöléskor):	A jelölés évében és az azt megelőző évben nem volt észlelés. Az 1990-es években folytatott állományfelmérések során 127 egyedet észleltek, azonban a visszafogások szinte teljes hiánya miatt az állománybecsléshez nem voltak elegendőek az adatok. Az 1996-1998. években történt gyepégések során zuhant le végzetesen a populáció egyedszáma, ezért a jelöléskor a jelenlegihez hasonló néhány tíz példány lehetett. A terület jelölésekor meghatározott 150 példány feltehetőleg túlzó volt, már akkor is 100 egyednél kevesebb alkotta a populációt.
Állománymagyság (tervkészítéskor):	A tervezési területen az utóbbi 10 évben egyre sporadikusabban észlelt taxon. 2001-ben, majd 2006-ban észlelték egy-egy példányát. 2007-2008. években a megtaláláshoz legoptimálisabb időszakokban a legideálisabb időjárási feltételek mellett több ízben folytatott intenzív keresés ellenére sem került elő. Majd 2009-ben 2 példány is előkerült. Az alkalmas területek töredékén, az un. Gyóni viperás gyepen folyik rendszertelen bejárás, azonban a taxon számára alkalmas területek kiterjedése ettől jóval nagyobb. Az ismert viperás élőhelyen a legoptimistább becslés alapján sem lehet néhány tíz példánynál több.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Folyamatosan csökkenő egyedszámú faj, a kipusztulás közvetlen veszélye fenyegeti. Élőhelyén az optimális kezelést a természetvédelmi kezelésért felelős szerv (DINPI) mai napig nem oldotta meg. Szintén a Táborfalvi-lőtér részét képező HM vagyonkezelésű kunpeszeri rákosi vipera élőhelyeken e problémát 1999-től kezelni tudta a természetvédelmi kezelésért felelős szerv (KNPI).
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Globálisan veszélyeztetett a fajcsoport, amelynek hazai képviselője a természetben a kipusztulás szélén áll.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	lásd fentebb: Állomány változásának tendenciái és okai

Fajvédelmi lehetőségek:	A KNPI működési területéhez hasonló módon és eszközökkel a Dabas-Gyóni vipera élőhelyen is kivitelezhető lenne a rákosi vipera megőrzését és visszatelepítését biztosító élőhely kezelés.
-------------------------	---

V)

Faj neve:	Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Pontos egyedszáma nem ismert. Hozzávetőleges becsléssel a jelöléskor 100-200 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A 2008. évben végzett felmérés szerint a faj részéről elfoglalt víztestek kiterjedése meghaladja az 500 hektárt, azaz a korábbi becslésnek minimum a 100×-osa él a tervezési területen, tekintettel azonban a terület heterogén víztípusaira, megközelítő becslés nem adható.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A tervezési terület vízkészlete, felszíni vizei az elmúlt 2 évszázad során folyamatosan csökken, amely az utóbbi 2 évtizedre és a jelölés óta eltelt 5 évre is igaz. A csatornahálózat fejlesztése, a meglévők intenzív karbantartása miatt, 2004. év óta a vizes élőhelyek kiterjedésének drasztikus csökkenése következett be, amely miatt a faj állománya is csökkenő tendenciát mutat.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A kárpát-medencei vöröshasú unka állomány sajátossága, hogy a Kárpátok nagyrészt izolálják az északra és keletre környező populációktól. Elsősorban alföldi faj, 250 m-nél magasabbra ritkán hatol. Magyarországon az alföldi területeken rendkívül gyakori, kisebb vízállásokban és nagyobb holtágak, tavak mentén is előfordul, de településeken is megél. A lápi vizekben egyedszáma alacsonyabb, de a mocsári vizekben és a kisvizekben tömeges.
Faj veszélyeztetettsége:	kis mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vízmezőőrzés. Sürgős beavatkozásokat kell végezni a terület területén ahhoz, hogy az egyébként széles ökológiai tűréshatárú és a Duna-síkon potenciálisan a tervezési területen azonban aktuálisan veszélyeztetett vöröshasú unka ne tűnjön el.

VI)

Faj neve:	Dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 400-500 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezési terület kisvízeiben és az Ócsai Tk víztesteiben tömeges. Állománya jelenleg 20.000-50.000 példány közé tehető.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az élőhelyek átalakítása, a mezőgazdasági művelés, lokálisan a közúti közlekedés veszélyezteteti. Dabas település nyugati oldalán és a Táborfalvi-gyakorló téren 2004. év óta tartó intenzív lecsapolás eredményeként állománya töredékére zsugorodott (lásd vöröshasú unka).
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A dunai gőte a Nemzetközi Vörös Könyvben is szereplő kételtű. Mivel az elterjedési területének nagy része Magyarországra esik, ezért megőrzése elsősorban a hazai természetvédelem feladata. A Duna és a Tisza mentén valamint a Kiskunság egyes területein tömeges. Tipikus élőhelyét árterek, holtágak, csatornák jelentik.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett. E faj védelme érdekében is sürgető feladat vár a természetvédelemre.
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	Vízmegőrzés

VII)

Faj neve:	Vágócsík (<i>Cobitis taenia</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 10.000 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány pontos nagysága nem ismert, a változás tendenciái és okai sem ismertek.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	A Kárpát-medencében általánosan elterjedt faj. Magyarországon a <i>C. elongatoides</i> faj található (ERŐS, 2000). Több országban veszélyeztetett fajként van feltüntetve, ezért a hazánkban meglévő stabil populációi kiemelkedő természetvédelmi jelentőséggel bírnak.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	Védelmét a többi jelölő halfaj védelmére tett intézkedésekkel biztosítani lehet.

VIII)

Faj neve:	Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 10.000 példányt jelentettek le, amely több éves átlagot tekintve jelentősen alábecsült érték, azonban több egymást követő aszályos év eredményeként előfordulhat ilyen extrém alacsony érték is.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód, de valószínűleg nem változott
Állomány változásának tendenciái és okai:	valószínűleg nem változott
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Széles ökológiai tűrőképességű, a teljes tómederben közönséges, az időszakos kisvizekben is megjelenik.
Faj veszélyeztetettsége:	Közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A tervezési terület északi felén kis hatékonyságú a vízmegőrzés, déli felén pedig intenzív lecsapolás folyik. Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	A halfajok megőrzése a csatornák karbantartási munkálatainak korlátozásán túl, elsősorban a természetes és mesterséges víztestek vízkészletének megőrzésén múlik.

IX)

Faj neve:	Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománymagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 1.001-10.000 példányt jelentettek le.
Állománymagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A nagyobb csatornáknál, a jelölt területen fekvő sóderbánya tóban és egyes tőzegebánya tavakban egyaránt jelen van. Állományának pontos elterjedését fel kell mérni.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Faunaterületünkön általánosan elterjedt faj, ahol a szaporodásához szükséges kagylóállomány megtalálható, ott jelen van. Több országban veszélyeztetett, ezért a hazánkban meglévő stabil populációi nemzetközi viszonylatban kiemelkedő természetvédelmi jelentőséggel bírnak.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	Védelmét elsősorban a mélyebb és állandó vizű csatornák intenzív kezeléstől mentes állapotban tartásával lehet biztosítani. A csatornák karban tartási munkálatait szabályozni, korlátozni egyes esetekben tiltani kell. Az Ócsai Tk-ban a csatornák karbantartását meg kell tiltani, csakúgy, mint a XX-as csatorna lőtérén húzódó szakaszán, beleértve annak mellékcsatornáit is. Ugyanezen csatornákon a jelenlegitől hatékonyabb vízmegőrzést kell biztosítani, a meglévő műtárgyak felújításával, illetve újabbak építésével – beleértve ebbe a bukó földgátakat is. A DVCS-n szükséges lenne minél több a főmederből induló és oda visszaérkező ágak kialakítását elvégezni, amelyek a rendszeres csatornakerbantartások során menedékként szolgálhatnak. A fenntartási munkálatok során egyoldali munkálatok elvégzését lehetne előnybe helyezni. A természetes állandó vizű élőhelyek megőrzése szintén fontos szerepet tölthetne be.

X)

Faj neve:	Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 1000 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A fajra pontos egyedszámára, elterjedésére vonatkozó adatok híján, élőhelyeinek pusztulásából kiindulva biztosan csökkenőben van az állomány által elfoglalt területek kiterjedése és a faj egyedszáma. A terület területén szükséges a faj felmérése.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Ősi, pannóniai bennszülött halfaj. Területi elterjedése kicsi, főleg a Kárpát-medencére szorítkozik, ez magában foglalja a kisebb romániai folyók alsó szakaszának vízgyűjtő területeit is. Előkerült a Dnyeszter alsó szakaszáról, valamint egy-egy zárt élőhelye ismert Alsó-Ausztriából és Szerbiából. Az utóbbi években Lengyelországban a Mazuri tavaknál, továbbá Németországban a Peitz környéki tőzegetavakban találtak lápi póc állományt. A Duna-delta, a Prut és a Dnyeszter vízgyűjtő területén élő lápi póc állományt. Kux & Libosvárský néhány alaktani bélyeg alapján, külön alfajként ismerteti <i>Umbra krameri pavlovi</i> néven.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az élőhelyek folyamatos pusztulása miatt az utóbbi egy évtizedben egyedszám csökkenéssel kell számolni.
Fajvédelmi lehetőségek:	A védelmi intézkedések megegyeznek a hasonló élőhelyeken előforduló réti csíknál leírottakkal, azaz a természetes víztestek minél hatékonyabb megőrzését sürgetően el kell végezni.

XI)

Faj neve:	Vérfű boglárka (<i>Maculinea teleius</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	1500-2000 példány között volt az állomány egyedszáma.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2008-ban a teljes terület felmérésre került, amely szerint a faj által elfoglalt területek száma és kiterjedése is növekedett. A felmérés szerint 9.000-12.000 példány között rajzolt a Peszéradaci jelölés-visszafogás eredményei alapján egyébként átlagos évben.
Állomány változásának tendenciái és okai:	E jelentős mértékben megnövekedett egyedszámú meta-populáció háttérében a kiszáradó „Kékperjés láprétek meszes, tözeges vagy agyagbemosódásos talajokon” nevű élőhelytípus (6410) egy részének kezelésében bekövetkezett változások állnak. Az Ócsai Tk-ban a legjelentősebb helyeken a kaszálás során hagyásfoltok kerülnek kialakításra, illetve a faj rajzási és a hernyók első stádiumában nincs zavarás. Fontos körülmény, hogy a DINPI által kezelt gyepeken magas fűtarlóval kaszálnak, így a hangyabolyok gyorsan képesek helyreállítani a szoliter várat. A teljes Tk területén alkalmazni kellene más fajok védelme érdekében is e kaszálási módot. Hasonló okokból következett be változás a Táborfalvi-lőtér Gyóntól délre fekvő részein, ahol a rákosi vipera védelme érdekében végeznek kaszálást. Az új szubpopulációk kialakulásának másik fontos előidézője az évek óta kezelés nélkül hagyott lápréteken valósult meg. Mindezeket túl a faj potenciális élőhelyeinek a fele tűnt el a jelölés óta az egyre intenzívebb lecsapolás következtében. Ezért hosszabb távon a jelenleg megnövekedett egyedszámú populációk nem lesznek fenntarthatók, ha nem történik a vízkészletek megőrzése terén sürgős beavatkozás.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Hazánk területének vérfüves láp- és mocsárrétjein sok helyen jelen van, azonban többnyire kis egyedszámú szub-populációkból felépülő és összességében is kis- vagy közepes egyedszámú meta-populációk a jellemzőek. A Duna-Tisza közén 1998 óta folyik a faj elterjedését és egyes populációk állomány változásait nyomon követő vizsgálat. A tervezési területen 1998-2004. évek között folyt felmérés.
Faj veszélyeztetettsége:	- nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- a lecsapolás következtében az élőhelyek eltűnése
Fajvédelmi lehetőségek:	E területek kezelése ideális esetben extenzív szarvasmarha legeltetés, amelyhez az inváziós növények irtása és téli időszakban

	végzett cserjeirtás párosul. Rosszabb esetben, a nyáron elvégzett inváziós növényirtást, az élőhely folt 50 %-át kitevő őszi szárazzás követheti. A láprétek 2004-2008. évek között bekövetkezett 50 %-os elpusztulása arra hívja fel a figyelmet, hogy ez a pozitív előjelű változás rövid életű lesz, ha nem történik valami a természetes vízkészletek megőrzése irányába.
--	--

XII)

Faj neve:	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	védett (50 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 5.000-6.000 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Jelentős mértékű állomány fluktuációra hajlamos faj, ezért a becsült egyedszám inkább 5.000-50.000 között mozog.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület területén a legeltetéssel kezelt vizes élőhelyek számának és kiterjedésének csökkenése, illetve az intenzív lecsapolások miatt élőhelyei folyamatosan pusztulnak, amely a faj tendenciózus állomány csökkenését eredményezi.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európa atlanti partvidékétől egészen az Amurig terjed, ahol ikerfaja váltja fel. A vizes élőhelyek folyamatos állapotromlása, valamint a minden országra jellemző területi kiterjedésük csökkenése miatt hazánktól nyugatra aktuálisan vagy kipusztulással fenyegetett fajként tartják számon. Lengyel- illetve Magyarországon és attól keletre potenciálisan veszélyeztetett. A Turjánvidék és a Duna-sík szikesei hazai viszonylatban is az egyik legfontosabb élőhelyeinek számítanak. A nyílt vízfelületeket, zárt nádasokat és vakszikes területeket leszámítva, minden nedves élőhelyen megtelepedhet, beleértve az urbánus környezetben előforduló élőhelyeket is, ahol tápnövényei jelen vannak.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	vizes élőhelyek csökkenése
Fajvédelmi lehetőségek:	A faj védelme érdekében beavatkozásokat kell végezni a vízmegőrzés és a legeltetés megteremtése terén. Mivel pionír vizes élőhelyekhez kötődik leginkább, ezért a javasolt beavatkozások megvalósítása esetén gyors javulás várható.

XIII)

Faj neve:	Ezüstsávós szénalepke (<i>Coenonympha oedippus</i>)
Írányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	2003-2008. években az ismert állományok közel ¼-ét jelölés-visszafogás módszerrel követték nyomon. A ma ismert populációk alapján a faj helyzete valamivel kedvezőbb a jelöléskori állapothoz. Ettől egy fokkal korábbra visszatekintve: az 1980-as évek eleje óta több olyan gyepterületről is eltűnt, ahol a ma élő lepkészek nagy számban gyűjtötték és 10 év távlatában is vannak olyan kékperjések, amelyeket az inváziós növényfajok borítottak el, megszüntetve ezzel a faj élőhelyét. 2008. év második felében egy tucat olyan hely került feltárássra, amely potenciálisan alkalmas tenyészőhely lehet a faj számára azonban eddig a felmérésekből azok elhelyezkedése folytán kimaradt. 14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 2500-3000 példányt jelentettek le, amely reális adatokon alapult.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Évenként 2500-5000 példány között ingadozik.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A szénalepke ócsai élőhelyei két kategóriába sorolhatók: kezelt és nem kezelt üde rétekre. Előbbiekben a kezelés jellege miatt kis számban van jelen. A kezelés, kaszálást jelent, amelynek módszerén 2008. évben módosítottak. Hagyásfoltok kerültek kijelölésre és a korábbihoz képest 5 cm-rel magasabb fűtarlót hagynak. A hagyásfoltok szélessége azonban a legtöbb helyen elégtelen (1 m-nél keskenyebb!). Ideális esetben eléri a 4-5 m-t. A fűtarló magassága az áttelelő lárvák miatt lényeges, ezért 10 cm alatt nem éri el a kívánt hatást.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Az ezüstsávós szénalepke elterjedési területe a Csendes-óceán ázsiai partvidékétől egészen az európai atlantikus partvidékig húzódik. Izolátumai kelettől nyugat felé haladva a Japán szigetektől, Mandzsúrián és a Koreai-félszigeten keresztül az Óvilág mérsékeltövi területein mindenütt megtalálhatók egészen Franciaországig. Az ezüstsávós szénalepke populációi az utóbbi 25 évben Európa-szerte drámaian megfogyatkoztak. Bulgáriából, Belgiumból, Német-, Spanyol-, Csehországból, és Szlovákiából kipusztult. Ausztria, Lengyelország, Ukrajna területén a kipusztulás közvetlen veszélye fenyegeti,

	élőhelyeik szinte mindegyike felszámolódott. Magyarországon az Ócsai Tk-ban és közvetlen környezetében, valamint a Hanságban maradt fenn, többi élőhelyéről kipusztult.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	a kezeletlen élőhelyeken a korábbi előéletüktől és fekvésüktől függően vagy terjedőben van a <i>Solidago gigantea</i> és/vagy <i>S. canadensis</i> – ezek korábbi bolygatás eredményei -, vagy lassan cserjésednek. A cserjésedés is probléma, azonban az amerikai aranyvessző fajok még ettől is hatékonyabban szüntetik meg a faj élőhelyét.
Fajvédelmi lehetőségek:	Inváziós fajok, cserjésedés visszaszorítása, megfelelő méretű mozaikok hagyása kaszálás esetén

XVI)

Faj neve:	Szarvasbogár (<i>Lucanus cervus</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 1000-1500 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód. A 2008. évben folytatott bejárások megerősítik jelenlétét, egyedszámát illető becslésre nem alkalmas.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az erdők öregedése kedvez a fajnak, amely elviékben tendenciózus egyedszám növekedést kell eredményezzen.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európában elterjedt, kivéve Dél-Olaszországot és az Ibériai-félsziget déli részét - más fajok helyettesítik -, illetve a Brit-szigetek és Skandinávia nagy részét. A faj Nyugat- és Észak-Európa nagy részén visszaszorulóban van, sok helyről kipusztult az erdei élőhelyek modern erdőgazdálkodás okozta leromlása miatt. Dél- és Délkelet-Európában – így Magyarországon is – öreg tölgyesekben fordul elő. Az Alföld középső részének maradvány tölgyeseiben ritkább. Az Alföldön legjelentősebb populációi a Duna-menti keményfaligetekben, illetve annak délkeleti sarkában élnek. Legfontosabb élőhelyei az öreg tölgyesek.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	idős „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípus (91F0) fainak kitermelése
Fajvédelmi lehetőségek:	A „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípus (91F0) fahasználatának tiltását kell előírni – az inváziós fásszárúak irtásától eltekintve!

XV)

Faj neve:	Szarvas ganéjtúró (<i>Bolbelasmus unicornis</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 1000-1500 példányt jelentettek le. Mivel ezt a számot is kutatásokat nélkülöző, egyes megfigyeléseken alapuló becsléssel adták és ma ettől jelenleg nem áll rendelkezésre pontosabb adat, ezért nem értékelhető.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A faj egyedszám változása nem állapítható meg. A szomszédos Natura 2000 területeken folytatott kutatások szerint erdőssztyepp erdők fűszáraz tisztásain, a Turjánvidék magasfűvű sztyepprétején, rétsztyeppjein, szántóföldi növénytermesztést követően 40 éve felhagyott fűszáraz gyepen (üdébb sztyepprétté alakul), legeltetett, kaszált vagy kezeletlen típusaiból került elő. A kétszikűekben szegény, fűavarral fedett gyepekből nem került elő.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Elterjedési területe Közép- és Délkelet-Európa. Hazánkban a Dél-Dunántúlon, Duna-Tisza közén és a Gödöllői-dombvidék területéről vannak rendszeres adatai. A Turjánvidék dabasi és peszéradacsi öblözeteiben illetve a kettőt elválasztó Peszéri-erdőben vannak hazánk legjelentősebb, a teljes <i>ismert</i> állomány legalább 75 %-át képező populációi. Sajátos életmódja miatt nehezen észlelhető, ezért a hazai populációk többsége feltehetőleg még feltáratlanok (Turjánvidék déli fele, dombvidékeink gyepterületei stb.).
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	- lásd fentebb
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyeinek megőrzéséről a gyepek természetességi viszonyait fenntartó vagy fejlesztő általános kezelési irányelveken túl nem tudunk semmit.

XVI)

Faj neve:	Magyar futrinka (<i>Carabus hungaricus</i>)
Írányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A területre nem jelölt faj. A terület déli felének homoki élőhely együtteseiben gyakori faj, állományának egyedszáma a rendelkezésre álló adatok alapján 5000-50.000 példány között van. Lényeges, hogy 2004-ben adathiány miatt nem jelölték még ki e területet a magyar futrinka védelmére. A jelenleg nem tárgyalt, azonban a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület bővítését képező homoki élőhelyeken több százezer példányos populációja ismert, amely hazánk legnagyobb egyedszámú magyar futrinka populációja. Legkésőbb a bővítéssel egy időben fel kell tüntetni e fajt is a jelölő fajok között.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Gyakori faj, állományának egyedszáma a rendelkezésre álló adatok alapján 5.000-50.000 példány között van.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Tekintettel arra, hogy élőhelyein nem történt különösebb változás, ezért a jelöléskori ismeretlen egyedszámú populáció fluktuációját a természetes viszonyok befolyásolták.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon endemizmus. Homoki gyepekben
Faj veszélyeztetettsége:	kis mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Az akác és selyemkóró terjedése, illetve a katonai és moto-cross tevékenység veszélyezteteti természetes élőhelyeit.
Fajvédelmi lehetőségek:	Élőhelyeinek védelmét biztosítani kell, azaz a katonai és moto-cross tevékenységet korlátozni illetve felfüggeszteni, a homoki gyepek extenzív legeltetését támogatni kell.

XVII)

Faj neve:	Ürge (<i>Spermophilus citellus</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 30 példányban állapították meg az egyedszámát, amely jelentős alábecslés volt. 2003-2004. években 1000 példány körül alakult a faj egyedszáma.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	2008. évben végzett felmérés eredménye szerint, a terület teljes állományában jelentős változás nem történt a faj egyedszámát illetően.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Egyes populációk egyedszáma a megváltozott kezelések hatására csökkent, más területeken növekedett. A Táborfalvi-lőtérén van a teljes állomány, ahol a legfontosabb populáció élőhelyén 2009. évtől a HM a területhasználatot/kezelést nem engedélyezi. Ez rövid időn belül a faj drasztikus egyedszám csökkenését fogja eredményezni, ezért szükséges lenne a beavatkozás a természetvédelem részéről a faj védelme érdekében.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Igazi sztyeppi rágcsáló. A Kárpát-medence elterjedési területének nyugati peremét jelenti. Hazánkban az egyes populációk (meta-populációk) legtöbb esetben egymástól elszigeteltek, közöttük jelenleg nincs génáramlás. A fragmentáció ilyen mértékben az elmúlt 30 évben valósult meg, azaz országos kitekintésben folyamatos állomány csökkenés tapasztalható.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Legeltetés hiánya a szárazabb termőhelyeken
Fajvédelmi lehetőségek:	Legeltetés biztosítása

Közösségi jelentőségű, nem jelölő faj

I)

Faj neve:	Skarlátbogár (<i>Cucujus cinnabarinus</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (2 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A tervezési területre nem jelölt faj, ezért az állomány nagyságára vonatkozó adatok nem állnak rendelkezésre
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A Táborfalvi-lőtér homokra telepített faültetvényeiben két helyen fordul elő, ezek idős borókás-nyáras állományok. A Tatárszentgyörgyi Vizes-erdőben szintén idős fehér nyarak képezik élőhelyét. A dabasi Vizes-nyiláson nem sikerült kimutatni. Az Alsó-Besnyői-erdőben idős nemes nyár egyedekből és déli felén hazai nyaraktól került elő. Itt intenzív erdőgazdálkodás folyik, amely jelentős mértékben veszélyezteti a faj megőrzését. A Kákás-erdőben gyakori, a tisztán égerből és kőrisből álló láperdőkből nem sikerült kimutatni. A Czirjádi-erdő rezgő nyarasaiban helyenként tömeges, a Mádencia-erdő keményfás ligeterdőiben egy helyen került észlelésre, a Vizes-erdő lábán száradó nemes nyaraiban, idős rezgő nyarasaiban gyakori. A Nagy-erdő luccosából, idős puhafásaiból, lábán száradó vénic szil kérge alól, a Turján-erdő egy nemes nyár foltjából is előkerült. Állománya több százezer példányra becsülhető, amely országos viszonylatban jelentősnek mondható, ezért a tervezési területre jelölni szükséges. Az Ócsai Tk-ban az erdő állományok öregedése kedvező feltételeket teremt a faj tenyészése szempontjából, egyúttal az erdők szegélyében sokféle felújuló rezgő nyár a faj hosszú távú fennmaradását is biztosítani képes.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az utóbbi 5 évben voltak a teljes terület tekintetében a populáció legalább 20 %-át elpusztító erdei fahasználatok, amelyek közül a legkomolyabb károkozást minden tekintetben az Ócsai Tk déli harmadában „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípusból (91F0) kitermelt idős hazai nyarak képezik.
A faj előfordulási	Hazánk szinte minden erdővel borított területén jelen van,

viszonyainak jellemzése:	különösen a holt fát és magában foglalt erdőben. A Duna-Tisza közén sokfelé kimutatták, azonban csak kevés helyen mondható gyakorinak. Elsősorban puhafák lábán pusztuló egyedeiben van jelen, de a tervezési terület bármely fafajában képes lenne megtalálni életfeltételeit, azok idős egyedeiben.
Faj veszélyeztetettsége:	potenciálisan veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	idős nyarak kitermelése
Fajvédelmi lehetőségek:	A természetközeli állapotú erdő állományok fahasználatának teljes vagy részleges korlátozása szükséges.

II)

Faj neve:	Nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Védett (10 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 251-500 példányt jelentettek le. Ehhez képest 2008-ban négy helyről került elő, pár tucat példánya. A jelöléskori egyedszámnál biztosan több él a tervezési területen, azonban nem becsülhető.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Az állomány aktuális méretének felmérésére a program során nem volt mód.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az idős és/vagy lábon száradó kocsányos tölgy (<i>Quercus robur</i>) példányok képezik legfontosabb élőhelyeit. Az Ócsai Tk-ban az erdők öregedése figyelhető meg, amely kedvező a faj számára, egyúttal azonban az elmúlt 10 évben több fontos élőhelyét is letermelték. Ki lehet jelenteni, hogy minden egyes idős, különösen szoliter és erdőszéli kocsányos tölgy a nagy hőscincér élőhelye, ezért kitermelésük jelentős negatív hatást gyakorolna a jelölt fajra.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nyugat-, Közép-, Kelet- és Dél-Európa nagy részén előfordul. Európa nyugati és északi részén populációit sérülékenynek vagy veszélyeztetettnek tartják, mivel ott az idős tölgyerdők nagyon megfogyatkoztak. Dél és kelet felé azonban sok helyütt ma is gyakori. Magyarországon az Alföld nagyobb keményfaligeteiben, illetve a hegy- és dombvidék idős tölgyeseiben van jelen. A Duna-Tisza köze legjelentősebb populációja a tervezési területen – az Ócsai Tk-ban – tenyészik.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	idős „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípus (91F0) fainak kitermelése
Fajvédelmi lehetőségek:	A „Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> és <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> vagy <i>Fraxinus angustifolia</i> fajokkal (<i>Ulmion minoris</i>)” nevű élőhelytípus (91F0) fahasználatának tiltását kell

	előírni – az inváziós fásszárúak irtásától eltekintve!
--	--

III)

Faj neve:	Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>)
Írányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A jelöléskor 51-100 példányt jelentettek le.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A 2004. évben folytatott felmérések eredménye szerint a Dabas településtől nyugatra és délre fekvő réteken helyenként jelen vannak, többnyire kis egyedszámú kolóniái. Az ismert lokalitások száma alapján legalább ezres nagyságrendű a populáció egyedszáma.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A Táborfalvi lőtér központi tömbjének rendszeres leégése és lecsapolása következtében e területről eltűnt. A Gyóntól délre fekvő lőtéri gyepekben a faj rajzásának csúcsán bekövetkező júniusi kaszálás okoz jelentős károkat. Utóbbi helyszíneken a fennmaradó mozaikokba menekülő példányok tartják fenn a populációt. Egyértelműen csökkenő tendenciával kell számolni.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Pannon endemizmus. Szárnyatlan, keveset mozgó rovar. Bár az egyedek könnyen sebezhetők de a faj széles ökológiai valenciája, valamint évekig tartó tojás-diapauzája folytán túlélése a legtöbb helyen biztosított.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	gyepek égetése, lecsapolás, rajzásának csúcsán bekövetkező júniusi kaszálás
Fajvédelmi lehetőségek:	A veszélyeztetett habitatokon késői kaszálás, égetés mellőzése, taposási degradáció csökkentése jelenthet némi védelmet.

IV)

Faj neve:	Északi vagy patkányfejű pocok (<i>Microtus oeconomus mehelyi</i>)
Irányelv melléklete:	HD II.
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (250 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	-
Állománynagyság (tervkészítéskor):	-
Állomány változásának tendenciái és okai:	-
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Hazánkban alfaji szinten endemikusként kezelt taxon, jégkorszaki reliktum. A Dunántúlon két területen még stabil állománya tenyészik, illetve bagolyköpetekből több láp környékéről előkerült. A Duna-Tisza közén 2008-ban az Őrjeg-láp területén bagolyköpetben találtak maradványait. A Turjánvidék területéről több évtizeddel ezelőtt került elő maradványa szintén köpetből. Minden bizonnyal a Turjánvidék és Őrjeg több mint 100 km hosszú és még ma is többé-kevésbé kontinuus vizes élőhelyein jelen van, azonban jelentős energiát kellene befektetni maradvány populációnak megtalálására.
Faj veszélyeztetettsége:	-
Veszélyeztető tényezők:	-
Fajvédelmi lehetőségek:	-

1. 2. 4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

A fenntartási tervekben a közösségi jelentőségű fajokon (ezen belül a jelölők kimelten) kívül még azok a fajok is helyet kaptak, amelyek közösségi jelentőségűeknek nem minősülnek, de kezelési szempontból jelentősek, általában hazai védett, illetve nem védett fajok egyben. Válogatási szempont volt, hogy sok nem közösségi jelentőségű faj rendelkezik olyan speciális élőhelyi igénnyel, területkezeléssel kapcsolatos érzékenységgel, ill. biogeográfiai jelentőséggel, melyek figyelembe vétele a kezelési irányelvek megfogalmazása során nem hagyható figyelmen kívül. Ezek a legtöbb esetben fokozottan védettek, ill. védettek, de előfordul, hogy mindenféle védettség nélküli indikátor fajok is kerültek a listába. A fajokról adatlap (táblázat) és elterjedési térkép készült.

Faj neve	Egyéb hazai jogszabályi védelem
Magyar/Tudományos (latin) név	FV: fokozottan védett V: védett
Növényfaj	
Csikófark (<i>Ephedra distachya</i> L.)	FV
Óriás útifű (<i>Plantago maxima</i> JUSS.)	FV
Légybangó (<i>Ophrys insectifera</i> L.)	FV
Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> MILL.)	FV
Szarvas bangó (<i>Ophrys scolopax</i> subsp. <i>cornuta</i> (STEV.) CAMUS)	FV
Méhbangó (<i>Ophrys apifera</i> HUDS.)	FV
Állatfaj	
Metelka-medvelepke (<i>Rhyparioides metelkanus</i>)	FV

Növényfajok

1)

Faj neve:	Csikófark (<i>Ephedra distachya</i> L.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	nem készült felmérés
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület jelenlegi határain belül is több százezer tő van, azonban a bővítési területen minimum sok millió töves populációja ismert.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A Turjánvidék homoki gyepeiben viszonylag gyakoribb, a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület bővítési területén él hazánk legnagyobb populációja. Az állomány nagysága stabilnak mondható.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Nyílt homoki gyepekben. Európa és Ázsia félsivatagos területeinek növénye. Különleges nyitvatermő, mindenütt, így hazánkban is ritka, háborítatlan termőhelyet kíván.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett.
Veszélyeztető tényezők:	Taposás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével, károkozások (pl. rendszeres taposás) megakadályozásával biztosítható.

2)

Faj neve:	Óriás útifű (<i>Plantago maxima</i> JUSS.)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	A Táborfalvi-lőtéren 1998-ban meghaladta a 2000 tövet. A 2001-től bekövetkező intenzív lecsapolási munkák eredményeként 2003-ra pár száz töre csökkent. A felmérés során Inárcs és Kakucs között megtalált közel 300 példányos populáció jelöléskori egyedszáma nem ismert.
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A Táborfalvi-lőtéren mindössze három kis populációját, 100 tónél kevesebb példány képezi. A felmérés során Inárcs és Kakucs között 300 példányos populációja került elő.
Állomány változásának tendenciái és okai:	A lecsapolás következtében töredékére csökkent és a kipusztulás közvetlen veszélye fenyegeti.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Magyarországtól keletebbre jellemző, hazánkban csak a Turjánvidéken él. Igen ritka, hatalmasra növő útifűfaj, amely mára vészesen megritkult. Kiszáradó kékperjés lápréten fordul elő.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	talajvízszint csökkenés, kiszáradás
Fajvédelmi lehetőségek:	A lecsapolás mérséklése vagy megszüntetése.

3)

Faj neve:	Légybangó (<i>Ophrys insectifera</i> L.)
Írányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A faj legnagyobb hazai állományai a Turjánvidéken élnek. A Vizes Nyílás TT-ben élő ezres nagyságrendű a Táborfalvi-lőtéren 2000 tövet is meghaladó állomány van jelen, amely a faj hazai állományának közel 40 %-a.
Állomány változásának tendenciái és okai:	nem ismert.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Európai elterjedésű, de mindenütt igen ritka. Üde és kiszáradó kékperjés lápréteken.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Kiszáradás, élőhelyátalakulás. Élőhelyeit a katonai tevékenység rendszeresen és egyre nagyobb területeken pusztít el.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével, károkozások (pl. vízmegőrzés, rendszeres taposás) megakadályozásával biztosítható.

4)

Faj neve:	Pókbangó (<i>Ophrys sphegodes</i> MILL.)
Írányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	nem készült felmérés
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezési területen pár tízezres a teljes állomány nagyság.
Állomány változásának tendenciái és okai:	nem ismert
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Közép-európai faj, láprét-sztyepprét átmenetekben szárazabb gyepekben többfelé megjelenik. Hazánk teljes állományának döntő része a Duna-Tisza közén, azon belül is a Turjánvidéken élnek. A kiszáradó kékperjés láprétek és a másodlagos sztyepprétek kontaktzónájában található leggyakrabban.
Faj veszélyeztetettsége:	közepes mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	A gyepek használatában bekövetkező változások kedvezőtlenül érintik.
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével, károkozások megakadályozásával biztosítható.

5)

Faj neve:	Szarvas bangó (<i>Ophrys scolopax</i> subsp. <i>cornuta</i> (STEV.) CAMUS)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert
Állománynagyság (tervkészítéskor):	Szórványos
Állomány változásának tendenciái és okai:	A dabasi védett területen a terület szárazodásával egyre gyakoribbá válik, és nagy állományai vannak.
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Eredendően mediterrán növény. Dabason és Kunpeszéken régóta ismert. Morfológiai bélyegeiben jelentősen eltér a kelet mediterrán alaktól. A lőtér területén a védett rész és a viperás között fordul elő. A kunpeszéri részen és attól kissé északra kerültek elő populációi az utóbbi években. A kiszáradó kékperjés láprétek és a másodlagos sztyepprétek kontaktzónájában található leggyakrabban.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Taposás, kiszáradás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével, károkozások megakadályozásával biztosítható.

6)

Faj neve:	Méhbangó (<i>Ophrys apifera</i> HUDS.)
Írányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	13. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A tervezési területen pár tizes tőszámú populációja ismert. Magas fűvű üde gyepekben jellemző, fellelése nehézségekbe ütközik. Feltételezhetően gyakoribb az észlelthez képest.
Állomány változásának tendenciái és okai:	nem ismert
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Hazánk középső és nyugati részein van jelen.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Leccapolás, évente kétszeri gyepkaszálás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány megőrzése az élőhely megőrzésével, károkozások megakadályozásával biztosítható.

1)

Faj neve:	Metelka-medvelepke (<i>Rhyarioides metelkanus</i>)
Irányelv melléklete:	-
Egyéb hazai jogszabályi védelem:	Fokozottan védett (100 000 Ft eszmei érték)
A faj előfordulása a területen:	14. számú melléklet
Állománynagyság (jelöléskor):	Nem ismert
Állománynagyság (tervkészítéskor):	A terület vízháztartása éppen ott csökkent le 2004. óta, ahol korábban stabil állományai voltak, ma a kipusztulás veszélye fenyegeti.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Drasztikusan csökkent
A faj előfordulási viszonyainak jellemzése:	Iniciális tápnövényei (<i>Euphorbia lucida</i> és <i>E. palustris</i>) ritkák és nemcsak a vizek lecsapolása miatt, azon túl a turjánok legeltetésének elmaradása miatt is. A kaszálás metelka élőhely fenntartásban betöltött szerepe jóval alárendeltebb, mint a taposással járó szarvasmarha legeltetése. Nevezett kutyatejek egyedsűrűsége egyértelműen növekszik egy természetvédelmi szempontú legeltetés esetén.
Faj veszélyeztetettsége:	nagy mértékben veszélyeztetett
Veszélyeztető tényezők:	Legeltetés hiánya, kiszáradás
Fajvédelmi lehetőségek:	Az állomány fenntartása az élőhely legeltetéssel történő kezelésével és a vízkészletek megőrzésével, valamint a károkozások megakadályozásával biztosítható.

1. 3. Területhasználat

1. 3. 1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE 50 adatbázis alapján jellemeztük. Egyes felszínborítási kategóriákat összevontunk, így alakult ki az alábbi statisztika. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

Területi kiterjedés	Turjánvidék		Natura 2000 területek		Ország	
Kategória	ha	%	ha	%	ha	%
Belterületek, városi zöldterületek	15,85	0,15	7139	0,36	39522 3	4,22
Egyéb mesterséges felszín	94,00	0,90	11234	0,57	16422 6	1,75
Kistáblás szántóföld	1776,8 8	16,9 4	112974	5,74	14334 49	15,3 1
Nagyáblás szántóföld	321,62	3,07	337073	17,13	34502 42	36,8 6
Egyéb szántóterület	0,00	0,00	3468	0,18	48812	0,52
Természetes gyepek	3624,8 9	34,5 6	328609	16,70	56049 1	5,99
Intenzíven használt gyepek	534,19	5,09	101291	5,15	40166 5	4,29
Gyümölcs	0,00	0,00	2755	0,14	69312	0,74
Szőlő	0,00	0,00	9019	0,46	14052 9	1,50
Fűzfa ültetvény	0,00	0,00	759	0,04	2692	0,03
Komló ültetvény	0,00	0,00	0	0,00	69	0,00
Tanyás térségek, illetve komplex művelési szerkezet	93,36	0,89	10071	0,51	24703 0	2,64
Egyéb mezőgazdasági terület	186,88	1,78	13377	0,68	84341	0,90
Természetes erdők	1684,0 8	16,0 5	638381	32,44	12653 14	13,5 2
Erdő ültetvények	1206,1 1	11,5 0	175520	8,92	76697 5	8,19
Egyéb erdők	0,00	0,00	640	0,03	946	0,01
Vizenyős terület	823,46	7,85	74548	3,79	12645 3	1,35
Felszíni víz	128,34	1,22	140455	7,14	20299 2	2,17
Egyéb természetes terület	0,00	0,00	650	0,03	769	0,01
Összesen	10489, 66	100, 00	1967963	100,00	93615 29	100, 00

Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület legszámtottevőbb felszínborítási formája a természetes gyepterületek. Ez a terület 34,5 %-át borítja, összesen 3624,9 hektáron. Ehhez jön 534,2 hektár intenzíven használt gyepterület, ezzel a Natura 2000 terület gyepterületaránya eléri a 40 %-ot, ez duplája az összes Natura 2000 terület gyepterületarányának.

A terület több mint egynegyedét tovább erdő borítja: 1684,1 hektáron (16,05 %) természetes erdő, 1206,1 hektáron (11,5 %) pedig erdőültetvény.

A harmadik jelentős felszínborítási kategória a szántóföldi művelés. A Turjánvidék esetében nagy részben kistáblás szántóföldi műveléssel találkozunk (1776,88 ha, 16,94 %) és igen kis mértékben pedig nagytáblás szántóföldi műveléssel (321,6 ha, 3,07 %).

A terület északi részén egy nagyobb összefüggő foltban, a déli részen több kisebb foltban található az összesen 823,5 hektárt kitevő vizenyős terület. Ez a 128,34 hektáros felszíni vízzel együtt a terület 9 %-át teszi ki.

1. 3. 1. 1. A terület jellemzése az ökotípusos földhasználati modellben

Ökotípusok alatt az azonos ökológiai/alkalmassági/érzékenységi adottságokkal jellemezhető területeket értjük. Az ökotípusos földhasználati modellben részben külön vizsgáltuk a területek mezőgazdasági alkalmasságát, erdőalkalmasságát és környezeti érzékenységét. Ezek után mindhárom tulajdonság három fokozatának egy területi egységre vetített dominanciáját és azok kombinációját fejeztük ki egy-egy ökotípussal. Azaz a fent említett tényezőkkel – agráralkalmasság, erdőtelepítési alkalmasság, környezeti érzékenység – egyenként jellemeztünk egy három fokozatú skálán minden területi egységet. Ezek után megvizsgáltuk, hogy a három értékelt tulajdonság kombinációja miként jellemez egy területet. Mivel ezzel a módszerrel igen sok ökotípus jön létre, ezért ezekből csoportokat alkottunk a tényezők tulajdonság dominanciája alapján. Ennek értelmében az alábbi 10 származtatott ökotípust hoztuk létre:

1. jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek,
2. gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek,
3. környezetileg érzékeny agrárterületek,
4. erdőtelepítésre javasolt területek,
5. védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
6. erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek,
7. jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
8. gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek,
9. környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek,
10. gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek.

Ezen kívül megjelennek még a jelenlegi erdőterületek és a vizsgálatból egyéb okból kizárt területek.

A későbbiekben ez a metodika szolgált az OTTrT felülvizsgálatában meghatározott övezetek lehatárolására. Mely szerint a

- „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” kategóriát az 1. és 7. ökotípus területeiből leválogatott szántóterületek (nagytáblás szántóföldek, kistáblás szántóföldek, melegházak, állandóan öntözött szántó területek, rizsföldek) adják.
- Az erdőgazdálkodási térség „Erdőtelepítésre szánt tervezett erdeit” a 4. és 6. ökotípusok jelölik ki, az
- „Erdőtelepítésre, fásításra alkalmas terület” övezetét pedig a 4., 5. és 6. ökotípusok adják.

Az ökotípusos földhasználatnál bemutatott statisztikai adatok a terület összterületére vonatkozóan kis mértékben eltérhetnek egymástól, mivel a vizsgálat és a statisztikai adatok előállítása térinformatikai módszerekkel történt 1 ha-os pixelmérettel.

Szántóföldi művelési alkalmasság

A szántóföldi művelési alkalmassági vizsgálat alapját a felhasznált talajtani (az Agrotopográfiai térkép fizikai féleség, vízgazdálkodási tulajdonságok, kémhatás és mészállapot tulajdonságok) és klimatikus környezeti változók alkalmasság szerinti súlyozása adja, mely széles szakértői kör bevonásával és az ún. Guilford-eljárással történt. Ezt követően a KIPA-eljárás alkalmazásával a vizsgált öt növény (búza, kukorica, napraforgó, lucerna, cukorrépa) termesztési alkalmassága alapján az azonos környezeti változókkal jellemezhető, homogén területek rangsorolása valósult meg.

A vizsgálatból az alábbi felszínborítási kategóriákat zártuk ki:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek.

A vizsgálat eredményeként az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Legkevésbé alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Leginkább alkalmas terület.

A terület szántóföldi művelési alkalmassága a területen az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Turjánvidék		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	3316	31,58	989027	50,35	2889136	31,06
Legkevésbé alkalmas terület	328	3,12	342354	17,43	1215097	13,06
Alkalmas terület	5298	50,46	556887	28,35	3962396	42,60
Leginkább alkalmas terület	1557	14,83	75924	3,87	1235049	13,28
Összesen	10499	100,00	1964192	100,00	9301678	100,00

A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fele közepes adottságokkal rendelkezik a szántóföldi művelés szempontjából. A terület déli részén, Dabas közigazgatási határán belül található az a 1557 hektár (a Natura 2000 terület 14,8 %-a), amely kiválóan alkalmas szántóföldi művelésre. Ennek egy része, az a terület, amelyek nem természetes gyepek vannak része az OTTrT-ben megjelenő „Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület” övezetének.

Erdőtelepítési alkalmasság

Az erdőtelepítési alkalmasságot két fő szempont határozza meg:

a vizsgált terület potenciális erdőgazdálkodási teljesítőképessége - gazdasági alkalmassága és az erdő iránti környezeti igény - a leendő erdőnek a terület környezeti érzékenységére gyakorolt várható kedvező hatása, erdő környezeti teljesítőképessége. Értéke annál nagyobb, minél nagyobb lesz az új erdő várható környezetjavító (talajvédelmi és víztisztító, vízgazdálkodást szabályozó, stb.) szerepe, minél nagyobb mértékben jelentkezik az erdő környezeti érzékenységet befolyásoló hatása iránti társadalmi és földtulajdonosi igény.

Az erdőalkalmasság mértéke a következő képlet segítségével határozható meg:

ERDŐALKALMASSÁG = A TERÜLET ERDŐGAZDÁLKODÁSRA VALÓ ALKALMASSÁGA (E_Galk) + ERDŐ IRÁNTI KÖRNYEZETI IGÉNY (E_KVszuks)

Az erdőalkalmasságot tehát a gazdasági alkalmasság és az erdő iránti környezeti igény együttes értéke adja. Ez azt jelenti, hogy az erdőtelepítésre való alkalmasság gazdasági érdekből vagy környezetérzékenységi okból egyaránt magas lehet, sőt a két érdek összeadódva megelőzheti az esetleg prioritást élvező szántóföldi földhasználati igényt.

A védett területek esetében az erdőtelepítés csak akkor javasolható, ha nem sért természetvédelmi érdeket. A telepítés során honos fafajok alkalmazásával természetyszerű erdőket kell létrehozni.

A vizsgálatból kizárásra került területek az alábbiak:

- Mesterséges felszín kategóriái,
- Ültetvények,
- Tanyak,
- Természetes gyepek,
- Erdők,
- Vizenyős területek,
- Vizek,
- Jogi oltalom alatt álló területek (Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület),
- Ex-lege területek,
- Ramsari Területek.

A terület erdőgazdálkodásra való alkalmasságát az alábbi tényezők befolyásolják:

$$EGalk = GENalk + T.VÍZG + T.KÉM + KLIMAalk$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

GENalk	A talaj genetikai típusai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.VÍZG	A talaj vízgazdálkodási tulajdonságai (Agrotopográfiai adatbázis),
T.KÉM	A talaj kémhatása és mészállapota (Agrotopográfiai adatbázis),
KLIMAalk	Erdészeti klímazónák az alkalmasság szerint pontozva.

Az erdőtelepítési alkalmasságot nemcsak az erdőgazdálkodásra való alkalmasság határozza meg, hanem az erdő iránti környezeti igény, környezetvédelmi szükségesség. Az erdő iránti környezeti igényt az alábbi tényezők befolyásolják:

$$E_KVszuks = T.FIZ + LEJT + VÍZV + KLIMAKv$$

A képletben szereplő tényezők az alábbiak:

T.FIZ	A talaj fizikai félesége (Agrotopográfiai adatbázis),
LEJT	Lejtőkategória,
VÍZV	Felszín alatti vízvédelmi területek,
KLIMAKv	Erdészeti klímazónák a környezeti igény szerint pontozva.

A vizsgálat eredményeként az alábbi erdőtelepítési alkalmassági kategóriákat alakítottuk ki:

- Vizsgálatból kizárt terület,
- Feltételesen alkalmas terület,
- Alkalmas terület,
- Kiválóan alkalmas terület.

A terület erdőtelepítési alkalmassága a területen az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Turjánvidék		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	8932	85,18	1525394	77,73	4103130	44,16
Feltételesen alkalmas terület	0	0,00	91380	4,66	576091	6,20
Alkalmas terület	1320	12,59	298767	15,22	3855787	41,50
Kiválóan alkalmas terület	234	2,23	46870	2,39	755607	8,13
Összesen	10486	100,00	1962411	100,00	9290615	100,00

A vizsgálatból kizárásra kerültek az erdőterületek, a vizenyős területek és a természetes gyepek, ami igen jelentős része a területnek. A maradék területnek, amely a terület kb 15 %-a nagy része alkalmas erdőtelepítésre, elsősorban véderdő telepítésre, 2,2 %-nyi területe pedig kiválóan alkalmas erdőtelepítésre.

Környezeti érzékenység

A környezeti érzékenységet három tényező összegzéséből állítottuk elő, ezek:

- Élővilág-érzékenység,
- Talajérzékenység,
- Vízbázisok érzékenysége.

A tényezők kapcsán azt vizsgáltuk, hogy adott tulajdonság jelen van-e az egyes területi egységeken avagy nincs.

A környezeti érzékenység szintézis térkép azt mutatja, hogy a három tényezéből hány fed át adott helyen. A vizsgálatból kizártuk a mesterséges felszíneket.

Az élővilág érzékenységet a jogi oltalom alatt álló területek, az ökológiai hálózat területei, a Natura 2000 területek és az ex-lege területek alkotják.

A talaj érzékenységét az erózió mértékével fejeztük ki. Az eróziós térkép készítésekor azt a módszert alkalmaztuk, amely tulajdonképpen nem az erózió állapotának felmérésére, hanem a talajvesztés lehetséges mértékének becslésére épül. Ezek alapján 2 t/ha/év mennyiség felett érzékenynek tekintettük a területet.

A környezeti érzékenység harmadik összetevőjeként a területtel kapcsolatos vízvédelmi szempontokat vizsgáltuk, ami során a nitrátérzékeny és a felszín alatti vízvédelmi területeket vettük számba.

A fentiek értelmében az alábbi kategóriákat alakítottuk ki:

- Nem érzékeny terület,
- Legkevésbé érzékeny terület,
- Érzékeny terület,
- Legérzékenyebb terület.

A terület környezeti érzékenysége a területen az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Turjánvidék		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Nem érzékeny terület	59	0,56	23770	1,21	3255279	35,02
Legkevésbé érzékeny terület	690	6,57	905517	46,12	4177749	44,95
Érzékeny terület	9761	92,87	1025916	52,25	1844314	19,84
Legérzékenyebb terület	0	0,00	8285	0,42	17014	0,18
Összesen	10510	100,00	1963488	100,00	9294356	100,00

A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület majdnem egésze két szempontból (vízvédelmi és élővilág-védelmi szempontból is) érzékeny. A terület szinte teljes egésze része a Nemzeti Ökológiai Hálózathoz, jelentős része annak magterülete. A területen található az Ócsai Tájvédelmi Körzet és Dabasi Turjános Természetvédelmi Terület. A területnek igen nagy része ex-lege terület egyben. Vízvédelmi szempontból azért érzékeny, mert 20 mm-nél nagyobb vízutánpótlódású terület a terület legnagyobb része.

Ökotípusos földhasználati meghatározottság

Miután értékeltük az egyes tényezőket (pontértéket adtunk 0-3 között – 0: vizsgálatból kizárt, 1: leggyengébb -> 3: legmeghatározóbb) megvizsgáltuk, hogy az egyes területi egységeken hogyan alakul a három tulajdonság kombinációja és azok dominanciája. Az egyes ökotípusokat az alábbi algoritmussal alakítottuk ki:

1. „jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek”

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.

2. „gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek”:

a szántóföldi alkalmassági dominancia erősebb az erdőtelepítési dominanciánál, a terület gyenge vagy közepes termőképességű. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

3. „környezetileg érzékeny agrárterületek”:

jó, illetve kiváló termőképességű területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a szántóföldi alkalmasság 3-as volt, az erdészeti alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

4. „erdőtelepítésre javasolt területek”:

Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2.

5. „védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:

Az erdőtelepítési dominancia erősebb a szántóföldi alkalmassági dominanciánál, a terület erdőtelepítésre figyelembe vehető. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

6. „erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek”:

Erdőtelepítésre indokolt területek magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha az erdészeti alkalmasság 3-as volt, a szántóföldi alkalmasság kisebb vagy egyenlő, mint 2, de a környezeti érzékenység szintén 3-as értéket vitt az ökotípus jellemzésébe.

7. „jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

A területnek az erdőtelepítési és a szántóföldi növénytermesztési alkalmassági dominanciája egyaránt jellemző, mindkét meghatározottsághoz kiváló adottságok tartoznak. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 3-as volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 2.

8. „gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind az erdőtelepítési alkalmasság, mind a szántóföldi alkalmasság közepes. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mind a szántóföldi alkalmasság, mind az erdészeti alkalmasság 2-es volt és a környezeti érzékenység kisebb vagy egyenlő, mint 1.

9. „környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek”:

Mind erdőtelepítésre indokolt terület, mind a szántóföldi növénytermesztésre alkalmas terület, magas környezetérzékenységi meghatározottsággal, amit a földhasználat során mindenképpen figyelembe kell venni. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha mindhárom érték 3-as volt.

10. „gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek”:

A környezeti érzékenység dominál, vagy közepes és gyenge termelési adottságok esetén ugyanakkora súllyal határozza meg a területet. Ezt a minősítést kapta egy terület, ha a környezeti érzékenység 3-as vagy 2-es és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 2. Avagy a környezeti érzékenység 1-es vagy 0-ás és a többi kategória kisebb vagy egyenlő, mint 1.

A terület ökotípusos földhasználati meghatározottsága a területen az alábbi táblázat szerint alakul. A táblázatban az összehasonlíthatóság kedvéért nemcsak a terület adatait helyeztük el, hanem a teljes Natura 2000 terület adatait és az országos adatokat is.

	Turjánvi dék		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
Vizsgálatból kizárt terület	48	0,4 6	12779	0,65	606 270	6,5 3
Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek	13 92	13, 24	66053	3,37	113 710 1	12, 24
Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek	27 0	2,5 7	15176 2	7,74	685 599	7,3 8
Környezetileg érzékeny agrárterületek	0	0,0	220	0,01	750	0,0

	Turjánvi dék		Natura 2000 területek		Ország	
	ha	%	ha	%	ha	%
		0				1
Erdőtelepítésre javasolt területek	97	0,9 2	38492	1,96	640 499	6,8 9
Védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	2	0,0 2	33728	1,72	494 606	5,3 2
Erdőtelepítésre javasolt, környezetileg érzékeny területek	0	0,0 0	350	0,02	101 3	0,0 1
Jó illetve kiváló agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	98	0,9 3	5521	0,28	712 55	0,7 7
Gyenge illetve közepes agrártermelési adottságú, vagy védelmi célú erdőtelepítésre javasolt területek	51	0,4 9	12408 5	6,32	207 773 6	22, 37
Környezetileg érzékeny, jó agrártermelési adottságú, vagy erdőtelepítésre javasolt területek	0	0,0 0	0	0,00	3	0,0 0
Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek	62 70	59, 66	79533 2	40,5 4	172 249 5	18, 54
Jelenlegi erdőterületek	22 82	21, 71	73364 2	37,3 9	185 234 7	19, 94
Összesen	10 51 0	100 ,00	19619 64	100, 00	928 967 4	100 ,00

A környezeti érzékenység a terület nagy részén meghaladja az alkalmassági és erdőtelepítési dominanciaértékeket, így a terület közel 60 %-a „Gyenge agrártermelési és erdőtelepítési alkalmasságú, környezetileg érzékeny területek” ökotípusba került. Azok a területek, ahol kiváló a szántóföldi alkalmasság, azok a területek a „Jó illetve kiváló termőképességű agrárterületek” ökotípusba kerültek. Ennek területi kiterjedése 1392 hektár, a terület 13,24 %-a, ezek a területek a déli részén az említett dabasi részen vannak. Északon, Inárcs település közigazgatási határán belül van a folt, ahol a közepes agráralkalmasság meghaladja a környezeti érzékenységet és az erdőtelepítés alkalmasságát, így ezek a területek a „Gyenge illetve közepes termőképességű agrárterületek” ökotípusba kerültek. Ez csupán 270 hektár.

1. 3. 2. Tulajdoni viszonyok

1. 3. 3. Területhasználat és kezelés

1. 3. 3. 1. Mezőgazdaság

Ócsa Natura 2000 területtel átfedő területének nagy része erdő és legelő. Dabas nagy táblás szántóin jelentős a hagyományos szántóföldi növénytermesztés, míg Ócsán a burgonya, káposzta, és gyökérzöldség termesztés. Sokan részesei az agrár-környezetgazdálkodási programnak, például tűzokvédelmi programnak. Együttműködnek a DINPI-vel, mert sok területet bérelnek tőlük. Natura 2000 támogatást csak a KAT-ból kikerültek igényeltek. Inárcs és Kakucs Natura 2000 területei nagytáblás szántók. Átlagos birtok méret 5-10 ha, de előfordul 100-200 ha-os és egypár 1000 ha-os birtok is. Zöldségtermesztés kb. 50-60 ha-on

folyik. 1 családot 10 hektárnyi zöldségtermő terület tud eltartani. Összesen kb. 1500 östermelő.

Jelenleg igényelhető támogatások

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása

Ez az intézkedéstámogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére a Tanács 1999. május 17-i 1257/1999/EK rendeletének 13-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők (jövedelmezőségi tényezők, alacsony népsűrűség és mezőgazdasági foglalkoztatottság aránya, alacsony hozamú, nehezen művelhető földterületek, valamint kedvezőtlen vízgazdálkodási és talajszerkezeti tényezők, szélsőséges talajsavanyúság és szikesség) hatásainak részbeni kompenzációja.

A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

A támogatás mértéke:

a) a 19. cikk alapján lehatárolt területeken 85,9 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 23500Ft/ha/év,

b) a 20. cikk alapján lehatárolt területeken 10,94 euró/ha/év, azaz megközelítőleg 3000 Ft/ha/év.

A 19. cikk szerint lehatárolt területek összterülete 395 402 ha, amely az összes megművelt terület 6,3 %-a, valamint az ország területének 4,25 %-a. A 20. cikkely feltételeinek összesen 488 156 ha földterület felel meg, amely az összes megművelt terület 7,77 %-a, valamint az ország területének 5,24 %-a. A kedvezőtlen adottságú területek összterülete 883 558 ha, azaz Magyarország összterületének 9,5 %-a, illetőleg a teljes megművelt terület 14%-a.

A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Tatárszentgyörgy település 625 hektáros területe esik KAT 19 területi besorolásba, KAT 20-as besorolásba pedig Dabas területén 75,02 hektár.

Agrár-környezetgazdálkodás

Az agrár-környezetgazdálkodás célja a természeti erőforrások okszerű, fenntartható biztosítása és az élelmiszerbiztonság elősegítése.

Az agrár-környezetgazdálkodási támogatás együtt igényelhető a Natura 2000 területek támogatásával, azonban a túlkompensációt el kell kerülni.

A Natura 2000 támogatások bevezetésének sikerességére következtethetünk, ha megvizsgáljuk, hogy az adott területen milyen a gazdálkodók elkötelezettsége a környezettudatos gazdálkodás iránt.

A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (10499,71 ha) 7 %-a érintett az Agrár-környezetgazdálkodási kifizetéssel. A területen 35 szerződés keretén belül 160 parcellán folyik környezetkímélő gazdálkodás. A területen egyben Érzékeny Természeti Terület (Magas Természetvédelmi Értékű Terület az ÚMVP-ben), így zonális célprogramokra is pályázhattak a gazdálkodók. Az egyes célprogramok szerinti területmegoszlást az alábbi táblázat mutatja be:

Célprogram	Parcella (db)	Tám.ter. (ha)
Alapszintű szántóföldi célprogram	42	94,74
Füves élőhelyek kezelése	13	212,97
Integrált szántóföldi növénytermesztés	2	2,45

Integrált ültetvény	1	1,00
Ökológiai szántóföldi növénytermesztés - átállt terület	1	0,83
Ökológiai gyepgazdálkodás	1	4,38
Szántóföldi növénytermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal	13	17,03
Szántóföldi növénytermesztés élőhely-fejlesztési előírásokkal	45	176,97
Lucernatermesztés tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal	3	31,10
Gyepgazdálkodás tűzok élőhely-fejlesztési előírásokkal	4	18,37
Gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal	35	744,56

1. 3. 3. 2. Erdőgazdálkodás

Az erdőállomány jellemzése

A Turjánvidék kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület erdőállománya 708 alrészletben 2670,75 hektáron helyezkedik el. Az alábbi táblázatok bemutatják a jelenlegi faállománytípusok területi kiterjedését, illetve a faállományban megvalósítandó fafajösszetétel, a célállomány területi kiterjedését.

Faállománytípus	Terület (ha)
01 Akácos	419,86
15 Egyéb elegyes-kőrises	214,11
11 Elegyes-mézgás égeres	212,26
12 Nemes nyaras	182,68
07 Hazai nyaras-akácos	174,60
05 Egyéb kemény lombos	138,23
29 Nemes nyaras-akácos	129,09
22 Kőrises	114,73
06 Mézgás égeres	111,77
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	81,90
42 Akácos-nemes nyaras	61,88
31 Tölgyes-kőrises	60,91
02 Hazai nyaras	60,76
21 Kőrises-kocsányos tölgyes	58,53
04 Kocsányos tölgyes	47,74
09 Feketefenyves	43,70
18 Egyéb lomb elegyes-akácos	34,45
14 Erdeifenyves	27,22
08 Egyéb lomb elegyes-hazai nyáras	20,50
35 Elegyes-fűzes	19,80
30 Fűzes	19,70
13 Akácos-hazai nyáras	17,40
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	17,40
39 Egyéb lomb elegyes-nemes nyáras	14,17
70 Egyéb fenyves	7,50
52 Tölgyes-erdeifenyves	6,90
34 Akácos-erdeifenyves	6,70

55 Mézgás égeres-kocsányos tölgyes	4,50
32 Egyéb lágy lombos	2,50
41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	1,08
78 Lucfenyves	1,03
36 Fenyő elegyes-akác	1,00
45 Nemes nyáras-hazai nyáras	0,97
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	0,67
Nincs adat	354,51
Összesen	2670,75

Távlati célállománytípus	Terület (ha)
11 Elegyes-mézgás égeres	374,27
07 Hazai nyáras-akác	357,32
01 Akác	334,90
15 Egyéb elegyes-kőris	311,66
12 Nemes nyáras	190,45
05 Egyéb kemény lombos	150,07
02 Hazai nyáras	140,94
21 Kőris-kocsányos tölgyes	83,46
06 Mézgás égeres	50,33
24 Egyéb lomb elegyes-kocsányos tölgyes	43,01
13 Akác-hazai nyáras	41,50
36 Fenyő elegyes-akác	40,10
04 Kocsányos tölgyes	36,12
14 Erdeifenyves	34,20
20 Fenyő elegyes-erdeifenyves	27,90
25 Fenyő elegyes-feketefenyves	21,20
29 Nemes nyáras-akác	15,15
31 Tölgy-kőris	14,61
08 Egyéb lomb elegyes-hazai nyáras	11,81
42 Akác-nemes nyáras	8,70
70 Egyéb fenyves	6,70
45 Nemes nyáras-hazai nyáras	4,14
34 Akác-erdeifenyves	3,70
63 Fenyő elegyes-hazai nyáras	3,20
32 Egyéb lágy lombos	3,13
41 Egyéb lomb elegyes-erdeifenyves	2,90
09 Feketefenyves	2,80
30 Fűzes	1,60
50 Egyéb lomb elegyes-gyertyános-kocsányos tölgyes	0,67
Nincs adat	354,21
Összesen	2670,75

A Turjánvidék Natura 2000 terület erdőterületeinek 80 %-a állami tulajdonban van (2155,74 ha), egy része magántulajdonban van (472,05 ha), 25,73 ha vegyes tulajdonban és 17,23 ha

pedig közösségi tulajdonban van. Az erdőgazdálkodók személyét az erdészeti adattár tartja nyilván.

Az erdőterület nagy része nem védett terület (1687,97 ha), 223,08 ha védett természeti terület, 759,7 ha pedig fokozottan védett terület.

A kezelési üzemmód szerint az erdőterület nagy része vágásos erdő (172,79 ha). Szálaló kezelési üzemmódú 113,32 ha erdő, 31,43 ha faanyagtermelést nem szolgáló erdő, 354,21 hektárról pedig nincs adat.

Rendeltetés szerint az alábbi kategóriák fordulnak elő a területen:

Erdők rendeltetése	Terület (ha)
<i>Védelmi rendeltetésű erdők</i>	
Talajvédelmi erdő	88,71
Mezővédő erdő	32,54
Honvédelmi érdekeket szolgáló védő erdő	965,60
Településvédelmi és belterületi erdő	23,80
Műtárgyvédelmi erdő	1,11
Fokozottan védett természeti területen lévő erdő	702,00
Védett természeti területen lévő erdő	216,34
Erdőrezervátum	23,92
<i>Gazdasági rendeltetésű erdők</i>	
Faanyagtermelést szolgáló erdő	262,52
<i>Nincs adat</i>	<i>354,21</i>

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás

A terület a I/2. Dél-Pest megyei apróvadás vadgazdálkodási körzetben helyezkedik el. A vadgazdálkodási körzet apróvadás jellegű, ahol általánosan elterjedt és nagy számban fordul elő a mezei nyúl, a fácán és az őz, illetve egyes vadászterületeken a fogoly. Az erdősültebb területeken a gím, a vaddisznó és a dám is megjelenik. A vadgazdálkodási tervezés során a gím és a dám esetében elsősorban a fiatal és középkorú egyedek kiemelésével a meglévő állomány szinten tartására, őz esetében pedig az állomány növelésére kell koncentrálni. Továbbá radikális csökkentés szükséges a vaddisznóállományban. El kell kerülni az apróvad túlhasznosítását, valamint szakszerű vadföldgazdálkodásra és élőhelyfejlesztésre van szükség a ragadozógyérítés mellett. A fogoly állomány helyzetének javítására a fentiek túlmenően javasolt az állománytelepítés.

A területet érintő vadgazdálkodási egységek kódszáma, neve és telephelye:

13-575210-1-4-1	Kóhalma Vadásztársaság (Bugyi)
13-575310-1-4-1	Ócsai Természetvédő Vadásztársaság (Ócsa)
13-576410-1-4-1	Szilvásdombi Vadásztársaság (Bugyi)
13-576510-1-4-1	Kakucsi Nimród Vadásztársaság (Kakucs)
13-577610-1-4-1	Kossuth Vadásztársaság (Dabas)
13-578310-1-1-4	HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. (Budapest)
13-578410-1-4-1	Örkény-Tábor Vadásztársaság (Táborfalva)

A terület vadállományának értékelése az érintett vadászatra jogosultak 10 éves adatai alapján:

Vadfaj	A körzet jellemző állomány-sűrűsége (pld/100 ha)	A terület jellemzői				
		Állománysűrűség (2000-2009)		Hasznosítási sűrűség (1999-2008)		A vadfajok vadgazdálkodási jelentősége
		pld/100 ha	trend	pld/100 ha	trend	
Gímszarvas	0,03	0,10	növekvő	0,01	stagnáló	kicsi
Dámszarvas	0,25	0,12	stagnáló	0,01	stagnáló	kicsi
Őz	2,93	2,98	növekvő	0,84	növekvő	nagy
Muflon	0,00	0,00	-	0,00	-	nincs
Vaddisznó	0,28	0,62	növekvő	0,45	növekvő	közepes
Mezei nyúl	5,75	4,93	stagnáló	1,72	stagnáló	közepes
Fácán	7,70	5,66	csökkenő	4,89	csökkenő	közepes
Fogoly	1,09	1,24	csökkenő	0,00	-	nincs

(Adatforrás: Országos Vadgazdálkodási Adattár, SZIE-VMI, Gödöllő, 2009)

Amíg a területen a dām állománya állandónak tekinthető, addig a gímszarvas, az őz és a vaddisznó létszáma növekszik. A nagyvadállomány hasznosított mennyisége azonban a gím- és dámszarvas esetében nem változott a vizsgált időszakban, csak az őz és a vaddisznó terítéke növekedett. A mezei nyúl állománysűrűsége és hasznosított mennyisége is állandó szinten mozog. A fácán és a fogoly létszáma csökken a területen, amellyel párhuzamosan a fácán terítéke is csökken.

A vízivadfajok vadgazdálkodás; Az utóbbi években nagylilik, tőkés réce és csörgő réce került terítékre. A területen vadgazdálkodási szempontból jelentőséggel bíró egyéb vadászható fajok: balkáni gerle, örvös galamb, szarka, dolmányos varjú, szajkó, róka, borz, nyest, házi görény, üregi nyúl, kóbor kutya, kóbor macska.

A területet érintő természetvédelmi korlátozások kiterjednek a vadászati és vadgazdálkodási berendezések elhelyezésére, a vadföld művelésre és élőhelyfejlesztésre, a mesterséges vadtenyésztésre és kibocsátásra, a gépjárművel való közlekedésre és a vadászatok idejére, módjára.

A gímszarvas és a dámszarvas csak váltóvadként jelenik meg a területen. így az állomány szakmai szempontok szerinti kezelése nem lehetséges, így a tervezés során csak károkozásának megelőzésére kell koncentrálni. Az őz esetében a létszám megtartása mellett elsősorban a minőségfejlesztési szempontokat kell figyelembe venni. A vaddisznó létszámának növekedése ugyan kedvező a vadászati lehetőségek bővülése miatt, azonban természetvédelmi szempontból a további növekedése elkerülendő. Az apróvadfajok szempontjából kedvező hatást élőhelyfejlesztéssel és fokozott ragadozó gyérítéssel érhetünk el.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

I/2. Dél-Pest megyei apróvadás körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig.
(Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Kóhalma Vadásztársaság (13-575210-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 6. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Ócsai Természetvédő Vadásztársaság (13-575310-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. június 20. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Szilvásdombi Vadásztársaság (13-576410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. április Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Kakucs Nimród Vadásztársaság (13-576510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. december 28. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Kossuth Vadásztársaság (13-577610-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. június 11. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

HM Budapesti Erdőgazdaság Zrt. (13-578310-1-1-4) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. december. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Örkény-Tábor Vadásztársaság (13-578410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. április 23. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Tatárszentgyörgyi Nimród Vadásztársaság (13-579010-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. október 3. Jóváhagyta: Fővárosi és Pest Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

A vadászatra jogosultak adott vadászati évre szóló éves vadgazdálkodási tervei.

1. 3. 3. 4. Vízgazdálkodás

10-20 évenként vannak belvizes problémák. A '30-as években volt a vízrendezése a területnek. A vízviisszatartást meg lehetne oldani a területen, de a probléma, hogy a 20-as számú csatorna honvédségi vezet keresztül, ezért azon a szakaszon a KÖVIZIG nem gyakorol felügyeletet.

1. 3. 3. 5. Turizmus

Ócsa és Kakucs a Natura 2000 lehatárolástól szigorúbb szabályozást igényelnének a területek védelmére. Ökoturizmust fejlesztési terveik vannak. A településeket nagy urbanizációs nyomás éri, ami a falusias jelleg megőrzését veszélyezteti.

1. 3. 3. 6. Ipar

Kakucs fejlesztési céljai között szerepel az alternatív energiagazdálkodás, a szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, a szennyvízkezelő modernizálása.

1. 3. 3. 7. Infrastruktúra

Meglévő mellékút és kerékpárút érinti.

1. 3. 3. 8. Települési viszonyok, területfelhasználási konfliktusok

Dabas Natura 2000 területébe lakóterület és ipari terület is beleesik. Továbbá igény van arra, hogy bizonyos műtárgyakat kivegyenek a Natura területből.

2. Felhasznált irodalom

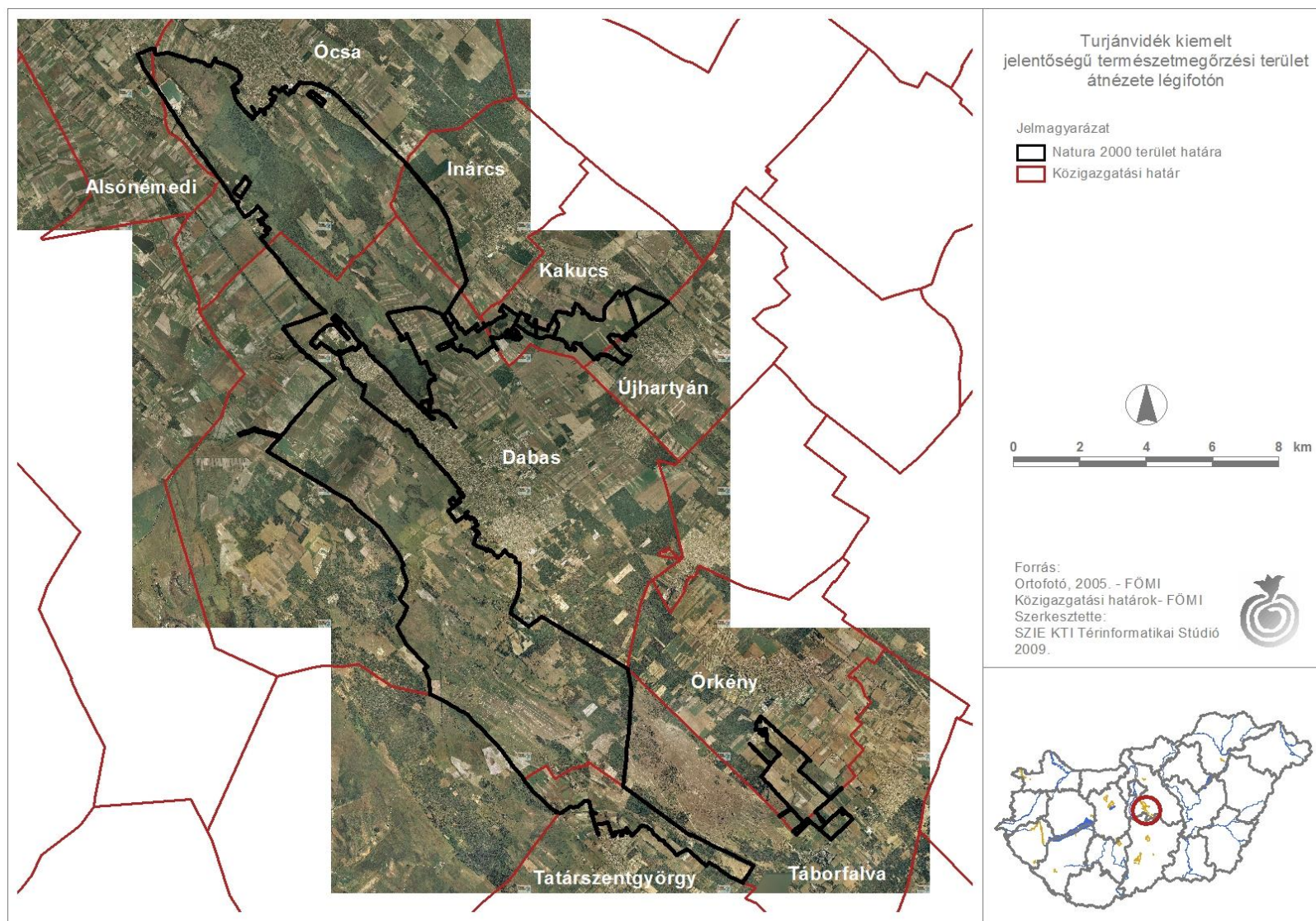
A kijelölt Natura 2000 területek adatlapjai (Cntryhu2008.mdb)

A kijelölt Natura 2000 területek térinformatikai fedvénye (Natura 2000 shape)

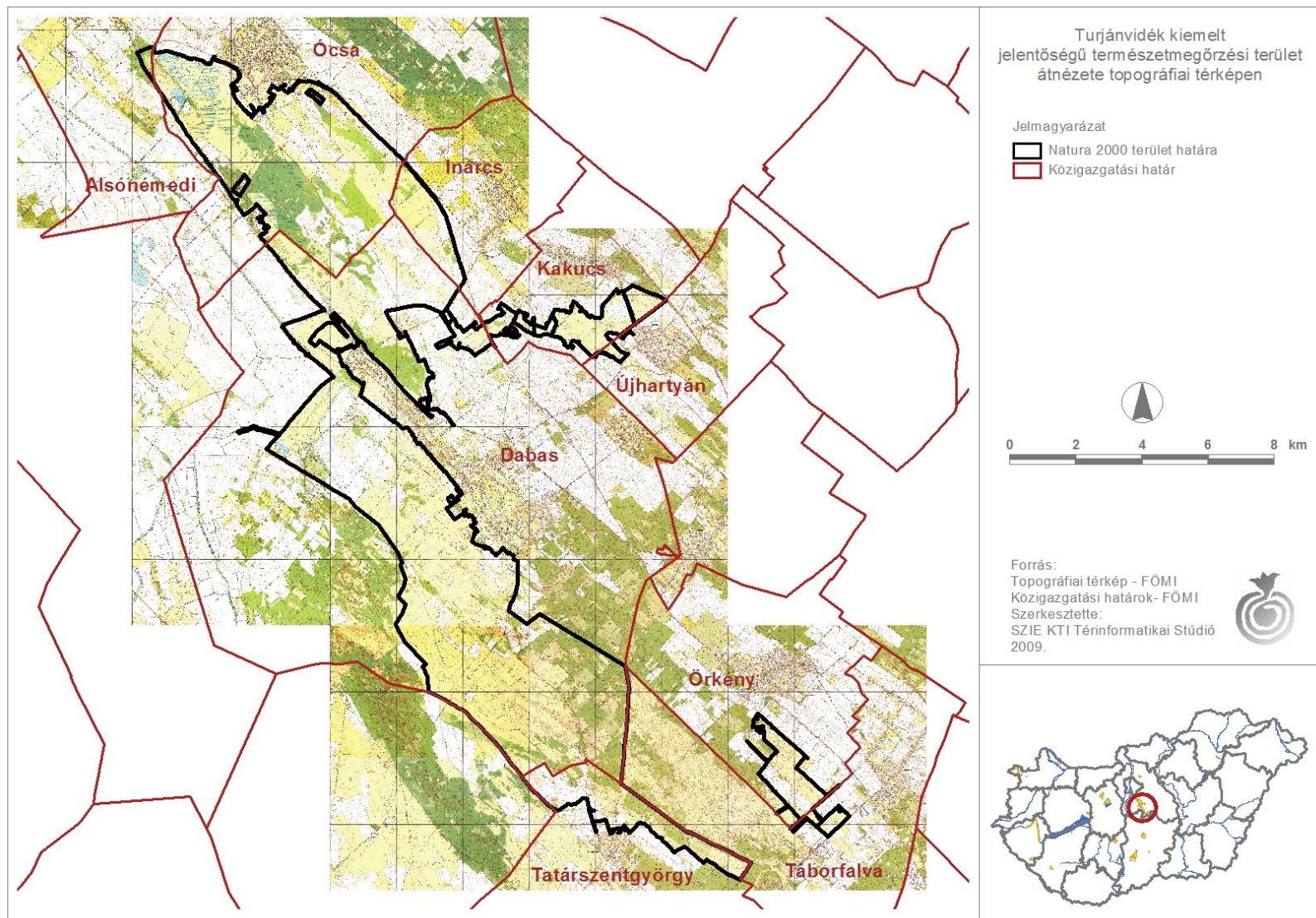
Országos védett területek határa

III. MELLÉKLETEK

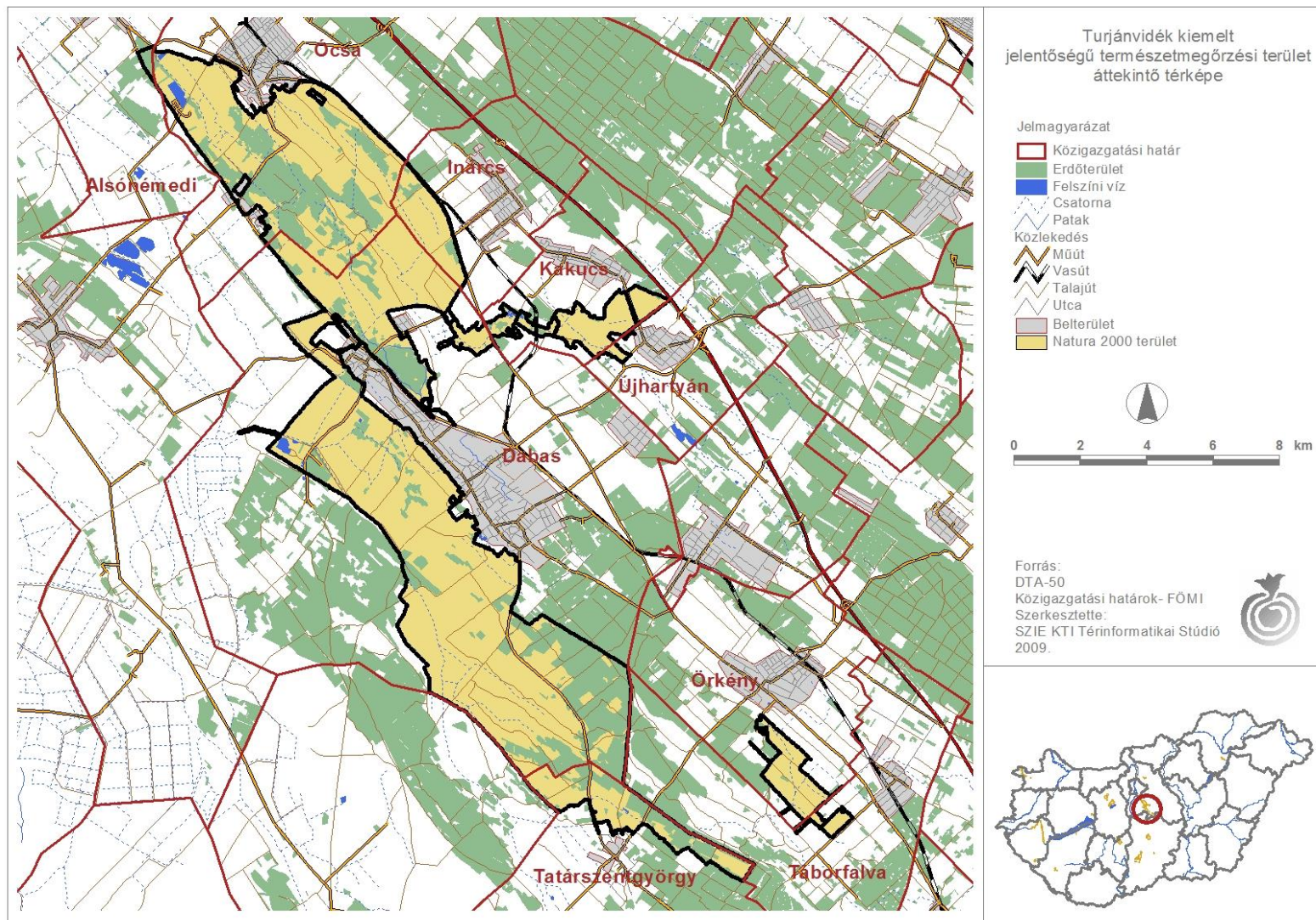
Térképek

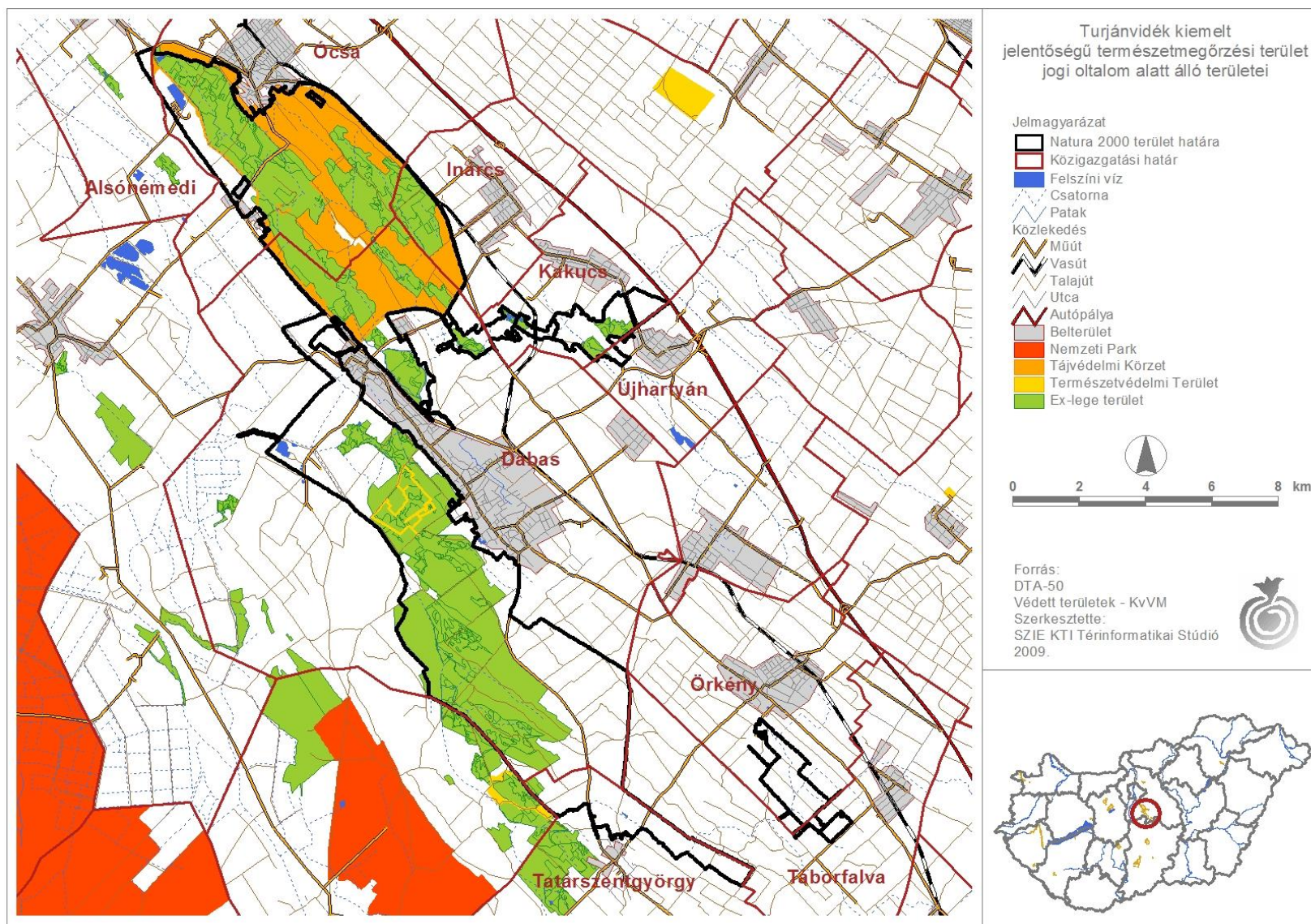
1. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti légifotója

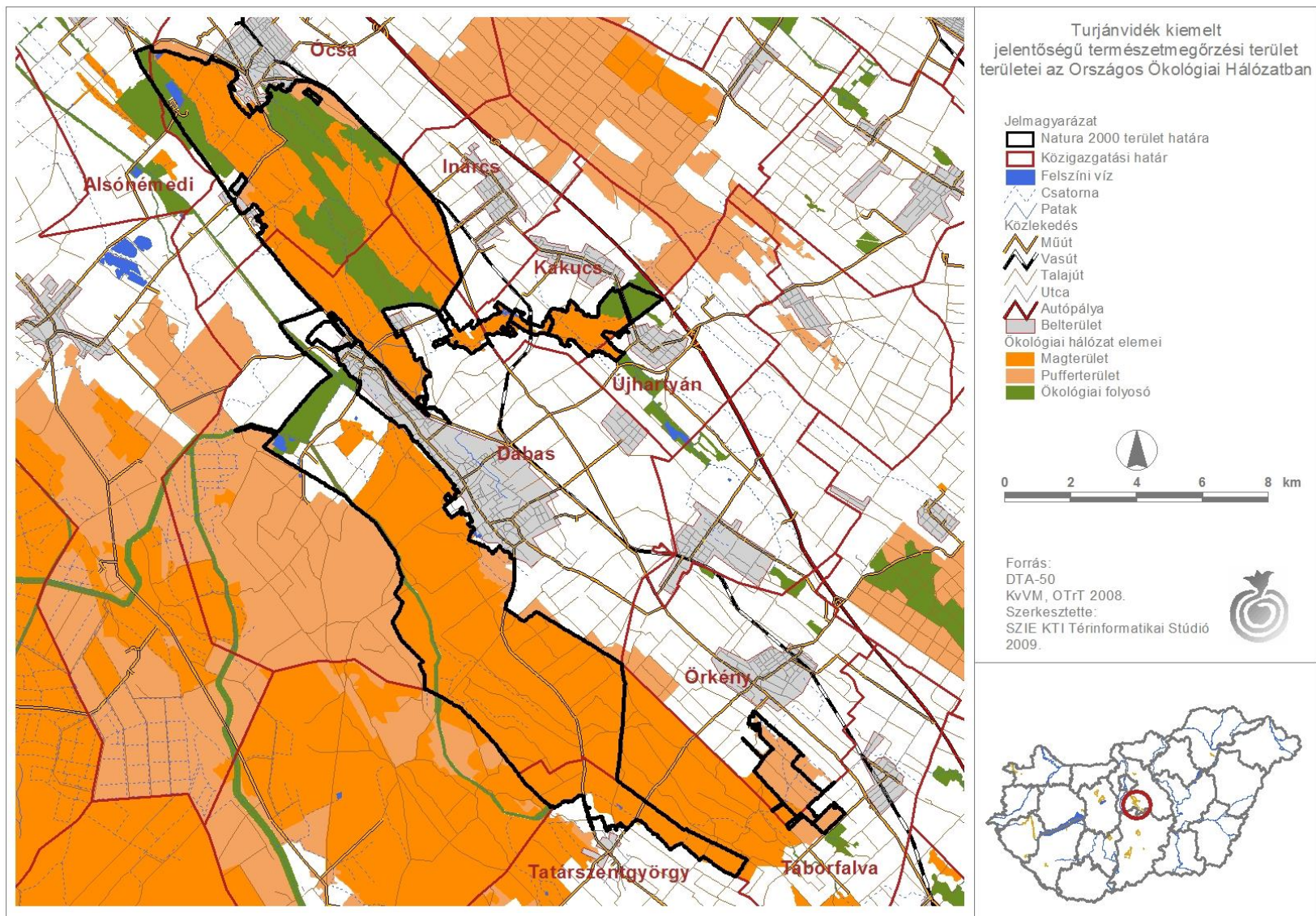
2. sz. melléklet: A tervezési terület átnézeti topográfiai térképe

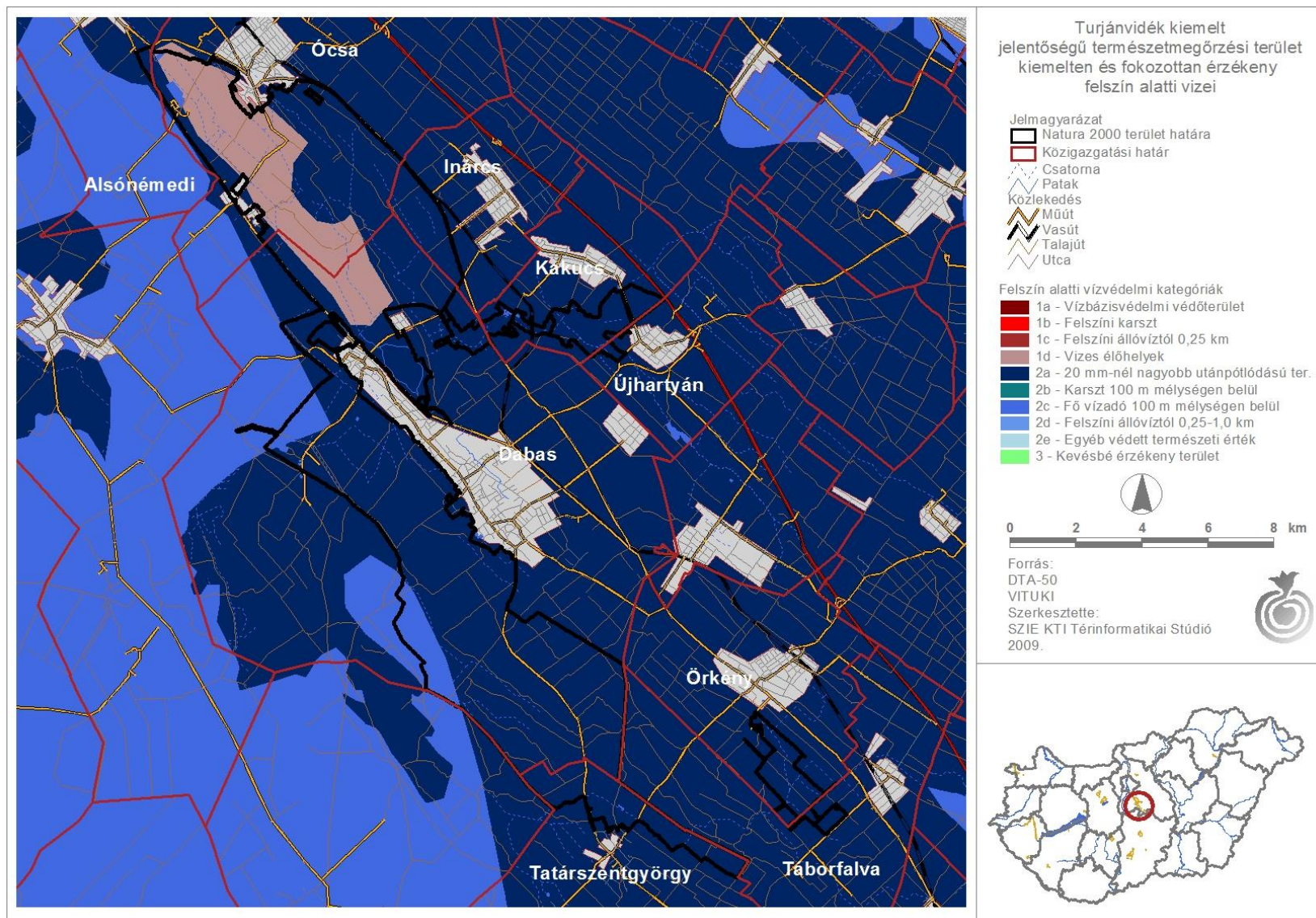
3. sz. melléklet: A tervezési terület DTA-50 átnézetű térképe

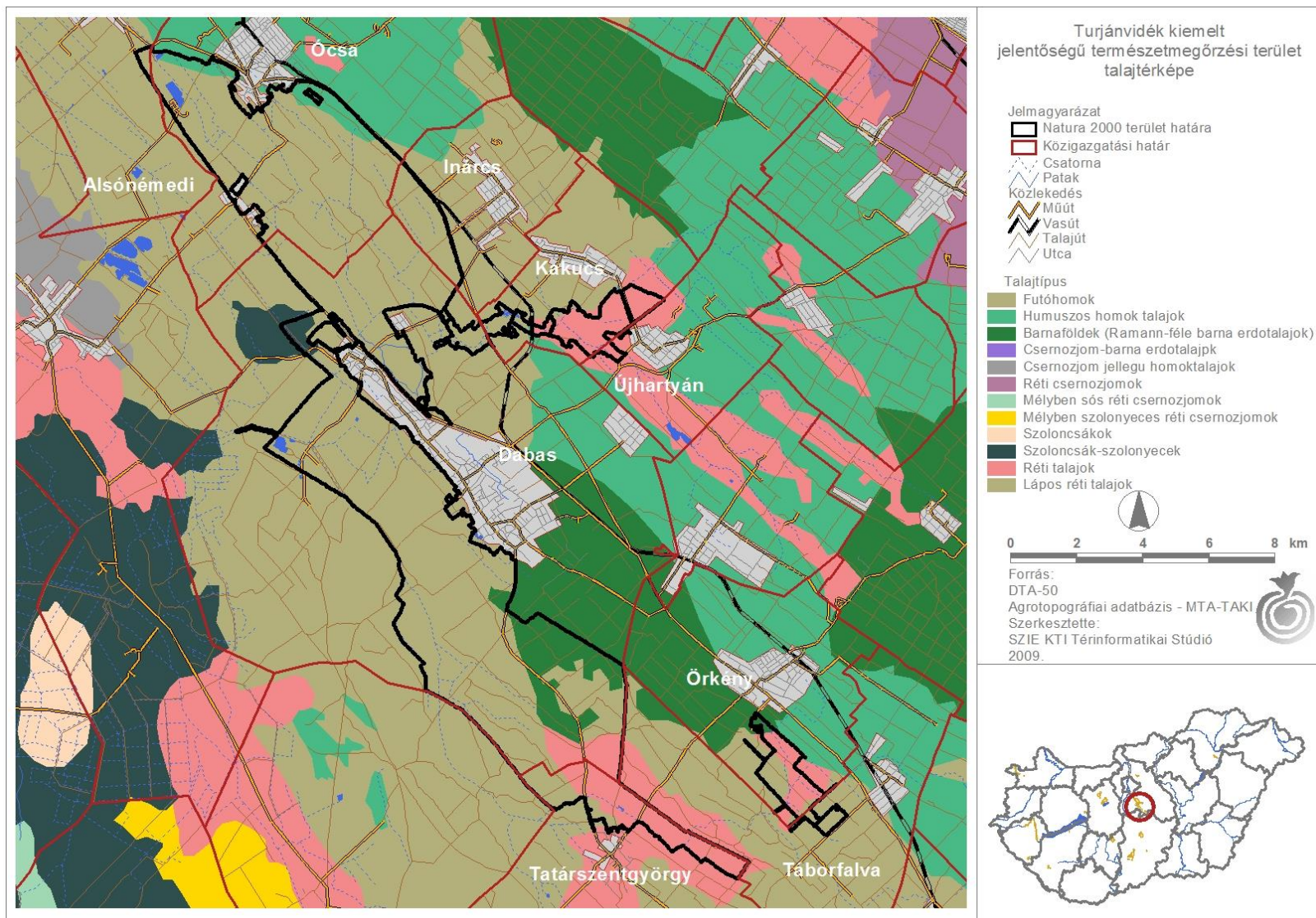
4. sz. melléklet: A tervezési terület jogi oltalom alatt álló területei

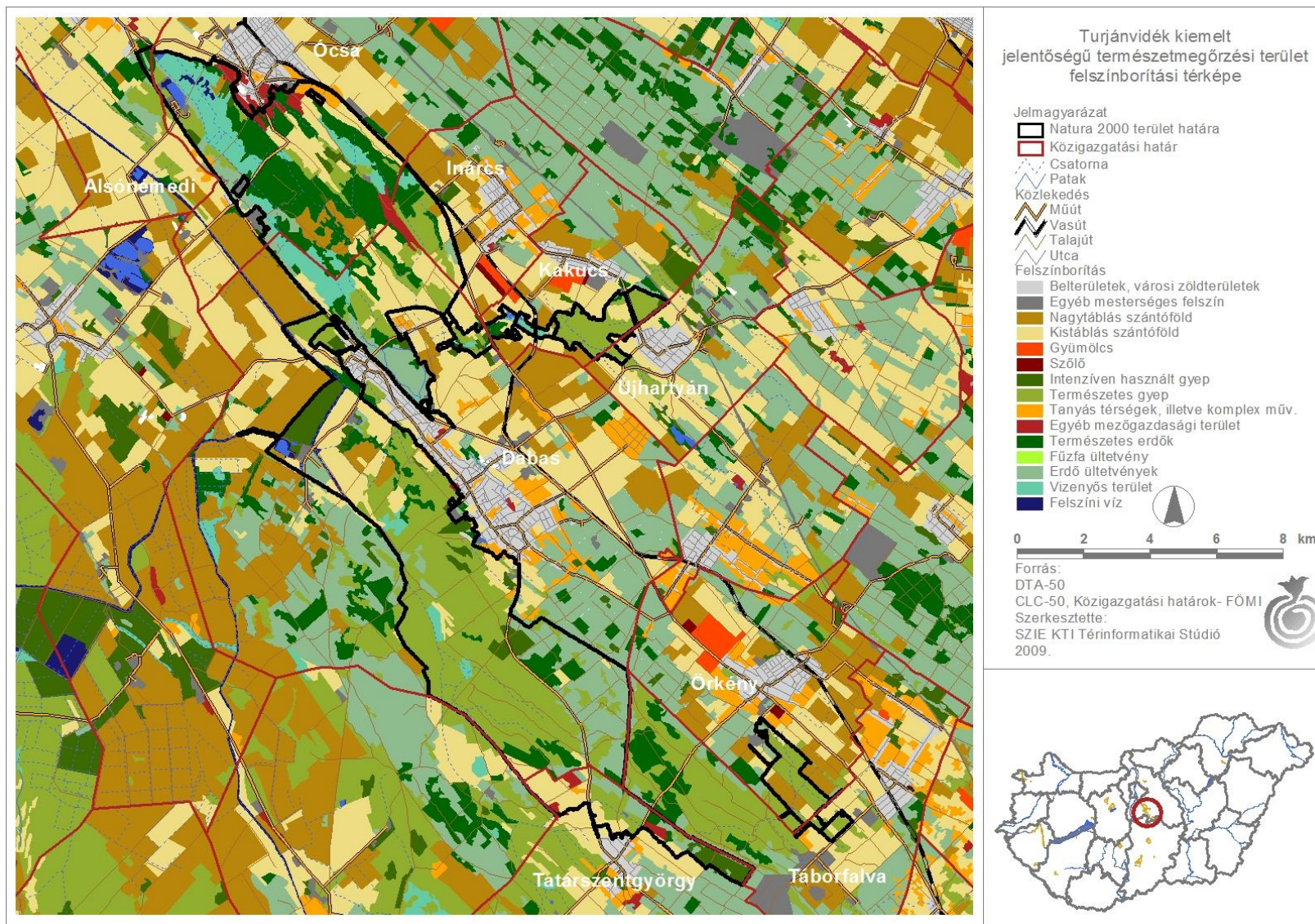
5. sz. melléklet: A tervezési terület érintettsége a országos ökológia hálózatban

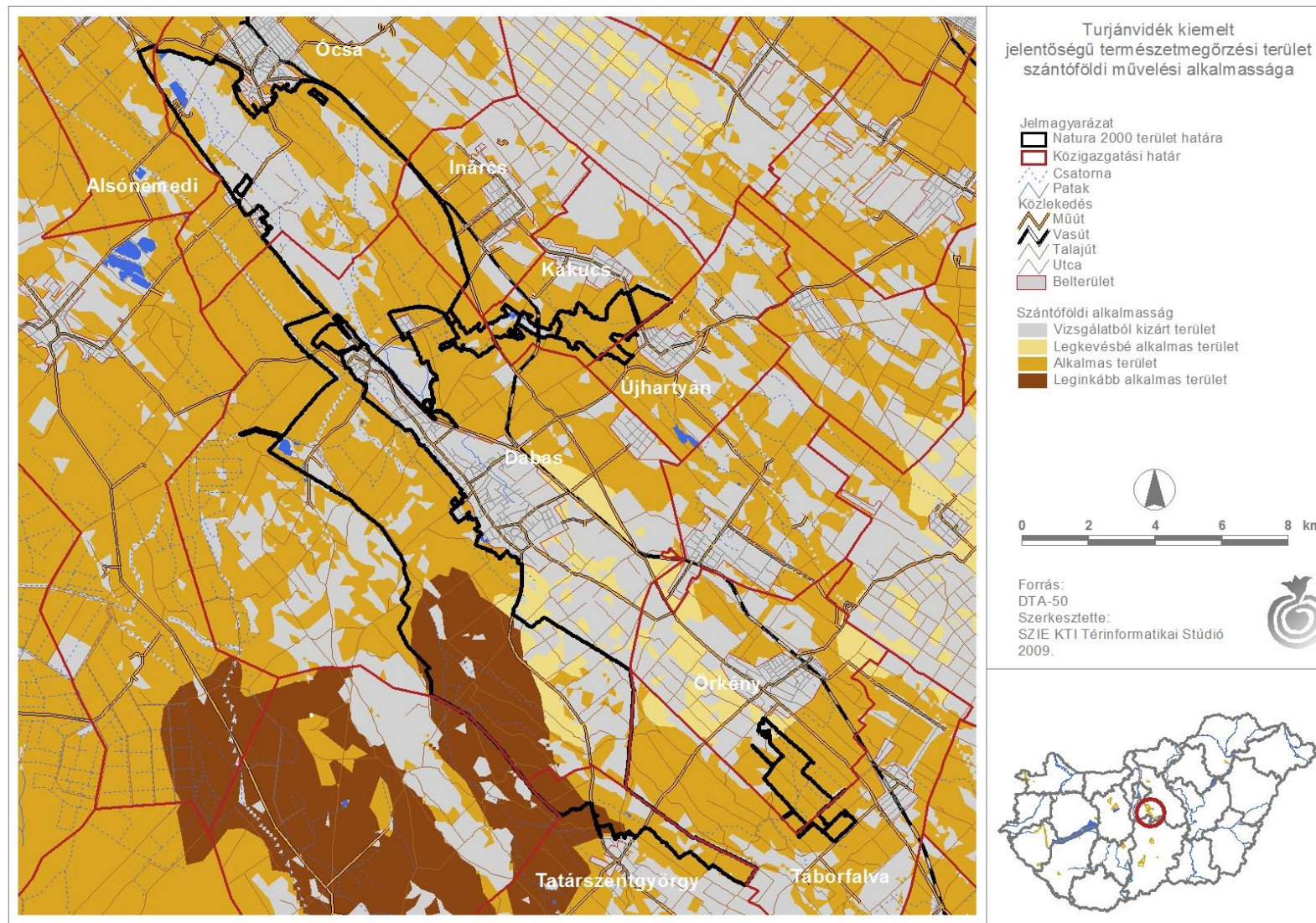
6. sz. melléklet: A tervezési terület kiemelten és fokozottan érzékeny felszín alatti vizei

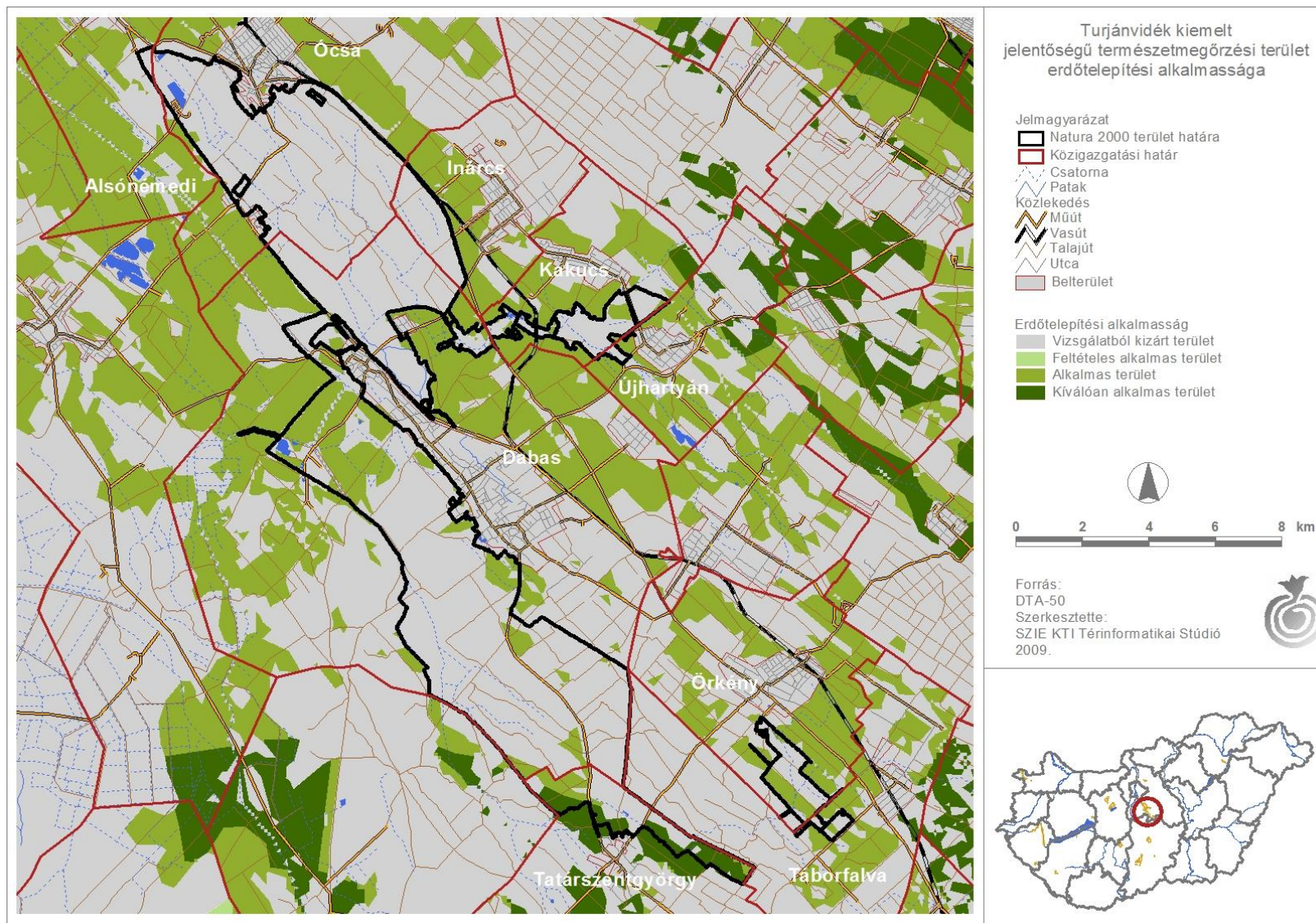
7. sz. melléklet: A tervezési terület talajtérképe

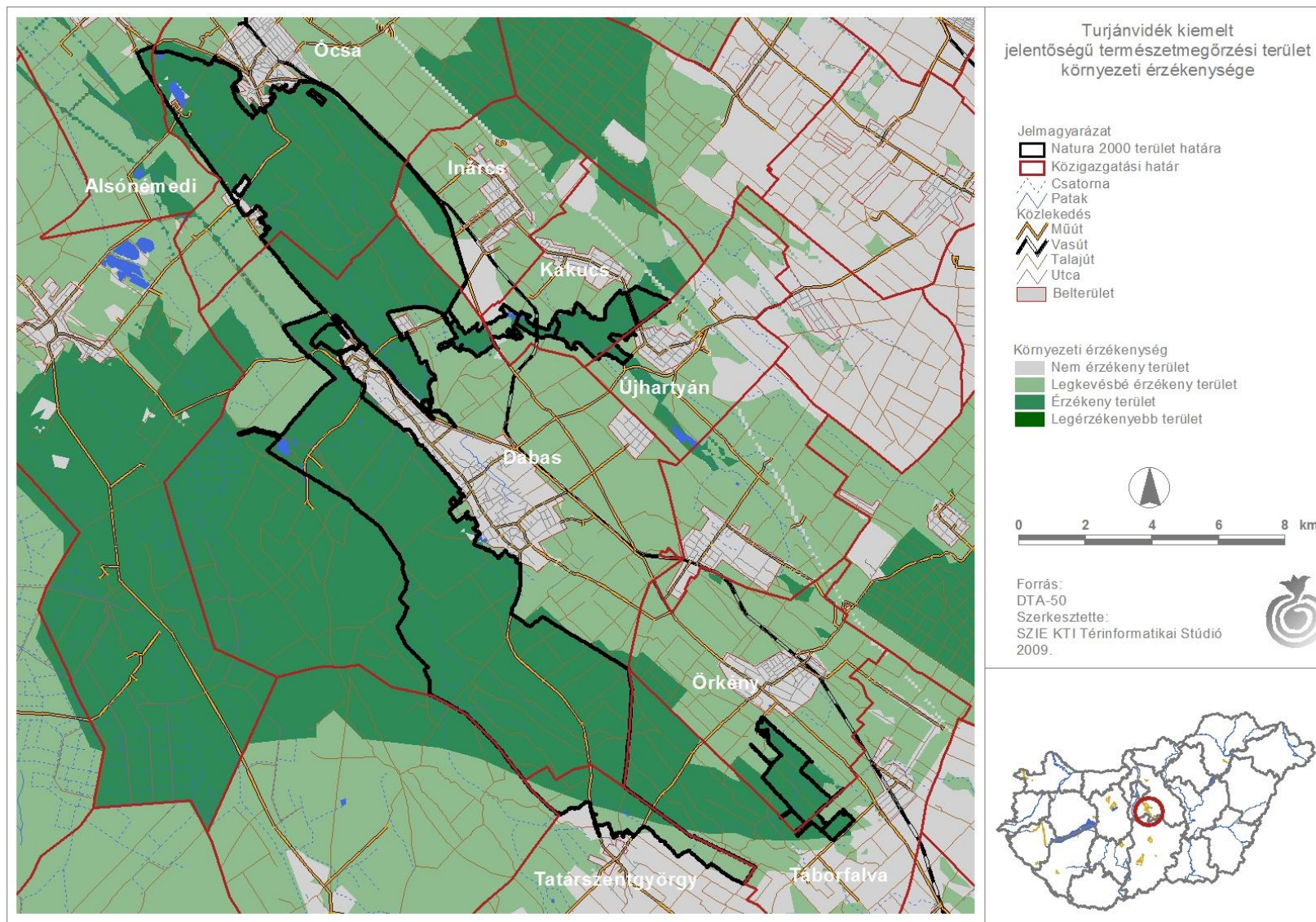
8. sz. melléklet: A tervezési terület felszínborítási térképe

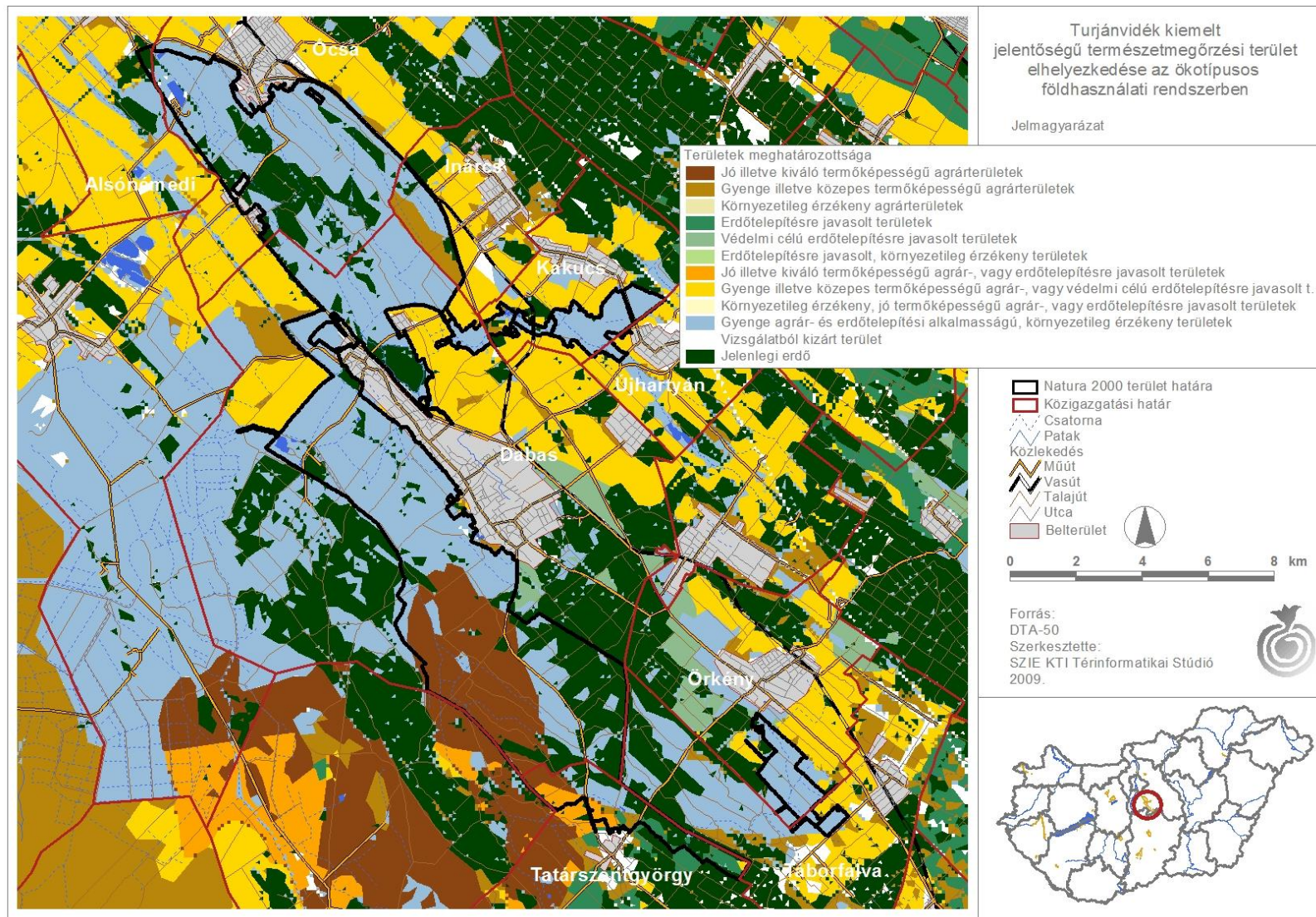
9. sz. melléklet: A tervezési terület szántóföldi művelési alkalmassága

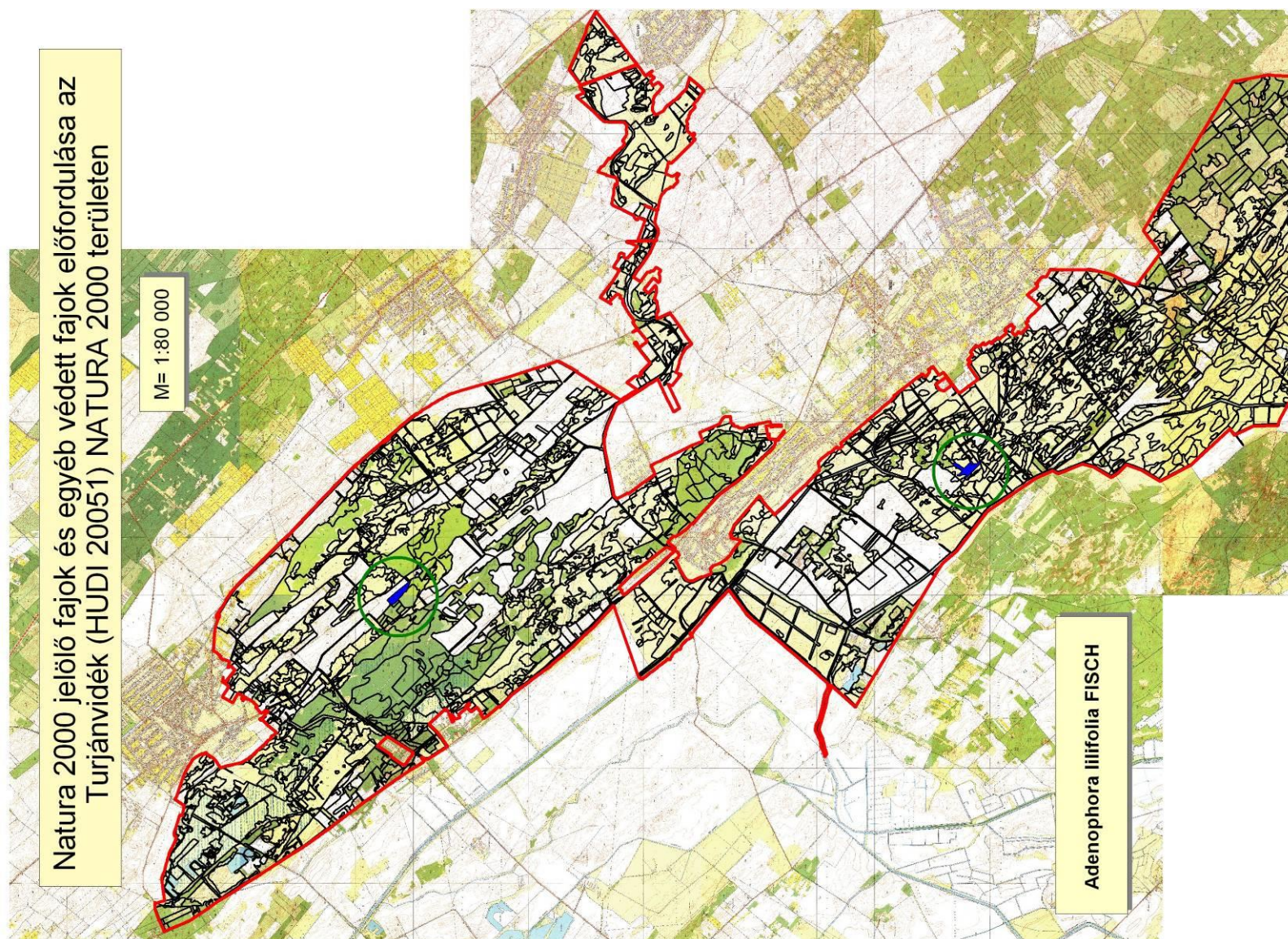
10. sz. melléklet: A tervezési terület erdőtelepítési alkalmassága

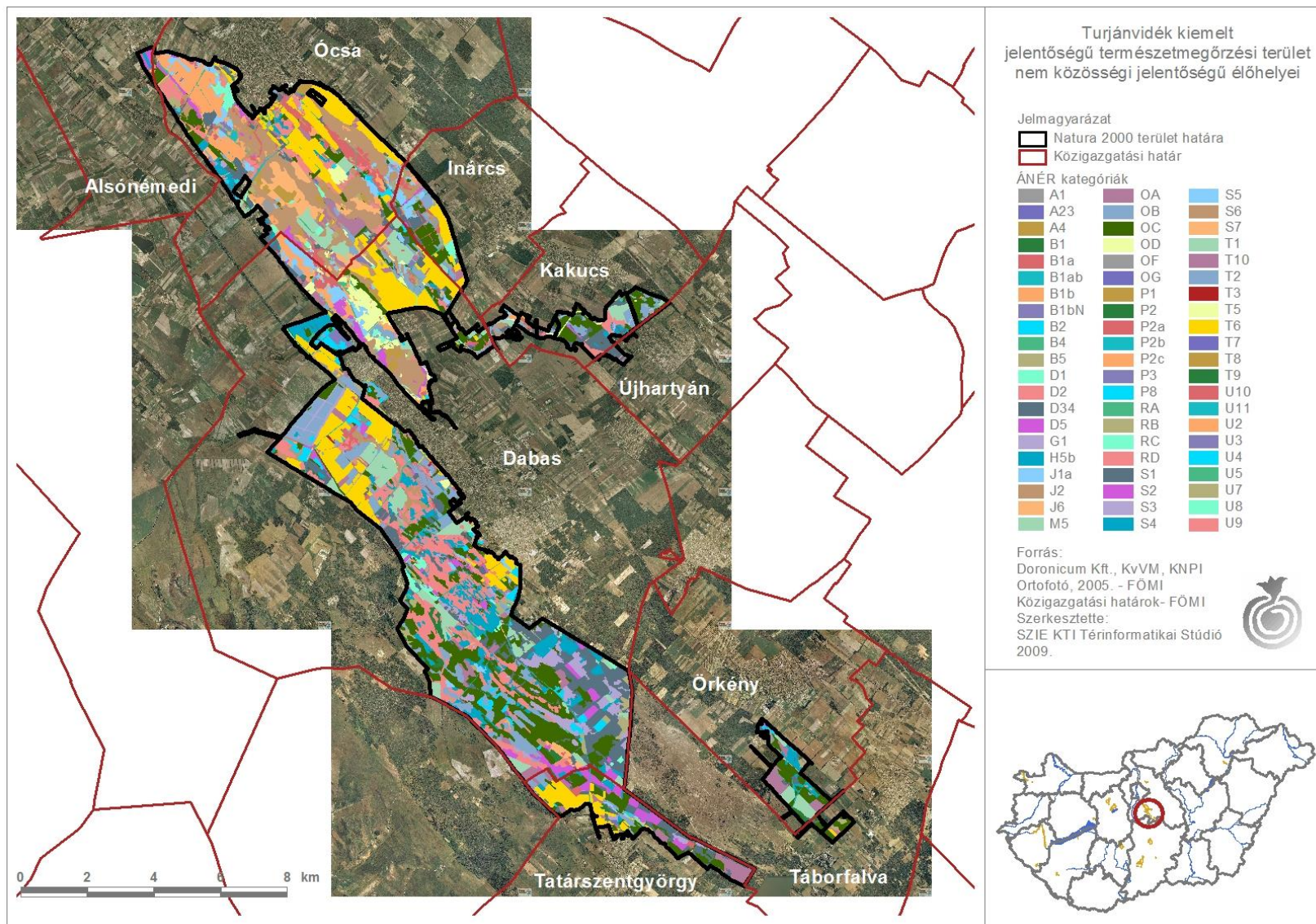
11. sz. melléklet: A tervezési terület környezeti érzékenysége

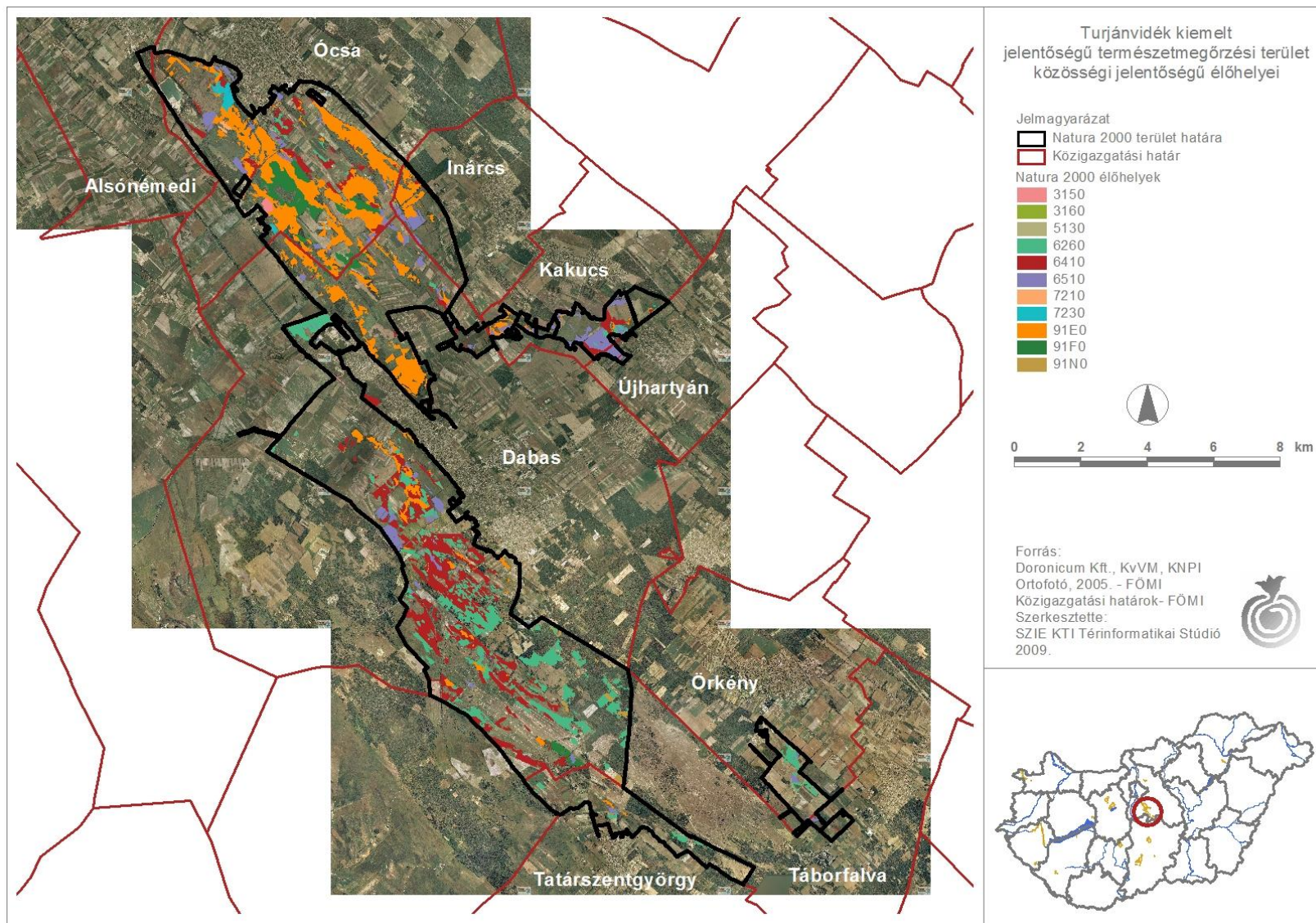
12. sz. melléklet: A tervezési terület elhelyezkedése az ökotípusos földhasználati rendszerben

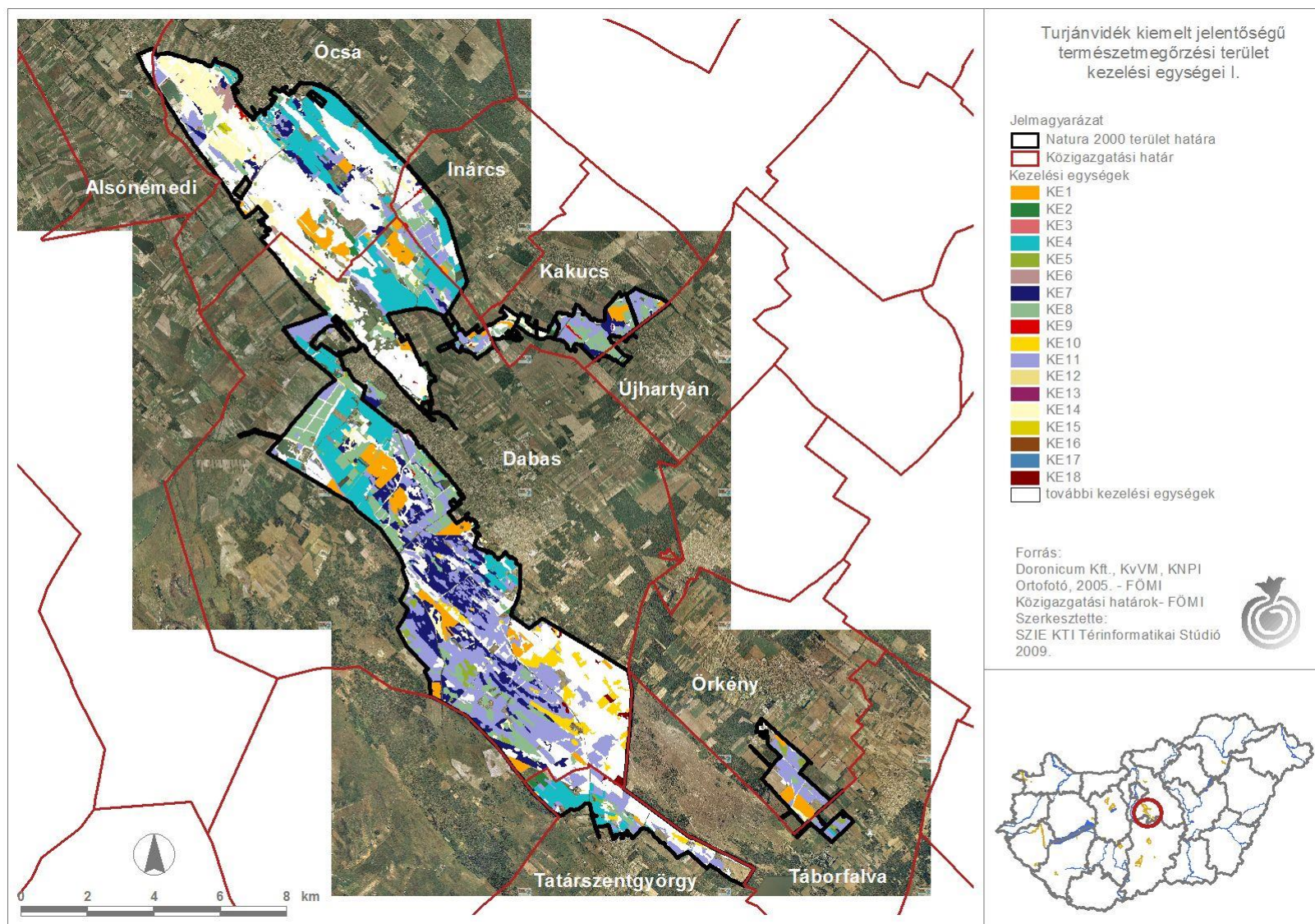
13. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési szempontból jelentős növényfajainak elterjedés

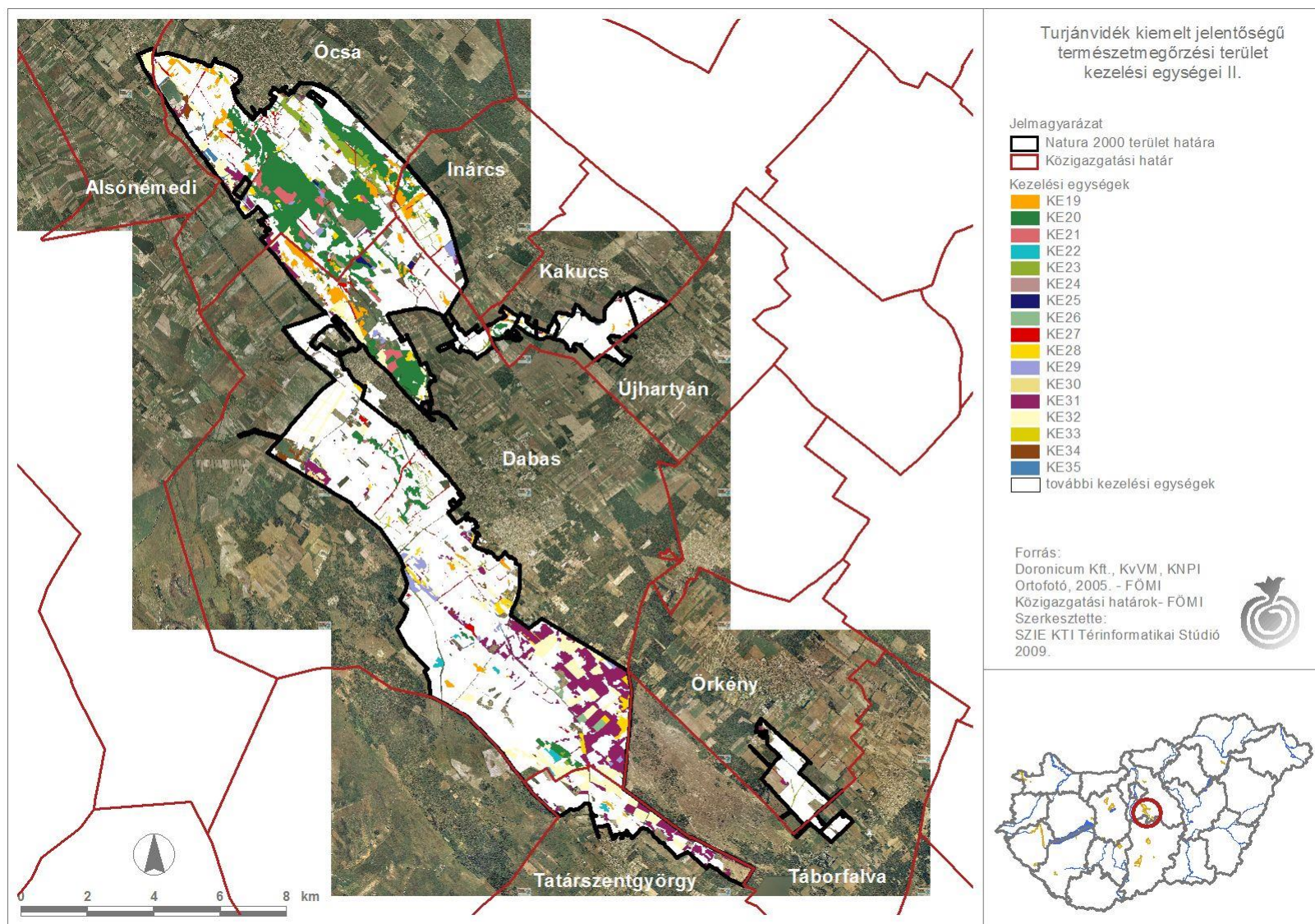
15. sz. melléklet: A tervezési terület Á-NÉR élőhelyeinek térképe

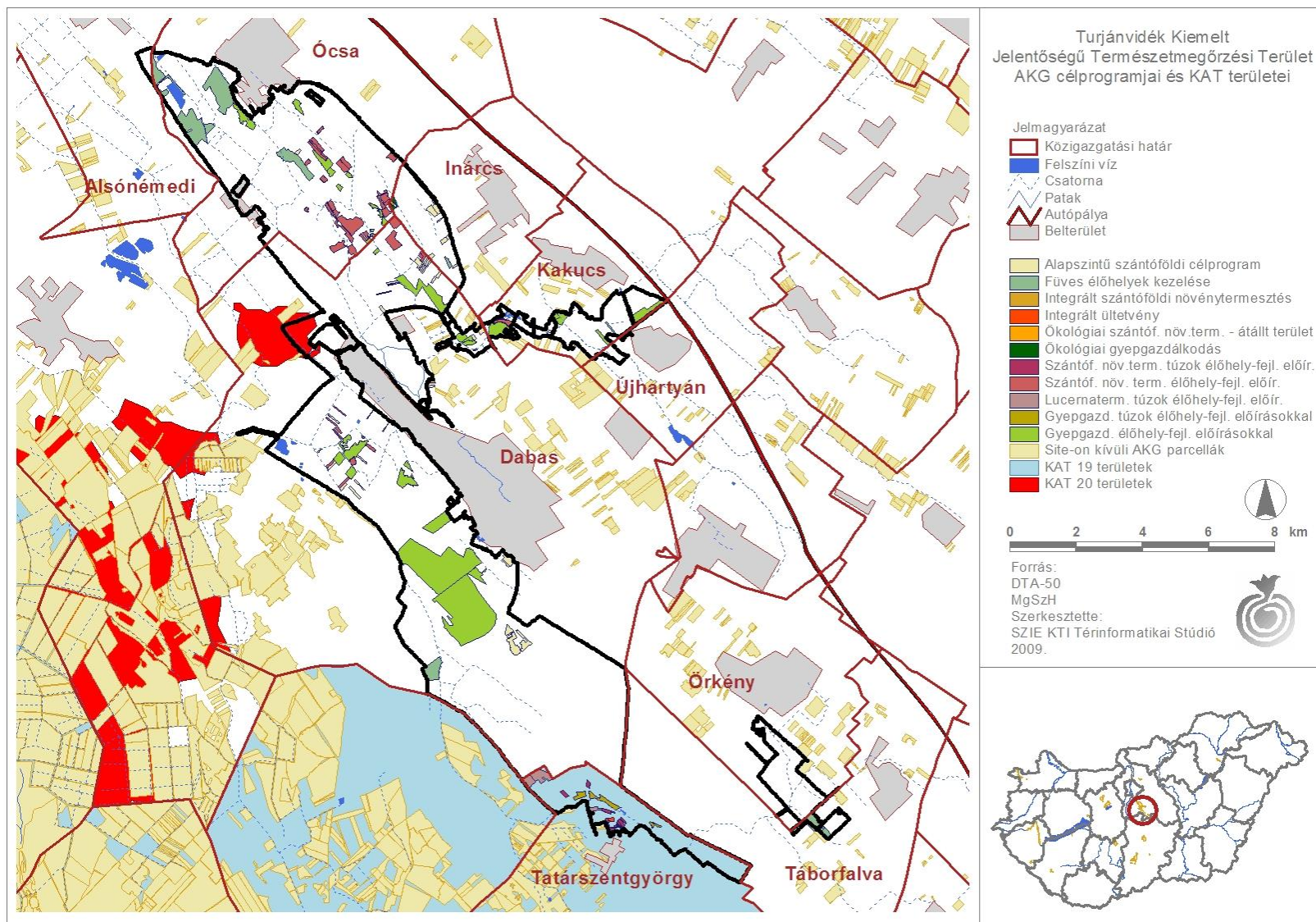
16. sz. melléklet: A tervezési terület NATURA 2000 élőhelyeinek térképe

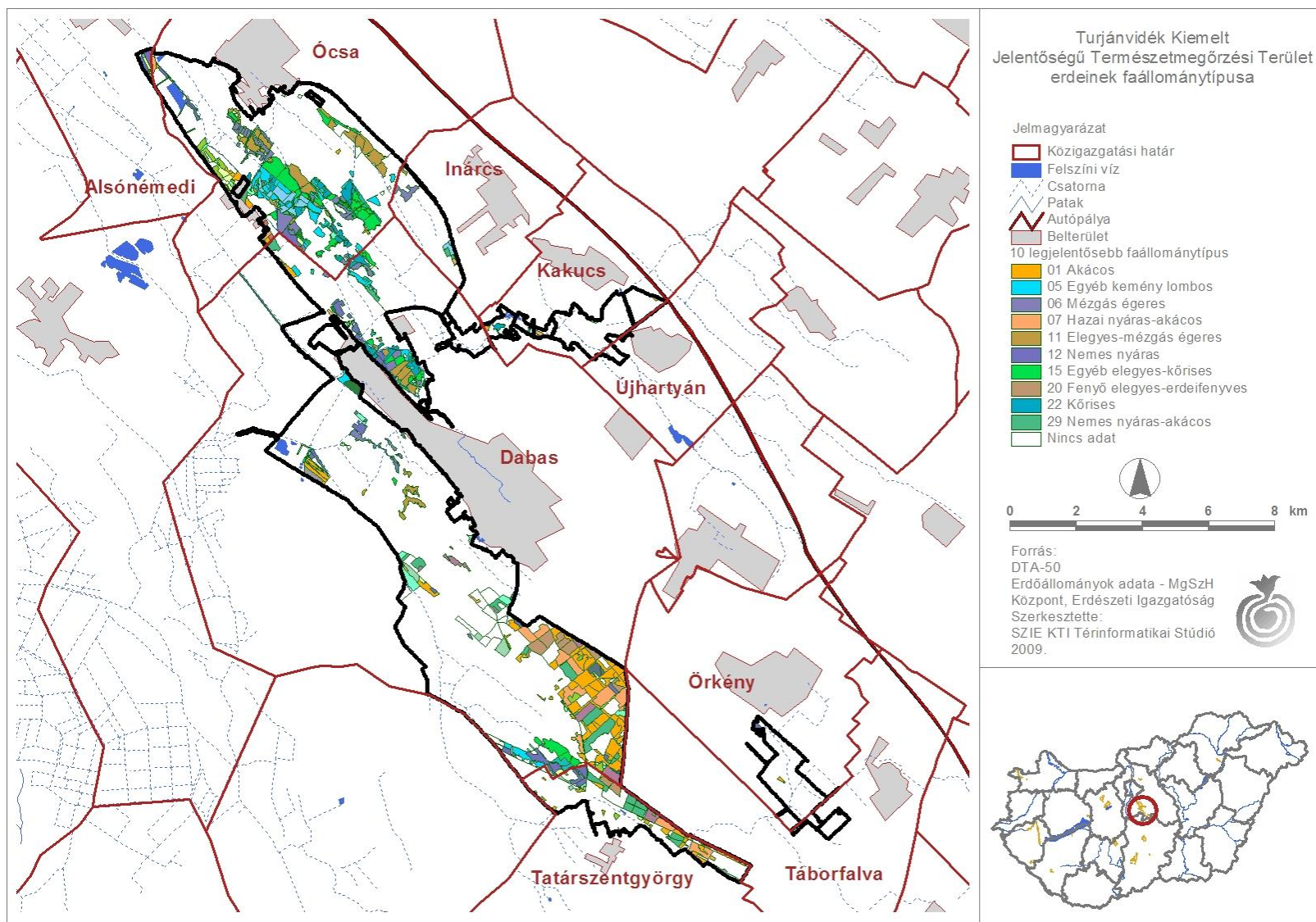
17/1. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységei

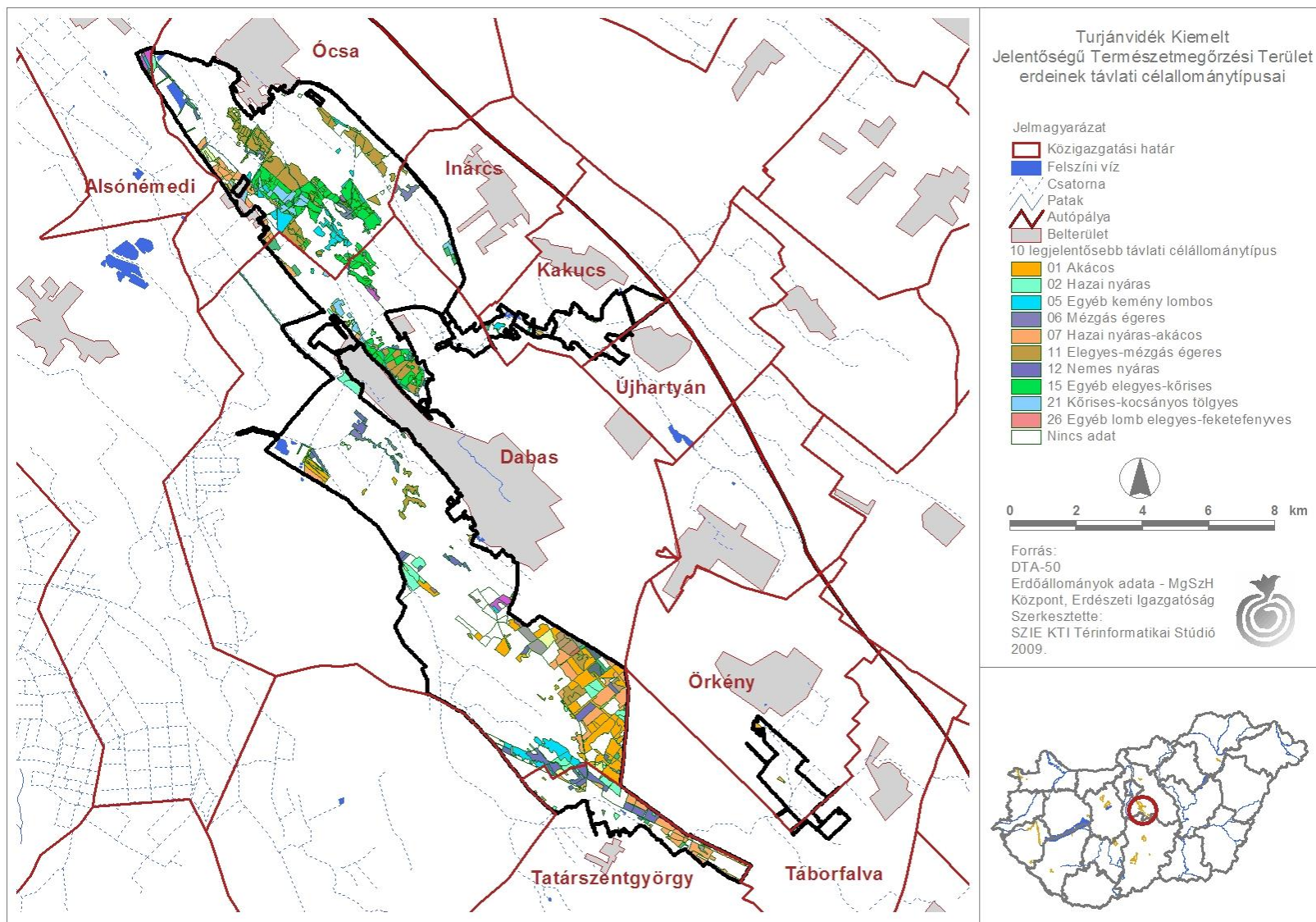
17/2. sz. melléklet: A tervezési terület kezelési egységei

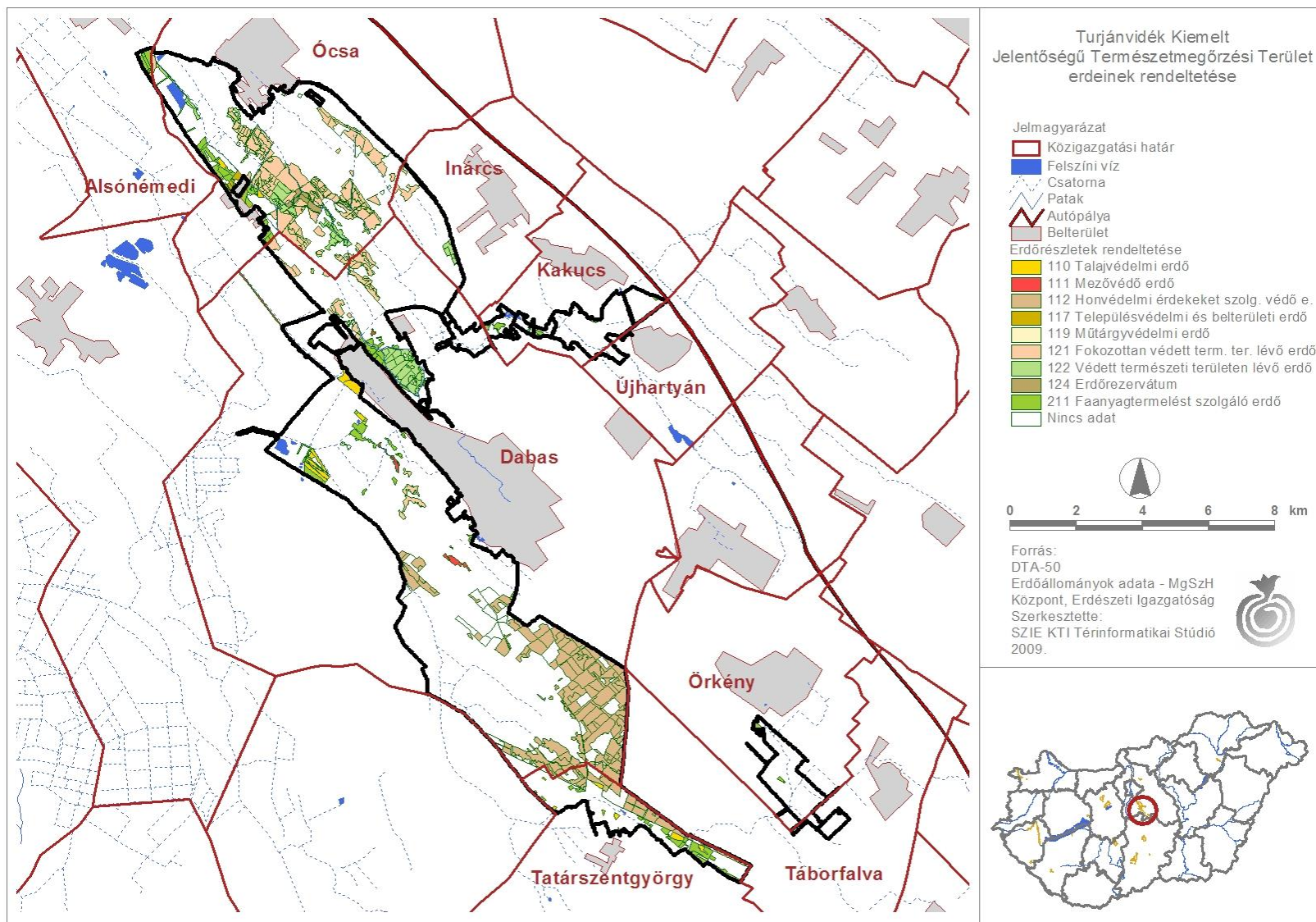
18. sz. melléklet: A tervezési terület AKG célprogramja

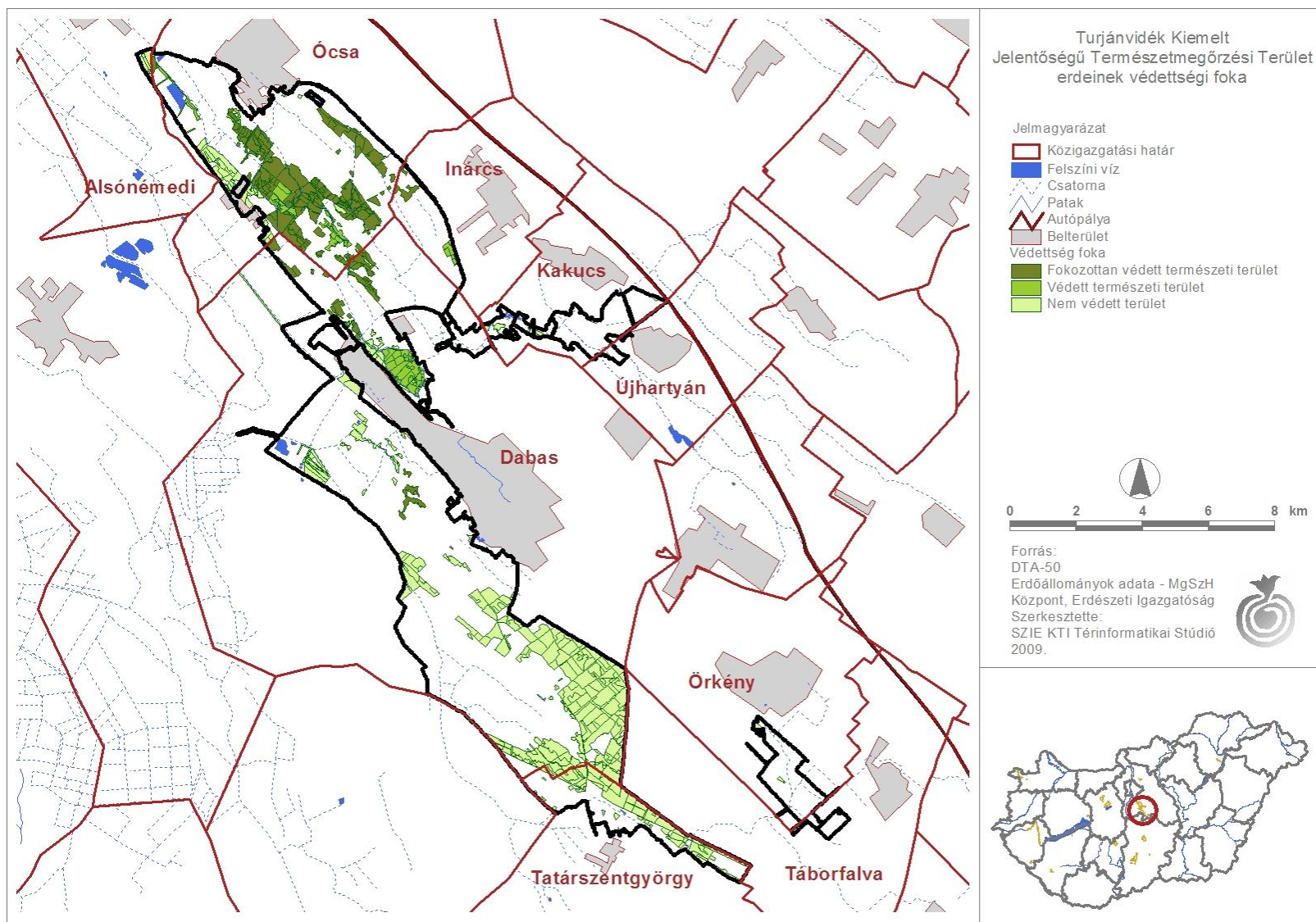
19/1. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek faállomány típusai

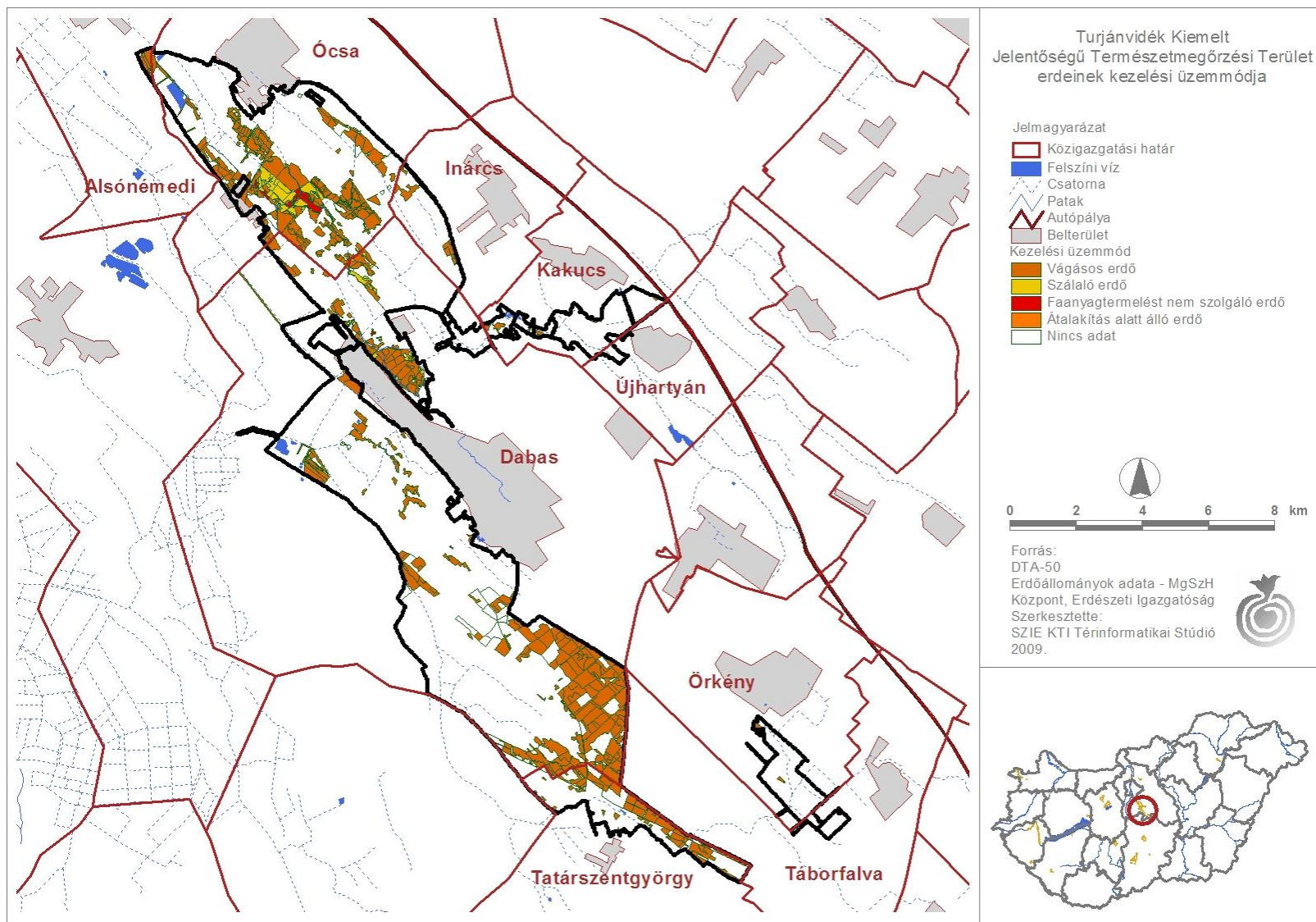
19/2. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek célállomány típusai

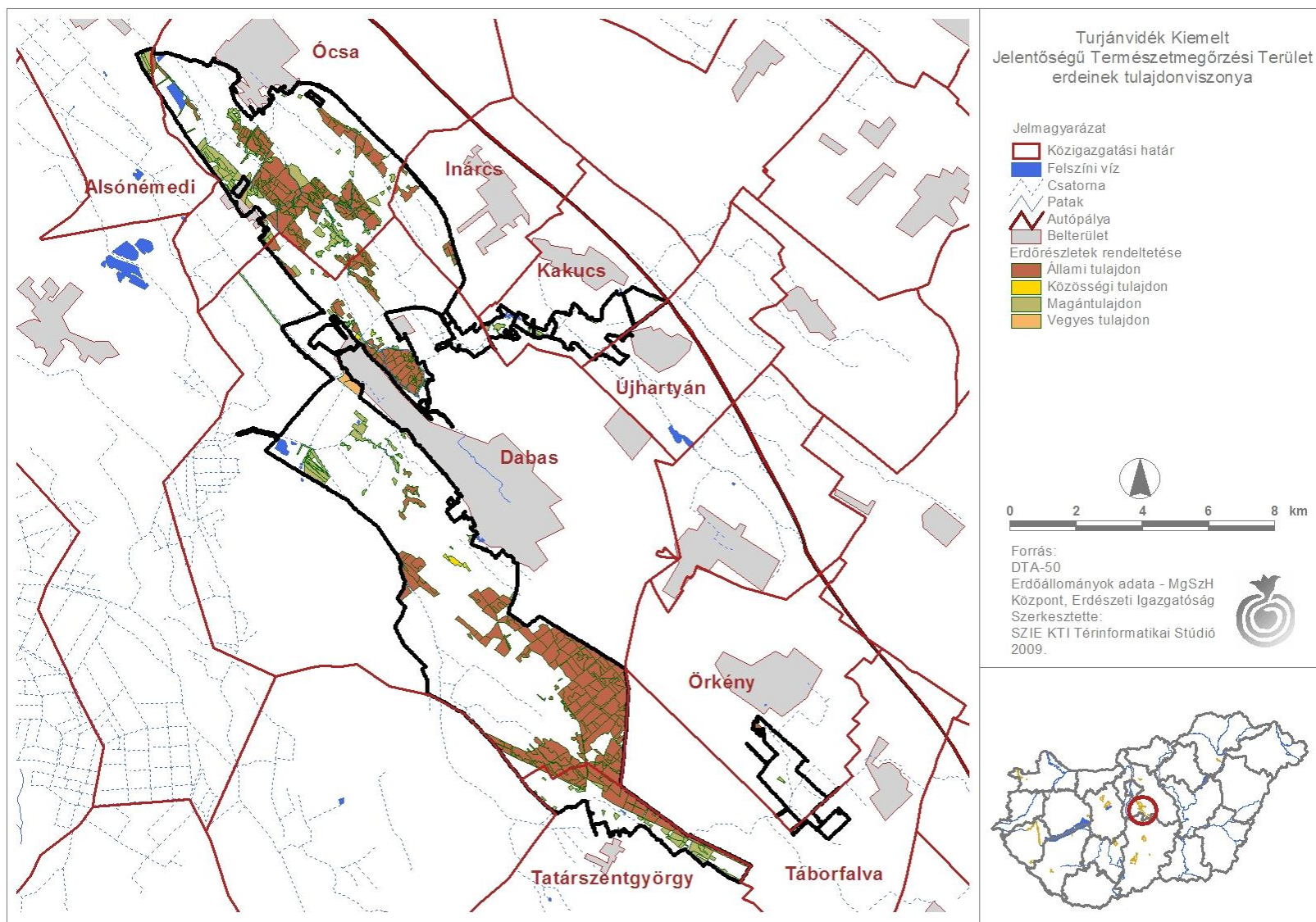
19/3. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek rendeltetése

19/4. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek védettségi foka

19/5. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési üzemmódja

19/6. sz. melléklet: A tervezési terület erdeinek kezelési tulajdonviszonya

Natura 2000 területek egységes kezelési előírásai

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ02	Évelő szálás pillangós takarmánynövények teljes területének kijelölt legalább 50%-án az első növedék június 30. után vágható le, a teljes terület másik legfeljebb 50%-án az első növedék április 25-ig vágható le.
SZ03	Kalászos gabonák betakarítása esetén min. 25 cm-es tarlót kell hagyni.
SZ04	A betakarítást követően tarlőhántás, illetve tarlóápolás kötelező.
SZ05	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ06	Évelő szálás pillangós takarmánynövények betakarítása esetén minden kaszáláskor táblánként legalább 5%, de legfeljebb 10% kaszálatlan területet kell hagyni, a tábla szélével érintkezően.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül a természetvédelmi szerv köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ08	Repce esetén a teljes repceterületnek az illetékes állami természetvédelmi szerv által kijelölt legalább 5, de legfeljebb 10%-án a madarak téli táplálékának biztosítása céljából a hőeltakarítás kötelező.
SZ09	A növénytermesztéssel kapcsolatos technológiai munkálatok során bármilyen depóniát csak szántókon lehet létrehozni, és ott legfeljebb 2 hónapig lehet tárolni.
SZ10	Szántóföldön trágyaszarvas kialakítása tilos.
SZ11	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ12	A parcella szélein legalább 6 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ13	A parcella szélein legalább 20 m széles növényvédő szer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ14	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók, kivéve a Natura 2000 területen kívül eső határos szántókon.
SZ15	A táblán egy gazdálkodási évben csak egyszeri alkalommal szabad gyomirtó szert használni.
SZ16	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ17	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ18	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ19	Rágcsalóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ20	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók, kivéve a repce, a mustár, illetve az olajretek rovarirtását.
SZ21	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ22	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ23	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
SZ24	Vegyszer gyomirtás tilos, kivéve az özönnövények mechanikus irtását kiegészítő vegyszeres kezelést.
SZ25	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 2 ha.
SZ26	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 5 ha.
SZ27	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 ha.
SZ28	Szalma- vagy szénakazal max. magassága 5 m lehet.
SZ29	5 évente legfeljebb egyszer végezhető középmező lazítás, max. 25 cm mélységben.
SZ30	Talajkímélő gazdálkodást kell folytatni, a talajművelés mélysége legfeljebb 10 cm lehet.
SZ31	Istállótrágya kijuttatásának mértéke, éves átlagban nem haladhatja meg a 100 q/ha-t.
SZ32	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ33	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ34	Tápanyag-utánpótlást csak szerves trágyával lehet végezni.
SZ35	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 30% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 10% zöldgubor, legfeljebb 25% egyéb kultúra.
SZ36	Kijelölt területen évelő szálaspillangós takarmánynövényeket (évelő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ37	A lucerna felülvetése 5 év alatt egy alkalommal végezhető augusztus-szeptember hónapban.
SZ38	5 év átlagában a következő vetésszerkezet betartása kötelező fővetésű növények tekintetében: legalább 20% kalászos gabona, legalább 20% szálaspillangós takarmánynövény (szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke), legalább 20% zöldgubor, legalább 10% őszi repce, legfeljebb 20% egyéb kultúra.
SZ39	Szemes kukorica, napraforgó, kertészeti kultúra, rizs, dohány, szudánifű termesztése nem megengedett.
SZ40	Fás szárú energetikai ültetvény, energiafű, kínai nád, olasz nád telepítése tilos.
SZ41	Fóliasátras és üvegházhasználat termesztés tilos.
SZ42	Öntözés tilos.
SZ43	Melioráció tilos.
SZ44	Meszezés tilos.
SZ45	Drénezés tilos.
SZ46	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 m-es szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ47	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírások
SZ48	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ49	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ50	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ51	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ52	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
SZ53	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.
SZ54	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ56	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes homoki gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ57	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes rétekről aratott magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ58	Magvetést nyár végén vagy ősszel kell elvégezni.
SZ59	Telepítés előtt műtrágya és bármilyen szerves trágya kijuttatása tilos.
SZ60	Tájjidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ61	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ62	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.
SZ63	A telepítést követő második évtől évi kétszeri kaszálás (május-júniusban, illetve augusztus-szeptemberben), valamint a kaszálást követő sarjülegeltetés szükséges az aranyvessző és a nád visszaszorítására, valamint a cserjésedés megakadályozására.
SZ64	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájjidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ65	A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjéből vagy fákból álló sövénynek vagy fasornak kell lennie. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét kizárólag mechanikai eszközökkel kell biztosítani.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY03	Műtrágyázás nem megengedett.
GY04	Tápanyag-utánpótlás tilos, kizárólag telepítéskor és felülvetéskor megengedett legfeljebb 90 kg/ha nitrogén hatóanyag mennyiség kijuttatása.
GY05	Tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürülékből származhat, trágya kijuttatása tilos.
GY06	A belvíz gyepterületről történő elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
GY07	Szerves trágyázás nem megengedett.
GY08	Dobkaszó és talaj meghajtású rendszerek, kezelők használata tilos.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY100	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY101	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY102	Legalább 2 évente tisztító kaszálás elvégzése kötelező.
GY103	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY104	Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.
GY105	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY106	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY107	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: október 1.
GY108	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY109	A terület max. 30%-a kezelhető tisztító kaszálással.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY111	Az inváziós és termőhely idegen fajok megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédő szer kijuttatásával kell gondoskodni, ezen a technológián túl egyéb vegyszerhasználat tilos.
GY112	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY114	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
GY115	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása is támogatható.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY15	Tűzpázták létesítése nem megengedett.
GY16	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
GY17	Cserjeirtás nem megengedett.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY20	Kizárólag kaszálással történő hasznosítás.
GY21	Legeltetés és kaszálás tilos, a területet kezeletlenül kell fenntartani.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
GY24	A jogszabályellenes, illegális gypégetést meg kell akadályozni.
GY25	A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben szórtan jelentkező őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerint érintett NPI-nak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY33	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát a vegetációs időszak kezdetén (április-május) kell elvégezni.
GY34	A terület túllegeltetése tilos.
GY35	Legeltetési sűrűség minimum 0,1 ÁE/ha.
GY36	Legeltetési sűrűség minimum 0,2 ÁE/ha.
GY37	Legeltetési sűrűség 0,1-0,2 ÁE/ha.
GY38	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.
GY39	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY42	A legeltetési sűrűséget a működési területében érintett NPI-gal egyeztetni szükséges.
GY43	A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges.
GY44	Március 15. és május 31. között a legeltetés tilos.
GY45	Téli legeltetés a KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
GY46	Szakaszoló legeltetés esetén legeltetési terv készítése és egyeztetése az érintett NPI-gal.
GY47	Villanypásztor használata nem megengedett.
GY48	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 5-ha-t.
GY49	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 20 ha-t.
GY50	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem haladhatja meg a 50-ha-t.
GY51	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY52	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 50-ha-nál.
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 100-ha-nál.
GY55	Villanypásztor csak a működési terület szerint érintett NPI írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY56	Inváziós növényekkel fertőzött gyepekben csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY57	Legeltetési terv készítése és egyeztetése a működési terület szerint érintett NPI-gal.
GY58	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 10%-át.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY59	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY60	A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 30%-át.
GY62	Kaszáló sarjülegeltetése megengedett a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY63	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden második évben lehet alkalmazni.
GY64	Sarjülegeltetést ugyanazon a területen csak minden harmadik évben lehet alkalmazni
GY65	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY66	Legeltethető állatfaj: juh.
GY67	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY68	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY69	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY70	Kaszálás június 30. után lehetséges.
GY71	Kaszálás július 15. után lehetséges.
GY72	Kaszálás augusztus 1. után lehetséges.
GY73	Kaszálás augusztus 10. után lehetséges.
GY74	Kaszálás szeptember 1. után lehetséges.
GY75	Kaszálás október 1. után lehetséges.
GY76	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő kaszálási terv készítése kötelező, egyeztetése a területért felelős, a természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő, a működési terület szerint érintett NPI-vel, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY77	A gyepterület évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY78	A gyepterület évente legalább kétszer kell kaszálni.
GY79	Napnyugtától napkelteig gépi munkavégzés tilos.
GY80	Természetkimélő kaszálási módszert kell alkalmazni: a kaszálást a kaszálendő terület középpontjából indulva vagy a táblaszél mellől az ott élő állatok zárványterületre szorítása nélkül kell elvégezni.
GY81	Vadriasztó lánc használata kötelező.
GY83	Szénát a kaszálást követően 1 hónapon belül le kell hordani a területről.
GY84	3 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdeni.
GY85	10 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdeni.
GY86	50 ha-nál nagyobb tábla esetében minden szárzúzásánál, kaszálásánál a táblát két egyenlő részre kell osztani, az első 50% szárzúzásának, kaszálásának befejezése után a másik 50% szárzúzását, kaszálását csak 10 nappal később lehet elkezdeni.
GY87	Mozaikos kaszálás folytatása, egybefüggő kaszált terület nem haladhatja meg az 5 ha-t, vagy a terület 30%-át. A kaszálások között legalább 1 hétnek el kell telnie.
GY88	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY89	5-10% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírások
GY90	10-15% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY91	15-20% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY92	20-30% kaszátlan terület meghagyása parcellánként.
GY93	A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
GY94	A kaszátlan területet kaszálásonként más helyen kell kialakítani.
GY95	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY96	A kaszátlan területet a földön fészkelő fokozottan védett madarak fészke körül kell kialakítani.
GY97	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezelni
GY98	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak.
GY99	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell az illetékes KöTeViFét. A talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani a természetvédelmi szerv javaslata alapján.

Kód	Vizes területekre vonatkozó előírások
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V02	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V03	Felhagyott tőzegbánya-területek kezelésmentesen kell tartani.
V04	Tilos a kaszálás.
V05	Vegyszer használata kizárólag fainjektálás során lehetséges.
V06	A működési terület szerint érintett NPI által kijelölt területen tilos a nádaratás.
V07	A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
V09	Felszíni vizekből történő öntözés csak az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján lehetséges.
V10	Halastavak medrének meszezése tilos.
V11	A vízi növényzet irtása nem engedélyezhető.
V12	Tókaszálás tilos.
V13	Nyílt vízfelületek hínárvágással történő mozaikos (max. 2 ha) kialakítása kötelező.
V14	A vízi növényzet és a part menti növényzet irtása (vágás, nádégetés, cserjék kivágása) tilos.
V15	Nyílt vízfelületek kotrása nem engedélyezhető.
V16	A halastavak medrének kotrásából származó iszap a parton nem deponálható, azt a területéről el kell szállítani.
V17	Április 1. és július 15. között tókaszálás tilos.
V18	Hínárvágással kell nyílt vízfelületet kialakítani, ahol egy kitisztított folt területe nem lehet 5 hektárnál nagyobb.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.

V20	A halastavak népesítése az összes halfajra vonatkoztatva évi 100-400 kg/ha között lehet – kivéve a zsenge és előnevelt ivadék, valamint az anyaállomány kihelyezését.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V22	A természetes hozam javítására legfeljebb 10 t/év/ha istállótrágya használható.
V23	A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V25	Horgászvízként és halastóként hasznosítani tilos.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) tőegységenként értendő.
V27	Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges (részletek: 33/2008. (III. 27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V28	Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre (részletek: 33/2008. (III.27.) FVM rendelet a nem termelő beruházásokról).
V29	A halastóra a működési területével a működési terület szerint érintett NPI által jóváhagyott „madárriasztási tervet” kell készíteni és alkalmazni.
V30	A halastóterület 5%-át (tőegységenként, a 20%-os riasztási korlátozáson felül) kíméleti területnek kell nyilvánítani (tógazdaság üzemeltetője működési terület szerint érintett NPI-vel egyeztetve), ahol mindennemű madárriasztás tilos.
V31	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák növényzetét egy kaszanyom szélességben szabad kaszálni középen, hogy mindkét oldalon maradjon legalább 1-1 m kaszálatlan sáv.
V32	A halastavakat elválasztó gátak és csatornák hosszának 20%-a kíméleti terület, ahol gépjármű és szervezett közlekedés tilos.
V33	A szaporodási időszakban a tó feltöltését követően a – tervezett lehalászási időszakoktól eltekintve – a tó vízszintje legfeljebb 20 cm-t ingadozhat.
V34	A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V35	Vízborítás és szint fenntartása, a területen mindennemű vízelvezetés tilos.
V36	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 30-ig fel kell tölteni.
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V38	Őszi lehalászású tavakon április 1. és július 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V39	Őszi lehalászású tavakon április 30. és június 15. között a vízszint ingadozása nem haladhatja meg a napi 5 cm-t.
V40	Csak a keskeny nádszegéllyel rendelkező, illetve nádszegéllyel nem rendelkező tavakat szabad tavasszal és nyáron leeresztetni, illetve feltölteni a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve.
V41	A learatott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kialakítani.

V42	A nádaratás megkezdése előtt 48 órával a működési terület szerint érintett NPI-gal értesíteni kell.
V43	A nádaratás befejeztéről értesíteni kell a működési terület szerint érintett NPI-ot.
V44	A hagyásfoltok kialakítását a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve kell kijelölni.
V45	November 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V46	December 1. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V47	December 15. és február 28. között lehet nádaratást folytatni.
V48	A nyílt vízfelszín kialakítás érdekében a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve, annak írásos hozzájárulásával vegetációs időben is végezhető nádvágás elsősorban kézi módszerrel (pl.: kézi adapteres kaszával).
V49	A nádas 10-20%-át nem szabad learatni.
V50	A nádas 20-30%-át nem szabad learatni.
V51	A nádas 30-40%-át nem szabad learatni.
V52	A hagyás foltokat évente eltérő helyen kell kialakítani.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani.
V54	A területen nádgazdálkodást kell végezni.
V55	Nádgazdálkodás a területen tilos.
V56	A nádaratás csak fagyott talajon végezhető.
V57	A betakarítás során a nád rizómjának megsértését kerülni kell.
V58	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádaratás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetve és annak felügyeletével.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
V64	Mezőgazdasági földterület első erdősítése támogatható.
V65	Agrár-erdészeti rendszerek kialakítása támogatható.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E01	A Natura 2000 rendeltetés átvezetése további, illetve (a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében) elsődleges rendeltetésként.
E02	A jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró (2009. évi XVIII. tv. szerinti) szabad rendelkezésű erdők és fásítások részletes állapotleírása és a változások vezetése.
E03	A körzeti erdőtervezés során – a közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeleiben a folyamatos erdőborítást biztosító átalakító, szálaló vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódok előírása.
E04	Közösségi jelentőségű fajpopulációk és élőhelyek, továbbá a természetes és természetsszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének tiltása.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E06	Idegenhonos fajok telepítésének mellőzése a teljes területen.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése a teljes területen.
E08	Rakodó, depónia kialakításának szigorú területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmét figyelembe véve jelölhetők ki.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása, térbeli vagy teljes korlátozás elrendelése.
E11	A fával nem, vagy gyengén fedett területek (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó) egyéb részlet szerinti lehatárolása. (szükség esetén az erdőrészlet megosztásával).
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E14	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E15	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E16	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meg hagyása.
E17	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E18	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok minden egyedének megkímélése.
E19	Fokozottan védett madárfaj fészkeinek (madárfajtól függően) 100-300 m-es sugarú körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása vagy teljes tiltása.
E20	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló vagy/és fekvő holtfa folyamatos fenntartásának biztosítása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, 30 cm mellmagassági átmérő feletti odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák folyamatos fenntartásának biztosítása.
E22	Az egyéb részletek (tisztás, cserjés, erdei vízfolyás és tó, kopár) teljes vagy részterületének háborítatlanságát biztosítani kell.
E23	Az erdőrészleteken belül el nem különített tisztás, cserjés folt, víztestek teljes védelmét, háborítatlanságát biztosítani kell.
E24	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E25	Az előhasználatok során biztosítani kell az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyását, fenntartását, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E26	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E27	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani.
E28	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fafajok javára kell elvégezni.
E29	Az idegenhonos vagy tájidegen fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fafajok minden egyedének megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E30	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolításai.
E31	A táj- és termőhelyhonos fafajú faállomány tarvágásos véghasználatkor csak mikrotarvágások (az összefüggő vágásterület legfeljebb 0,25 ha) végezhetők úgy, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E32	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás tilalma.
E33	A fahasználattal érintett területen összefüggően legfeljebb 0,5 ha véghasználati terület alakítható ki és tartható fenn, legalább 2 db, a természetes erdőtársulásra jellemző főfafajokból származó életképes magászóró fa meghagyásával.
E34	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E35	Tájhonos fafajú állományok véghasználat során az idős állomány legalább 5%-ának visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló, egészséges hagyásfa csoportok formájában.
E36	Őshonos fafajú állományok véghasználat során átlagosan 5-20% fedettséget biztosító elszórt hagyásfák és hagyásfa csoportok visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E37	A hagyásfák fenntartása.
E38	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E39	A fakitermelés elvégzésére idő- és térbeli korlátozást kell megállapítani.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészleten belül csak kötélpálya, facsúszda, lófogat, állati erővel vont közelítő kerékpár, szán vagy a rakomány emelve történő közelítésére alkalmas más eszköz használható.
E41	Felnyíló erdők esetében véghasználat jellegű fakitermelés csak abban az esetben végezhető, ha a záródás 30% alá csökken és az erdő felújítását meg kell kezdeni.
E42	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés tiltása.
E43	Mesterséges felújítás, illetve kiegészítés esetén géppel csak részleges tala-jelőkészítés végezhető.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E44	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítést és a tuskózást kerülni kell.
E45	A vágásterületen történő égetés tilos.
E46	Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal történhet.
E47	Őshonos fafajú faállomány csak táj- és termőhelyhonos fa- és cserjefajokkal újítható fel.
E48	Őshonos fafajú faállomány csak természetesen (magról, illetve sarjról) újítható fel.
E49	Idegenhonos fafajú faállomány csak természetesen újítható fel.
E50	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E51	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállománytípussal végezhető.
E52	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazható.
E53	Az erdősítések során a közösségi jelentőségű élőhelynek, illetve a természetes erdőtársulásnak megfelelő természetes elegyfajok biztosítására kell törekedni.
E54	Mesterséges erdősítés során legalább 3 tájhonos faj szárlankénti vagy csoportos - a termőhelynek is megfelelő - elegyítése szükséges.
E55	A terület természetes erdőtakarója felnyíló erdőtípusba sorolható, így már a 30%-os záródást elérő erdősítést is sikeresnek lehet tekinteni.
E56	Talajvédelmi rendeltetésű és felnyíló (erdőssztyepp jellegű) erdők esetében a felújítás során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden tuskó- és gyökérsarj eredetű újulatának megőrzése a cél.
E57	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználatára és felújítása során hangsúlyt kell fektetni a természetes cserje- és lágyszárú szint kíméletére, valamint a talajtakaró megővására.
E58	Tájidegen fafajokból álló erdősítés legalább 20% elegyarányban tájhonos fafajokkal elegyítendő.
E59	Az idegenhonos és tájidegen fafajú erdők véghasználatára során a táj- és termőhelyhonos fafajok minden egyedének meghagyása kívánatos (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E60	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban célállományként és elegyfaként sem alkalmazható.
E61	Meghatározott szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítandók.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújítása nem kívánatos, azok más művelési ágban (pl. gyp) hasznosítandók.
E63	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő fafajok ellen, ellenőrzött körülmények között engedélyezhető.
E64	A környező gyepterületek védelme érdekében törekedni kell az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok jelenlegi területen túli terjeszkedésének megakadályozására. Az erdőszegélyekben található intenzíven terjedő lág- és fässzerűak továbbterjedését lehetőleg mechanikus módszerekkel (pl. kézi cserjeirtás, szárazítás) kell megakadályozni.

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírások
E65	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata során a következő előírásokat kell érvényesíteni: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyagot kell keverni. • Javasolt alkalmazási idő: július-augusztus. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – kizárólag fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással. Vegyszeres védekezés esetén legalább 10 munkanappal a tervezett védekezés megkezdése előtt írásban kell értesíteni, az érintett hatóság illetékes szervét, megjelölve a beavatkozás tervezett helyét és időpontját.
E66	A tűzpásztákon, nyiladékokon gondoskodni kell az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorításáról.
E67	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárzúzás, kaszálás) alkalmazandók.
E68	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezést csak különleges esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) szabad végezni.
E69	Kártevők elleni védekezésnél a szelektív szerek vagy biológiai módszerek alkalmazását kell előnyben részesíteni. Nem használhatók olyan hatóanyag tartalmú készítmények, amelyek közösségi jelentőségű, illetve védett fajok egyedeit is elpusztítják.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészen a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét minden esetben be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó, a vegetációs időszakban erdei rakodó (erdőtörvény 9. § c) pont) létesítése tilos. (EKV41)

Alkalmazott kommunikációs eszközök és eredmények

A Turjánvidék a legnagyobb kiterjedésű, talán legtöbb gazdálkodót érintő terület az általunk vizsgált 20 Natura 2000 területből. Két nagyobb összefüggő, és szintén kettő kisebb, szigetszerű részből áll. A Turjánvidék Natura 2000 területet kommunikációs szempontból a tájhasználat különbségei alapján érdemes bontani; ez a felosztás sem földrajzi, sem botanikai szempontokat nem foglal magában. A Turjánvidék alábbi három jól elkülönülő részén eltérő problémák és konfliktusok adódnak, így a kommunikáció is eltérő kell legyen. Az egyik egybefüggő részlet, a terület legnyugatibb darabja, az 1975 óta védelem alatt álló Ócsai Tájvédelmi Körzet. A másik egybefüggő területrész a Dabas és Tatárszentgyörgy között elterülő terület Dabashoz közel eső, nyugati-északi része, amelyhez hasonló az Örkény határában, illetve a Kakucs és Újhartyán között elterülő része. A harmadik, kommunikációs szempontból speciális terület-rész a Honvédelmi Minisztérium kezelésében álló lőtér.

A katonai lőtér területét kivéve a teljes Turjánvidékre jellemző a korábbi tájhasználati jellegzetességek változása; egyre fokozódik a beépítési nyomás, és míg a mezőgazdaság egyes formái visszaszorulnak, addig a hobbi állattartás a települések szélén nem ritkán a terület túllelgtetéshez vezet. Szinte mindegyik település célpontja a városból kitelepülni vágyó csoportoknak. Az önkormányzati bevételeket a belterületbe vonások és az ipari parkok kialakítása egyaránt növeli, így a települések folyamatosan növekednek; ennek során számos mély fekvésű területen lakóparkok, házak épültek, ipari, szolgáltató területek jöttek létre.

Ez a jelenség különösen nehézzé teszi a terület vízháztartásával kapcsolatos problémák rendezését. A Duna-Tisza közét jellemző vízszintcsökkenés itt is érezteti hatását – ennek okairól számos elmélet és feltételezés létezik; ezeket ehelyütt nem taglaljuk, csupán az érintett elemzés során ismertetjük, hogy az adott szervezet miként kezeli az ebből származó nehézségeket.

Az Ócsai TK területén hagyományos szénatermelést folytatott a korabeli, zömmel sváb származású lakosság. Ez a tevékenység – bár immár modern technikával – de jelenleg is folyik, fenntartása és terjesztése kívánatos. Ezen a részen országosan is jelentős láperdők találhatóak. Ezek megfelelő kezelése mind a Duna-Ipoly Nemzeti Park, mind pedig az Ócsai Önkormányzat számára fontos. A vízszintcsökkenés hatására a felszínborítottság az évtizedek során átalakul, új társulások jelennek meg; erre jó példa, hogy napjainkban a kőris láperdő egyik leggyakoribb lágyszárú faja a gyöngyvirág és a salamonpecsét – ennek oka a terület kiszáradása, a talajvízszint csökkenése. Azokon a településeken, amelyeknek a közigazgatási területén található az Ócsai Tájvédelmi Körzet, a természetvédelmi kérdések és a természetvédelem megítélése különösen pozitív; ezeken a településeken kevésbé konfliktusos a DINPI és a gazdák, valamint az önkormányzatok kapcsolata.

A Dabas határban, Örkény mellett, valamint Kakucs és Újhartyán közötti területeknek szintén sok tulajdonosa, kezelője van. Különösen a településekhez közeli területeket veszélyezteti a belterületbe, szolgáltatói övezetbe sorolás és beépítés, és emiatt a védelemre érdemes társulások károsulása, vagy megszűnése. A településekkel szomszédos földeken a hobbi állattartás gyakran vezet túllelgtetéshez; ezt a tevékenységet azonban kellő tájékoztatással az esetek jelentős részében meg lehet előzni, illetve korrigálni lehet.

A Honvédelmi Minisztériummal a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága közreműködésével vettük fel a kapcsolatot: mivel ez elzárt, nem látogatható része a Turjánvidék Natura 2000 területnek, s mivel a tulajdonos által végzett kezelés nem nyilvános. A Natura 2000 terület ezen részének kezelőjét a többi tulajdonostól és kezelőtől függetlenül, a HM igényeinek és

fogadókészségének függvényében tájékoztatjuk és vonjuk be a fenntartási terv véleményezésébe. A fentiekből kifolyólag a kommunikációs tervben a HM lőtérről kapcsolatos kommunikáció kevésbé hangsúlyosan jelenik meg.

A Natura 2000 tervezési folyamatának helyi előzményei

A Natura 2000 programról, vagy a területkijelöléséről nem lehet általánosan fogalmazni. Míg azokon a településeken, amelyeknek a közigazgatási területén található az Ócsai Tájvédelmi Körzet, az érintettek saját megítélésük szerint kielégítő és részletes információt kaptak a Natura 2000 programról, addig a dabasi részeken egyes érintettek a tájékoztatás hiányáról számoltak be. A falugazdász a támogatás-igénylések során szembesült azzal, hogy mely gazdálkodók érintettek a Natura 2000 programban. A dabasi önkormányzat feltehetően hivatali úton, a Közlönyből értesült a várost érintő Natura 2000 területről (az önkormányzatnál felkeresett interjúalanyok egyike sem említett más forrást). Más interjúalanyok elmondása alapján feltehető, hogy Dabas Önkormányzata a fejlesztési tervek egyeztetése során is értesült a város határában található védett természeti értékekről, valamint a Natura 2000 rendelet hatálya alá tartozó földek elhelyezkedéséről. A hivatali úton megszerzett információt hirdető táblákon, illetve a falugazdász a gazdákkal való személyes találkozás során próbálja eljuttatni a lakossághoz, ennél azonban hatékonyabb a csatornának bizonyult, hogy egyes gazdálkodók, akik részt vettek agrár-környezetvédelmi programokban, a támogatás-igénylés során értesültek a Natura 2000 rendeletről. A természetvédelmi örökkel való kapcsolat szintén jelentős forrása a Natura 2000 programról való ismereteknek; ez különösen az Ócsai TK területén, azaz a DINPI vagyonkezelésében lévő földek bérlői esetében jellemző információforrás.

A területkijelöléssel kapcsolatban több önkormányzatnál merült fel észrevétel. Ezek két típusba sorolhatóak: egyesek nem teljesen értették, hogy mi jelentősége lehet a törvényi oltalom alatt álló Ócsai TK területét a Natura 2000 rendelet hatálya alá vonni, mások megkérdőjelezték a kijelölés jogosságát, a jelölő faj, védendő társulás jelenlétét a területen. Ez utóbbi esetben azonban gyakran közvetlen érdeke fűződött volna az adott önkormányzatnak, vagy lakosnak a terület Natura 2000 rendelet hatálya alóli kivonásához.

Érintett-elemzés

A Turjánvidék Natura 2000 terület kapcsán a kulcsérintettek Ócsa Város, Dabas és a környező települések önkormányzatai, valamint a helyi gazdálkodók és az illetékes falugazdász, a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága, és a Honvédelmi Minisztérium. Kisebb mértékben érintett az Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, valamint a környező települések lakossága.

Érintettség:

- *Ócsa Önkormányzata:* a Natura 2000 már meglévő természetvédelmi területek érint, konfliktust egyáltalán nem okoz, a település terveibe illeszkedik (környezetbarát, zöld image).
- *Kakucs Önkormányzata:* a Natura 2000 nem befolyásolja a település terjeszkedését vagy fejlesztési terveit, mivel a területek a belterülettől távolabb helyezkednek el. A rendelet a környezetbarát, fenntartható települési elképzelések irányába való elmozdulást segíti.
- *Inárcs Önkormányzata:* a Natura 2000 nem befolyásolja a település terjeszkedését vagy fejlesztési terveit, mivel a területek a belterülettől távolabb helyezkednek el.
- *Dabas Önkormányzata:* a Natura 2000 érinti a település ipari parkját, s mivel másfelé

nincs lehetőség terjeszkedni, a lakott területek bővítésének irányát is. A Dabasi Ipari Park esetében a DINPI kompromisszumot kötött, az ipari park területét egy módosítás során kiemelték a rendelet hatálya alól. A belterülettel szomszédos telekalakítások, parcellázások során ismételten konfliktusok alakulnak ki. Szintén Dabast érinti, hogy a kisparcellás gazdálkodás során természeti értékek kerülnek veszélybe. Ezeket a helyzeteket elsősorban a tájékoztatás és a gazdákkal való intenzív kapcsolattartás révén lehet kezelni.

- *Gazdálkodók, falugazdász:* a gazdálkodók semmilyen tájékoztatást nem kaptak a Natura 2000-ről, a falugazdászok is csak akkor, ha utánajártak, de még így is rengeteg nyitott kérdésük maradt, amire választ várnának. A gazdák kompenzáció nélkül semmiképp nem tehetők érdekeltté, kompenzációval is csak akkor, ha a kieső bevételeket és az adminisztráció terheit is fedezi a kapott összeg. Jelenleg inkább az jellemző, hogy nem vesznek tudomást a Natura 2000-ről, s nem tartják be a szabályokat. A falugazdászok célzott tájékoztatása és a gyakorlati ismeretek átadása jelentős eredményeket hozhat.
- *Ócsai Madárvárta:* civil szervezet a Natura 2000 rendelet nem érinti jelentősen a tevékenységét. A helybeliekkel viszonylag kevés interakció köti össze a szervezetet, de a közvetlen környezetükben élő gazdákkal folyamatos kapcsolatban vannak, tájékoztatják őket.
- *KDV-KÖVIZIG:* mivel a Duna-völgyi főcsatorna a kijelölt Natura 2000 területen indul, és a talajvízszint-csökkenés jelentős (1-1,5 méter az érintettek konszenzusos véleménye szerint) a KDV-KÖVIZIG hozzáállása különösen fontos. Az Igazgatóság alapvető problémának látja a különböző törvények összehangolatlanságát. A csatornákat üzemi területként kívánja kezelni. Jelenleg azonban a vízelvezetés nem jelent kiemelt problémát, mivel az utóbbi években nem volt komoly belvíz.
- *A Honvédelmi Minisztériummal* a kapcsolatot a DINPI vette fel, és mivel ez kialakult és működő kapcsolat, az információkat segítségükkel közvetítjük.
- *Pilisi Parkerdő Zrt.:* a bevétel-növelési kényszer és a természetvédelmi kezelés szempontjai között feszülő ellentéteket feloldására volna szükség. Jelenleg sikerült elérni, hogy a tarvágások helyett fokozatos felújító vágásokkal kezeljék a területet.
- *Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság:* a szokásos természetvédelmi tevékenységek mellett a DINPI gazdálkodik is, a vagyonkezelésében lévő területek mintegy harmadát maga kezeli (kaszálás). A tevékenység során a DINPI a hagyományos tájhasználatot követi, természetesen a kornak megfelelő technológiával. A DINPI rugalmasan és egyedileg kezeli a beépítési, településfejlesztési terveket; amennyiben az természetvédelmi szempontok szerint elfogadható, engedményt tesznek a település fejlődésének érdekében. A vízrendezési kérdésekben is elsőrendű szempont a lakóépületek védelme. Mindemellett nem mindegyik települési önkormányzattal konfliktusmentes a kapcsolat.
- *Az érintett települések, különösen Ócsa és Dabas, lakossága:* érintettségük alapvetően azért jelentős, mert ők a Natura 2000 hatálya alá eső kisparcellás szántók tulajdonosai, a területek közvetlen a települések határában kezdődnek, így azok nem ritkán erős terhelésnek vannak kitéve (legeltetés, illegális szemétkerítés). A Natura 2000 kijelölésről való tájékoztatás, a terület értékeinek bemutatása lehet kulcsfontosságú számukra.

Kapcsolat az érintettek között:

Az interjúk alapján megállapítható, hogy az Ócsai TK területein, a DINPI-től bérelt földön gazdálkodók, Ócsa Önkormányzata és a DINPI között gyakori és jó a kapcsolat. Szintén rendszeres a kapcsolat a DINPI és a többi érintett önkormányzat között, ez azonban jobbra a

fejlesztési tervek, fejlesztési stratégiák véleményezésre korlátozódik, így az egyeztetések során rendszeresek az érdeklődések. Az önkormányzatok egy része a Natura 2000 kijelölés kapcsán súlyos ellenvetéseket fogalmaz meg, amelyeket az érintettek helyi szinten meghozott kompromisszumok révén csak részben tudnak kezelni. A tájvédelmi körzeten kívül gazdálkodó érintettek egy részének beszámolójából szintén az derül ki, hogy számukra egyes előírások, természetvédelmi kérdések értelmezhetetlen korlátként jelennek meg. A gazdák elsősorban a természetvédelemi örökkel való találkozások során találkoznak a fenti előírásokkal. Tekintettel azonban a terület méreteire és a gazdák számosságára, nehezen megoldható a rendszeres kapcsolattartás. Bár a falugazdász szintén értesült a területkijelölésről, további információkat várna a Natura 2000 rendeletről, hogy pontosan és részletesen tudja tájékoztatni a gazdákat arról. A vízügyi szervekkel csupán formális kapcsolatot tartanak a helyi érintettek.

A Natura 2000-hez kapcsolódó általános vélekedések

A Natura 2000 program nagyvonalakban ismert az érintettek körében, egyetlen interjúalanyunk számára sem volt újdonság. A Natura 2000 mögött meghúzódó koncepció, illetve a területkijelölések mikéntje és a védendő értékek köre többé-kevésbé ismert, bár jelentős a különbség azon települések között, amelyek az Ócsai Tájvédelmi Körzetet érintik, és amelyek az Ócsai TK-tól távolabb esnek. Az Ócsai TK-hoz közel eső települések lakói ismerik és elismerik a védendő értékeket, amint az önkormányzatok is (mindemellett a vízvízsszatartás kérdéseit, vagy a fejlesztési területeket illetően adódhatnak nézeteltérések). Az Ócsai TK-tól távolabb fekvő önkormányzatok kevésbé értékelik a Natura 2000 rendelet előnyeit. Ezeken a településeken a legtöbb megkérdezett a Natura 2000 programhoz közvetlen előnyt nem kapcsol. Általánosságban úgy látják, hogy a program újabb megkötéseket, szabályokat jelent, amit a gyepterületekre járó kompenzáció még a gazdálkodók esetében sem képes teljesen ellentételezni, az ingatlan fejlesztésben érdekelt helyiek, illetve önkormányzatok számára pedig semmiképpen nem jelent megoldást. A Natura 2000 kapcsán növekvő idegenforgalomra, vagy más gazdaságilag is érezhető haszonra nem számítanak. Közvetett haszna a programnak az lehet, hogy a területhasználat tervezése átgondoltabbá válik (elsősorban az erdősítések és az erdőkezelés vonatkozásában), ezt azonban csak a természetvédelem iránt elkötelezett megkérdezettek említették.

Egyeztetés a helyi érintettekkel

A Turjánvidék Natura 2000 területen a fenntartási tervek elkészítéséhez kapcsolódóan 2009. február 16-án és április 24-én összesen tíz félig strukturált interjú, illetve két interjúval összekötött terepbejárás készült. Rajtuk kívül tíz gazdálkodóval vettük fel a kapcsolatot 2008 decemberében a SZIE KTI Természetvédelmi mérnök szakos hallgatóinak közreműködésével. Az interjúk során felkerestük a Natura 2000 terület által legnagyobb mértékben érintett települések, Ócsa, Dabas, Kakucs és Inárcs önkormányzatát, az illetékes falugazdászt, a KDV-KÖVIZIG illetékes Szakasmérnökségét, továbbá terepbejárásra került sor a terület illetékes természetvédelmi őrével, valamint az egyik polgármesterrel. Szintén megkerestük a többi érintett település önkormányzatát, amelyekkel azonban interjú nem készült.

2009. július 6-án ötletbörzét szerveztünk a DINPI munkatársaival, valamint a konzorciumi partnerekkel arról, hogy a helyi tájhasználókat hogyan lehetne ösztönözni a fenntartási tervekben szereplő tájhasználati/gazdálkodási javaslatok betartására.

A félig strukturált interjúkon túl a másik fontos kommunikációs eszköz a területen az egyeztető fórum volt, amelyet 2009. október 27. tartottunk Ócsán a Polgármesteri Hivatalban. A fórumon a helyi gazdálkodók egy része és a tulajdonosok mellett megjelentek a helyben

jelentős erdőgazdálkodók, az érintett önkormányzatok egy részének munkatársai és a helyi vadásztársaság képviselője is. Ennek ellenére a terület nagy kiterjedése és az elaprózott birtokstruktúra miatt valószínűleg számos tulajdonoshoz és földhasználóhoz nem jutott el a fórum híre. Ezért a fenntartási tervek kidolgozásának későbbi szakaszában több hasonló fórum tartására lesz szükség a Turjánvidéken. A fórum során a gyepek kezelését mutatta be részletesen a terület felelőse (az összes kezelési egység részletes megbeszélésére a terület nagysága és sokfélesége miatt nem lett volna lehetőség). A helyi érintettek részéről felmerült, hogy a gyepgazdálkodás differenciálására volna szükség, és szükséges lenne felkeresni a bányászattal foglalkozó társaságokat is. A megfogalmazott javaslatok kapcsán többen elmondták, hogy a még meglévő állattállomány megőrzése, fejlesztése nélkül szinte elképzelhetetlen a gyepek hosszú távon való fenntartása. Azonban az állattartás piaci körülményei jelenleg igen kedvezőtlenek. Várhatóan az állattartást kiemelten díjazó kompenzáció lehet csak megfelelő ösztönző erő ahhoz, hogy a gyepeket a fenntartási tervben foglaltaknak megfelelően, állatokkal kezeljék. Szintén felmerült, hogy a gazdálkodók jelentősen függenek az időjárás változásaitól, s az elmúlt évek tendenciái alapján a kaszálási és legeltetési időszakok rögzítése a gazdálkodás szempontjából igen kritikus lehet. A kompenzáció kérdése szintén élénk eszmecserét váltott ki; ez a legfőbb kulcsa annak, hogy a fenntartási tervben szereplő előírások vállalhatók-e a gazdálkodók számára. A fórum résztvevői nehezményezték, hogy a fenntartási terv egyeztetési változatát csak pár nappal a fórum előtt kapták kézhez, így nem volt lehetőségük felkészülni a fórumra. Szintén hátrányosnak tartották, hogy a terület fontos tájhasználói közül nem mindenki került sor előzetes egyeztetésre. E problémák részben a tervezői konzorciumon belüli kommunikációs hibákból, részben a rövid tervezési határidőből adódtak, amiért a tervezői csapat az érintettek megértését kérte. A szélesebb körű bevonásra a később várható egyeztetések tudnak lehetőséget teremteni.

Az elhangzottakat részletesen tartalmazza az elkészült jegyzőkönyv, amely a mellékletben olvasható. A terv véleményezésére természetesen írásban, a projekt honlapján (www.naturaterv.hu), illetve e-mailben vagy postai úton továbbítva is lehetőséget biztosítottunk.

Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Az országos szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel (mezőgazdasági, erdőgazdasági és vízgazdálkodási témában) a projekt felépítésének megfelelően a projekt vezetői konzultáltak, a kapcsolattartás e szervekkel a projekt során folyamatos. Az FVM-mel (2008.11.03. Kiss Zoltánnal), az MgSzH Erdészeti Igazgatóságával (2009. 03.11. Wisnovszky Károllyal és 2009.03.23.) és a VKKI által megbízott ÖKO Zrt.-vel (2009.03.17. Rákosi Judittal) tartott egyeztetéseket a II. negyedéves jelentésben dokumentáltuk részletesen. A helyi szinten érintett hatósági és területi kezelő szervekkel való egyeztetést beágyaztuk a területi kommunikációs folyamat menetébe. Az interjúk során személyesen egyeztettünk a falugazdász központtal.

Kiemelt figyelmet kapott az interjúzás során a DINPI munkatársaival való egyeztetés: az eddigi tapasztalatok, nehézségek és a tervezett természetvédelmi beavatkozások alapos megismerése érdekében személyes találkozóra és több órás terepi bejárásra került sor a DINPI helyi természetvédelmi őrével, továbbá július folyamán ötletbörzét is szerveztünk az Igazgatóság kollégáinak bevonásával, ahol a Natura 2000 programhoz kapcsolódó anyagi kompenzációt kiegészítő lehetséges ösztönzőkről gondolkodtunk közösen.

EMLÉKEZTETŐ

a „NATURA 2000 területek fenntartásai tervének elkészítése és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése” c. projekt keretében tartott

Natura 2000 ötletbörzéről a DINPI-nál

Budapest, Költő utca 21.

2009. július 6. 9:30-12:00

A találkozón részt vettek

Janata Károly	DINPI
Csihar László	DINPI
Baranyai Zsolt	DINPI
Csáky Péter	DINPI
Lelleiné Kovács Eszter	MTA-OBKI
Schneller Krisztián	VÁTI Kht.
Pataki György	SZIE KTI
Kalóczkai Ágnes	SZIE KTI
Megyesi Boldizsár	SZIE KTI

A találkozón elhangzottak összefoglalása

Megyesi Boldizsár köszöntötte az egybegyűlteket, ismertette a rendezvény háttérét és célját, amelyen három fejlesztési terv részleges egyeztetése zajlott le. Ennek megfelelően a három terület szerint haladunk sorban.

Veregyházi medence Natura 2000 terület:

Csáky Péter: Egyik belterületi helyrajzi szám hiányzik: Szada 2500/47.

Kérdései:

1. Miért kell talajvizsgálat évente?
2. Puffer területeken, szántókon is kötelező ez, vagy azokon nem?

Lelleiné Kovács Eszter: az AKG alapján alakította ki ezt az előírást. Mivel a terület egy részén intenzív kertészeti kultúra található, ma precíz hatásvizsgálathoz szükséges a rendszeres talajvizsgálat, különösen a nitrogén és a foszfor tartalmat kell vizsgálni.

Kérdések ennek kapcsán:

- Ki fizeti ezt?
- Milyen egységekben kell végezni a talajvizsgálatot (táblánként, blokkonként)?
- Mely területeken, társulásokban kell ezt végezni (csak a láp területeken, gyepeken, honnan kell mintát venni?)

Megállapodás:

- azt kell leírni, hogy milyen gazdálkodás lenne a kívánatos, pld. az állattartás a gyepterületeken.
- A kaszálás jót tenne a területnek.
- Ha lesz N2000 támogatás, akkor fokozódni fog a művelés.
- A láp területeknek a vízszintemelés tenne jót, ezért érdemes lenne az árkok kotrását megszüntetni; ez ügyben a víztársulat is meg kell keresni.

Csáky Péter:

1. A tápanyag tartalom vizsgálatot racionalizálni kell, mivel szinte mind kívülről mosódik be a laprétekre.
2. Szárazúást nem engedne a lápréteken, csak a kaszálást, és két hetet adna a széna behordására

Baranyai: erdő területen nem lehet legeltetni (ezt tehát ne tartalmazza a terv), de a tisztásokon igen, amint fás legelőkön is

- Homoki szántóra, és általában a területekre nem érdemes, tehát ne is kelljen éves terveket készíteni.

Baranyai: a program eleve szűkre szabja hogy mit mikor lehet csinálni? Jelenleg a gazda nem tud igazodni a szigorú szabályok miatt az időjárás változásaihoz. Ez akkor valósulhatna meg, ha a gazdáknak módja lenne folyamatosan egyeztetni a természetvédelmi szakemberekkel (örökkel), így értelmesebben lehetne tervezni a gazdálkodást. A falugazdász hálózat erre jelenleg nem valószínű, hogy alkalmas lenne, mivel főcélja a termelés támogatása.

- Téli sás kártékony, élőhely pusztító hatása van. Lápréteket, nádasokat tesz tönkre. „*Megeszi a nedves lápréteket*” / ha ez itt jelölő faj, akkor speciális kezelést igényel: egy részt ki kell jelölni, ahol meg lehet tartani.
- Homoki szántókon nem lehet és nem érdemes mezsgyét hagyni (nadrágszíj parcellák) → elegendő megszabni, hogy mekkora területenként kell mezsgyét kialakítani.
- Legeltetni: csak birkával, (vagy nyúllal), szürke magyar marhával nem!!!
- Gyomirtás: invazív fajok (asclepia, etc) ellen lehet, hogy hagyni engedélyezni kellene a szer használatot, („csak a kapa nem elég”), szigorúan csepegés mentes technológiával, a vegyszer használat előírásait figyelembe véve.
- Nedves gyepek: angol, perje fűmagtermesztésből magától kialakul a jó gyepek, ha folyamatosan kaszálják, a tervezői javaslat, hogy a terület más részeiről származó kaszálékkal való takarás nem reális cél. Olyan fűmag keverék, amely hosszú életű fűből áll, nem jó, de a lucerna is jól bevált a visszagyepesítésben.
- Kiemelten fontos cél lenne: a homoki gyepek kaszálása.

Erdők:

- A jelenlegi különböző telepített erdőket termeljék le, azt követően pedig őshonos fajokkal történjen az újratelepítés (tápanyag utánpótlás legfeljebb a homoki szántókon lehetséges, ha ez indokolt)
- Erdősítés illetve újratelepítés esetén talaj előkészítés ne engedélyezett, kivétel a gyökér szaggatást újratelepítés esetén.
- (Kérdés: Akácok esetén mit lehet tenni ebben az esetben, ugyanígy nemes nyár, celtis, fenyő sem lesz telepíthető mélyszántás nélkül – merül fel a konzultáción.)
- A faszorokban, facsoportokban az őshonos fafajok telepítését támogatni kell. Nem kötelező a telepített idegen-fajok lecserélése, de azt támogatni kell, különösen ha egy gazdálkodó hajlandó kocsányos tölgyet telepíteni.
- Égetni még engedéllyel se lehessen (őszi kikerics miatt).
- Gépi megközelítés tilalma – a terv szerint.

Baranyai Zsolt: Ezzel szemben, mivel ez nem megvalósítható kijelölt utakon engedélyezni kell a gépi megközelítést és az égetést is, november 1 és március 1. között. Ennek az ellenőrzése nehéz, de elvileg van rá protokoll (lásd Csévharaszti LIFE program). Kérdés, hogy van-e erre kapacitása a természetvédelemnek?

- Holt fák jelenléte, leltára: nem feltétlen kell évente, elég ötévente, főleg tölgyesekben a program elején és végén.

- Újulat kérdése: ez igazából csak tölgyesekben lenne érdekes, de az gyakorlatilag nincsen. Ugyanígy a gazdálkodási mód váltás sem reális elvárás jelenleg.
- Termőhelynek megfelelő őshonos fafajjal történjen erdőtelepítés.
- Ne legyenek nagy területű tarvágások, intenzív erdőgazdálkodás.

Érintettek:

Pataki György: volt-e egyeztetés a terület használókkal? Válasz: nem, de kapcsolatban vannak (jobbára konfliktusok miatt a Szada Park Kft. –vel, a szadai, mogyoródi, veresegyházi önkormányzattal, néha magánszemélyekkel, vízgazdálkodási társulattal (annyit ért el a DINPI, hogy a védett területen nem kotorták az árkokat.)

Pataki György: érdemes-e a helyieket bevonni az egyeztetésbe?

Válasz: ha lehet, akkor igen (ahol elérhetőek a tulajdonosok, ott érdemes).

Baranyai: az a kérdés ki akar gazdálkodni?

Szada határában a szántók tulajdonosait érdemes lenne megkeresni.

Mogyoród 051/2 melegkedvelő tölgyes és homoki gyep, nagyon értékes, de nincs benne a Natura 2000 kijelölésben.

Zámolyi medence Natura 2000 terület

Nem tárgyaltuk részletesen.

Velencei hegység Natura 2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Lajoskomáromi löszvölgyek Natura 2000 terület

A korábbi ismeretekhez, illetve a kommunikációs tervben foglaltakhoz képest új információ nem hangzott el.

Az emlékeztetőt összeállította: Megyesi Boldizsár

Turjánvidék Natura 2000 egyeztető fórum

2009. november 27. 17:00

Ócsa, Polgármesteri Hivatal

A feljegyzést készítette Megyesi Boldizsár és Kelemen Eszter

*Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése
és ehhez kapcsolódó szolgáltatások elvégzése (2006/18/176.02.01) c. projekt*

Résztvevők:

Balogh Gyöngyvér, Dabas, Polgármesteri Hivatal

Viola László, gazdálkodó

Molnár József, HM Budapesti Erdőgazdasági Zrt.

Monori Alfréd, HM Budapesti Erdőgazdasági Zrt., kerületvezető erdész

Sebők Endre, Ócsai Vadásztársaság fővadásza

Galambos László, Ócsai Vadásztársaság, vadász

Rittling István, Pilisi Parkerdő

Szabó Csilla Pilisi Parkerdő

Pecséri Rita, Ócsa, Polgármesteri Hivatal

Varga László, Ócsai Polgármesteri Hivatal, építési iroda

Bálint István, gazdálkodó

Fentor Attila, gazdálkodó

Rácz János, gazdálkodó

Schneller Krisztián, VÁTI Nonprofit Kft.

Vidéki Róbert, természetvédelmi szakértő

Podmaniczky László, Szent István Egyetem

Megyesi Boldizsár, Szent István Egyetem

Kelemen Eszter, Szent István Egyetem

A fórum moderátora köszönti a megjelenteket, ismerteti a fórum célját és felépítését, majd megkéri a résztvevőket, hogy röviden mutakozzanak be. A bemutatkozást követően Schneller Krisztián (VÁTI Nkft.) a projekt felépítését és háttérét ismerteti. Ezt követően Podmaniczky László (SZIE KTI) a fenntartási tervek elvi háttérét mutatja be röviden, végezetül pedig Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő) a Turjánvidék Natura 2000 fenntartási tervét ismerteti vázlatosan.

Schneller Krisztián (VÁTI Nonprofit Kft.) A projekt felépítéséről, finanszírozásáról és az elvárt eredményekről tart előadást, amelyben bemutatta a 20 mintaterületen zajló tervezési folyamatot és elmondta, hogy a Natura 2000 hálózat betagozódott az EU természetvédelmi intézményrendszerébe 2004-ben az EU csatlakozáskor.

Podmaniczky László (SZIE KTI) előadásában vázolja a természetvédelem koncepcionális változásait, valamint a fenntartási tervek elvi háttérét. A Natura 2000 rendszer kialakítását és a fenntartási tervek készítését az indokolja, hogy a természetvédelemben koncepcióváltás megy végbe napjainkban: a természetvédelem, ahelyett, hogy szigetszerűen lehatárolja a védett területeket a gazdasági használatba vett területekről, a védett területeket a környező gazdasági-társadalmi környezetbe ágyazva kezeli. A mezőgazdaság és a természetvédelem kapcsolata az ún. földhasználati piramissal szemléltethető. A természetvédelem intenzitásának növekedésével értelem szerűen csökken a földhasználat intenzitása. A legtöbb terület természetesen továbbra is az intenzív gazdasági hasznosítás jellemzi, ugyanakkor szükség van a védett területekre is. A földhasználati zónarendszer ebből vezethető le: a legkisebb részarányt képviselik a legszigorúbban védett ún. magterületek. Ezt követik a természetvédelmi pufferzónák, az átmeneti zónák, az agrárzónák, s legvégül a művelés alól kivett területek. A Natura 2000 területek általában az első két kategóriát (tehát a magterületeket és a pufferterületeket) fedik le. A Natura 2000 területek fenntartását egy hármas előírás-rendszerben lehet felvázolni:

- A fenntartási előírások a Natura 2000 területen megtalálható közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek fennmaradását szolgálják, ezek betartása kötelező, de mivel ez bevétel kieséshez (avagy költség-növekedéshez vezet), kompenzáció jár a szabályok betartásáért (önálló Natura 2000 kompenzáció formájában).
- A fejlesztési előírások a fajok populációjának növekedését és az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ezek választható előírások, csak önkéntes formában képzelhető el bevezetésük, plusz kifizetésért cserébe (az AKG és EVT programokhoz hasonlóan).
- Az előírások harmadik csoportja a területhasználat jellegének megváltoztatására tesz javaslatot (a terület természetességét növelik nagymértékben). Ezek is önkéntességre épülnek, és nagyobb, beruházás jellegű fejlesztési támogatásokból (pl. KEOP) valósíthatók meg.

Az előírások gyepterületekre, szántó területekre, vizes területekre és erdőkre is kiterjednek.

Vidéki Róbert, természetvédelmi szakértő, említette a jelenlegi munka előzményeit: 2008-ban egy élőhely-térképezési munka során már foglalkozott a területtel, amely felmérés gazdag botanikai adatokat szolgáltatott a jelenlegi tervezési folyamathoz is. A Turjánvidék a nagy kiterjedésű Natura 2000 területek közé sorolható, kilenc települést, és közel 10 ezer hektárt érint. Az Ócsai Tájvédelmi Körzet és a Dabasi Turjános Természetvédelmi Terület képezi a kijelölés előzményét, hiszen ezek a korábban védettséget élvező területek is részét képezik a kijelölt Natura 2000 területnek. A kijelölt területen közel 60%-os a természetes vagy természetközeli területek aránya. Legnagyobb arányban gyepek találhatók a területen (kb. 50%), majd az erdők (30%), szántók, végül pedig a kivett területek következnek. A *jelölt élőhelyek* között meg kell említeni a természetes eutróf tavakat, a természetes disztróf tavakat, a pannon homoki gyepeket, a mészkedvelő üde láp- és sásréteket, a sík- és dombvidéki kaszálóréteket, amelyek egy részét a kijelöléskor nem tüntették fel. Amint vidéki Róbert előadta, a későbbi térképezéskor kiderült, hogy sok közösségi jelentőségű élőhely található

meg a területen. A *jelölő növényfajok* között említést érdemel a csengettyűvirág és a kiséfészke aszat. A *jelölő állatfajok* között a teljesség igénye nélkül megemlíthető a közönséges denevér, a vidra, a lápi póc, a mocsári teknős, a nagy tűzlepke, az ezüstsávós szénalepke stb. A terület természeti értékének fennmaradását *veszélyeztető tényezők* közül az egyik legfontosabb problémát a talajvízszint csökkenés jelenti; a talajvízszint csökkenés hátterében több ok áll: a csatornázás, a vízviasszatartás hiánya, az illegális kutak szaporodása, vagy az öntözés fokozódása, amit sokszor a turjánosok nyílt vizéből való sítanak meg. Szintén veszélyeztető tényező a lecsapolás, a sóderbányák bővítése, aminek regionális kiszárító hatása is van, a tarvágások, a helytelen kaszálás (pl. dobkasza használata, vagy a mozaikos kaszálás hiánya) és az inváziós növényfajok (pl. kanadai aranyvessző) terjedése.

A tervben fenntartási és fejlesztési előírások készültek az ún. kezelési egységekre. A kezelési egység azokat az élőhelyfoltokat nevesíti, amelyeknek indokolt az egységes kezelése, illetve ahol nem különíthetők el a földhasználati egységek. *A Turjánvidéken 4 szántóföldi, 7 gyeves, 6 vizes és 18 erdős területekre vonatkozó kezelési egység különült el.* Ezek közül a továbbiakban a *Kékperjés láprétek meszes, tőzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (7. kezelési egység)* kezelési javaslatait ismerteti részletesen a tervező, mivel ez reprezentálja a legjobban az egész területet, és mivel a rendelkezésre álló idő nem ad lehetőséget a teljes terv részletes megvitatására.

A kékperjés lápréten tehát az alábbi kötelező előírásokat fogalmazza meg a terv jelenlegi változata:

1. Felülvetés nem megengedett.
2. Műtrágyázás nem megengedett.
3. Tápanyag utánpótlás csak a legelő állatok által elhullajtott ürüleből származhat, trágya kijuttatása tilos.

Fórum hozzászólás:

- hol vannak az állatok, amelyek elhullajtják a trágyát?
4. A belvíz területről való elvezetése és a gyepterület öntözése tilos.
 5. Szerves trágyázás nem megengedett.
 6. Dobkasza, rendsodró és rendkezelő használata nem megengedett.

Fórum hozzászólás:

- A nemzeti park rendelkezik ilyen géppel, mi a teendő akkor, ha a gazdálkodónak nincs pénze arra, hogy megfelelő, új típusú eszközöket vásároljon?
 - *Podmaniczky László (SZIE KTI):* Ezt az intézkedést csak beruházás támogatással, vagy nagyobb kompenzációval lehet bevezetni.
 - *Gazdálkodó:* kifejezi azon aggodalmát, hogy a támogatás nélkül is kötelezővé tesznek minden előírást. Most például a juhok fülébe chipet kell majd ültetni, függetlenül attól, hogy van-e erre pénze a gazdáknak, vagy nincs.
 - *Podmaniczky László (SZIE KTI):* elismétli, hogy a Natura 2000 rendelet során kijelölt területeken, és a készülő fenntartási tervekben ez nem fordulhat elő.
7. Fogasolás nem megengedett.
 8. Tárcsázás nem megengedett.
 9. Hengerezés nem megengedett.
 10. Gyepszellőztetés nem megengedett.
 11. Kiszántás nem megengedett.
 12. Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
 13. Tüzpázták létesítése nem megengedett.
 14. A gyeptfelszín maradandó károsítása tilos.

15. Biztosítani kell a felhalmozódott fűavar eltávolítását.
 16. A gyepek égetése csak az illetékes KÖTEVIFE egyedi írásos engedélye alapján történhet.
 17. A területen lévő cserjék irtása és eltávolítása kötelező.
 18. Nem speciális növényvédőszer kijuttatása esetén inváziós fás szárúak vegyszeres irtása az illetékes KÖTEVIFE engedélye alapján történhet.
 19. Fajgazdag cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
 20. Gyepterületen előforduló 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni.
 21. A legeltetési sűrűséget a NPI-val egyeztetni kell.
 22. Legeltetési tervet kell készíteni.
 23. Téli legeltetés engedélyköteles.
 24. A gyepon legeléstől elzárt területeket kell kialakítani, ami nem haladhatja meg a terület 10%-át.
 25. Szarvasmarhafélékkel, lófélékkel lehet legeltetni.
- Fórum hozzászólás:*
- *Gazdálkodó:* jelenleg birkát tart, akkor most át kell állnia, annak ellenére, hogy évtizedek óta birkát tart, és a jelenlegi tájhasználat során alakult ilyené a táj, amilyen most?
 - *Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő):* A KNPI-ben fokozatosan átálltak a szarvasmarhatartásra; mivel a kékperjés lápréten természetvédelmi szempontból nem elfogadható a birkalegeltetés, a terv ezt javasolja, de ez csak ajánlás.
- Egyetért azzal, hogy emberek alakították ki a táj mai arculatát, de úgy véli, hogy azt most emberek teszik tönkre, azáltal, hogy nem veszik figyelembe a természeti viszonyokat.
- *Gazdálkodó:* évtizedekkel ezelőtt is birkával foglalkoztak itt. Kérdésnek tartja, hogy a birka vagy a szarvasmarha tesz-e kevesebb kárt. Szomor Dezsőnél látta, hogy a patanyomok mekkora kárt okoznak.
 - *Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő):* a gyeper legeltetésével Szomor Dezső jól tett a területnek (rovarvilág számára kedvezőbbé tette a területet, így ismét megjelent a madárvilág is). Az állatokkal karbantartott terület természeti értékei megmaradnak, természetvédelmi szempontból gyarapodnak, míg az elhagyott, nem legeltetett, kaszálatlan terület elszegényedik.
26. Évente az időjárási viszonyoknak és a gyeper állapotának megfelelő kaszálási tervet kell készíteni.
 27. A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni.
 28. Napnyugtától napkeltéig a gépi munkavégzés tilos.
 29. Természetkímélő kaszálási módszert kell alkalmazni (bentről kifelé, menekülési útvonal biztosításával).
 30. Vadriasztó lánc használata kötelező.
 31. A szénát a kaszálást követő két héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni.
 32. A gyepterület kaszálása, szárazítása esetén minimum 10 cm-es fűtarlót kell biztosítani.
- Fórum hozzászólás:*
- *Gazdálkodó:* alig magasabb a fű 10cm-nél, ha 10cm-es tarlót kell hagyni, akkor nincs mit lekaszálni.
33. 5-10%-os kaszálatlan területet kell parcellánként meghagyni.

34. Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen védett madár költ, a sokkoló kaszálást csak a költés lezárulta után lehet megkezdeni.
35. Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj esetében, ha kaszáláskor fészekre bukkan a gazdálkodó, a kaszálást abba kell hagyni.
36. Inváziós gyomok virágzásban való kaszálása kötelező.
37. Sokkoló kaszálás évente legalább 3-szor.
38. Lekaszált inváziós növényeket a területről 30 napon belül el kell távolítani.
39. Tisztítókaszálás szeptember 1. után kezdhető meg (kivétel az inváziós gyomoknál lehet, ahol július 15-e után lehet kaszálni).
40. Trágyaszarvas kialakítása tilos.
41. Választható előírások:
42. 10-15% / 15-20% / 20-30% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
43. A parcella max. 50%-a hasznosítható kaszálással.
44. A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
45. A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.
46. Tisztító kaszálás csak az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszálatlan területbe beletartozhatnak.

Általános vita

Ezt követően a moderátor felkérte a résztvevőket, hogy mondják el észrevételeiket, kérdéseiket, véleményüket a tervvel, különösen a bemutatott kezelési javaslatokkal kapcsolatban.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): A társaság a Honvédelmi Minisztériummal (HM-mel) együttműködésben, folyamatos egyeztetés során készítetett már egy kezelési tervet; az egyeztetésben több szervezet mellett a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága (DINPI) is részt vett. Az a kérésük, hogy a készülő Natura 2000 terv összhangban legyen a meglévő és a HM által elfogadott kezelési tervvel. A társaság leginkább gyepek révén érintett (Táborfalvi Lőtér).

Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő): a tervező részt vett ebben a munkában is, de ettől függetlenül a két terv között nem lehet ellentmondás.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): reagál a tervező korábban elhangzott egyik állítására, miszerint gyakran nem a DINPI előírásai szerint történik a gazdálkodás, különösen is a gyepek kezelése. A gyepek kezelését ezzel szemben a HM Erdészet minden esetben a DINPI-vel kötött szerződés szerint végzi.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője (PP Zrt.): sajnálja, hogy nincsen itt a KÖTEVIFE és a DINPI képviselője. A társaságot 500 hektáron érinti a fenntartási terv; úgy érzi, őket nem vonták be az egyeztetési folyamatba, nem kérdezték a véleményüket, és a kezelési javaslatok nem veszik figyelembe a PP Zrt. kezelésében lévő erdők állapotát. Nem volt megfelelő terepi adatgyűjtés és hosszú távú tapasztalat – legalábbis a PP Zrt. erdeinek vonatkozásában. Ezeken a részekén nagyon sok csiszolásra szorul még az anyag. Az elejétől kellene átgondolni a körises és égeres láperdők kezelési javaslatait.

Podmaniczky László (SZIE KTI): megkéri a hozzászólót, hogy konkrét kezelési egységekre vonatkozóan fogalmazza meg a kifogásait.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: 2006-ban készültek a legfrissebb üzemgazdasági tervek, a tervezés során alapos egyeztetésre került sor a természetvédelmi hatóságokkal is. Az üzemtervet a természetvédelmi szervek konszenzussal fogadták el, az ezekben foglalt előírásokat a PP Zrt. 2007 óta követi. A most elkészült anyag ezt az üzemtervet teljes mértékben figyelmen kívül hagyja.

Podmaniczky László (SZIE KTI): megkérdezi, hogy akkor a Natura rendelet szempontjai alapján történt az üzemterv meghatározása.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: nem, de fokozottan védett területekre készült az üzemterv, valószínűleg sokkal szigorúbb szempontokat figyelembe véve, mint, amilyeneket a Natura rendelet előír. Az üzemtervezés során elkészített anyag nem titkos, rendelkezésre tudják bocsátani, ahogy több éves terepi tapasztalataikat is. Azt javasolják, hogy ezeket a lehetőségeket felhasználva készüljön el a Natura 2000 terv. Az üzemtervet be lehetne emelni a Natura 2000 tervbe. A felújítások, erdőállományok megnyitása során, a terepi munkálataikban még kifinomultabbak, részletesebbek tudnának lenni –teszi hozzá.

Podmaniczky László (SZIE KTI): az erdészeti vonatkozások terén mindenütt van konfliktus amiatt, hogy az erdészeti üzemtervvel nem harmonizál a Natura 2000 fenntartási tervvel. Ennek ügyében már több lépést tett a konzorcium: sorozatosan egyeztettek erdészeti kollégákkal (MgSzH Erdészeti Ig., Erdészeti társaságok), az egyeztetések során folyamatosan változnak az előírások. Pontosan az a cél, hogy az üzemtervezés számára értelmezhető módon jelenjenek meg a Natura 2000 előírások. Talán egy kicsit máshová is pozícionálják az erdészek a Natura 2000 terveket: ezek nem fogják kiváltani az üzemterveket, mivel jelenleg a hosszú távú erdőgazdálkodási stratégiát az üzemtervek képesek megszabni. Ezeket tehát a fenntartási terv nem írja felül, a fenntartási terv ajánlásokat kíván megfogalmazni, amelyeket az üzemtervezők a tervezés során fel tudnak használni, amelyekre építeni lehet. Mindezek ellenére sajnálatosnak tartja, hogy az üzemtervet eddig nem sikerült megfelelő módon beépíteni a jelen vita tárgyát képező fenntartási tervbe. Az üzemterveket az ÁESZ-től a konzorcium megkapta, áttekintette.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: a Natura 2000 terv nagyjából azt irányozza elő, hogy ameddig nincs vízkészlet utánpótlás, addig az erdőterülethez hozzányúltni nem szabad. Ugyanakkor az erdészeti megítélés szerint van 80-100 éves köris-éger laza lombkoronaszinttel, magászó zöldjuharokkal, nagyon leromlott állapotban, ami *“ballag az összeomlás felé”*, ez az erdő ezt követően természetvédelmi szempontból nagyon kedvezőtlen képet fog mutatni. A jelenlegi vízdeficites helyzetben nem várható a vízutánpótlás, igen kicsi esélyét látják, hogy a vizet pótolni lehet. Ezért azt látják kiútnak, hogy egy vegyes korú, természetes mozaiknak megfelelő, természetes magzaporulatból származó erdőt alakítsanak ki. Az a javaslata a PP Zrt-nek, hogy a *“ne nyúljunk hozzá szemléletet’ cseréljük le arra, hogy induljunk el egy örök erdő irányába, ami a változó körülmények között is fent tud maradni.”* A nemesnyár állományaikat mind lecserélték őshonos fafajokra.

Pilisi Parkerdő Zrt. Visegrádi központi Igazgatóság képviselője: az üzemtervnek a szöveges változatát is érdemes megnézni, mert ez tartalmazza a természetvédelmi szervezetek véleményét, az egyeztetés eredményét.

Podmaniczky László (SZIE KTI): ez nagyon hasznos volna nekünk, mert mi csak az adattárból kaptunk adatokat, de indoklást nem.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): A korábban elhangzottak ugyanúgy vonatkozik a HM kezelésében álló területekre is. A kezelési tervben erdőrészlet szintjén is meghatározták a kezeléseket, ezért is érdeklődött, hogy ha azzal összhangban van-e a Natura 2000 fenntartási terv, mert ha igen, akkor az elkészült erdőkezelési terv alapján van lehetőség a megfelelő erdészeti beavatkozások elvégzésére. Az érintett érdeklődik, hogy az általa képviselt szervezet miért nem értesült az egyeztetési folyamatról korábban, miért csak ma délután kapták meg az anyagot a PP Zrt-től?

A moderátor előadja, hogy mely szervezetekkel, és érintett személyekkel egyeztetett a konzorcium, valamint elnézést kér a HM Erdészet képviselőjétől, hogy nem kereste fel a szervezetet a konzorcium egyik képviselője sem.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): Nincs lehetőség alapos vélemény megírására a két hetes véleményezési határidőn belül, ezért nem tartja megalapozottnak ezt az egyeztetési folyamatot.

Helyi Vadásztársaság: általános kérdéseik vannak inkább, ők is véletlenül tudták meg, hogy lesz ma itt fórum – ez az elfogadottság mértékét is befolyásolja. A Natura 2000 kijelöléseknél is gondok voltak már, nem volt megfelelő tömegtájékoztatás. Most ugyanezt ezt érzékelik. Ma azokat a területeket védik a gazdálkodóktól, amelyeket a gazdálkodók őriztek meg eddig. A tervezésről lehet itt most csak beszélni – nagyon aggályos, hogy elkészül egy terv, aminek a végrehajtása csak 2013-ban kezdődik meg. Ennyi idő alatt a természeti környezet nagyot változhat, egyáltalán nem biztos, hogy még aktuális lesz akkor is a terv. „Fekete ló” a történetben, hogy mekkora kompenzációra lehet számítani és mikor. Véleménye szerint a kifizetések szűkülnek inkább, nem látják arra a szándékot, hogy lenne kompenzáció. Ócsán a víz a kulcsa mindennek. Lehet látni, hogy hogyan alakul át a flóra a vízháztartás megváltozása miatt, a szárazodás évről évre érezhető. Az özönnövény fajok is azért tudnak megtelepedni, mert szárazodik a területet. Viszont ha a folyamatos sóderbányászatnak, valamint az ipari és politikai lobbierészeknek nem tud a helyi önkormányzat, vagy a központi környezetvédelmi kormányzat gátat szabni, akkor „a legkisebb érintetteken verjük el a port” (ne kaszálj dobkaszával stb.). Pedig nem a dobkaszával teszik tönkre a területet, hanem a sóderbányákkal, csatornarendszerekkel – fejezi be egyetértő bólogatások közepette a hozzászólását a fórum egyik résztvevője.

Podmaniczky László (SZIE KTI): elég nagy hangsúlyt helyezünk és helyezettünk eddig is a kommunikációra. A Turjánvidék sajátossága, hogy a különösen nagyszámú érintett, a kiterjedt terület, a konzorcium munkáját támogató szervezetek közötti egyeztetések és a megbízó elvárásai sajnálatos módon okozhatnak kommunikációs problémákat. Arra reagálva, hogy hogyan mikor lesz ebből bármi: nem szívesen ígér olyat, ami nem biztos; nem szereti bolondítani az embereket, így látja reálisnak, 2013 előtt nem várható támogatás. Sok minden változhat akár a politikai diskurzus változásának eredményeképpen, akár jövőre is. Egyelőre elvileg átrendezhető lennének a források már most is. 2013-tól azonban biztosabb forrás lesz a Natura 2000 területekre. Addig viszont ezek a tervek nem lépnek életbe, addig maradnak „tervek”, így az egyeztetést folytatni lehet a bevezetés előtt. Tehát attól nem kell tartani, hogy ilyen készültségi fokon le fog zárulni a tervezés, és a terv a jelenlegi állapotában lép életbe. Nincs ennek akkora jelentősége most még.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: Ahhoz, hogy ezt a területet helyre lehessen hozni, nem csak víz kellene, de gazdálkodók is, azok az emberek is, akik vállalnák a legeltetést, a kaszálást, amely tevékenységek nélkül nem marad fenn a mozaikos tájszerkezet. A szabályozás állandó változása akadályozza a hosszú távú gazdálkodás kialakítását. Tehát azokat a dolgokat is rendbe kellene tenni, ami nem a réten történik, hanem a társadalomban.

Ócsai Polgármesteri Hivatal, Építészeti Iroda: A november 12-e nagyon szűk véleményezési határidő, legalább egy hónappal ki kellene tolni a határidőt.

Podmaniczky László (SZIE KTI): A lehető legkésőbbi még reális véleményezési határidő, az november vége. Kérdezi, hogy ez elfogadható-e?

Ócsai Polgármesteri Hivatal, Építészeti Iroda: Ki fogja a kompenzáció mértékét meghatározni és mi lesz a sorsa a tervnek?

Podmaniczky László (SZIE KTI): A konzorcium a KvVM-nek dolgozik, most csak arra van pénze a minisztériumnak, hogy a 20 területre a tervet megcsináltassa EU-s forrásból. Az FVM-nél van pénz a maradék területek terveinek elkészítésére, és a kompenzációra is. A KvVM mint szakmai felelős forszírozza, hogy ezek a tervek készüljenek el, de legalább legyen minta a fenntartási tervekre, illetve azok készítésére. Az FVM-mel már volt egyeztetés, de főleg csak az erdészetek kapcsán. A kompenzációról csak informális módon volt egyeztetés, de el kell, induljon egy tárcaközi egyeztetés a két minisztérium között.

Nekünk a tárcaközi egyeztetést végigvinni nem feladatunk, az a két minisztériumon múlik. Nem lehet tudni, hogy mi lesz jövőre.

Ócsai Polgármesteri Hivatal munkatársa: Mi történik akkor, ha valaki az FVM-ben leveszi a tervet a polcra, azt mondja, hogy megvan a pénz, vezessük be, miközben egy csomó ember nem ért egyet vele.

Podmaniczky László (SZIE KTI): igazából jó is lenne ezt kipróbálni, de csak akkor, ha konszenzus van a kezelési javaslatokról. Úgy kell ezt elképzelni, mint az ÉTT rendszert. Nem veszélyként látja ezt, mivel azt gondolja, hogy konszenzus nélkül el lehet indulni egy ilyen tervvel.

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: ha egyszer valami leírásra kerül, akkor az már veszélyes, mert bármikor hivatkozási alapnak tekinthetik a különböző minisztériumokban, és programot, szabályokat alkothatnak annak alapján.

Podmaniczky László (SZIE KTI): érti ezt a veszélyt, de még mindig jobb, ha ezekről a dolgokról beszélünk, mintha lesöpörjük az asztalról.

Ócsai Polgármesteri Hivatal munkatársa: jobb lenne, ha a tervezés egy folyamattá álna egybe, s a folyamat egészére nézve lehetne észrevételek tenni.

Ócsai Polgármesteri Hivatal, Építészeti Iroda: az elfogadottság mit jelent a mai állapot szerint? Jogszabály lesz és kötelező, vagy kvázi jó tanács, abból, amit ma megvitattunk?

Podmaniczky László (SZIE KTI): amíg a tervet nem emelik be jogszabályokba, addig a jó tanács kategóriájába tartoznak. És konszenzus nélkül nem emelhető be jogszabályba a fenntartási terv.

A moderátor indítványozza, hogy a jelenlévők nézzék végig legalább a kékperjés láprétre vonatkozó kezelés javaslatokat. „Mely előírások borzolják a leginkább a kedélyeket?”

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: Szeretné kérni, hogy mindegyik kezelési egységen menjünk végig.

Gazdálkodó: nem a helyi gazdálkodó csinálta a sóderbányát, nem ő tehet arról, hogy tönkremegy a terület. Ha nem lesz itt víz, okafogyottá válik a Natura 2000 kijelölés; mivel a vizet nem a gazdálkodók vezetik le a területről, nem őket kellene megszólítani, nem rájuk kell a szabályokat erőszakolni. Hosszú távon nem lesz értelme a tervben szereplő dolgoknak, ha nem oldódik meg a terület vízellátása.

Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő): a fő probléma mindenkinek a víz, de ki szólalt fel a jelenlébő helyi érintettek közül ez ellen bármilyen fórumon?

Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei Erdészetének képviselője: a csatornák az Ócsai TK-ban a DINPI kezelésében vannak – itt kellene DINPI-nek ülnie. Mozaikos kezelést a jelenlegi birtokstruktúra mellett nem lehet megvalósítani (38 tulajdonos osztozik 12 hektáron). Ezt a kényszert ez az anyag nem veszi figyelembe, mert nem is tudja figyelembe venni.

Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő): ő is utalt arra, hogy a DINPI-val vannak problémák, sajnálja, hogy nem jöttek el a park képviselői. Azt is tudja, hogy a jelenlegi 35 kezelési egység nem képes megfelelően a terület mozaikosságát biztosítani.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): vízvisszatartó építményeket csinálnak saját költségen, a DINPI helyett.

Vidéki Róbert (természetvédelmi szakértő): örömdetes dolognak tekinti a víz visszatartásra vonatkozó beruházásokat, de úgy véli ez már nem elegendő erőfeszítés. Nem ismeri el a gazdálkodó erőfeszítéseit.

Ócsai Polgármesteri Hivatal munkatársa: amikor területrendezési terveket csinálnak, figyelembe veszik a Natura 2000 ajánlásokat is. A településrendezési tervek lehetőséget adnak arra, hogy az állattartóknak is kedvező módon határozzák meg pl. az önkormányzati útvonalakat stb. Így fejlődhet a jövőben a tervezés is, tehát van ennek előnye is, csak sokkal lassabb ez a folyamat. Csak akinek ma kenyeret kell vennie, annak ezt a folyamatot nagyon nehéz kivárni.

A *moderátor* lezárja a fórumot, és elismétli, hogy a konzorcium várja az írásbeli hozzászólásokat, véleményeket, megköszöni az Ócsai Önkormányzatnak a termet, és jelenlévőknek, hogy itt voltak.

HM Erdészet Zrt. (Táborfalva, Dabas): postán kéri a jegyzőkönyvet, aláírva.

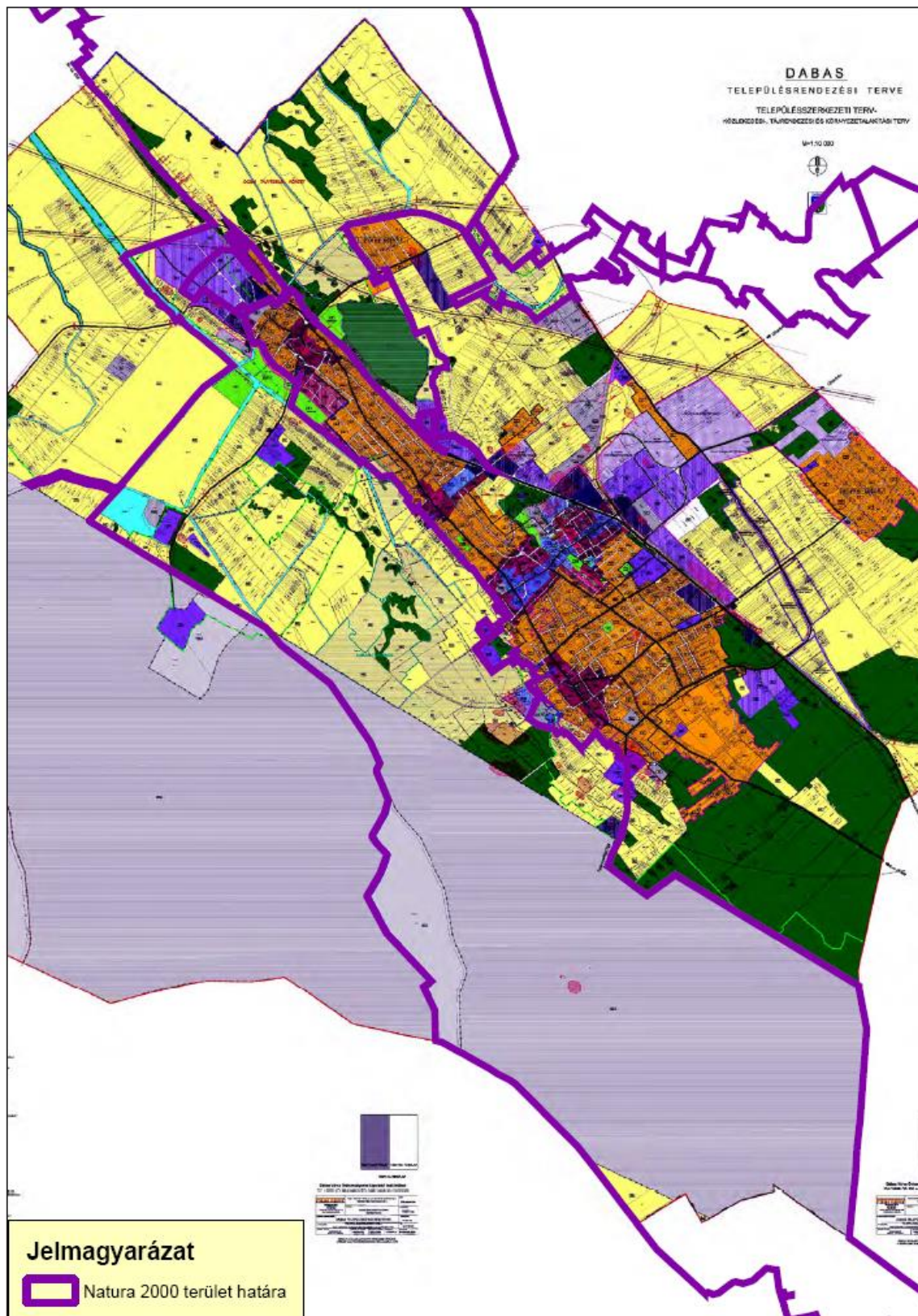
Pilisi Parkerdő Zrt. Visegrádi Központi Igazgatóság képviselője: mikor lesz végleges fenntartási terv változat, mikor láthatják?

Podmaniczky László (SZIE KTI): november végére, december közepére lesznek készen a fenntartási tervek, amelyek a honlapról is letölthetőek lesznek. A végleges terv nagyon nagy, abban a háttéranyag (botanikai és zoológiai feltárások stb.) is benne van, ezért nem nyomtatva, hanem CD postázzuk azokat. Emellett a konzorcium egy figyelemfelkeltő és tájékoztató jellegű kiadványt is készít a gazdálkodók számára. A konzorcium mindent el fog követni, hogy a tervi anomáliákat meg tudjuk szüntetni.

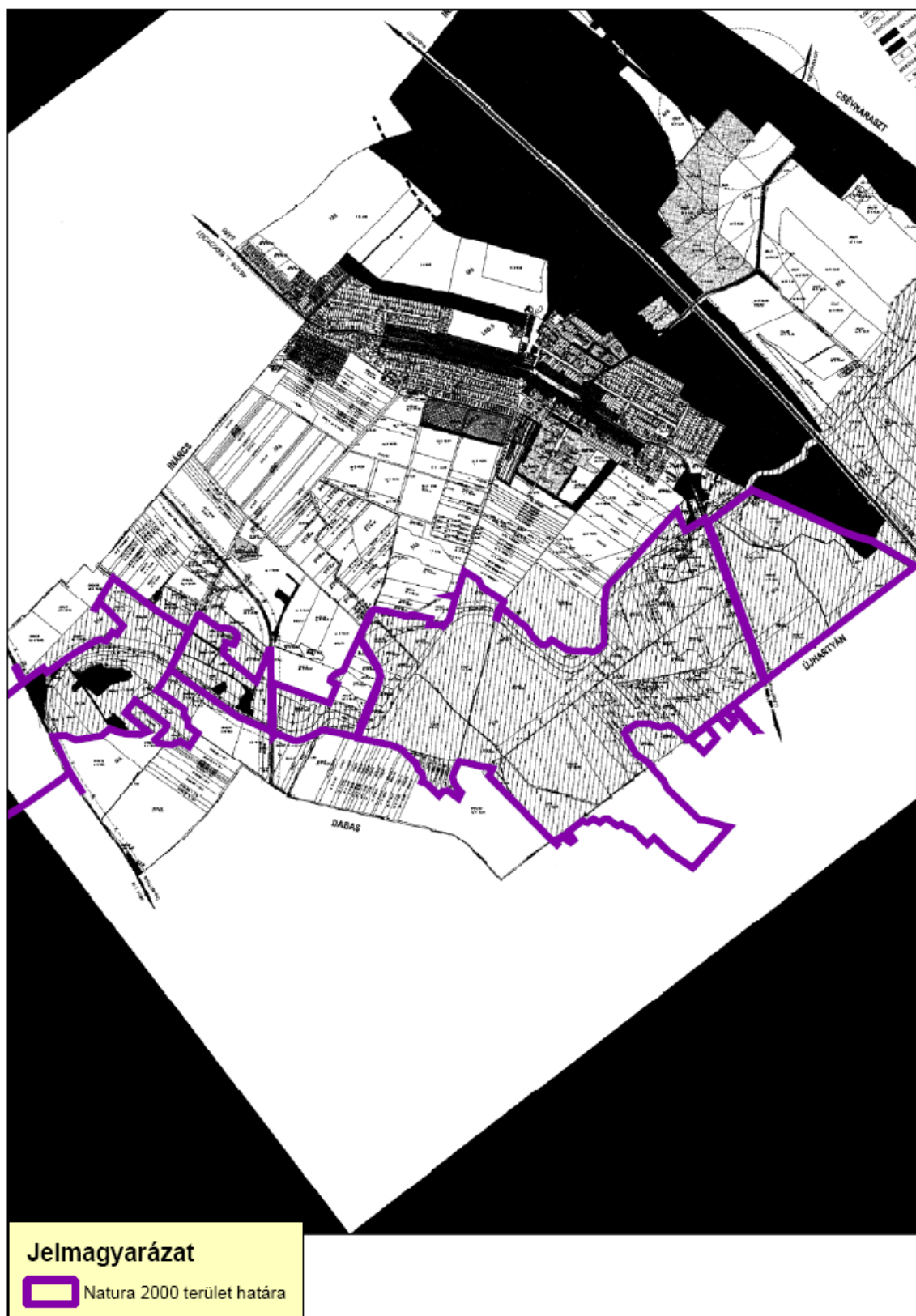
A moderátor lezárta a fórumot, megköszönte a részvételt.

Az érintett települések településszerkezeti tervei

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Dabas településszerkezeti tervén

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Kakucs településszerkezeti tervén

A Natura 2000 lehatárolás elhelyezkedése Ócsa településszerkezeti tervén

A fenntartási terv véleményezése

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. kormányrendelet szerint érintett véleményezők

Sorszám	Előírás/Téma	Natura 2000 terület	Kezelési egység	Véleményező szervezet	Vélemény azonosító	Kivonatos vélemény
527.	Általános	Turjánvidék		Dabasi mezőgazdasági termelők	77/1	A helyzetértékeléssel alapvetően egyetértek. A kedvezőtlen tendencia fő okának a klímaváltozás és a csapadék elvezetés együttes hatását látom. A folyamat a vízpótlás megoldásával állítható csak meg.
528.	Általános	Turjánvidék		Dabasi mezőgazdasági termelők	77/2	A rét területek zömén az egyszeri kaszálás gyakorlata a termelői alkalmazkodás eredménye: nincs gazdaságosan betakarítható második növedék. Az utóbbi években gyakran a minőség rovására „össze kell várni” a gazdaságosan betakarítható termésmennyiséget még az első kaszálás esetében is, lásd aszályos évek. Tehát ez a kedvező fejlemény gazdaságossági okok következménye, eredménye.
529.	Általános	Turjánvidék		Dabasi mezőgazdasági termelők	77/3	Az MVH ellenőrzési gyakorlata tapasztalataink szerint nem tolerálja a terület specifikus előírásait, sajátos művelési gyakorlatát. Csak azt a területet méri ellenőrzéskor, amit lekaszálva találnak, a 3% feletti kaszálatlan terület már szankcionált. Észrevétel esetén vis major jelentést tanácsolnak. Egyes termelők ezeken a területeken gépi tereprendezést latolgatnak, ami véleményem szerint természeti károkozással járna.
530.	Általános	Turjánvidék		Dabasi mezőgazdasági termelők	77/4	A tervezet kezelési, tervezési javaslati véleményem szerint további kontrollt igényelnek. Például a 11. oldalon az évelő szántóföldi kultúrák esetében kalászos gabonák termelésére vonatkozó előírások is vannak, holott a kalászosok jellemzően egy éves szántóföldi kultúrák. Amennyiben ezek az előírások a kalászos elővetemény betakarítására vonatkoznak pl. lucernatelepítés előtt, akkor

						pedig pontosítani kell a kezelési javaslatot.
572.	Általános	Turjánvidék		Pest Megyei Földhivatal	160/1	A jelentős számú ingatlan vonatkozásában tervezett természetvédelmi kezelési célokat és a kapcsolódó gazdálkodási-, ill. fenntartási előírásokat támogatom.
649.	Általános	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/1	A Pilisi Parkerdő Zrt. Ráckevei erdészetének kezelésében, a Turjánvidéken 582,2 ha kiterjedésű erdőterület és erdőgazdálkodást szolgáló egyéb részlet található. Erre a területre vonatkozóan 2006-ban elkészült az Állami Erdészeti Szolgálat Budapesti Igazgatósága Erdőtervezési Irodájának kivitelezésében a 2007-2016 időszakra vonatkozó erdőterv, mely erdőrészlet szinten tartalmazza az erdőállományok jelenlegi állapotleírását, ill. a tíz évre vonatkozó erdőtervi előírásokat: a fahasználati beavatkozásokat, állománynevelési, erdő felújítási feladatokat.
650.	Általános	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/2	Kérjük, hogy a Ráckevei Erdészet erdőtervében előírtakat a fenntartási tervbe beépíteni szíveskedjenek, ill. hogy az erdőtervben leírtakról eltérő kezelési előírás a fenntartási tervben <u>ne szerepeljen!</u>
651.	Általános	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/3	Veszélyeztető tényezők: „Az erdészeti beavatkozások az élőhelyek sérülékenységet és veszélyeztetettségét figyelembe véve elviekben extenzív erdőhasználatnak számítanak, valójában kifejezetten durvák. A véghasználatok során a tarvágás jellemző, amelyet őshonos fafajú mesterséges felújítása követ.” Kérjük, hogy az idézett kitétel a végleges fenntartási tervben ne szerepeljen!
652.	Általános	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/4	„Az elmúlt 20 évben letermelésre került erdők térképezése során egyértelműen megállapítható, hogy az inváziós fásszárúak térnyerése ezen helyeken a legjelentősebb.” Kérjük, hogy az idézett kitétel a végleges fenntartási tervben ne szerepeljen!
653.	E67	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/5	„Fakitermelés csak október 1. és február 28. között végezhető”: A Turjánvidék terepi adottságait tekintve fakitermelési munkákra leginkább a száraz nyár végi, őszi eleji időszak alkalmas, a későbbiekben a terület akár

						megközelíthetetlené is válhat. Az augusztusi fakitermelés vonatkozásában a természetvédelmi hatósághoz benyújtott éves kérelmeink pozitív elbírálást nyernek.
654.	Általános	Turjánvidék		Pilisi Parkerdő Zrt.	186/6	Kérésünk továbbá, hogy az ebben az ügyiratban nem szereplő, de az október 27-i egyeztetésen elhangzott, hangfelvételen rögzített részletesebb hozzászólásaink vonatkozó kitételei a végleges fenntartási tervbe ugyancsak beépítésre kerüljenek.
705.	Általános	Turjánvidék		Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	112/1	A tervet előzetesen Igazgatóságunkkal nem egyeztették, a terv alapján nem állapítható meg a főművek kezelésére vonatkozó konkrét elv feladat, illetve korlátozás.
706.	Általános	Turjánvidék		Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	112/2	Az érintett csatornáknak a térség vízelvezető csatornái, azoknak a védett területek vízellátásán kívül biztosítani kell az érintett vízgyűjtő csapadékvizeinek szükség, illetve előírás szerinti elvezetését. Az általánosságban megfogalmazott vízviisszatartás megvalósításához a csatornákon műszaki beavatkozást igényel.
707.	Általános	Turjánvidék		Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	112/3	Az egyeztető fórumon a meghívó késői kézhezvétele miatt nem tudtunk részt venni. Kérjük a csatornákat érintő beavatkozásokat, tervezett beavatkozásokat azok konkrét helyét beazonosítható birtokában a Vízügyi Igazgatósággal külön egyeztetni.
708.	Általános	Turjánvidék		Közép-Duna- Völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	112/4	A 3. oldalon szereplő két faj (Adenophora lilifolia és Cobitis teania) magyar neve elírásra került. A fajok neve helyesen a következő: Csengettyűvirág és vágó csík
710.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/1	A megalapozó dokumentáció végleges, egyeztetések utáni változata Igazgatóságunkhoz nem jutott el, így nem tudjuk megmondani, hogy a korábban észlelt hiányosságok, pontatlanságok, ellentmondások javításra kerültek-e. A fenntartási tervben célként kitűzött támogatási rendszer kidolgozása nem történt meg a jelenlegi jogszabályi környezet és a tervben szükségként megjelenő ellentmondások feloldására javaslat nem született, az FVM számára átvehető támogatási programcsomagok kidolgozása, vagy amennyiben a szükséges

						területhasználatok a jelenlegi támogatási környezetbe nem illeszthetők, új, rendszer szintű javaslatok kidolgozása nem történt.
711.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/2	A fenntartási tervek előírásai sok esetben a megalapozó dokumentáció alapadatai nélkül nem értelmezhetők, javasolt az alapidokumentációt is minden esetben csatolni az egyeztetésekhez.
712.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/3	A fenntartási tervben egységesen szükséges kezelni a jelölő fajok élőhelyek kérdését, szükséges felsorolni az 1.4. pontban minden, a megalapozó vizsgálatok alatt detektált jelölő élőhelyet, jelölő fajt, hiszen ezek fenntartására a későbbiekben kezelési javaslatok épülnek.
713.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/4	A kezelési foltok esetén nem szerencsés gazdasági szempontból kivitelezhetetlen határok felállítása, ilyen esetekben célszerű kompromisszumos megoldásra törekedni. A kezelési foltok határvonalait az Igazgatóság térinformatikai rendszerbe illesztően nem kapta meg, így az egyes kezelési foltok lehatárolásának indokoltságához véleményt nem tudunk adni.
714.	GY21, GY90-93, GY113, E01, E51	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/5	A kezelési egységekre vonatkozó előírások közül néhány a jelenleg hatályos jogszabályokba ütközik Pl.: GY21, GY90-93, karantén kártevők, károsítók elleni védekezést jogszabály kötelezővé teszi; van nem konkrét kezelést megfogalmazó előírás Pl.: GY113; monitoring előírást megfogalmazó előírás Pl.: E01; hibás, illetve túlzottan leegyszerűsítő előírás Pl.: E51. Általánosságban elmondható, hogy a kezelési előírások összességének további átgondolása javasolható a lehetséges összevonások, egyszerűsítések, illetve bővebb részletezés szükségessége szempontjából.
715.	Általános	Turjánvidék	KE2	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/6	Egyértelműen nem felel meg a kezelési előírások elosztása a fenntartási terv 20-21. oldalán a kötelező és a választható kategóriákra megfogalmazott elveknek. Az élőhely rehabilitáció szintjére kezelési előírást a tervben nem soroltak, jobb esetben szöveges megjegyzés szerepel ennél

						a pontnál, viszont kifejezetten zavaró, hogy a KE2 egység egyéb lokális javaslatok pontjában konkrét rekonstrukciós munkák kerülnek leírásra. Sajnos a fenntartási terv kezelési előírási részében nem valósult meg a 21. oldalon elvként megfogalmazott szándék, hogy a fenntartási terv az önkéntes szint megalapozását szolgálja. A kezelési fenntartási javaslatok indoklása mindenhol hiányos.
716.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/7	A tervben megjelenő 35 kezelési egység előírásait áttekintve rendkívül sajnálatosnak tartjuk, hogy nagyon sok egységben pontosan ugyanazok az előírások jelennek meg. Ez megkérdőjelezi az egyes kezelési egységek önálló létének szükségességét.
717.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/8	A szántókra vonatkozó előírások minden kategóriában teljesen, vagy majdnem teljesen ugyanazok. Nem biztos, hogy van értelme a szántók pillanatnyi használata szerint térképi lehatárolásokat tenni az egyes kategóriák számára, hiszen az egyéves, élő kultúrák helye évről évre változhat. Nem kaptunk választ arra, hogy mely területek azok melyeken a szántók visszagyepesítése az elsődleges természetvédelmi érdek, és mely területek azok melyeken a szántóföldi használat extenzifikálása a cél.
718.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/9	A kidolgozott kategória és előírási rendszerből nem derül ki, hogy mely területeken lenne szükséges a legeltetési gazdálkodás gazdasági célú használat csak természetvédelmi kezelés. Javasoljuk a gyepekre vonatkozó kategóriarendszer és előírás halmaz teljes átdolgozását. A vizes élőhelyekre vonatkozó kategóriák számának csökkentését megfontolásra javasoljuk.
719.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/10	Erdős élőhelyek esetében szintén hiányzik a területi lehatárolása a gazdasági célú használat alól hosszú távon kivonni kívánt, illetve a gazdasági használat extenzifikálásával művelhető erdőterületeknek. A KE18 kezelési egység esetén az E18 félreértésekre adhat alkalmat, az előírást pontosítani szükséges.

						A KE24 kezelési egység előírásaiból nem derül ki, hogy ezeken a foltokon mi a természetvédelmi cél és a konkrét teendő. Javasoljuk az erdei élőhelyekre vonatkozó előírások és kezelési egységek teljes felülvizsgálatát.
720.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/11	Összességében a monitoring előírások ötletszerűek, a tervben megfogalmazott kezelések hatásának mérésére korlátozottan alkalmasak.
721.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/1	A megalapozó dokumentáció végleges, egyeztetések utáni változata Igazgatóságunkhoz nem jutott el, így nem tudjuk megmondani, hogy a korábban észlelt hiányosságok, pontatlanságok, ellentmondások javításra kerültek-e. A fenntartási tervben célként kitűzött támogatási rendszer kidolgozása nem történt meg a jelenlegi jogszabályi környezet és a tervben szükségként megjelenő ellentmondások feloldására javaslat nem született, az FVM számára átvehető támogatási programcsomagok kidolgozása, vagy amennyiben a szükséges területhasználatok a jelenlegi támogatási környezetbe nem illeszthetők, új, rendszer szintű javaslatok kidolgozása nem történt.
722.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/2	A fenntartási tervek előírásai sok esetben a megalapozó dokumentáció alapadatai nélkül nem értelmezhetőek, javasolt az alapidokumentációt is minden esetben csatolni az egyeztetésekhez.
723.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/3	A fenntartási tervben egységesen szükséges kezelni a jelölő fajok élőhelyek kérdését, szükséges felsorolni az 1.4. pontban minden, a megalapozó vizsgálatok alatt detektált jelölő élőhelyet, jelölő fajt, hiszen ezek fenntartására a későbbiekben kezelési javaslatok épülnek.
724.	Általános	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/4	A kezelési foltok esetén nem szerencsés gazdasági szempontból kivitelezhetetlen határok felállítása, ilyen esetekben célszerű kompromisszumos megoldásra törekedni. A kezelési foltok határvonalait az Igazgatóság térinformatikai rendszerbe illesztően nem kapta meg, így

						az egyes kezelési foltok lehatárolásának indokoltságához véleményt nem tudunk adni.
725.	GY21, GY90-93, GY113, E01, E51	Turjánvidék		Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/5	A kezelési egységekre vonatkozó előírások közül néhány a jelenleg hatályos jogszabályokba ütközik Pl.: GY21, GY90-93, karantén kártevők, károsítók elleni védekezést jogszabály kötelezővé teszi; van nem konkrét kezelést megfogalmazó előírás Pl.: GY113; monitoring előírást megfogalmazó előírás Pl.: E01; hibás, illetve túlzottan leegyszerűsítő előírás Pl.: E51. Általánosságban elmondható, hogy a kezelési előírások összességének további átgondolása javasolható a lehetséges összevonások, egyszerűsítések, illetve bővebb részletezés szükségessége szempontjából.
726.	Általános	Turjánvidék	KE2	Duna-Ipoly Nemzeti Park	98/6	Egyértelműen nem felel meg a kezelési előírások elosztása a fenntartási terv 20-21. oldalán a kötelező és a választható kategóriákra megfogalmazott elveknek. Az élőhely rehabilitáció szintjére kezelési előírást a tervben nem soroltak, jobb esetben szöveges megjegyzés szerepel ennél a pontnál, viszont kifejezetten zavaró, hogy a KE2 egység egyéb lokális javaslatok pontjában konkrét rekonstrukciós munkák kerülnek leírásra. Sajnos a fenntartási terv kezelési előírási részében nem valósult meg a 21. oldalon elvként megfogalmazott szándék, hogy a fenntartási terv az önkéntes szint megalapozását szolgálja. A kezelési fenntartási javaslatok indoklása mindenhol hiányos.

Ábrák, táblázatok

1. számú táblázat

<i>Turjánvidék Natura 2000 terület érintett helyrajzi számai 45/2006.(XII.8.) KvVM rendelet szerint</i>
Dabas
07/1, 07/2, 07/3, 07/4, 07/5, 07/6, 07/7, 07/8, 07/9, 07/10, 07/11, 07/12, 07/13, 07/14, 07/15, 07/16, 07/17, 07/18, 07/19, 07/20, 07/21, 07/22, 07/23, 07/24, 07/25, 07/26, 07/27, 07/29, 07/30, 07/31, 07/32, 09/3, 09/36a, 09/36b, 09/36c, 09/37, 09/38, 09/39, 09/40, 011/1, 014/17, 014/18, 014/19, 014/20, 014/21, 018, 019/4a, 019/4b, 019/5a, 019/5b, 020/1, 020/2, 021/1, 021/2, 022a, 022b, 023, 024, 025, 026, 027/1, 027/2, 027/3, 027/4, 027/5a, 027/5b, 027/5c, 028/1, 028/2, 028/3, 028/6a, 028/6b, 028/6c, 028/7a, 028/7b, 028/7c, 028/7d, 028/8, 033/1, 033/2, 033/3, 033/5, 033/6, 036/1a, 036/1b, 036/1c, 036/2, 036/3, 040/1, 042/39, 043/1, 043/5, 044, 045, 046/1, 046/2, 046/3, 047/2a, 047/2b, 047/2c, 047/3a, 047/3b, 047/4a, 047/4b, 047/4c, 047/6, 047/7, 047/8, 047/9, 047/10, 047/11, 047/12, 047/13, 047/14, 047/15, 047/16, 047/17, 047/18, 047/19, 047/20, 047/21, 047/22, 047/23, 048, 049, 051/1a, 051/1b, 051/2a, 051/2b, 051/4, 051/5, 051/6, 051/7, 051/10, 051/11a, 051/11b, 052, 053/1a, 053/1b, 053/2a, 053/2b, 053/3, 054/1a, 054/1b, 054/1c, 054/1d, 054/1f, 054/1g, 054/1h, 054/1j, 054/1k, 054/1l, 054/1m, 054/1n, 054/1p, 054/1r, 054/2a, 054/2b, 055, 056/1, 056/2a, 056/2b, 056/2c, 056/3a, 056/3b, 056/3c, 056/3d, 056/4, 056/5, 058a, 058b, 058c, 059/24, 060, 061/1, 061/2, 061/3, 061/4, 061/5, 061/6, 061/7, 061/8, 061/9, 061/10, 061/11, 061/12, 061/13, 061/14, 061/15, 061/16, 061/17, 061/18, 061/19, 061/20, 061/21, 061/22, 061/23, 061/24, 061/25, 061/26, 061/27, 061/28, 061/29, 061/30, 061/31, 061/32, 062/1, 062/2a, 062/2b, 062/2c, 064/1, 064/2a, 064/2b, 064/3, 064/4, 064/5, 064/6, 065, 066/2, 066/3, 066/4, 066/5, 067, 068/2, 068/3, 068/4, 068/5, 068/6, 068/7, 068/8, 068/9, 068/10, 068/11, 068/12, 068/13, 068/14, 068/15, 068/16, 068/17, 068/18, 068/19, 068/20, 068/21, 068/22, 068/23, 068/24, 068/25, 068/26, 068/27, 068/28, 068/29, 068/30, 068/31, 068/32, 068/33, 068/34, 068/35, 068/36, 068/37, 068/38, 068/39, 068/40, 068/41, 068/42, 068/43, 068/44, 068/45, 068/46, 068/47, 068/48, 068/49, 068/50, 068/51, 069, 070, 072/1, 073, 075/1, 075/2, 076/2a, 076/2b, 076/6, 076/7, 076/8a, 076/8b, 076/8c, 076/9, 077, 078/1, 078/3, 078/4, 078/5, 078/6, 078/7, 078/8, 079, 080/1, 080/2, 080/3, 080/4, 080/5, 080/6, 080/7a, 080/7b, 080/8, 080/9, 080/10, 080/11, 080/12, 081, 082/2a, 082/2b, 082/2c, 082/3a, 082/3b, 082/4, 082/5, 082/6, 082/7, 082/8, 082/9, 083/1, 083/2, 084/1, 084/2a, 084/2b, 086, 087/1, 087/2, 087/3, 087/4, 087/5, 087/6, 087/7, 087/8a, 087/8b, 087/9a, 087/9b, 087/10, 087/11, 087/12, 087/13, 087/14, 087/15a, 087/15b, 088, 089, 090/1, 090/3, 090/4, 090/5, 090/6, 090/7, 090/8, 090/9, 090/10, 090/11a, 090/11b, 090/12a, 090/12b, 090/13a, 090/13b, 090/14, 090/15, 090/16a, 090/16b, 090/16c, 090/18, 090/19, 090/20, 090/21, 090/22, 090/23, 090/24, 090/25, 090/26, 090/27, 090/28, 090/29, 090/30, 090/31, 090/32, 090/34a, 090/34b, 090/35a, 090/35b, 090/36a, 090/36b, 090/37a, 090/37b, 090/38, 090/39, 090/40, 090/41, 091, 092/1, 092/2a, 092/2b, 092/2c, 092/3a, 092/3b, 092/3c, 092/4, 092/5, 092/6, 092/7, 092/9, 092/10, 092/11, 092/12, 092/13, 092/14, 092/15, 092/16, 092/17, 092/18, 092/19, 092/20, 092/21, 094/1, 094/2a, 094/2b, 094/2c, 094/3a, 094/3b, 094/3c, 094/4a, 094/4b, 094/4c, 094/6, 094/19, 094/20a, 094/20b, 094/21a, 094/21b, 094/22a, 094/22b, 094/23a, 094/23b, 094/24a, 094/24b, 094/25, 094/26, 094/27, 094/52, 094/53, 094/54, 094/55, 094/56, 094/65a, 094/65b, 094/66a, 094/66b, 094/66c, 094/100, 0100, 0101, 0102/1, 0102/2, 0102/3, 0102/4, 0102/5, 0103, 0104/1, 0104/2, 0104/3, 0104/4, 0104/5, 0104/6, 0104/7, 0104/8, 0104/9, 0104/10, 0104/11, 0104/12, 0105/4, 0105/5, 0105/24a, 0105/24b, 0105/25, 0105/26a, 0105/26b, 0172, 0212/1, 0221/5, 0221/6, 0293, 0311, 0314, 0322/1, 0322/3, 0323/1, 0323/2, 0323/3a, 0323/3b, 0323/3c, 0324/2, 0324/3a, 0324/3b, 0324/3c, 0324/4a, 0324/4b, 0324/4c, 0324/5, 0324/6, 0324/7, 0324/9, 0324/10, 0324/11, 0324/12, 0324/13a, 0324/13b, 0328/1, 0328/2, 0328/3, 0328/4, 0328/5, 0328/6, 0328/7, 0328/8, 0328/9, 0328/10, 0328/11, 0328/12, 0328/13, 0328/14, 0328/15, 0328/16, 0328/17, 0328/18a, 0328/18b, 0328/19a, 0328/19b, 0328/20a, 0328/20b, 0328/21a, 0328/21b, 0328/22a, 0328/22b, 0328/23a, 0328/23b, 0328/24a, 0328/24b, 0328/25, 0328/26, 0328/27, 0328/28, 0328/29, 0328/30, 0328/31a, 0328/31b, 0328/32a, 0328/32b, 0328/33a, 0328/33b, 0328/35a, 0328/35b, 0328/36, 0328/38, 0328/39, 0328/41, 0328/42, 0328/43, 0328/44, 0328/45, 0328/46, 0328/47, 0328/48, 0328/49, 0328/50, 0328/51, 0328/52, 0328/53a, 0328/53b, 0328/53c, 0328/54, 0328/55a, 0328/55b, 0328/55c, 0328/56a, 0328/56b, 0328/56c, 0328/57a, 0328/57b, 0328/57c, 0328/58a, 0328/58b, 0328/58c, 0328/59a, 0328/59b, 0328/59c, 0328/59d, 0328/60, 0328/61, 0328/62, 0328/63, 0328/64, 0328/65, 0328/66, 0328/67, 0328/68, 0328/69a, 0329, 0330/2, 0330/5, 0330/8, 0332/1, 0332/2, 0332/3, 0332/4, 0332/5, 0332/6, 0332/7a, 0332/7b, 0332/8, 0332/9, 0332/10, 0332/11, 0332/12a, 0332/12b, 0332/13a, 0332/13b, 0332/14, 0332/16a, 0332/16b, 0332/17a, 0332/17b, 0332/18a, 0332/18b, 0332/19, 0332/20a, 0332/20b, 0332/20c, 0332/20d, 0332/20f, 0332/20g, 0332/20h, 0332/20j, 0332/20k, 0332/20l, 0332/20m, 0332/21, 0332/23, 0332/24a, 0332/24b, 0332/24c, 0332/24d, 0332/24f, 0332/24g, 0332/24h, 0332/24j, 0332/25a, 0332/25b, 0332/26a, 0332/26b, 0332/27, 0332/28a, 0332/28b, 0332/28c, 0332/28d, 0334/2, 0337, 0338/1a, 0338/1b, 0338/1c, 0338/2, 0338/3, 0338/4, 0338/5, 0338/6, 0339/12, 0339/13, 0339/35a, 0339/35b, 0339/35c, 0339/36, 0340/6, 0341, 0342/8, 0342/18, 0342/19, 0342/20, 0342/21, 0342/22a, 0342/22b, 0342/23a, 0342/23b, 0342/23c, 0342/24, 0342/25a, 0342/25b, 0342/25c, 0342/25d, 0342/26, 0342/27, 0342/33, 0348/1, 0348/2,

0348/3, 0348/4a, 0348/4b, 0348/5, 0348/6, 0348/7, 0348/8, 0348/9a, 0348/9b, 0348/9c, 0348/9d, 0348/10, 0348/12, 0348/13, 0350/1, 0350/2, 0350/4, 0350/5, 0350/6, 0351, 0363, 0366/2, 0366/3, 0366/4, 0366/5, 0366/6a, 0366/6b, 0366/7, 0366/8, 0366/9a, 0366/9b, 0366/10, 0366/11, 0366/12, 0366/13, 0366/14, 0367/1, 0367/2a, 0367/2b, 0367/2c, 0368/1a, 0368/1b, 0368/2, 0368/7a, 0368/7b, 0369/2, 0369/8, 0369/9, 0369/10, 0369/11, 0369/12a, 0369/12b, 0370/2a, 0370/2b, 0370/3, 0371, 0372/1a, 0372/1b, 0372/1c, 0372/2, 0372/3, 0372/4, 0372/5, 0372/6a, 0372/6b, 0372/6c, 0373, 0374/1, 0374/2, 0374/3, 0374/5, 0374/6a, 0374/6b, 0374/6c, 0374/8a, 0374/8b, 0374/8c, 0374/9a, 0374/9b, 0374/9c, 0374/10a, 0374/10b, 0374/10c, 0374/11a, 0374/11b, 0374/11c, 0374/12, 0374/13, 0374/14, 0374/15, 0374/16, 0374/17, 0374/18a, 0374/18b, 0374/19a, 0374/19b, 0374/20a, 0374/20b, 0374/20c, 0374/21a, 0374/21b, 0374/21c, 0374/22a, 0374/22b, 0374/22c, 0375/1, 0375/2, 0375/3, 0375/4, 0375/5, 0375/6, 0375/7, 0375/8, 0375/9, 0375/10, 0375/11, 0375/12, 0375/13, 0375/14, 0375/15, 0375/16, 0375/17, 0375/18, 0375/19a, 0375/19b, 0379/1a, 0379/1b, 0379/1c, 0379/2, 0379/3a, 0379/3b, 0379/3c, 0379/3d, 0379/3f, 0379/3g, 0379/3h, 0379/4a, 0379/4b, 0379/4c, 0379/5, 0379/6a, 0379/6b, 0379/7a, 0379/7b, 0379/7c, 0379/8a, 0379/8b, 0379/8c, 0379/9, 0379/10a, 0379/10b, 0379/10c, 0379/11a, 0379/11b, 0379/11c, 0379/12a, 0379/12b, 0379/12c, 0379/13a, 0379/13b, 0379/14, 0379/15a, 0379/15b, 0379/17a, 0379/17b, 0379/17c, 0379/17d, 0379/17f, 0379/18, 0379/19, 0379/20a, 0379/20b, 0379/22, 0379/23, 0379/24, 0379/26a, 0379/26b, 0379/27a, 0379/27b, 0379/28a, 0379/28b, 0379/29a, 0379/29b, 0379/30a, 0379/30b, 0379/31a, 0379/31b, 0379/31c, 0379/32a, 0379/32b, 0379/33a, 0379/33b, 0379/34, 0379/35, 0379/36, 0379/37a, 0379/37b, 0379/38a, 0379/38b, 0379/39a, 0379/39b, 0379/39c, 0379/40a, 0379/40b, 0379/40c, 0379/41a, 0379/41b, 0379/42a, 0379/42b, 0379/43a, 0379/43b, 0379/44a, 0379/44b, 0379/45a, 0379/45b, 0379/46, 0379/47, 0379/48, 0379/49, 0379/50, 0379/51, 0379/52, 0380, 0381a, 0381b, 0382, 0383, 0384/1, 0384/2a, 0384/2b, 0384/3, 0386, 0391, 0394, 0395/1a, 0395/1b, 0395/3, 0395/4, 0395/5, 0395/6, 0395/7, 0395/8, 0395/9, 0395/10, 0395/11, 0395/12, 0395/13, 0395/14, 0395/15, 0395/16, 0395/17, 0395/18, 0395/19a, 0395/19b, 0395/19c, 0395/20, 0395/21, 0395/22, 0395/23, 0395/24, 0395/25, 0395/26, 0395/27, 0395/28, 0395/29, 0395/30, 0395/31, 0395/32, 0395/33, 0395/34, 0395/35, 0395/36, 0395/37, 0395/39, 0396/1, 0396/3, 0396/4, 0396/5, 0396/6a, 0396/6b, 0396/7, 0396/8a, 0396/8b, 0396/9a, 0396/9b, 0396/10a, 0396/10b, 0396/11, 0396/12, 0396/13, 0396/14, 0396/15, 0396/16, 0396/17, 0396/18, 0396/19, 0396/20, 0396/21, 0396/22, 0396/23, 0396/24, 0396/25, 0396/26, 0396/27, 0396/28, 0396/29, 0396/30, 0396/31, 0396/32, 0396/33, 0396/34, 0396/35, 0396/36, 0398/1a, 0398/1b, 0398/2a, 0398/2b, 0398/3a, 0398/3b, 0398/4a, 0398/4b, 0398/5a, 0398/5b, 0398/6a, 0398/6b, 0398/7a, 0398/7b, 0398/8a, 0398/8b, 0398/9a, 0398/9b, 0398/10a, 0398/10b, 0398/11a, 0398/11b, 0398/12a, 0398/12b, 0398/13, 0398/14, 0398/15, 0398/16, 0398/17, 0398/18, 0398/19, 0398/20, 0398/21, 0398/23, 0398/24, 0398/25, 0398/26, 0398/27, 0402/1, 0402/2, 0402/3, 0402/4, 0402/5, 0402/6, 0402/7, 0402/8, 0402/9, 0402/10, 0402/11, 0402/12, 0402/13, 0402/14, 0402/15, 0402/16, 0402/17, 0402/18, 0402/19, 0402/20, 0402/21, 0402/22, 0402/23, 0402/24, 0402/25, 0402/26, 0402/27, 0402/28, 0402/29, 0402/30, 0402/31, 0402/32, 0402/33, 0402/34, 0402/35, 0402/36, 0402/37, 0402/38, 0402/39, 0402/40, 0402/41, 0402/42, 0402/43, 0402/44, 0402/45, 0402/46, 0402/47, 0402/48, 0402/49, 0402/50, 0402/51, 0402/52, 0402/53, 0402/54, 0402/55, 0402/56, 0402/57, 0402/58, 0402/59, 0402/60, 0402/61, 0402/62, 0402/63, 0402/64, 0402/65, 0402/66, 0402/67, 0402/68, 0402/69, 0402/70, 0402/71, 0402/72a, 0402/72b, 0402/73a, 0402/73b, 0402/74a, 0402/74b, 0402/75a, 0402/75b, 0402/76, 0402/77, 0402/78, 0402/79, 0402/80, 0402/81, 0402/82, 0402/83, 0402/84, 0402/85, 0402/86, 0402/87, 0402/88, 0402/89, 0402/90, 0402/91, 0402/92, 0402/93, 0402/94, 0402/95a, 0402/95b, 0402/98, 0402/99, 0402/100, 0402/110, 0402/111, 0403, 0405/11, 0407/1a, 0407/1b, 0407/1c, 0407/1d, 0407/1f, 0407/2, 0407/3, 0408, 0409/2a, 0409/2b, 0409/3a, 0409/3b, 0409/4, 0410/2, 0410/3, 0410/4, 0410/5, 0410/6, 0410/7, 0410/8, 0410/9, 0410/10, 0410/11, 0410/12, 0410/13, 0410/14, 0410/15, 0410/16, 0410/17, 0410/18, 0410/19, 0410/20, 0410/21, 0410/22, 0410/23, 0410/24, 0410/25, 0410/26, 0410/27, 0410/28, 0410/29, 0410/30, 0410/31, 0410/32, 0410/33, 0410/34, 0410/35, 0410/36, 0410/37, 0410/38, 0410/39, 0410/40, 0410/41, 0410/42, 0410/43, 0410/44, 0410/45, 0410/46, 0410/47, 0410/48, 0410/49, 0410/50, 0410/51, 0410/52, 0410/53, 0410/54, 0410/55, 0411/1, 0411/2, 0411/3, 0413/1, 0413/2, 0413/3a, 0413/3b, 0413/3c, 0416/1a, 0416/1b, 0416/1c, 0416/2, 0417, 0418, 0419, 0420/1, 0420/2, 0420/3, 0420/4a, 0420/4b, 0420/4c, 0420/5, 0420/6, 0420/7, 0420/8, 0420/9, 0420/10, 0420/11, 0420/12a, 0420/12b, 0420/13, 0420/14, 0420/15, 0420/16a, 0420/16b, 0421/1, 0426/1, 0426/2, 0426/3, 0426/4, 0426/5, 0426/6, 0427/1, 0427/2, 0427/3, 0430/1, 0430/2, 0430/3, 0430/4, 0430/5, 0430/6, 0430/7, 0430/8, 0430/9, 0430/10, 0430/11, 0430/12, 0430/13, 0430/14, 0430/15, 0430/16, 0430/17, 0430/18, 0430/19, 0430/20, 0430/21, 0430/22, 0430/23, 0430/24, 0430/25, 0430/26, 0431, 0434/30, 0434/31, 0434/32, 0434/33, 0434/34, 0434/35, 0434/36, 0434/37, 0434/38a, 0434/38b, 0434/38c, 0434/39a, 0434/39b, 0434/39c, 0434/40a, 0434/40b, 0434/41, 0434/42, 0434/43, 0434/44, 0434/45, 0434/46, 0434/47, 0434/48, 0434/49, 0469/1, 0469/2, 0469/3, 0720/1, 0720/2, 0720/3, 0720/4, 0938/2, 0946/4a, 0946/4b, 0946/4c, 0946/4d, 0946/4f, 0946/4g, 0946/4h, 0946/4j, 0946/4k, 0946/4l, 0946/5, 0946/6, 0946/7, 0946/8, 0946/9, 0946/10a, 0946/10b, 0946/11, 0946/12a, 0946/12b, 0946/12c, 0946/12d, 0946/12f, 0946/12g, 0946/12h, 0946/12j, 0946/12k, 0946/12l, 0948, 0955a, 0955b, 0955c, 0956, 0957, 0958/3a, 0958/3b, 0958/3c, 0958/3d, 0958/4a, 0958/4b, 0958/4c, 0959, 0961, 0962, 0964, 01013, 01021, 01023, 01029/2, 01029/51, 01029/53, 01029/54a, 01029/54b, 01029/59, 01029/60, 01029/61, 01029/62, 01029/64, 01029/65, 01029/71, 01029/75, 01029/76, 01029/78, 01029/79, 01029/80, 01029/82, 01029/83, 01029/89, 01029/90, 01029/95, 01029/96, 01029/97, 01029/98, 01029/99, 01029/101,

01029/103, 01029/104, 01029/105, 01029/106, 01029/107, 01029/108, 01029/109, 01029/110, 01029/114, 01029/118, 01029/119, 01029/120, 01029/121, 01029/123, 01029/124, 01029/125, 01029/156, 01029/157, 01029/158, 01029/159, 01029/160, 01038/2, 01038/6a, 01038/6b, 01038/6c, 01038/7a, 01038/7b, 01226, 01236/1, 01244, 01250/1, 01250/2, 01251/19, 01252, 01259

Inárcs

045, 046/2, 046/3a, 046/3b, 046/4, 046/7, 046/8, 046/9, 046/10, 046/11, 046/12, 046/13, 046/14, 046/20, 046/23, 046/24, 046/25, 046/26, 046/27, 046/28a, 046/28b, 046/28c, 046/29, 046/30, 046/31, 046/32a, 046/32b, 046/32c, 046/33a, 046/33b, 046/34, 046/35, 046/36, 046/37, 046/38, 046/39, 046/40, 046/41, 046/42, 046/43, 046/44, 046/45, 046/46, 046/47, 046/48, 046/49, 046/50, 046/51, 046/52, 046/53, 046/54, 046/55, 046/56, 046/57, 046/58, 046/59, 046/60, 046/61, 047, 048, 049/3a, 049/3b, 049/4, 049/5, 049/6, 049/7, 049/8, 049/9, 049/10, 049/11, 049/12, 049/13, 049/14, 049/15, 049/16, 049/17, 049/18, 049/19, 049/20, 049/21, 049/22, 049/23, 049/24, 049/25, 049/26, 049/27, 049/28, 049/29, 050, 051a, 051b, 051c, 051d, 051f, 051g, 051h, 052, 053, 054, 055/2, 055/3, 055/4, 056, 057/2, 057/3, 057/4, 057/5, 057/6, 058, 059, 060, 061, 062, 063/4a, 063/4b, 063/4c, 063/4d, 063/4f, 064, 065a, 065b, 065c, 065d, 065f, 065g, 065h, 065j, 065k, 066, 082

Kakucs

0101, 0104/1a, 0104/1b, 0104/2a, 0104/2b, 0104/2c, 0104/2d, 0104/2f, 0104/2g, 0104/3, 0104/4, 0104/5a, 0104/5b, 0104/6, 0104/7a, 0104/7b, 0104/8, 0108/4, 0108/5a, 0108/5b, 0108/6a, 0108/6b, 0108/6c, 0108/7a, 0108/7b, 0108/8, 0108/9a, 0108/9b, 0108/9c, 0108/10a, 0108/10b, 0108/11a, 0108/11b, 0108/12a, 0108/12b, 0108/12c, 0108/13a, 0108/13b, 0108/13c, 0108/14, 0108/15a, 0108/15b, 0108/15c, 0108/16, 0108/17, 0108/18, 0108/19, 0108/20, 0109, 0110/7a, 0110/7b, 0110/8, 0111, 0112/1, 0112/2, 0112/3, 0112/4a, 0112/4b, 0112/4c, 0112/5a, 0112/5b, 0112/6a, 0112/6b, 0112/6c, 0112/7, 0112/8a, 0112/8b, 0112/9, 0112/10, 0112/18a, 0112/18b, 0112/19, 0112/20, 0112/21, 0113, 0114/1, 0114/2, 0114/3, 0114/4, 0114/5, 0114/6, 0115, 0116/1, 0116/2, 0116/3, 0117, 0118a, 0118b, 0118c, 0118d, 0118f, 0119, 0120/17, 0120/18, 0120/19, 0120/20, 0120/21, 0120/22, 0120/23, 0120/24, 0123/1a, 0123/1b, 0123/1c, 0123/6, 0124, 0125, 0126/1, 0126/2, 0126/5, 0130, 0134/18a, 0134/18b, 0135/2a, 0135/2b, 0135/2c, 0135/3, 0135/4, 0135/5, 0135/6, 0135/7a, 0135/7b, 0135/8, 0135/9, 0135/10, 0135/11, 0135/12, 0141/4a, 0141/4b, 0141/4c, 0141/4d, 0141/5a, 0141/5b, 0141/6a, 0141/6b, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0141/10, 0149/1, 0149/2a, 0149/2b, 0149/2c, 0149/2d, 0149/2f, 0149/3, 0149/4, 0149/5, 0149/6, 0149/7, 0149/9, 0150, 0152, 0153, 0154a, 0154b, 0154c, 0155, 0156/10a, 0156/10b, 0156/10c, 0156/10d, 0156/10f, 0156/10g, 0156/10h, 0156/10j, 0156/11a, 0156/11b, 0156/11c, 0156/11d, 0160/2a, 0160/2b, 0160/2c, 0160/2d, 0160/2f, 0160/24, 0160/25a, 0160/25b, 0160/25c, 0163, 0164

Ócsa

0285, 0286, 0294/3, 0294/4a, 0294/4b, 0294/5a, 0294/5b, 0294/12, 0294/13, 0294/14, 0294/15, 0294/16, 0294/17, 0294/18, 0294/19, 0294/20, 0294/21, 0294/22, 0294/23, 0294/24, 0294/25, 0294/26, 0294/42, 0294/43, 0294/44, 0294/45, 0294/46, 0294/47, 0294/48, 0294/49, 0294/50, 0294/51a, 0294/51b, 0294/51c, 0294/52, 0294/58, 0294/59, 0294/60, 0294/61, 0294/62, 0294/63, 0294/64, 0294/65, 0294/66, 0294/67, 0295/4, 0295/5, 0295/6, 0295/7, 0295/8, 0295/9, 0295/10, 0295/11, 0295/12, 0295/13a, 0295/13b, 0295/14, 0295/16, 0295/17, 0295/18, 0295/19, 0295/20, 0295/21, 0295/22, 0295/23, 0295/24, 0295/26, 0295/27, 0295/28, 0295/29a, 0295/29b, 0295/31, 0295/32, 0295/34a, 0295/34b, 0295/36, 0295/37, 0295/38, 0295/39, 0295/40, 0295/41, 0295/42, 0295/43, 0295/44, 0295/45, 0295/46, 0295/47a, 0295/47b, 0295/47c, 0295/47d, 0295/48a, 0295/48b, 0295/49, 0295/50, 0295/51, 0295/52, 0295/53, 0295/54, 0295/55, 0295/56, 0295/57, 0295/58, 0295/59, 0295/60, 0295/61, 0295/62, 0295/63, 0295/64, 0295/65, 0295/66, 0295/67, 0295/68, 0295/69, 0295/70, 0295/71, 0295/73, 0295/74, 0295/75, 0295/76a, 0295/76b, 0295/77, 0295/78, 0295/79, 0295/80, 0295/81, 0295/82a, 0295/82b, 0295/83, 0295/84, 0295/85, 0295/86, 0295/87, 0295/88, 0295/89, 0295/90, 0295/91, 0295/92, 0295/93, 0295/94a, 0295/94b, 0295/95, 0295/96, 0295/97, 0295/98, 0295/99, 0295/100, 0295/101, 0295/102, 0295/103, 0295/104, 0295/112, 0295/113, 0296, 0297/2, 0297/4, 0297/5, 0297/6, 0297/7, 0297/8, 0297/9, 0297/10, 0297/11a, 0297/11b, 0297/12a, 0297/12b, 0297/13, 0297/14a, 0297/14b, 0297/15, 0297/16, 0297/17, 0298/1, 0298/2, 0298/3, 0298/4, 0298/5, 0298/6, 0298/7, 0298/8, 0298/9, 0298/10, 0298/11, 0298/12, 0298/13, 0298/14, 0298/15, 0298/16, 0298/17, 0298/19, 0298/20, 0298/23, 0298/24, 0298/26, 0298/27, 0298/28, 0298/29, 0298/30, 0298/31, 0299/2, 0299/3, 0299/4, 0300, 0301/1, 0301/2, 0302/5, 0302/7, 0302/8a, 0302/8b, 0302/9, 0302/10, 0302/11, 0302/12a, 0302/12b, 0302/13, 0302/14, 0302/15, 0302/16, 0302/17a, 0302/17b, 0302/18a, 0302/18b, 0302/19, 0302/21, 0302/23, 0302/25, 0302/26, 0302/27, 0302/28, 0302/29a, 0302/29b, 0302/29c, 0302/30a, 0302/30b, 0302/31, 0302/33, 0302/34, 0302/35a, 0302/35b, 0302/36, 0302/37a, 0302/37b, 0302/38, 0302/39a, 0302/39b, 0302/39c, 0302/40, 0302/41, 0302/48, 0302/49, 0302/50, 0302/51, 0302/52, 0302/60, 0302/61, 0302/62, 0302/63, 0302/64, 0302/65, 0302/66, 0303/7, 0303/8, 0303/9, 0303/12, 0303/13, 0303/14a, 0303/14b, 0303/15, 0303/16, 0303/18, 0303/19, 0303/20, 0303/21, 0303/22, 0303/23, 0303/24, 0303/25, 0303/26, 0303/28a, 0303/28b, 0303/29a, 0303/29b, 0303/30a, 0303/30b, 0303/31, 0303/32, 0303/33, 0305/2, 0305/3, 0305/4, 0305/6, 0305/7, 0305/8, 0305/9a, 0305/9b, 0305/9c, 0305/11a, 0305/11b, 0305/12a, 0305/12b, 0305/13, 0305/14, 0305/15, 0305/16a, 0305/16b, 0305/17a, 0305/17b, 0305/18, 0305/19a, 0305/19b, 0305/20a, 0305/20b, 0305/21a, 0305/21b, 0305/22, 0305/23, 0305/24, 0305/25a, 0305/25b, 0305/26, 0305/27, 0305/28, 0306, 0308/4, 0308/5a, 0308/5b, 0308/7, 0308/8, 0308/9, 0308/10, 0308/11, 0308/12, 0308/13, 0308/14, 0308/15,

0308/16, 0308/17, 0308/18, 0308/19, 0308/20, 0308/21, 0308/22, 0308/23, 0308/24, 0308/25, 0308/26, 0308/27, 0308/28, 0308/29, 0308/30, 0308/31, 0308/32, 0308/33, 0308/34, 0308/35, 0308/36, 0308/37, 0308/38, 0308/39a, 0308/39b, 0308/40a, 0308/40b, 0308/41, 0308/42, 0308/43, 0308/44a, 0308/44b, 0308/45, 0308/46a, 0308/46b, 0308/47a, 0308/47b, 0308/48, 0308/49, 0308/50a, 0308/50b, 0308/51, 0308/52a, 0308/52b, 0308/53a, 0308/53b, 0308/53c, 0308/54, 0308/55, 0310/1, 0310/2a, 0310/2b, 0311, 0312/1, 0312/2, 0312/3, 0312/4, 0312/11, 0312/12, 0312/13, 0312/14, 0312/15, 0312/16, 0312/17, 0312/18, 0312/19, 0312/20, 0312/21, 0312/22, 0313/1a, 0313/1b, 0313/2a, 0313/2b, 0314/6a, 0314/6b, 0314/6c, 0314/6d, 0315/2, 0315/18, 0315/19, 0316/1, 0316/2, 0316/3, 0317, 0318, 0319, 0320, 0321, 0322a, 0322b, 0322c, 0324/ 1, 0324/ 2, 0324/ 3, 0324/ 4, 0324/ 5, 0324/7, 0324/8, 0324/9, 0324/10, 0324/11, 0324/12, 0325, 0326/3a, 0326/3b, 0326/4, 0326/5, 0326/6, 0327, 0328a, 0328b, 0328c, 0328d, 0328f, 0328g, 0328h, 0328j, 0328k, 0328l, 0328m, 0329, 0330, 0331/1, 0331/2, 0331/3, 0331/4, 0331/5, 0331/6, 0331/7, 0331/9, 0331/10a, 0331/10b, 0332, 0333/1, 0333/2, 0333/3, 0333/4, 0333/5a, 0333/5b, 0333/5c, 0333/6, 0333/7, 0333/8, 0334, 0335, 0336, 0337, 0338, 0339/2a, 0339/2b, 0339/2c, 0339/3, 0339/4, 0339/5, 0340, 0341/2a, 0341/2b, 0341/2c, 0341/3, 0341/4, 0341/5, 0341/6, 0341/7, 0341/8, 0341/9, 0341/10, 0341/11, 0341/12, 0341/13, 0341/14, 0342, 0343, 0344/1a, 0344/1b, 0344/2, 0345a, 0345b, 0346/1, 0346/2, 0346/3, 0346/4, 0346/5, 0346/6, 0346/7, 0346/8, 0346/9, 0346/10, 0347/1a, 0347/1b, 0347/2a, 0347/2b, 0347/2c, 0348, 0349, 0350, 0351/2, 0352, 0353, 0354/4, 0354/5, 0354/6, 0354/7, 0354/8, 0354/9, 0354/10, 0354/11, 0354/12, 0354/13, 0354/14, 0354/15, 0354/16, 0354/17, 0354/18, 0354/19, 0354/20, 0354/21, 0354/22, 0354/23, 0354/25, 0354/26, 0354/27, 0354/28, 0354/29, 0354/30a, 0354/30b, 0354/31, 0354/32, 0354/33, 0354/34, 0354/35, 0354/40, 0354/41, 0354/42, 0354/43, 0354/44, 0354/46, 0354/47, 0354/48, 0354/49, 0354/50, 0354/51, 0354/52, 0354/53, 0354/54, 0354/55, 0354/56, 0354/57, 0354/58, 0357/1, 0357/2, 0357/3, 0357/4, 0357/5, 0357/6, 0357/7, 0357/8, 0357/9, 0357/10, 0357/11, 0357/12, 0357/13, 0357/14, 0357/15, 0357/16, 0357/17, 0357/18, 0357/19, 0357/20, 0357/21, 0357/22, 0357/23, 0357/24, 0357/25, 0357/26, 0357/27, 0357/28, 0357/29, 0357/30, 0357/31, 0357/32, 0357/33, 0357/34, 0357/35, 0357/36, 0357/37, 0357/38, 0357/39, 0357/40, 0357/41, 0357/42, 0357/43, 0357/44, 0357/45, 0357/46, 0357/47, 0357/48, 0357/49, 0357/50, 0357/51, 0359, 0363, 0364a, 0364b, 0366/1, 0366/2, 0366/3, 0366/4, 0366/5, 0366/6, 0366/7, 0366/8, 0366/9, 0366/10, 0366/11, 0366/12, 0366/13, 0366/14, 0366/15, 0366/16, 0367, 0368/1, 0368/2, 0368/3, 0368/4, 0368/5, 0368/6, 0368/7, 0369/1, 0369/2, 0370, 0373/1, 0377/32, 0377/33, 0379/1, 0379/2, 0379/3, 0379/4, 0379/5, 0379/6, 0379/7, 0379/8, 0379/9, 0379/10, 0379/11, 0379/12a, 0379/12b, 0379/13, 0380, 0381, 0382/2, 0382/3, 0382/4, 0382/5, 0382/6, 0382/7, 0382/8, 0382/9, 0382/10, 0382/11, 0382/12, 0382/13, 0382/14a, 0382/14b, 0383, 0384/1, 0384/2, 0384/4, 0384/5, 0384/6, 0384/7, 0384/8, 0384/9, 0384/10, 0384/11, 0384/12, 0384/13, 0384/14, 0384/15, 0384/16, 0384/17, 0384/18, 0385, 0387/1, 0387/2, 0387/3, 0387/4, 0387/5, 0387/6, 0387/7, 0387/8, 0387/9, 0387/10, 0387/11, 0388, 0389/1, 0389/2, 0389/3, 0389/4, 0390/14, 0390/15, 0390/16, 0390/17, 0390/18, 0390/19, 0390/20, 0390/21, 0395, 0396/2, 0396/3, 0396/4, 0396/5, 0396/6, 0396/7, 0396/14, 0397, 0398/1a, 0398/1b, 0398/3, 0398/4, 0398/5, 0398/6, 0398/7, 0398/8, 0398/9, 0398/10, 0398/11, 0398/12, 0399, 0400, 0401, 0402, 0403, 0404, 0405/1, 0405/2, 0405/3, 0406, 0407/1, 0407/3, 0407/4, 0407/5, 0407/6, 0407/7, 0407/8, 0407/9, 0407/10, 0407/11, 0407/12, 0408, 0409/1, 0409/2, 0409/3, 0409/4, 0409/5, 0409/6, 0409/7, 0409/8, 0409/9, 0409/10, 0409/11, 0409/12, 0409/13, 0409/14, 0409/15, 0409/16, 0409/17, 0409/18, 0409/19, 0409/20, 0409/21, 0409/22, 0409/23, 0410a, 0410b, 0410c, 0411a, 0411b, 0411c, 0412, 0413, 0414, 0415, 0416/1, 0416/2a, 0416/2b, 0416/2c, 0416/2d, 0416/3, 0417/2, 0418/1, 0418/2, 0418/3, 0418/4, 0419/1a, 0419/1b, 0419/1c, 0419/2a, 0419/2b, 0419/2c, 0422, 0423, 0424, 0425, 0426/1, 0426/2, 0426/3, 0426/4a, 0426/4b, 0426/4c, 0426/4d, 0426/4f, 0426/4g, 0426/4h, 0428, 0429, 0430/1, 0430/2, 0430/3, 0431, 0433/1, 0433/2, 0433/3, 0433/4, 0433/5, 0433/6, 0433/7a, 0433/7b, 0433/7c, 0433/8, 0433/9a, 0433/9b, 0433/10, 0435, 0436, 0437, 0439, 0440a, 0440b, 0441, 0442, 0443, 0444a, 0444b, 0445, 0446/1a, 0446/1b, 0446/2, 0446/3, 0447, 0448a, 0448b, 0448c, 0449, 0450, 0451, 0452, 0454, 0455a, 0455b, 0456, 0457, 0458, 0459, 0460, 0461/1, 0461/2, 0461/3, 0461/4, 0461/5, 0461/6, 0461/7, 0461/8, 0461/9, 0461/10, 0461/11, 0461/12, 0463, 0464, 0465/1, 0465/2, 0465/3, 0466, 0467/1a, 0467/1b, 0467/1c, 0467/2, 0468, 0474/18, 0474/19, 0474/20, 0474/21, 0474/22, 0474/23, 0474/24, 0474/25, 0474/28, 0475, 0476/2, 0476/3, 0476/4, 0528, 0529, 0530, 0531, 0532, 0533/2, 0533/3, 0533/4, 0533/5, 0533/6a, 0533/6b, 0533/7, 0533/8, 0533/9, 0533/10a, 0533/10b, 0535, 0536a, 0536b, 0538, 0539a, 0539b, 0540, 0541/2a, 0541/2b, 0548/1, 0548/2, 0548/3, 0548/4, 0550, 0551a, 0551b, 0552, 0553, 0554, 0555, 0556, 0557/1, 0557/3, 0560, 0561, 0566, 0567a, 0567b, 0567c, 0567d, 0568a, 0568b, 0568c, 0569a, 0569b, 0569c, 0571, 0572, 0573, 0574a, 0574b, 0575, 4001, 4002, 4003, 4004, 4005, 4006, 4009, 4010, 4011, 4012, 4013, 4014, 4015/1, 4016, 4018, 4019, 4020, 4021, 4022, 4023, 4024, 4025, 4027, 4028, 4029, 4030, 4031, 4032, 4033, 4035, 4037, 4038, 4040, 4042, 4043, 4044, 4045, 4046, 4047, 4048, 4049, 4050, 4052, 4053, 4054, 4055, 4056, 4057, 4058, 4059, 4060, 4062, 4063, 4064, 4066, 4067, 4068, 4069, 4071, 4072, 4073, 4074, 4075, 4076, 4077, 4078, 4079, 4081, 4082/1, 4083, 4084, 4085, 4086, 4087/1, 4088/1, 4090, 4091, 4093, 4096, 4099, 4101, 4102, 4103/1, 4103/2, 4104, 4113, 4114, 4115/3, 4115/4, 4116/1, 4117/1, 4118, 4122, 4125, 4128, 4130, 4132, 4134, 4136, 4137/1, 4138, 4140, 4141/1, 4141/2, 4142, 4143, 4144, 4145, 4146, 4147, 4148, 4149, 4150, 4151, 4152, 4153, 4154, 4155, 4156, 4158, 4159, 4160, 4162, 4163, 4164/1, 4164/2, 4166, 4167, 4168, 4169, 4170

Örkény

0356, 0357/3, 0358, 0359/2, 0359/3, 0359/4a, 0359/4b, 0360a, 0360b, 0360c, 0360d, 0361, 0362, 0363/105, 0363/106, 0363/107, 0363/108, 0363/109, 0363/110, 0363/111, 0363/112, 0363/113a, 0363/113b, 0363/114, 0363/115, 0373/6, 0373/35, 0373/61, 0373/71, 0373/72, 0373/83, 0373/84, 0376/2a, 0376/2b, 0376/2c, 0376/3a, 0376/3b, 0376/3c, 0376/3d, 0376/3f, 0376/4a, 0376/4b, 0376/4c, 0376/5a, 0376/5b, 0376/5c, 0376/5d, 0377, 0378, 0379, 0380, 0381, 0382, 0383, 0384, 0385, 0386, 0387, 0388, 0389, 0390/1, 0390/2a, 0390/2b, 0390/3, 0391, 0392, 0393, 0394/3, 0394/4, 0395, 0396, 0397/1, 0397/2, 0397/3, 0397/5, 0397/6, 0397/7, 0397/8a, 0397/8b, 0398, 0399, 0400, 0401, 0402, 0403/1, 0403/2, 0407, 0408

Táborfalva

086/33a, 086/33b, 086/33c, 088, 091/7a, 091/7b, 091/18a, 091/18b, 091/18c, 091/19a, 091/19b, 091/19c, 091/20, 091/21, 091/22, 091/23, 094, 095/15a, 095/15b, 095/28a, 095/28b, 095/28c, 095/32a, 095/32b, 095/32c, 095/32d, 095/33a, 095/33b, 095/33c, 095/33d, 095/34a, 095/34b, 095/34c, 095/35a, 095/35b, 095/36a, 095/36b, 095/36c, 095/37a, 095/37b, 095/38, 095/39a, 095/39b, 095/40, 095/41, 095/42, 095/43, 095/48, 095/49

Turjánvidék Natura 2000 területen belüli ex lege védett láp és szikes tó érintett helyrajzi számai a 8005/2001 (MK 156.) KöM tájékoztató és a 8006/2001.(MK.156.) KöM tájékoztató szerint

Dabas

07/1, 07/2, 07/3, 07/4, 07/5, 07/6, 07/7, 07/8, 07/9, 07/10, 07/11, 07/12, 07/13, 07/14, 07/15, 07/16, 07/17, 07/18, 07/19, 07/20, 07/21, 07/22, 07/23, 07/24, 07/25, 07/26, 07/30, 07/31, 07/32, 09/36a, 014/19, 021/1, 021/2, 022a, 022b, 028/6a, 028/6b, 028/6c, 028/7a, 028/7b, 028/7c, 028/7d, 094/1b, 094/1c, 094/2b, 094/2c, 094/3b, 094/3c, 094/4b, 094/4c, 094/20a, 094/21a, 094/22a, 094/23a, 094/24a, 094/26, 094/52, 094/53, 094/54, 094/55, 094/56, 094/65a, 094/65b, 094/66a, 094/66b, 094/66c, 0101, 0102/1, 0102/2, 0102/3, 0102/4, 0102/5, 0103, 0104/1, 0104/2, 0104/3, 0104/4, 0104/5, 0105/4, 0105/5, 0105/24a, 0105/25, 0105/26a, 0332/1, 0332/2, 0332/3, 0332/4, 0332/5, 0332/6, 0332/7a, 0332/7b, 0332/8, 0332/9, 0332/10, 0332/11, 0332/12a, 0332/12b, 0332/13a, 0332/13b, 0332/14, 0332/16a, 0332/16b, 0332/17a, 0332/17b, 0332/18a, 0332/18b, 0332/19, 0332/20a, 0332/20b, 0332/20c, 0332/20d, 0332/20h, 0332/23, 0332/24a, 0332/24b, 0332/24c, 0332/24d, 0332/24f, 0332/24g, 0332/24h, 0332/24j, 0332/25a, 0332/25b, 0332/26a, 0332/26b, 0334/2, 0342/25a, 0342/25b, 0342/25c, 0342/25d, 0342/26, 0342/27, 0350/2, 0350/4, 0351, 0363, 0366/2, 0366/3, 0366/4, 0366/5, 0366/7, 0366/8, 0366/9a, 0366/9b, 0366/10, 0366/11, 0366/12, 0366/13, 0366/14, 0367/1, 0367/2a, 0367/2b, 0367/2c, 0379/1a, 0379/1b, 0379/1c, 0379/3b, 0379/3c, 0379/3d, 0379/3f, 0379/3g, 0379/3h, 0379/4a, 0379/4b, 0379/4c, 0379/5, 0379/6a, 0379/6b, 0379/7a, 0379/7b, 0379/7c, 0379/8a, 0379/8b, 0379/8c, 0379/9, 0379/10a, 0379/10b, 0379/10c, 0379/11a, 0379/11b, 0379/11c, 0379/12a, 0379/12b, 0379/12c, 0379/13a, 0379/13b, 0379/14, 0379/15a, 0379/15b, 0379/17b, 0379/17c, 0379/17d, 0379/17f, 0379/23, 0379/24, 0379/26b, 0379/27b, 0379/28b, 0379/29b, 0379/30b, 0379/31b, 0379/31c, 0379/36, 0379/37b, 0379/38b, 0379/39b, 0379/39c, 0379/40b, 0379/40c, 0379/41b, 0379/42b, 0379/43b, 0379/44a, 0379/44b, 0379/45b, 0379/46, 0379/47, 0379/48, 0379/49, 0379/50, 0379/51, 0379/52, 0384/1, 0384/2a, 0384/2b, 0384/3, 0396/3, 0396/4, 0396/5, 0396/6a, 0396/6b, 0396/7, 0396/8a, 0396/8b, 0396/9a, 0396/9b, 0396/10a, 0396/10b, 0396/11, 0396/12, 0398/1a, 0398/1b, 0398/2b, 0398/3b, 0398/4b, 0398/5b, 0398/6b, 0398/7b, 0398/8b, 0398/9b, 0398/10b, 0398/11b, 0398/12b, 0402/72b, 0402/73b, 0402/74b, 0402/75b, , 0402/94, 0402/95a, 0402/95b, 0720/1, 0720/2, 0948, 0956, 0957, 0958/4a, 0958/4b, 0958/4c, 0959, 0961, 0962, 0964, 01013, 01021, 01023,

Kakucs

0108/5a, 0108/5b, 0108/6a, 0108/6b, 0108/6c, 0108/7a, 0108/7b, 0108/8, 0108/9a, 0108/9b, 0108/9c, 0108/10a, 0108/10b, 0108/11a, 0108/11b, 0108/12a, 0108/12b, 0108/12c, 0108/13a, 0108/13b, 0108/13c, 0108/14, 0108/15a, 0108/15b, 0108/15c, 0108/16, 0108/17, 0108/18, 0108/19, 0109, 0110/7a, 0110/8, 0112/18a, 0112/18b, 0112/19, 0112/20, 0112/21, 0113, 0114/2, 0117, 0118b, 0118c, 0118d, 0118f, 0154a, 0154b, 0155, 0156/10a, 0156/10b, 0156/10c, 0156/10d, 0156/10f, 0156/10g, 0156/10h, 0156/10j, 0160/24, 0160/25a, 0160/25b, 0160/25c

Ócsa

0461/2, 0461/3, 0461/4, 0461/5, 0461/6, 0461/7, 0461/8, 0461/9, 0461/10, 0461/11

Digitális melléklet

1. Natura élőhelyek térképi shp fájllai
2. Á-NÉR élőhelyek térképi shp fájllai
3. Kezelési szempontból kiemelt növényfaj térképi shp fájllai
4. Kezelési szempontból kiemelt állatfajok térképi shp fájllai

Kezelési egységek térképi shp fájllai

IV. Natura 2000 fogalomtár

Agrár-erdészeti rendszer: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV.16.) FVM rendeletben részletezett földhasználat (főként fás legelők létesítése szántó, gyep művelési ágon)

Á-NÉR: Az Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR) Magyarország növényzetének és élőhelyeinek térképezéséhez napjainkban leggyakrabban használt, többszörösen tesztelt és javított élőhely-osztályozási rendszer [Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer (Á-NÉR2007) Szerkesztők: Bölöni János, Molnár Zsolt, Kun András és Biró Marianna Vácrátót 2007]

Erdősítés: Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény értelmében erdőtelepítés és erdőfelújítás

Erdőtelepítés: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) FVM rendelet értelmében erdei faállomány korábban más művelési ágú ingatlanon való telepítése

Élőhely-védelmi irányelv – A Tanács 1992. május 21-i 92/43/EGK irányelve a természetes élőhelyek, illetve vadon élő növény- és állatvilág védelméről.

Fásítás: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az agrár-erdészeti rendszerek mezőgazdasági földterületeken történő első létrehozásához nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 46/2009.(IV. 16.) FVM rendelet értelmében a külterületen található fa, fasor, facsoport és fás legelő

- a) fasornak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú, egy sorban lévő fák összességét, ahol a fák tőtávolsága nem nagyobb a fák idős korában várható korona átmérőjének a kétszeresénél;
- b) facsoportnak kell tekinteni a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által legalább hatvan százalékban fedett, ezerötyszáz négyzetméternél kisebb földterületet;
- c) fás legelőnek kell tekinteni az olyan legelőterületet, amely a miniszter által rendeletben meghatározott fajú fák idős korára várható korona vetülete által egyenletes elosztásban legalább harminc százalékban fedett

Fenntartási terv - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet alapján a Natura 2000 területen található közösségi jelentőségű és a kiemelt közösségi jelentőségű fajok, illetve élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését, fenntartását, valamint helyreállítását szolgáló intézkedéseket magába foglaló terv

Irányelv - A közösségi joganyag egyik gyakran alkalmazott típusa, amely elsődlegesen csak a célt vagy célokat fogalmazza meg. A tagállamoknak az irányelvben rögzített célokat el kell érniük, de a nemzeti jog alapján meghozott intézkedésekkel ők maguk választhatják meg a megvalósítás módját és eszközeit.

Jelölő faj/élőhely: A Natura 2000 területek kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek, amelyek Natura adatbázisban (Standard Data Form) az A, B, C értékkel azonosított populációkat jelenti, illetve reprezentativitást jelenti.

Kezelési egység: a Natura 2000 területen belül azon élőhelyfoltok, amelyek egységes kezelése indokolt, illetve amelynél a célok eléréséhez a földhasználati előírások nem különülnek el.

Kiemelt közösségi jelentőségű faj - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet 2. B) és a 3. B) számú mellékletben meghatározott azon fajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, és amelyek megőrzéséért a Közösség kiemelt felelősséggel tartozik. Az élőhelyvédelmi irányelv II. mellékletében ezek a fajok *-gal vannak megjelölve.

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok - Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. B) számú mellékletben meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten eltűnés veszélye fenyeget, és amelyek megőrzéséért a Közösség különleges felelősséggel tartozik.

Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület¹: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű faj állománya, élőhelye vagy legalább egy kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kiemelt jelentőségű közösségi fajok, illetve kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók.

Közösségi jelentőségű élőhelytípusok: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet a 4. A) számú mellékletében meghatározott azon közösségi élőhelytípusok, amelyeket közösségi szinten az eltűnés veszélye fenyeget, vagy elterjedési területük zsugorodása, illetőleg eredendően korlátozott elterjedésük következtében kis területen lelhetők fel.

Közösségi jelentőségű faj: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 2. A) és a 3. A) számú mellékletben, illetve az élőhelyvédelmi irányelv. mellékletében felsorolt növény- és állatfajok, amelyek közösségi szempontból veszélyeztetettek, sérülékenyek, ritkák, illetőleg bennszülöttek, megőrzésükhöz különleges természet-megőrzési területek kijelölése szükséges.

Különleges madárvédelmi terület: Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 5. melléklet szerinti, olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amelyen az 1. A) számú mellékletben meghatározott közösségi jelentőségű madárfaj, valamint az 1. B) számú mellékletben meghatározott vonuló madárfaj jelentős állománya, illetve élőhelye található, különös tekintettel a nemzetközi jelentőségű és egyéb vizes élőhelyekre.

Különleges természet-megőrzési terület: olyan közösségi jelentőségű terület, amelyen közösségi jelentőségű faj jelentős állománya, élőhelye vagy közösségi jelentőségű élőhelytípus található, az Európai Unió jogi aktusával történt jóváhagyást követően a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő növény- és állatvilág védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 4. cikke (4) bekezdésének megfelelő természetvédelmi célkitűzés meghatározásával jogszabályban kihirdetésre került, és amelyre a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok vagy közösségi jelentőségű élőhelytípusok természetvédelmi helyzetének helyreállítása, illetve fenntartása érdekében az e rendelet szerinti természetvédelmi előírások alkalmazandók.

KÜVET: Magyarország külterületi vektoros digitális ingatlan nyilvántartási térképe.

Madárvédelmi irányelv: A Tanács 1979. április 2-i 79/409/EGK irányelve a vadon élő madarak védelméről.

MEPAR: mezőgazdasági parcellaazonosító rendszer: a mezőgazdasági és vidékfejlesztési támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló 2003. évi LXXIII. Törvény 3.§ d) pontjában és a 115/2003.(XÓ.13.) FVM rendeletben szabályozott azonosító rendszer

NBmR: Nemzeti Biodiverzitás Monitorozó Rendszer

Fizikai blokk: a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről szóló 115/2003. (XI. 13.) FVM rendelet alapján a földfelszínnek az e jogszabály rendelkezései alapján lehatárolt része.

Mezőgazdasági parcella: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján egy vagy több szomszédos táblából álló összefüggő földterület, amelyen egy növénycsoportot termeszt egy földhasználó

Tábla: Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről szóló 61/2009. (V. 14.) FVM rendelet alapján a mezőgazdasági parcellán belüli, azonos hasznosítási irányú összefüggő földterület, amelyen egy földhasználó egy növényfajt termeszt, beleértve a takarmánykeverékeket és a vegyes gyümölcsösöket is

Natura 2000 hálózat: Az Európai Unió élőhelyvédelmi és madárvédelmi irányelvei alapján, az irányelvek mellékletein szereplő növény- és állatfajok, valamint élőhelytípusokra kijelölt területek (ökológiai) hálózata. A Natura 2000 fantázia név, amely többek közt 3 féle terület típust is takarhat ld. a Natura 2000 terület magyarázatánál.

Natura 2000 terület: A Natura 2000 hálózat részét képező, konkrét területek. Az egyes területek egyedi kódszámmal (pl. HUBN20067) és névvel (pl. Szilvásváradi Aszaló és Szilvás-patak mente) rendelkeznek. Az egyes területeket bizonyos faj/fajok és/vagy élőhelytípusok megőrzése érdekében jelölték ki. A Natura 2000 területnek 3 típusát különböztetjük meg: különleges természet-megőrzési terület, kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület és különleges madárvédelmi terület.

Természetesség/degradáltság: A felmért élőhelyfoltok természetességi-degradáltsági értékelése SEREGÉLYES TIBOR (1995, in NÉMETH, 1995) 5 fokozatú skálája alapján történ

BID	Név
D00	Nincs adat
D01	Teljesen leromlott / a regeneráció elején járó állapot
D02	Erősen leromlott / gyengén regenerálódott állapot
D03	Közepesen leromlott / közepesen regenerálódott állapot
D04	„Jónak nevezett”, „természetközeli” / „jól” regenerálódott állapot
D05	Természetes állapot

Veszélyeztető tényező: A területre ható természetes – ökológiai, geomorfológiai folyamatok, klimatikus, hidrológiai változások – , és mesterséges tényezők – emberi tevékenységből származó bányászati, katonai, művelési, szennyezési és egyéb tevékenységek – összessége hazai kódrendszerrel ellátva, amelyek elérhetősége a TIR.

TIR: Természetvédelmi Információs Rendszer